

تصویر ابو عبد الرحمن الصردی

دیوانی

عاشقی

مفتی اعظم پاکستان
افتخاری
التقافى

www.iqra.ahlamontada.com

وزارہ

نامادہ کردن و پیشگی و فرادھنگوکی

عبدالرزاق گھری

وزارہ

سہرحمی برہمنی عاصی
۱

دیوانی عاصی

۱۸۸۵ - ۱۹۷۵

نامادہ کردن و پیشہ کی وفادارہ نگونگی

عہد نیکہ کی

بوند و کرو: وہ و ملاکہ بانزا

مافی له چاپدانهوهی پاریزراوه یۆ
نوسینگهی تهفسیر

نماوی کتیب: دیوانی عاصی
نامساده کردنی: عهزیز گهردی
بلاوکردنهوهی: نوسینگهی تهفسیر یۆ بلاوکردنهوهی
راگه یانندن/ ههولیر
خهت: نهوزاد کۆیی
نهخه شهسازى: جمعه صدیق کاکه
بهرگت: أمین مخلص
نۆره و سالی چاپ: بهکهم ۱۴۲۸ک - ۲۰۰۸ز
تیراژ: ۱۵۰۰ دانه

له کتیبخانهی گشتی ههولیر ژماره ی سپاردنی (۱۹۴۹) سالی ۲۰۰۶ دراوهتی

یۆ بلاوکردنهوهی و راگه یانندن

ههولیر- شهقامی دادگا - ژیر ئوتیلی شیرین پالاص

ت: ۲۲۲۱۶۹۵ - ۲۲۳۰۹۰۸ - ۲۵۱۸۱۳۸

مۆبایل: ۰۷۷۰ ۱۳۸ ۷۲ ۹۱ - ۰۷۵۰ ۴۶۰ ۵۱ ۲۲

tafseeroffice@yahoo.com

tafseeroffice@maktoob.com

altafseer@hotmail.com

مهلا مستهفای کوپری مهلا رهسولی

ناسراو به (عاصی)

۱۹۷۵ - ۱۸۸۵

پیشہ کی

عاسی شاعری ناسراوی کوئی یہ کی کہ لہ شاعیرہ کلاسیکیہ کانی
سدهی بیستہ مان و لہ شاعرہ کانی دا هموو دہستورہ باوہ کانی شاعری
کلاسیکی کوردی پیرہو کردووہ و لہو چوارچپوہیہ شدا تابہ تیتی خوئی
پاراستووہ چ لہ ہلبژاردنی وشہو دہستہ واژہو رستہو چ لہو بابہ تانہی
بہ شاعر مامہ لہی لہ گہل کردوون. عاسی شاعرہ کانی، چند دانہیہ کی کہم
نہی نہوی تری ہموی بہ کیٹی عہروزی نووسیوہو بہ زوریش پیرہوی
یہ کیٹی سہروای کردووہ. لہ پال غہزل و قہ سیدہ کانی دا، چند پینجینہ
بہندیکی نووسیوہو شاعری چند شاعریکی کلاسیکی و ہاوچہرخی خویشی
کردووہ بہ پینج خستہ کی. عاسی بہ شاعر گزارشتی لہ رووداوو
ہہ لویستی کومہ لایہتی و سیاسی کردووہ. بہ بونہی یادی حاجی قادر و
پہردہ لادان لہ سہر پیکہرہ کہی شاعری نووسیوہو، ہہروہ کو بہ بونہی ہاتنی
نہوروز و بہ ہار شاعری ہدیہ. جگہ لہوہی کہ ہندی نامہی شاعریشی ہدیہ
بو خزم و دوست و برادران و ہندی جاریش گلہو گازاندہی بو لپرسراوانی

ئەوسا بەرز کردۆتەوێ. عاسی شیعری دلدارى (غەزەل) و شیعری نیشتمانى و کۆمەڵایەتى و داشۆرین و ستایش و پیاھەڵدانى ھەيە.

عاسی، باوک و باپیرانى بە بنەچەکە دەگەرینەوێ بۆ گوندی (خرابە) ی لای (تەقتەق) ی سەر بە قەزای کۆیە. لەوێ زەوی و زاری خۆیان ھەبوو. عاسی لە یەکتێ لە دەسنووسەکانی دا باسی باوک و باپیرانى دەکات و دەلێ خەلکی (خرابە) بوون و ئیستاش مەرقەدی مەلا ئەبووبەکر لەوێیە. ئەو مەلا ئەبووبەکرە باپیری عاسی بوو. پاشان باسی مولکایەتى زەویەکانی ئەو گوندە دەکات و لە شوێنێکی تری دەستنوووسەکەدا دەلێ ئیستاش سەنەدی تاپۆمان ھەيە بەناوی مەلا رەسوول کە باوکی ئیمەيە. زەویەکیان بەناوی داربەسەرەو زەویەکەى تر بەناوی بەرى ناشییە و یەکتێکی تر بەناوی سەرکەندانە.. ئەو ھش باس دەکا کە ئیستاش کۆنە ناشینک لەوێ ماوہ پێی دەبین ناشی مەلا عەباس. پاشان باسی چەند بەراو و باخی ھەنجیری خۆیان دەکا لەوێ و دەلێ ئیستاش ماون.

عاسی لە باسی رەچەلەک و بەرەبابی خۆی باس دەکا کە خۆی ناوی مستەفایە و کورپی مەلا رەسوولێ کورپی مەلا ئەبووبەکرێ کورپی مەلا عەباسی کورپی مەلا محەمەدی کورپی مەلا عو سمانی کورپی مەلا ئەحمەدە و بەپێی تۆماری باری کەسیتی لە ساڵی ١٨٨٥ لە گوندی خرابە لەدايک بوو.

عاسی سەرھتا لای باوکی دەستی بەخویندن کردووہ و لە خویندن دا تا (جامی) چووہ. ماوہیەکیش لەکۆیە لای مەلای گەرە خویندووہیەتى و پاشان

چۆته گوندی سه‌رگه‌لوو و لای مه‌لا نه‌حمه‌د تاکتیپی شه‌رحی شه‌مسی
خویندوو.

له‌کاتی شه‌ری یه‌که‌می جیهانی، له‌به‌ر بی‌ده‌رامه‌تی وازی له‌خویندن
هیناوه. ماوه‌یه‌که له‌(ته‌لان) و (سارته‌که) ژیاوه، پاشان گه‌راوه‌ته‌وه کۆیه و
له‌مزگه‌وتی قامیش لای مه‌لا نه‌حمه‌د بیلاوه‌یی ده‌ستی به‌خویندن
کردۆته‌وه. بۆ خویندن چۆته سلیمانی و بیاره‌ش، به‌لام نه‌زانراوه ئیجازه‌ی
مه‌لایه‌تی وه‌رگرتی. عاسی هه‌رچه‌نده له‌وه‌ناکا ئیجازه‌ی مه‌لایه‌تی
وه‌رگرتی به‌لام له‌زۆر شویندا مه‌لایه‌تی کردوو و وه‌کوو (خرابه) و (کانی
کورد) و (کانی بی) و (ته‌لان) و (قه‌مچۆغه) و (شیواشۆک) و (بانه‌گولان)
و (بۆگد) و (کۆیه). له‌کۆیه له‌مزگه‌وتی گه‌رمکی مه‌یدانی خواری
مه‌لایه‌تی کردوو. عاسی جگه له‌مه‌لایه‌تی، له‌کۆیه و قه‌لادزی
دوکانداریشی کردوو.

عاسی ده‌سته‌پیاو بوو، نه‌زۆر قه‌له‌و و نه‌زۆر لاواز، نه‌زۆر که‌له‌گه‌ت و
نه‌زۆر کورته‌بالا بوو، پیاویکی نوکته‌په‌رداز و قسه‌خۆش و رووگه‌ش و ده‌م
به‌خنده بوو. که‌واو سه‌له‌ته‌ی مه‌لایانه‌ی له‌به‌ر ده‌کرد و مه‌ندیلی له‌سه‌ر
ده‌ناو یه‌مه‌نی سووری له‌پێ ده‌کرد. میانه‌ی له‌گه‌ل خه‌لکی کۆیه خۆش بوو.
سه‌ردانی ده‌کردن و نه‌وانیش له‌مزگه‌وت به‌خزمه‌تی ده‌گه‌شتن. دۆسته‌یه‌تی
له‌گه‌ل شاعیرانی هاوچه‌رخێ خۆی هه‌بوو وه‌کوو: عه‌ونی و قانیع و بیخود و
راجی و سافی و ئاژگه‌یی و...

عاسی، هەرچەندە لە کۆتایی شەستەکان و سەرەتای حەفتاکانی سەدەى بیستەم کەوتبوو ناو سالانەو، لە گەڵ ئەوەش دا چالاکانە بەشدارى جم و جوولئى ئەدەبى و هونەرى و رۆشنبىرى شارى کۆیەى دەکرد. ئەندامى کۆمەڵەى هونەرو وێژەى کوردى / لقی کۆیە و ئەندامى یەکیەتى نووسەرانى کورد / لقی هەولێر بوو.

عاسی لە تەمەنى چوار دەسائی ژنى هیناوهو دواى سالیك كورپىكى لئى بووه و ناوى ناوه حەمەدەمین، هەرۆها رەعنه و خەدیجە و رەسوولیشى لئى بووه. حەمەدەمین كە گەرۆه بووه چۆتە بەر خویندن و ئىجازەى مەلایەتى وەرگرتوو و ماوه یەك مەلایەتى کردوو و پاشان لەبەر نەخۆشى کارکەنار بووه و عاسی باوكى لەجىاتى ئەو مەلایەتى کردوو، كە لە مزگەوتى گەرمكى مەیدانى خواری بووه. مامۆستا مەلا حەمەدەمىنى كورپى عاسى چەند مندالیكى لەپاش بەجى ماوه كە هەموویان پى پراگەشتوون و هەیانە لەژياندا ماوه هەشیانە چۆتە بەر دلۆقانى خودى. كە ئەمانەن: عوسمان و رەسوول و فاروق و فەيسەل و سەعدیە و زىبا.

عاسى لە ۱۹۷۵/۹/۲۴ لە کۆیە کۆچى دواىى کردوو و لە گۆرستانى شەهیدان بەخاک سپاردراوه.

بەرھەمەکانی عاصی:

عاصی کۆمەڵە دەستنووسیکی جۆراوجۆری لەپاش بەجێ ماوه بریتین لە سێزده دەفتەری گەرەو و بچوک و چەند لاپەرەیهکی پەرت و بلاو و پەرپووت، ئەم دەستنوسانە بەرھەمی جیا جیا یان تێدا نووسراوە.

۱- کۆمەڵە شیعریکی زۆری کوردی و ھەندی شیعری فارسی و چەند شیعریکی کەمی عەرەبی کە لەم دیوانەدا نامادە کراون.

۲- وەرگێڕانی گۆلستانی شیخی سەعدی لە فارسییەو بە کوردی. لە وەرگێڕانە کەدا حە کایە تەکانی بە پەخشان وەرگێڕاوە و لە کوێ سەعدی بە شیعەر نووسی بیتی ئەویش ھەر بە شیعەر کردوو یەتی بە کوردی و شیعەرەکانی بە فارسی سەعدی و کوردییە کەمی خۆی نووسیوە.

۳- وەرگێڕانی سێ مەکتووب لە مەکتووباتی کاک ئەحمەدی شیخ لە فارسییەو بە کوردی. یە کێکان لەبارە ی دەستنوویژە، دوو میان لەبارە ی ھەندی موعجیزاتی پیغەمبەرەو سێیە میان لەبارە ی ناسینی خودایە.

۴- چرای دلان بریتیە لە (۲۲) بابەتی جۆراوجۆر. وە کوو ژیانێ چەند پیغەمبەرێک: حەزەرەتی یونس و حەزەرەتی سلیمان و حەزەرەتی جەر جیس و حەزەرەتی موسا، لە گەڵ (أصحاب الرس) و (أصحاب الکھف) و (أصحاب الاخدود) و ھەندی بابەتی وە کوو: ئەو پینج مەخلووقە ی بێ داک و باب خەلق بوون، باب عومری چل سالە و کوو عومری سەد سالە و ئەو چوار پیغەمبەرە

دوویان له نهرزن و دوویان له ناسمانن، له گهل باسی چند که سایه تیه کی وه کوو: نیراهیمی کوری نه دههم و خه تیبی به غدادی و علقه مه و روو داوی دوا ی وه فاتی حه زه تی نه بووبه کر.

۵- ته رجه مه ی مه ولانا خالید قدس الله سره العزیز، بریتیه له ژیان نامه یه کی کورتی مه ولانا به فارسی و هه لېژارده یه کی شیعه فارسیه کانی.

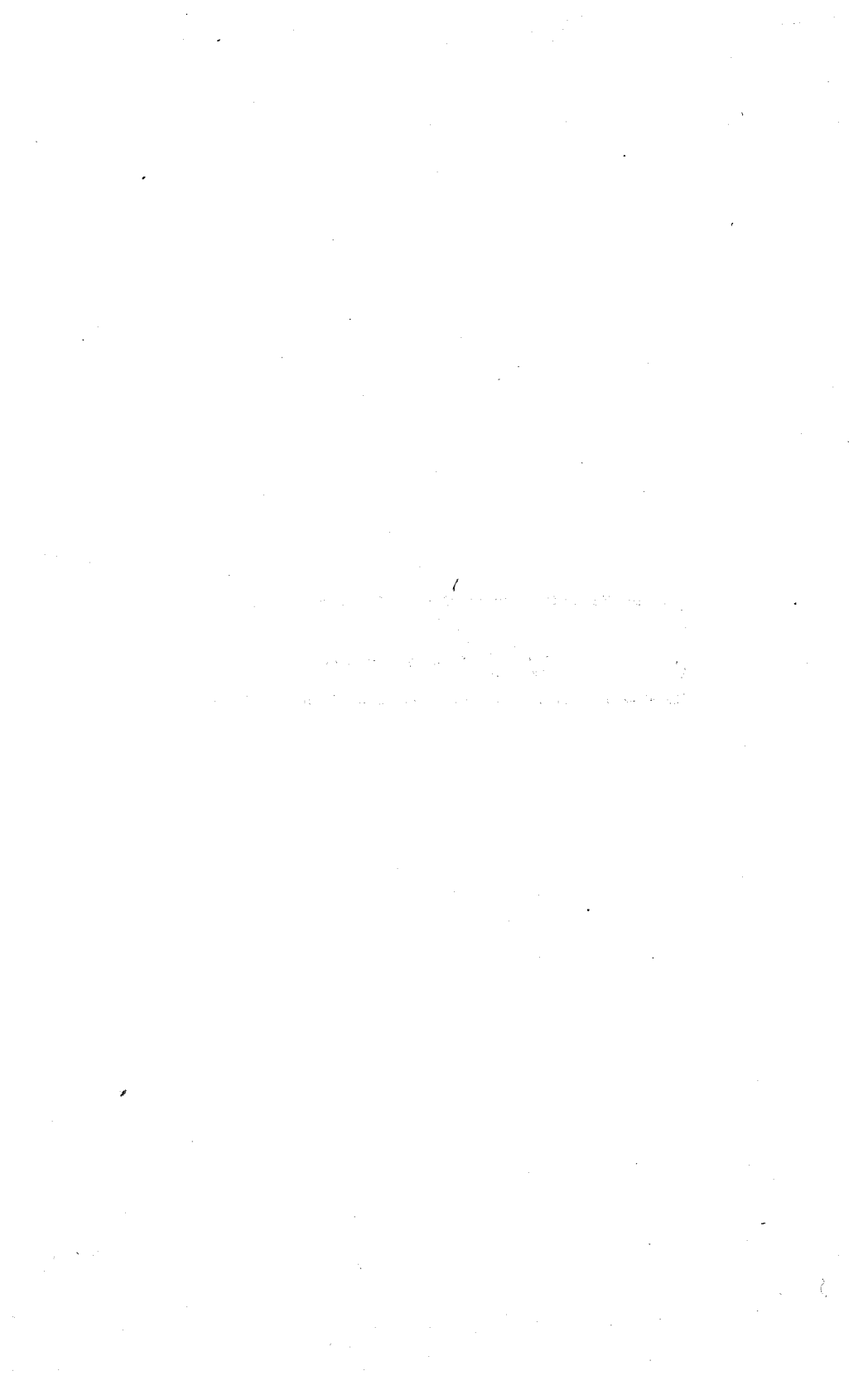
۶- چند پارچه په خشانیکه هونه ری که به شیوازیکی نه ده بی بهرز و ریک و رهوان له باره ی به هار و نه ورۆز نووسیویه تی.

عزیز گهردی

ههولیر- گهره کی مه لایان

۲۰۰۵/۱۱/۱۵

غـزـل

(۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(مہزہجی مہاشتی نیکرہبی)

(مہکلونی مہحزوف)

سہیری بکہ چوَن زوئمی رھقیب عومری بہ بادا
جہرگی منی بہر پہنجہیی سہد جہورو جہ فاذا
یا رھببی رھقیب ، ہہرہ کو روت رھش بوو لہ دنیا
شہرمہندہیی مہحشہر بی لہ دیوانی خودادا
وہک ئاگری بہردایہ دہروونی منی بیچار
بپروا بہ جہفای ئاگری قودرہت بہ ہہوادا
مہحوی ستم و حیلہیی شہیتانی لہعین بی
سہرگہشتہوو بی دین وشہرف بی لہ عیبادا
لہم بہینہ کہ رشتوویہ وہکوو خوینی سیاوہحش
ٹافاتی زہمین غہرقہ لہ گیٹراوی فہسادا
وہک غارہتی شادی لہ دلہم کردوہ روئی
سہرمایہیی تاعاتی بفہوتی لہ عینادا
(عاصی) بہتہمای راحت و ہہم رازی نہجاتی
خاک بہ لہ دہری حہزہتی مہحبووبی خودادا

* * *

(۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(همزه‌جی مەشتی تەوان)

دەلێم وێڵ بێ بە وەکوو دەرویش بە چۆڵ و دەشت و سەحرا دا
 برۆم وەك شییتی سەرگەشتە بە سەبیاچی بە دنیا دا
 عەساو كە شكۆڵ و خەرقەو دەف موهه‌بیا كەم بە یەك دەفە
 وەكوو مەجنوونی خێلی حەبی برۆم بە شوینی لایلا دا
 لە شەرق و غەرب و بە حروبەر هەتا دەمرم بنالێم
 وەكوو پەروانە عەوداڵ بێ بەدوای شەمعی دلارا دا
 عەجەم تارپۆم هەموو تەبی كەم بە ئەحوالی پەریشانی
 سەرم رووت كەم بکەومە دوای بە شام و میسرو بە غەدا دا
 مەكەن لۆمەم قرار ناکەم لە هیجرانی ئەگەر بمرم
 سەرو ژوورمە لە مەوجی غەم وەكوو ماسی لە دەریادا
 كوێنگی عیشق حازر كەم لە بیستوون كەندنی دلێر
 خەریکی وەسلی شیرین بێ لە گوێزاری شەهنشادا
 برۆ و زولف و موژەو خالی كە چاویان كرده سەر عەسكەر
 لە بۆ عەقل و دل و دینم ئەویش ئەمەری بە یەغما دا
 دەنووسم دەردی دل ئیمپرو لە مەبخانەو سەراو بازار
 بەیانی فیکرو ئەحوالەم لە رووی عام و گەداو شادا
 درۆ ناکەمی ئەگەر (عاصی) سەری عیشقت لە دلدا یە
 تەفەكکور كە لە رەمزی عیشق لەناو یوسف زلیخادا

* * *

(۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مازہ جی مہشتی نہ خرمی)

مہکھوونی مہجزوف)

تہی پرتہوی چہ ہرہت لہ تہ ماشایی بہ سہردا
 روژیکئی درہ خشانہ کہ شہوقی بہ قہ مہردا
 گوئزاری جہ مالی کہ دلئی کردمہ بولبول
 بہو شیوہیی دل شیون و شین خاکہ بہ سہردا
 تہو دل بہرہ رہ عنایہ لہ حوسنا کہ بہ بی شک
 سہد یووسفی میسری بہ تہواری لہ کہ مہردا
 من غہرقی خہ یالم کہ لہ دونیا چیبہ نہ سلی
 تہو گہوہرہ یہ کدانہ بو نہ مدی لہ بہ شہردا
 بی لوتفہ لہ گہل عاشقی دلزارو حہ زینی
 شہست تیری فیراقی ہہ مہدہم وا لہ سوپہردا
 موشتاقہ بہ پابوسی تہ تو دل لہ مو حہ پرہم
 بی ہوودہیہ عومری کہ نہ فہوتی لہ سہ فہردا
 چہ ند خو شہ لہ زستانی فیراق نہ خلی مرادم
 و ہک فہ سلی بہ ہار میوہیی وہ سلت بہ سہ مہردا
 بی رہ حمہ بریندارہ جگہر خوینہ بہ قوربان
 سہد حہ یفہ کہ دل غہرقہ لہ خویناوی جگہردا
 (عاصی) کہ لہ دہرگاہی تہ تو دوورہ بہ قوربان
 ساوہر بکہ خنکاوہ لہ گیژاوی خہ تہردا

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہماں مہشتی مخزوف)

سہیری چند بہدبہ ختہ موفتی مہسئہ لہی تہ حریرہ کا
 مہستی مہ یخانہ حہ قیقہ ت یہ ک بہ یہ ک تہ کفیرہ کا
 پیئی بلین واز بیننی تو خودا لہم نہ زانی وجہ ہلییہ
 عیلمی عیشقی وہ ک نہ دیوہ سہ عیبی بی تہ ئسیرہ کا
 ساقی بینہ تو لہ رہ غمی مونی کرانت بادہ یئی
 عاشقی دانا دہ زانی دل بہ مہی تہ عمیرہ کا
 دہ فعہ یئی مفتی بفرموو بییرہ مہ یخانہ تہ تو
 وہ ک سلیمان پیری ئیمہ ئینس و جن تہ سخیرہ کا
 با دہ بیکی پر شہ رابی وا بہدہ ست بو عاشقان
 فورسہ تہ خو بادہ نوشی حہ ق لہ دل تہ سویرہ کا
 ئیمرو بہ زمہ وا گولئیکی دایہ بہ ریچی سہری
 لہ و گولستانہ خہ ریکہ گول بہرووی تہ نویرہ کا
 سہیری حاشیہ ی پہرچہ می کہ گہر دہ زانی دہ رسی عیشق
 ہہستہ مہست بہ تا بزانی (والضحی) تہ فسیرہ کا
 رو کہ مہ یخانہ بہ جاری ری حہ قیقہ ت وا لہوی
 جو بیہ وو خہرقہ و عہ مامہ وہ سلی تو تاخیرہ کا
 تالیبی بو گہ نجی مہ عنا (عاصی) جیت مہ یخانہ یہ
 پیالہ یی پر مہی بنوشہ حوکمی سہد ئیکسیرہ کا

* * *

(۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مازجمی مهشتی تاوای)

خودایا به ختی بهرگه شتتم له سهرچی ئەم غه مهی هیئا
 له گوئزاری جه وانیمما دئلم چوو زه مزه مهی هیئا
 که چوو دوینی له مه یخانه که به زمی ساقییانی دیت
 به عیشقی خالی گوئرهنگی خرۆش و هه مه مهی هیئا
 له گو شهی سینه تائیتستا خه ریکی که یف و عوشهت بوو
 به یادی وه سلی دل بهر چوو که چی ئەم په رکه مهی هیئا
 له ناکاودا ملم گرت و گوتم ئەهی دل مه رۆ جاری
 له ره غما چوو له مه یخانه ره باب وسینه مهی هیئا
 شکاتی کرد له لای دل بهر ده کا مه نعم له عیشقی تو
 به ئیمزای پیری مه یخانه که جه لبی مه حکه مهی هیئا
 له پیاله ی چاری فیکریم و به یادی وه سلی نو شم کرد
 له به ختی نه قسی من ساقی ره زیل بوو کهم که مهی هیئا
 که چوومه خزمهتی ساقی به عه زمی جوابی ئیستینتاق
 ئەمن گریام له تاوی دل ئەویش چوو جامی مهی هیئا
 ته نافی زوئفه کهی دانا له سهر ری عاشقی مه د هۆش
 گوئی هاتی له بو کوشتن که تی فکریم قه مهی هیئا
 ملت که چ که گوئی (عاصی) ته ماشای شیری ئە برۆم که
 نیشانهی مهرگه ئەم به زمه که لئی دا خاتیمه ی هیئا

(۶)

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

(موزاریمی مهشتی نه خروپ)

ساقیم که دی له ره قسا دلم شتابی هیئا
به یادی جامی چاری مه یلم شه رابی هیئا
ئه ی عاشقی خه رابات هه نگامی که یف و به زمه
سه رجه لقه یی مه ینوشان پیاله ی شه رابی هیئا
سه رخوش و باده نوشم موتریب بزهن نه ی وو چه نگ
واعیز ته تو وسکت به موتریب ره بابی هیئا
که چومه ناو مه یخانه بی ساقی وشه راب بوو
موژده ی ته دامی ساقی وا پیر جه نابی هیئا
ساقی بهینه بو من یه ک جورعه یی له باله ب
رژا شه رابی عه یشم به ختم خه رابی هیئا
قازی مه لی حه رامه شه راب و باده نوشی
مفتی له سه ر حه لالی فه توای کیتابی هیئا

زاهید له کونجی میحراب نه زان و بیّ خه بهر بوو
ده رهق به باده نویشان زه جر و عیتابی هیئا
تیمرو که هاتبو وا هات بو خوی بیته ساقی
بو مه جلیسی مه نویشان مه زه و که بابی هیئا
گه رتالیبی مه یخانهی (عاصی) ره باب و باده
بو جهرگی پاره پاره ت ساقی قولابی هیئا

* * *

(۱) تم غه زه له ره روی کیشه وه (موزاریعی ههشتی نه خه ب) ه له هه ندئ لاوه له نگی و ناته واوی
تیدایه . له هه ندئ دیردا (مفعول) به ته واوی نه هاتوه بوته (فعلول) ، وه کوو دیری یه کهم و چواره م
و پینجهم وشه شه م و هه وته م .

ههروه ها له دیری چواره مدا (ناومه یخانه) کیشه کهی ته واو نییه (که چومه ناو مه یخانه)
کیشه کهی له نگیه . نه گه ر بگری به : (مه یخانه چومه ناوی ...) کیشه کهی راست ده بیته مه .

(۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مازہ جی ہاشتی تہ خردی)

(مکلفونی مہ خروف)

ئەدی ئەعلی دو کولمت ئە جەمالت چو سورەبیا
 شەوقی بەچەمەن داوہ چەمەن بۆتە موسەللا
 وەک مارە ئەسەر گەنجی روخت زولفی سیاہت
 یاساغە لەبەر حەلقەیی ئەو بێمە تەماشایا
 ئەم رووحە کە نەقدیکە بە سەد حیشمەتی نادەن
 مەغشوووشە لەبازاری عیشق بۆتە موقەببا
 باوہر بکە ملیاری کە فەوتار و پزێوہ
 ھەر سەر ئەسەر ئەو عیشقە ئە ژیر خاکی تەمەننا
 دل بۆتە ھەدەف بو سەری پەیکانی خەدەنگت
 دەستپێژە لەئەم لاوہ دەکەن غارەتی ئەولا
 دەروا لە ھەوا سوۆزی ھەناسەم لە فیراقت
 وەک ئاھی سەحەر خیزە ھەتا عەرشی موعەللا
 (عاصی) بە ھەوای عیشقە مەلین عارەبە قوربان
 ئیرسیکە بەجی ماوہ لە دوای ئادەم و حەووا

* * *

(۸)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مازجی مہشتی نہ خرابی)

مہ کورونی مہ جزوف)

ئہی پرتہوی رہنگت کہ درہخشانہی وہ لآتہ
لیوت بہ مہسہل چاہی زہنخ ئاوی حہیاتہ
یاران تہمہ تہ عریفی جہ مالی ئہوہ دہیکہم
کولمی گولہ چاوی قہدہحہ لیوی نہ باتہ
وہختی کہ سہبا زولفی لہ سہر کولمی وہ لاخت
عالمہ ہہمو ہوشیارہ دہ لہین قہدرو بہراتہ
ئہی دل بہری زیبا وہرہ ئیمرو بہ تہ ماشا
چہند سہر بہ تہمای وہسلی ئہتو وا لہ مہزاتہ
دہی لابہ لہ سہر روژی جہ مالت شہوی زولفت
روحم سوپہری چاوی بہدو تیری قہزاتہ
نہ قدیکہ لہ گوشہی نہ زہرت حہددی نیسابہ
روحی بکہ ئہم بہندہیہ لایق بہ زہ کاتہ
بہو خالہ لہسہر کہ عہی رووتہ کہ دہخوم سویند
باوہر بکہ دائیم دلہ کہم مہیلی لہ لاتہ

ئەه ی رووگول و پەرچەم رەش و ئەه شەمعی دلارا
دل شیتە لە تاوت وەکو پەروانە لە دواتە
هەر چەندە کە (عاصی) زەدهیی تیری برۆتە
هیشتا کە لە دوا ی کوشتنی ئەم جا بەتەماتە

* * *

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 (رہما ل مہشتی مہخزوف)

دل لہ دووریت رووحی شیرین غہرقی گیژی حہسہرہ تہ
 چار لہ ریگای چاوه نوڑی پر لہ توڑی قہسوتہ
 کہی دہ بیسنم تہی خودایہ من بہ چار دوچاوی تہو
 چاوی بازہ پر لہ رازہ جیلوہ گاہی ہیمنہ تہ
 تاروی سہرچاوی مہ حہ بہت وا لہ دلما ژیاہ وہ
 چوونی نار گوٹزاری وہ سلی موشکیلیکی زہمہ تہ
 چاوه کہم چارم بہ جاری بوونہ چاوی خوینی گہش
 چونکہ جہرگم وارزیوہ سہیری ناکہی لہت لہ تہ
 خو بہ رہسمی بہندہ گیمنہ نامہ کہم واہاتہ لات
 جہوہدہری ئیخلا سہ مہ عنای گہر چی خوئی بی قیمنہ تہ
 بی ئومیدم بو تہ ماشای خہتت و خالی روومہ تی
 پاسہوانی گوٹشہنی رووی عہسکہری سی دہولہ تہ
 زولفی رووسہ پەرچہ میشی وک فہرہنگہ بو ہوجووم
 تیپی تہ گر بجدی کہ چینہ سہیری چہند بی مروہ تہ

روومہ کہ بازاری عیشقی کہ لکی موفلیس ناگری
چونکہ بی مایہ لهویدا موبتہ لای سہد نہ گبہ یہ
عاشقی ریازی راستہ بو ویسالی حق یہ قین
ژیان له گہل عیشقا کہ نہ روا بو موسلمان وہ حشہ تہ
بی تہ بیبی وہ سلی دل بہر پہ شہ لوقمانی حہ کیم
زوو عیلاجی دہردی خوت کہ چاری دل ہر سہ فوہ تہ
زور گوتن قورٹان بہ کہ لکہ (عاصی) بہ سیہ بی شعور
روولہ ریگای راست و حق کہ تا نہ مردووی فورسہ تہ

۲۰ جماد الاول ۱۳۹۱ - ۱۴ تہ موزی ۱۹۷۱

* * *

(۱۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشتی تەلر)

سەبا ھەستە بچوگۆلشەن بلی عاشق خرۆشانە
بلی غونچە تەبەسسوم کا لەوہی بولبول کە میوانە
گوتی عاشق لەبۆ گۆلشەن بە نەشنە ی وەسلەوہ با بی
لە بن خەیمە ی گۆلان یە کسەر لەبی غونچە بە خەندانە
لە لایەک سەرۆی رەعنایە لە لایەک لالەو و نەسرین
لە لایەک بەزم و غەوغایە لە لایەک مۆردو رەیحانە
لە لایەک زەمزمە مە ی ساقی لە لایەک شۆری مەینۆشان
لە لایەک دەنگی مۆترب بی لە مەدھۆشان ی مەیحانە
لە دەوری گۆلشەنا دائیم ھجوومی زولف و ئەگرچە
حەساری باغی روی داوہ دەلیی ئینگلیزو یۆنانە
لە دامینی گۆلستانی کە باغی سیوی سینەم دیت
بە سوخمە ی ئالی داپۆشی گوتی ئەم گەنجە پەنھانە
کەسی مەحرەم نەبی بۆ عیشق ویسالی نابی بەم گەنجە
ویسالی ئەو گۆلستانە بەزمگاہی شەھیدانە

به خاری گولّ کەسێ جەرگی نەبێ لەت لەت لەوی مەنعە
لە زومرەیی موفلیسان دوورە نەتیجەیی شۆری مەستانە
کەچونکە رووحی پێ نادا بە پیالەیی چاوی گولپەنگان
تەماشای دەردی (عاصی) کەن وەکوو بولبول پەڕیشانە

* * *

(۱۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزمجی ماضی تار)

فیدای باللی بلندت بم ده لئی سهروی گولستانه
به سهرگردی جه مالت بم ده لئی خورشیدی تابانه
ئیشارهت که له بو کوشتن به په نچه شیوه زیوینت
بلی هات مهوسیمی مهرگت سبهینی جه ژنی قوربانه
له بورجی زوله تی زولفت که شهوقی روت تولووعی کرد
موتنه ززین بانگی عیشقی دا وهرن وا رژی دیوانه
قهزییهی مانیعولجه معه له پرووی تودا چه قهوماوه
قه مەر مه علوممه وا دیاره له ناره ند بورجی میزانه
نه خوش و دهرده داری توّم ، که وا گول سورمه ، روم تیکه
ببینم سیوی دوو کولمت نمونهی باغی ریزوانه
بلین عاشق وهره سهیری شهوا هات سوخه چیناوی
به دوگمه قوفلی دا سینهی ده لئی شهم گه نجه پنهانیه
قهزییهی ئیتتیفاقی بوو ترازو بهندی سهرسینهی
گوتی (عاصی) ته ماشاکه ده لئی به فری کدلی خانه

نه خوش بووم بۆ شیفای پیم گوت که ره م فرموو که بوئی که م
گولی ئەو جووتە سیوانە چەزە ی سەر خوش و مەستانە
که دەستم گەییە سەر سینە ی بە غونچە ی لیوی سەر مەست بووم
گوت م گەر دمکوژی فرموو گوتی ئەم جارە ئیحسانە
گوت م خۆ خالی سەر کوئمت زیارە تگاهی عوش شاقە
دلی نە شکاندم و فرمووی حە یاتبە خشی شە هیدانە
که لیوم نایە سەر کوئمی گوتی (عاصی) بدە رووحت
وتم پیشکەش بە ئە برۆت بی دە لیی شیری خوراسانە

* * *

(۱۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەور)

لە دەنگی ئەلویداعی دڵ ھەموو عالەم پەریشانە
لە ھەر لایێ تەماشاکەوی سەدای نالین و گریانە
ھەموو عالەم لە نالینە وە کوو نالینی یەعقوبی
دەلین وایوسفی ئیمە ئیرادەوی دەشتی کەنعانە
دەلێی چاوم لە تاوی ئەو گەیشتە حالی (وابیضت)
بە تاوی ئاگری دووری ھەموو ھەر سینە بریانە
عەجەب تەخلاق و لوتفی ئەو بە عالەمدا کە شامیل بوو
لە ژێر سایەوی ئەوا گشت کەس شوولی لوتف و ئیحسانە
عەزیزی ئیمە بوو قوربان عەزیزی بوو مەقامی تو
موبارەک بێ خودا حافیز تەوہش ھەر لوتفی پەھمانە
لە ئەوسافی ئەوا (عاصی) کە فیکری قاسیرە ئیمپرو
زبانی لەنگ و پراوەستا خەریکی دەردی ھیجرانە

* * *

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل معشتی محزونوف)

روو گوئی گہردن مینایی ہات بہ عیشوہو لارہوہ
 مورغی دل کہوتوتہ داوی وا بہنالہو زارہوہ
 چاو غہزالی لہنجہ کوتر قہد نہمامی عدرعہری
 بہس بہ عیشوہ راببوورہ بہو کہوای گوئدارہوہ
 عالہمت خستوتہ زیللہت تو بہعیشقی چاوہکہت
 من کہ مہستی چاوی تو ہم چم بہسہر خوومارہوہ
 پەرچہمت ہاتوتہ سہرسہفحہی جہمالت چین بہ چین
 گہوہہری گہنجی جہمالت وا بہدہست رہشمارہوہ
 کافری موتلہق ببینی کہعبہتہینی روومہتت
 بو تہواف ئیحرام دہبہستی چی بہسہر زوننارہوہ
 مووعجیزہی رووی تو ببینی دینی مووسا تہرکہکا
 دیتہ سہر دینت یہہوودی چی بہسہر ئینکارہوہ
 موودہتیکہ دہرسی عیشقت ئیستیفادہی لی دہکہم
 ئیستہکہش فہننی ویسالت ہات بہچہند تہسرارہوہ

ئەو قەزییەیی وایە روتازەحمەتە هەللی بکەن
فەهمی ئەفلاتوونی تێکدا وای بەچەند تۆمارەو
حیکمەتی لوقمان چە فایدە تیری موژگانت ببی
سەد حەکیمی حازیق ئیمپرو وای بەپای ئازارەو
مورغی فەهمی چەند موسەنیف کەوتە داوی عیشقی تۆ
دەنگی نالەیی جەرگ و دلیان دی بەدەست شمقارەو
هەرکەسی عیشقی نەبیتن ئەهلی دل وارا دەلین
پیی مەلین ئینسانە بەلکوو نەقشە بەو دیوارەو
(عاصی) رووح تەسلیم نەکەیی تۆ عیشقبازی چۆن دەکەیی
گەر هەوا خواهی وایسالی چت بە سەر گولزارەو

* * *

(۱۴)

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەوی)

ئەوا دەوریان لەدەل داوێ غەم و حەسرەت ئە هەرلایە
 میسالی من لە گەل دلبەر وە کوو مەجنوون و لەیلایە
 پەریشان و پەریشان دڵ و جەرگم بە غەمزەئ ئەو
 تەماشای چاوی مەستی کەن شەرابی مەرگی تێدایە
 جەمال و گەنجی حوسنی ئەو ئە دڵ یاساغە سەیری کەن
 چلۆن رەشماری دوو زولفی ئە گەردنی زیوی ئالایە^(۱)
 بەرەو مەغریب کە وەستابووم ئە ناکاو روژ لەوی دەرکەوت
 کە تینفکریم گوئی من بوو بەرەو مەشریق کە وەستایە
 کە چاوم کەوت بە دووچاوی غەریقی بە حەری حیرەت بووم
 ئیلاهی ئەم پەری زادە چلۆنی بێنمە سەر رایە
 سوپای ئە گریجەوو زولفی وە کوو چین و فەرەنگ هاتن
 دلیان بردم بە یەخسری کە نوختەئ خالی دانایە
 فیدای بالوو لەنجەت بئی دڵ و رووحم ، گوتی (عاصی)
 بکە رووحت بە پیشکەشمان ئە گەر وەسلت ئە دلدایە .

* * *

(۱) (گەردنی) دەبێ زۆر بە سووکی بخوینرێتەو بە بۆ ئەوێ کێشە کە دروست دەر بچێ .

(۱۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مەزەجی مەشتی نەخرەبی)

(مەکتەوی مەخزەبی)

مەحمودی جەمالت کە ئەدا لافی ئەمارەت
چەند جوانە لەوی خالی ئەیازت بە وەزارەت
مژگانی بەجاری کە دەکەن هێرشییی تیر
دەییەن بە جەزینی دڵە کەم وا بە ئەسارەت
ئەو پەرچەمە رەیحانە کە پەرژینە لە گوڵشەن
مومکین نییە بۆ بۆلبولی دڵ بیتە نەزارەت
زولفی وە کوزنجیرە لە پیی عاشقی بیچار
گەردەن کە چە بۆ شیری برۆت دڵ بە حەقارەت
وەرە ئەی دلبەری رەعنا مە کە قەتلم بە برۆت^(۱)
دڵ بی بە فیدای پەنجەوو ئەو لیوی جفارەت
(عاصی) نییە هۆشی چییە شایستەیی مەدحت
خۆت حاکمی تەحسینی لە سەر تەختی سەدارەت

* * *

۱ ئەم لەتە کێشەکەى جیاپە. کێشەکەى.

(۱۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل مهنی مهسور)

هاتمه ده‌رگت دل‌بهری من^(۱) چونکه توئی مه‌حمودی راست
 کعبه‌ی لوطفی ایازت قیبله‌ی مقصودی ماست
 من له ترسی تیری دوژمن هاتمه قاپی غیره‌تت^(۲)
 دشمن خونخوار دل‌را نفس چون نم‌رود ماست
 زوعفی کردم جه‌وری زالم غم‌م دلی داگرتووم
 غرق از موج ندامت فکر بس^(۳) نابود ماست
 شاهی خوبان سهد ده‌خاله‌ت وام له گیزاوی گوناھ^(۴)
 ایکه عفوت^(۵) التفاتی از دری معبود ماست
 عالمی بی‌زاره قوربان وا له‌ده‌ست گریانی من
 ناله درسینه چو آید^(۶) ابر نیشان دود ماست

^۱ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه : (پادشاهها)

^۲ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه: (من له‌خوئی تیری دوژمن هاتمه ده‌رگانه‌ی نه‌تو)

^۳ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه: (رذالت، قامت)

^۴ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه: (له‌ناو ده‌ریایی بی‌غم)

^۵ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه: (لطف‌ت)

^۶ له‌ده‌ست‌نوسیتیکی دیکه‌دا نو‌سراوه: (باشد)

من لہ تاوی دہردی دووری دائیما ہہرنالہ مہ
زخم از شمشیر ہجرت دم بدم ^(۱) موجود ماست
گہر دہپرسی دہفعہ بیکی حالی (عاصی) ناتہ وان
مفتخر بر چرخ گردون بخت بس مسعود ماست

* * *

^۱ لہ دستنوسینیکی دیکہ دا نوسراوہ : (ہر زمان)

(۱۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزاره‌جی مه‌شتی نه‌خه‌بی)

مه‌کفری می‌محزوف)

سه‌د ناوی خودا بی له دو نه‌برۆیی هیلا لت
نه‌فقاشی نه‌زهل جه‌دوه‌لی کی‌شا له جه‌مالت
په‌روانه‌یی روه‌ی تو‌یه دل‌م تو بکه‌ پروا
روه‌جی که‌ده‌کا پی‌شکه‌شی شه‌مع‌ی خه‌ت و خالت
حاشا نییه‌ یه‌ک ته‌وه‌ل و سانی که‌ ته‌تۆ بی
مه‌علومه‌ له نه‌وع‌ی به‌شه‌را نه‌بووه‌ می‌سالت
حوکمی نییه‌ هیچ که‌س له‌سه‌ر ئیقلیمی دل‌ی من
غه‌یری ... ته‌تۆ چونکه‌ ته‌تۆش حوسنه‌ جه‌لا لت (۱)
باوه‌ر بکه‌ په‌روا نییه‌ (عاصی) له‌ فیراقت
دائیم که‌ ده‌سووتی له‌ دلا شه‌مع‌ی خه‌یا لت

* * *

۱. نه‌م له‌ته‌ پرگه‌یه‌کی کورتی له‌ دوا‌ی ووشه‌ی (غه‌یری) که‌مه‌ .

(۱۸)

امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن

امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن امغاعیلن

(مەزجی مەشتی تەوار)

که من خیرم نەبوو قوربان لە ئاموشۆیی دیوانت
 خودا حافیز ئەوا رویم لە بو زیندانی هیجرانت
 ئەگەر چە من لە لام خۆش بوو بە دل ئەمما ئەتۆ قوربان
 لەلات عار بوو منی بیکەس که جارجار بېمە میوانت
 ئەگەر یادی منت کرد تۆ مەلئ زۆر بئ وهفا دەرچوو
 وهفادارم وهفادارم قەسەم بەو ماھی تابانت
 خەتای تۆ قەت نەبوو جانا رەقیبی سەگ سیفەت وای کرد
 وهکوو بولبول که مەحروروم بێم لە غونچەیی لئوی خەندان
 نەخۆشیکم گەلئ بیهۆش خەریکی فیکری دەرمانم
 که مەئیوس بووم لە غەم خواری وتەداری لوتفی لوقمانت
 لە دەستی بەختی سەرگەشتە ئەوا ویل بووم بە دونیادا
 بە دل توخدا دوعا فەرموو لە بو بەندەیی پەریشان
 نەتیجەیی قەت نەبوو بو من ئەوەندەیی داری سەبرم چاند
 مەئالی بوومە مەنفووری هەموو ئەتباع و خویشان
 غەریب و بیکەس و عاجز بریندار و دل ئساوارە
 گەلئ شوکرم ئەمن جانا موهاجیر بووم لە دەربانت
 بەتەن هەرچەندە لیت دوورە بە دل هەر حازرە (عاصی)
 لە هەرجی دابنیشم من منم مەدح و سەنا خوانت

* * *

(۱۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزمع ماضی توار)

دلّت بردم به یه کجاری به نه شئدی خه تتی ره نگینت
 مه تاعی عه قلّ و هؤشت برد به غونچه ی لیوی شیرینت
 دلّت خستومه ناو چاهی زه نه خدان وئه سیرت کرد
 پهریشانه به زنجیری دو گیسوی زولفی چین چینت
 زیاره تگاهی عوش شاقه هه میشه وهک حه جهر خالت
 فیدایی که عبه یی روت بم ئهوا هاتومه سهر دینت
 له هیجرانت ئهوا مردم کهوا په شینه روم تی که
 ته ماشای گولشه نی روت کهم بیبیم کولمی له علینت
 له هه رلایی ئهوا هاتون سه فی عاشق له بو دیتن
 منیش هاتوم ئیشارهت که به کوشتن چاوی شاهینت
 فتوای کوشتن بده قوربان بلئی جه للادی چاوت بی
 بکا با تیره بارانم به دوو ئه برؤیی قهوسینت
 مه سیحادهم له پاش مردن وهره سه رقه بره کهم جاری
 منیش سه جده کونان هه ستم به یادی عیشقی دیرینت
 بلئی وا هاته پابووسم شه هیدی تیغی عیشقی من
 بفرموو با خه لاتنی کهن له گه نجی سینه یی صینت
 له مه حشدر گهر بلین (عاصی) نیشانته کوا شه هیدی تو
 له هه رجی را ئه بویرم من به شاهید په نجه یی خوننت

* * *

(۲۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مهرزجی مہشتی تارن)

تہوا فہرہادی مہیلی دلّ بہ یادی زہوقی گولچینت
لہ بیستون کہندنی ہیجرہ بہ ہیوای وہسلی شیرینت
لہ ئیقلیمی دلّم قوربان بہ دایم خوسرہوی لوتفت
سوپای خستوتہ دوای حدسرت لہ مولکی شہوقی ماچینت
بہ شہوقی شہمعی رومی توّیہ دلّم پہروانہیی زارہ
سہروسینہم بہ جوشہ من بہ تاوی عیشقی نارینت
ہہوام کہوتوتہ لاف لیدان لہ گہلّ ئاسمانی ہفتہمدا
کہ نووسیہوت سہلامی من بہ پہنجہی شیوہ زیونت
تہمہنام وایہ تہی جانا کہ تہیری مہقسدت دائیم
بیّتہ سہیدی ئومیدت بہ قوہی دہستی شاہینت
خودا قت ناموشوت نہبری لہ جادہی عیززت و تہوفیق
بہ دائیم ہہر درہخشان بی ستارہی بہخت و ئایننت
منم (عاصی) لہ خوام مہتلوبہو و داوایہ تہی جانا
لہ مہودای شیری بہدگویان عدالت بتہ پہرژینت

* * *

(۲۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مترجمی مہشتی توار)

لہ جہوزا و سونبولہ و میزان لہ بورجی جہدی و دہ لُوو وحووت
قہ مہر دہرکہوت لہ گہل عہ قرہب لہ ناو میحرابی دوو تہ برووت
لہ روژی نووری روخسارت قہ مہر بووہ موقتہ بہس جانا
کہ لیوت زوہرہیہ قوربان منیش خو مہشتہ ریم بو رووت
عہ تارید خالی سہر لیوت کہ مہر پرخہ زہنہ خدانٹ
لہ عیشقی چاوہ کہی مہستت زوحہل وا ہاتہ ژیر تہ برووت
سہ فی عاشق تہوا ہاتون دہ سوورین وک بہ ناتوننہ عش
بہ سینہ ی ریش و ٹاہی سہرد لہ دہورہی قوتبی خالی رووت
منیش ہاتووم لہ بو کوشتن بفرموو بکہنہ قوربان
لہ دوا ی مہر گیش سہری (عاصی) فیدایی دہست و ہم بازووت

* * *

(۲۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(مەزەجی مەشقی ئەخەری)

مەکلۆبی مەخزوف

دوو باره ئەوا دەردی غەمم بۆتە جەفادەر
ئاوینە لە گەڵ روویی ئەتۆ هاتە بەرابەر
هەرچەندە لەرووی نیشتوو و گەردی خەجالەت
پێی خۆشە لەبەر خەجلەتی خۆی بشکێ سەراسەر
عاجز مەبە سەر وو که لە بالاتە بلندتەر
مەعلومە که بێ عەقلە کهوا بۆتە هەواگەر
گەرییت و لە گەڵ لێوی ئەتو غونچە پیشکوی
مەمنونە بەئەو لوتفە ئەگەر بینە برادەر
عاشق بوو بۆ روویی ئەتو گۆل وەکو بولبول
مەنعی مەکه (عاصی) که دەروون بوو بە سەماوەر

* * *

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
(رهمه ل ماضی محذوف)

سه روو بالا لیو عه قیق دندان سه دهه^(۱)
من له بو مژگانی تیرت وا دلّم کرده هه دهه
باوه سییه ت بی به تیرت گه رئه من چوومه فه نا
ده چمه نار زومره ی شه هیدان با نه خوّن بو من ته سه ف
چوونه ژیرخاکی فه ناوه زور به ناله ی عیشقه وه
موفته خیر بوون به و برینه عاشقانی (ماسه له ف)
تو خودائه ی سه روی دل به ر بامنیش مه حرروم نه بم
تا له مه یدانی چه شردا من له گه ل وان بیمه سه ف
دلّ فیدات بی شاه ی خوبان بمکوژه خوینم نییه
با نه لّین بی هووده رّویی عومری (عاصی) بوو ته له ف

* * *

^۱ له تی یه کهم له باتی چوار (تفعیله) ، سی ته فعلیه یه . (فاعلاتن) یکی که مه .

(۲۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزهجی مہشتی تہوں)

وہ کوو بولبول لہ گہل گولدا بہ بیّ خاری جہ فانا کہم
لہ گہل دل بہر چ دل داری بہ بیّ شہرت و وہ فا نا کہم
کہ دل بہر دوینئی وای فرموو سبہینئی جہ ژنی قوربانہ
چلون بہو موژدہیہ جانا ٹہ من سہیرو سہ فا نا کہم
گوٹم ٹیمڑ کہہ وہ عدی دا گوتی وہ خار وہرہ بہر پیتم
بہ ہای ٹہو لوتفہ ٹہو کردی بہ غہیر ٹہز رووح ٹہدا نا کہم
بہ فتوای پیری مہیخانہ خہریکی مہزہہ بی عیشقم
وہ کوو زاہید لہ رووی عالم ریاکاری و حدیا نا کہم
بہ تیری عیشقہ من جہرگم فوارہی خوینئی لیّ دہرڑی
برینی قلمڑہی دل بہر بہ سہد لوقمان دہوانا کہم
خوتہن بؤ قیمہتی چاوت حہقیقہت فیکری نادانہ
ٹہ من سہودایی یدک لہنجہت بہ ماچین و خہتا نا کہم
ٹہوا رووح لہ مہیدانہ ٹہ گہر وہسلت بیّ ٹہسلی
بزانہ عاشقہ (عاصی) کہ سہودای بیّ بہا نا کہم

* * *

(۲۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزجی مہاشتی نہ خردی)

مکفوفی محذوف)

ہینامیہ ہم دہرگہ یہ تیمرؤ کہ نہ سیم
 ہرچہ ندہ کہ بی سہ برو دل آرام و شہ کیبم
 ساپڑو قہ پاتی بکہی تہی خوسرہوی شین
 بو دہردی دلی خہستہ کہوا بوویہ تہ سیم
 دلریش و جگہ رپارہ وو مہ فتون و زہ بوونم
 ئاوارہ وو سہر ئاسیمہ بی عیشق و غہ ریم
 تی بہ ربوہ ئاگر بہ تہ واوی لہ دہروونم
 بہ دناوی کہ کردم لہ جیہان جہوری رقیبم
 بی عیلم و شہرف کہ وتمہ زیندانی جہ ہالہت
 وہک ساحیری بہ دبہختہ رقیب داویہ فریم
 ہاتوومہ تہ ہم دہرگہ بہ عینوانی دہ خالہت
 ہدرجیگہ مہ ہم قاپییہ تا رژی حہ سیم
 (عاصی) بہ ہیوای فیکری نہ جاتہ لہ جہ نابت
 توش وا مہ کہ لہو لوتفہ کہ بی بہرہ بہری ہم

* * *

(۲۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مذہبی مہشتی تہوی)

تہ گہر ٹاوینہ تہ شبیہ کہم بہ روویسی توؔ تہ من رووت ہم
ھیلاکی دہردی دووریت و کوژاوی تیغی تہ برووت ہم
بہ غہیری توؔ بہ دلدارئ بدہم گہر دل؁ وہ فادارا
بہ دوو زولفی تہ نافینت لہ گہل؁ سیدارہدا جووت ہم
بہ بی؁ دوو چاوی مہستی توؔ تہ گہر مہست ہم بہ بادہو مہی
بہ ناکامی لہوہسلی توؔ ہیلاکی چاوی جادوت ہم
لہ دل؁ ناروئ؁ تہ نیسی من تہ گہر بیت و لہ فیکرت کہم
حہلال بی؁ بمکوژہ خوینم فیدایی دہست و بازووت ہم
لہ دووری توؔ تہ گہر شاد ہم لہ شادی دوورو بیبہش ہم
بہ حوکمی قودرہتی باری کہ مہنفی ہیندو بیرووت ہم
تہ گہر بیدہم بہ جہننہت من غولامیی کوژی تو جانا
لہ مایہی وہسلی توؔ جانا بہ دائم رووت و نابووت ہم
بہ رابہر کہم لہ گہل؁ لیوت تہ گہر لہ علی بہ دہہ خسانی
منی (عاصی) لہ ہیجرانت بہ قوربان رووت و نابووت ہم

* * *

(۲۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەراوی)

وهره ئەهی شوخی پەرچەم ئالّ غەزالی چاو بە خومارم
بە لەنجەت ئاهویی چینی ئەتۆ ئەهی سەروی گولزارم
هەزارانی وەکوو مەجنون لە سەودای عیشقی تۆ شیتن
بە ئۆمبیدی وەفای لەیلا منیش لەو حالە بەشدارم
بە پەنجەیی ئالی خویناویت ئە تۆی عاشق کوژ و دل بەر
منیش هاتووم لە بو کوشتن گەلی لەو عومرە بیزارم
ئەلا ئەهی مورغی خوشخوانی گولستانی وەفا فەرموو
بە هەر نەوعی دەکەیی قەتلم نەبی باکت بە ئازارم
بە ئۆمبید دانەیی خالت ئەسیری داوی زولفت بووم
بە پەیمانی موژەت بۆیە برپاوە جەرگی خوڤوارم
دوای مردن دەلیم مەمشۆن لە کفنیش لیم گەرین یاران
شەهیدی تیغی دوو ئەبرۆی غەزالی چاو بە خومارم
لە ژیر شمشیری ئەبرۆتا کەچە خو گەردەنی (عاصی)
بلی جەللادی چاوت بی بکا قەتلی دلنی زارم

* * *

(۲۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزهجی معشقی تالو)

قدمه هاتوته سهر ئیکلیل به ئومئید فیکر و ته دبیرم
له عیلمی جه فرو هم حهرفا خه ریکی به ست و ته کسیرم
له رهمل و زیج و زایرجه له قه بزى خارج و داخل
له بهیتی نه سره تی داخل (نقی الخلد) ه زنجیرم
له نه فلاکی عیشقبازی دلم بوته زوحه ل سه یری
منیش وهك مشتته ری جارئ له دهوری زوهره ته ئخیرم
قدمه یاره له ره غمی من ده چیتته مه نزلئ به لدهت
له سهر (سعدالسعود) م دی نیشانه ی بهخت و ته ئسیرم
چ جینگه ی ئومه یه یاران که نه و قوتبه دلم جه دیه
نیشانه ی قیبله ناسینمه مه کن ئینکارو ته کفیرم
به دائیم بو ویسالی نه و خه ریکی رابیتته ی و یفقم
له حه ولی مه عریفه ی سرپام له سهر کوبرا وو ته سفیرم
موتالای فنه نی جه فرم کرد له به ست و که سر و ئیزماری
نه تیجه ی وه سلئ پی دام و مه گه رما هیمه ته ی پیرم

که جهمعی که عبی حدرقم کرد له بو ته ئسیری نه وره مزه
که تی فکریم بووه ئه سسی جه نابی پیری ده ستگیرم
گوتم به سیه ئیترا (عاصی) چیه ئه م لاف و ده عوایه
که تو جه هلی موره ککه ب بی مه ئی موشییی ئیکسیرم

* * *

(۲۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مازجمعی هاشتی نه خره بی)

(مکثورونی مه خوروف)

مه حمووده خه تی حوسنی جه مالت به قیاسم
بو دورپی مه عانی وه کو غه وواس و هه یاسم
هاتوته ته به سوسوم به سه با غونچه یی فیکرم
سه رتا به قه دهم فهرشی غه زهل بوته لیاسم
که وتوومه ته ژیرباری غم و دهردی فیراقت
باور مه که له و دهرده چ دهرچوون و خه لاسم
باکم نییه عالم هه مو به دگو و و عه دوومه
سه رجه لقه یی ئه م عیشقه به دل واکه ده ناسم
ئهی شاهی جهان دل به ری ره عنایی زه مانه
موحتاجی به دهرمانی و هسل جه رگی په لاسم
بی نه قدی ویسالت له جهان نیمه ره واجی
بی زهوق و سه فا بی دل و هه م عه قل و حه واسم
(عاصی) م وکه مهر به سته و که متر له غولامت
جیی فخره که له م دهرگه یه زه بیال وکه ناسم

* * *

(۳۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزهجی هاشتی تارن)

زهمانیکه تهسیرت کرد به خالی روت دل و دینم
فیدای گولزاری حوسنت بم خهریکی زولفی چین چینم
نیقابی پهرچهمت لاده له سهربه دري جه مالی خوت
زیاره تگاهی عوش شاقه که روت ته که عبه یی دینم
وهره دل بهر بکه ره حمی له ری خوا ده فعه یی قوربان
به شهوقی شوعله یی کولمت بده نارام و تهسکینم
دلتم تهیریکی زیرهک بوو به داوی زولفه که ت گرتت
به دانه ی خالی بهرچاوت که کیشات رووحی شیرینم
سرور و شادمان بوو چوو به نه شنه ی په رچه می نالت
به یادی وه سلی دیرینت خهریکی شیوه ن و شینم
مه لئین چاهی زه نه خدانت شیفا به خشی دلای ریشه
خوسوسه ن من زه ده ی خوتم به دائیم دیده پر خونیم
کلولاری که وا په شین له سه رچی عاجزی لیمان
له ری خوا مه رجه مدت فهرموو به له نجه بیتره بالینم

له وهختی نه زعی رووح جانا وهره به ینی ته ماشات که م
ببینم خال و نه گریجهت له باتی دهنگی یاسینم
وهسییهت بی نه گهر مردم له که عبه ی روت بکه ن رووی من
به ره سمی عاشقانی خو ت بفرموو وه عزو ته لقینم
نه کیر گهر هات و لئی پرسیم گوتی عاشق چیه دینت
ده لیم مه عشوقه دهیزانی له گهل نه ودا که هاودینم
به په یکانی موژهت جانا نه گهر (عاصی) به کوشتن چوو
له مه حشر شاهیده یه کسهر لیباس و زامی پرخوینم

* * *

(۳۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی مہشتی مہسور)

جیڑنی قوربان ہات و قوربان من خدریکم غہم دہخۆم
دہست دہبہم بۆ سہر تہعام و وادہزائم سہم دہخۆم
ئییشی دہردی دلّمہ جانسا وا منی خستہ فغان
خوینی جہرگی خۆمہ دائیم من بہ زارو دہم دہخۆم
تہ لیبیسہی جیڑنم ببینہ حہسرت و نالاندنہ
(راحة الخلقوم) بخۆم و عہینی ہہرشہ لغہم دہخۆم
زہوقی تیکداوم بہ جاری لہ ززت و خویشیم نہما
قووتی رووحم بۆتہ میحنہت قووتی دلّ کہم کہم دہخۆم
بۆیہ نابوت و زہبوونم رہنگ و رووم وا زہرد بووہ
بولبول ئاسا غہم لہ و ہسلّی غونچہیی نہو دہم دہخۆم
دہردی من پہنہانہ قوربان چاکہ تہ مجا پیّت بلّیم
زہہری جہوری دوژمنانہ من لہ باتی جہم دہخۆم
تۆی تہیبی دہردی (عاصی) سہد دہخالہت چارہیی
ژیانی من کہ لکی نہماوہ میحنہتی مہرہم دہخۆم

* * *

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہنما لہ مشقی مہتسور)

بۆ ئومئیدی زیندہ گانی قووتی غہم جہم جہم دہخۆم
کہ و تمہ داوی پہرچہم و ہہم زولفی پیر خہم خہم دہخۆم
سہد کہ داہم من خہریکی عہیش ونوٹش و عوشرہ تم
بوئیہ بی تہ ئسیرہ جاننا میحنہ تیش دہم دہم دہخۆم
جیئرنی قوریانہ سبہینی و ہختی و ہسلہ بۆ تہ و اف
شہریہ تی دیداری یارو چارہیی زہم زہم دہخۆم
مہیلی و ہسل و دہردی دووری کردییہ (ضیق النفس)
چیم لہ ژیانہ بۆ نہ جاتی دہست ہہناسہم سہم دہخۆم
یار تہ گہر چہ جار بہ جاریش خوئی نیشانی من ئہدا
بۆنی گوئزاری کہ ناکہم بہو دہماغہم غہم دہخۆم
قسمہ تی رۆژی ئہ زہل بوو (عاصی) غہ مناکی ئہ تو
ئہزیہت و جہورو جہفا وو میحنہت و ہہم ہہم دہخۆم

* * *

(۳۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هزهجی ههشتی موسه بیهغ)

له ئاموشوژی خزمهت تو تکا ئاری هه یا قوربان
وه کوو دیوانه وا پویم منی سه رگه شته سه رگه ردان
نه سیبی من ته زهل وابوو که هه ر دیوانه بم دائیم
وه کوو مه جنونی خیللی هه ی خه ریک بم من له سه ر هه ردان
مه فهرموو بی وه فا ده رچوو له سه ر عه هدی قه دیم ماوم
له به ربی لوتف و مه یلی تو گرتارم به چه ند ده ردان
له ته و روژه وه کوو گرتم به ده ست و ده م که دامانت
له عه رسه ی قیامه تیش قوربان نییه قه ت فیکری ده ست به ردان
له به ینی تووو من یاره ب ره قیب هه رکویرو رووره ش بی
په را گهنده ی ولاتی کرد منی موخلیس وه کوو جه ردان
ته واته ی گول ته من رویم خودا حافیز له خزمهت تو
ته تو ش جار جار دوعا فهرموو له بو بولبول وه کوو مه ردان
خه یالی وه سلی بالای تو به تال نابی له لای (عاصی)
هه تا ته و روژه ده یینی نه که لیینی قه برو دوو به ردان

* * *

(۳۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مازجی ماضی نه خبره بی)

مکفولی ماحذوف)

وه جهی چیییه وهك سینهمه بریانه دلئی من
مائیل به غم و شیوهن و گریانه دلئی من
لهم دهشته که سه حرایبی فیراقه به دهوامی
دائیم له غم ما زارو پهریشانه دلئی من
وه حشه تکه شی کیوانه له بهر میحنه تی دوری
وهك مامزی تنها که له هدردانه دلئی من
واحوجره بی سینهم همو پر فشره له حسره ت
سهیری بکه تهی غم خدی میوانه دلئی من
بی هووده یه دهرمانی تهیب دیقته تی دختور
کوژراوی موژهی تیری جهوانانه دلئی من
ئالووده بی خوئینه له بهر خوئینی سرشکم
لهم مهوجه که دهریایه چه نادانه دلئی من
لهو حکمه ته وازیته که نازانی له دهردم
فهورتانی به دهرمانی ته بیبانه دلئی من

کہوتوتہ شلیتوہ لہہوا سوزی ہدناسہم
خوفہسلی بہہاری ہہمو زستانہ دلی من
(عاصی) چییہ واتیژہ سرشکت وہ کوریشین
نالینی دہلیی زلمہ کہنالانہ دلی من

* * *

(۳۵)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مزهجی مہشتی نہ خرابی)

مکتوبی محذوف)

بہم دہردہ کہ عیشقہ چییہ حہیرانہ دلّی من
ہاوارہ تہیبب بیّ تو بہ دہرمانی سہری من
گہر ہات و لہ حہققولقہدہما رووحی بویتن
پیّم خوشہ تہ گہر بیخنہ دامانی سہری من
جانم سوپہری توّبی لہ بہر تیری بہ لاتا
گہردہن کہ چہ گہر دہیکہیہ قوریانی سہری من
حاجت نییہ تہم دہردہ کہ ہیجرانہ بہدہووا
یہک لہ حزہ ویسالی بہسہ لوقمانی سہری من
(عاصی) کہ زہدہی تیری فیراقہ لہ ویسالا
ییزارہ دہلّی بوّ نییہ فہرمانی سہری من

* * *

(۳۶)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزجی مہشتی نہ خربہ)

مہ کفرونی مہ حزوف)

دائیم بہ جہ فا شیوہیی گریانہ دلّی من
سووتاری گہری ئاگری ہیجرانہ دلّی من
وہک تہیری ستہمدیدہ لہ دست میحنہتی ہیجران
حہپسی قہفسی سینہیی بریانہ دلّی من
بو تیری غہمی فرقہتی تو بو تہ نیشانہ
دائیم بہ تہمای ہاتنی دہرمانہ دلّی من
وا غہرقہ لہ ناو بہ حری غہم و گیژی قہساوہت
جیی مہرحمہت و ہیمہتی پیرانہ دلّی من
مہیلی لہ قہدہم بو سییہ ہم خاکی دہری تو
بو وہسلی تو غہمخوارو پہریشانہ دلّی من
مہ فہوومی عہریزہم ہمو بو پہسمی دہخالہت
تو مییدی بہسہر حہلقہیی پیرانہ دلّی من
وہختی کہرہم و رہحمہت و ئازادییہ قوربان
گہرمہیل تہ کہی لایہقی قوربانہ دلّی من

سەرگه شتته ووبی به هره ووهه م پیرو پهریشان
رهنگ زهرده له ژیر پهردهیی عیسیانه دلی من
(عاصی) م وجه فایدوو به دناوو غه ریم
قاییل به سه فاو ره حمهت و ئیحسانه دلی من

* * *

(۳۷)

کیشی برگهیی (۱۴ = ۷/۷)

ئەي يارى سەروو قامەت گەردن شووشەي بلوورين
 ئەبرۆكەمانى چارپەش ئەي رووگول ونازەنين
 دەم غونچەيى پەرچەم ئال ئەي شوخى نەو رەسىدە
 چار بادەيى مەيخانە سوخمە زەردى گوڭگولين
 روومەت سىئوى زولف رەش دل بى فیدايى لەنجەت
 كراس كەتانی پۆمى موبارەك بى مەكر چين
 زولفت لەگەل ئەگرىجەت وەك عەسكەرى فەرەنگى
 لەگەل خالى حەبەشتا هاتونە سەر فەلەستين
 سینه باغى مەراغى بۆچى لە من بەداغى
 بەو قامەتى بەيداغى غارەتگەرى عەقل ودين
 لىو ئالى چار خومارى فەرموو ددان مروارى
 ئەي ئاهوويى تاتارى هەستە لە پى كە لاچين
 وادەچمە ژوورى مزگەوت دەكەم دوعايى وەسلت
 لەگەل سۆزى هەناسەم ئەتۆش بفرموو ئامين
 بۆ وەسلى دلبەرى خۆي (عاصى) ئەوا دەگرىيا
 بيكەي بە قسەمتى ئەو يارەب غەزالەي ماچين

(۳۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(مازہ جی مہشتی موسیقیہ)

غزالہی چین تہوا ہاتوہ بہ زولف و پەرچہمی چین چین
 لہ دلّ دہ عوا دہ کا بروا لہ دہورہی گولشہنی ماچین
 بہ تالانیاں تہوا بردوہ حواس و عہقل و ہوشی من
 فیارم کرد لہ گہلّ دلّما لہ دہست عیشوہی تہ گہر دہرچین
 دہرووم پپر لہ گریانہ ہناسہم سارده تہی یاران
 لہ دیدہم سہیری چون دہرژئی سہراپا تہشکی رہنگ خونین
 ورن تہی قہوم و خویشانم تہوا ہات مہوسیمی مہرگم
 وہسییہت بیّ مہبن غافلّ لہدہنگی شیوہن و یاسین
 تہ گہر حہزکہن عیلاجی من لہ تہو دہردہ گہلی یاران
 دہکہم وامن دوعای وہسلم بہ عام تہوہش بلینّ ٹامین
 ورن تہو رووگولہ سہیری لہ حہق من چہندہ بیّ رہحمہ
 لہ رہغمی من گولئی رووی کرد بہ زولف و پەرچہمی پەرژین
 توخوا روومہت گولئی نازک بدہپیّم وہعدہبی وہسلّت
 لہ ہیجرانت دلّی (عاصی) دہسووتی ہرورہ کوو بہنزین

* * *

(۳۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رسمال مهشتی محضوف)

مژده ئه‌ی دل به‌ستی دووری وا به وه‌سلم کرده ته‌ی
 موتریبی خوش له‌هجه فه‌رموولیده عوودو چه‌نگ و نه‌ی
 وا خه‌ریکی سه‌رفی رووحم گهر به قیمةت وه‌گری
 مامله‌تم کردووه به شاهید من له دل‌بهر جووتی به‌ی
 شه‌مع‌ی شادیم پی‌ کراوه که‌وتنه جونبوش جان و دل
 تن وه‌کوو ته‌بیاره قوریان هاته گهر په‌روانه‌که‌ی
 چیژنی وه‌سل ئه‌ی موغه‌ننی له‌یل وه‌عه‌ده‌ی دابه‌ من
 مه‌جنون ئاسا نایفرۆشم قه‌ت به دووسه‌د خیل‌ی حه‌ی
 چاوی مه‌ستی مه‌ستی کردم به‌وشه‌رابی عیشتقی رووی
 چونکه چاوی مه‌ستی مه‌ستی دا به‌باده‌و پیرو مه‌ی
 بوچی کویرنابی له‌ تاوان ئه‌ی ره‌قیبی سه‌گ سیف‌ه‌ت
 چونکه سه‌گ مه‌رگی چه‌ فایده‌ زینده‌گانیت تا به‌ که‌ی
 حه‌لقه‌ گوش‌ی عیشقه (عاصی) تیبگه‌ن با خاس و عام
 قه‌ت غولامی‌ی یار ناده‌م من به‌ ته‌ختی چین و ره‌ی

* * *

(۴۰)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلین

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعلین

(مازهبی ههشتی نهخههیی)

مهکنوونی مهحزرووف)

ساقی بده ئیمپرۆ که به دل شیشه شه رابی
مهدهوشه دلی خهسته له بو دهنگی ره بابی
عاشق ده بی بو کوشتنی مه عشووقه نه نالی
بی گریه وو نالان و فوغان دهنگ و سه دا بی
هر روژه به سه د نه عی ده کا عیشووه وو نازی
ئه و دل به ره ره عنایه هه تا رووحی فیدابی
ئه و تیره له جهرگی منی دا زه همه ته یاران
بو دهردی منی خهسته چه دهرمان و شیفابی
تک تک ته تکی خوینی جگهر ئیمپرۆ به دلما
وهک ته شکی سه حه رخیزه به ئو مییدی جه زابی
مه جنوونم و سه رتاسیمه بی عه قل و حه واسم
ساقی وه ره پر که بینه بووم شووشه شه رابی
(عاصی) له که مه ندی سه ری زولفت که بنالی
کوژراوی خه ندهنگی موژت و تیری به لابی

* * *

(۴۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزهجی مہشتی تہوں)

بیچہ مدیلا ئەوا رژیسی دلا زستانی غہ مخواری
گہلی عاشق لہ گہل بولبول دەچن بو سہیری گولزاری
بہ ہارہ مہوسیمی مہستی لہ کوئی وہ سلی گول نہندام
نہ سیمی سوچ دەبھیئنی لہ گولشہن بونی دلداری
گولستانی ہموو سہرا بیساتی عیشقہ ہر لایئ
سہدای نائینی عاشق دی لہ دەوری گول بہ ہوشیاری
تہ ماشای باغی دل بہرکەن چلون غہم لیوہ سہرتاسہر
بلین با بولبولی دل بی نہ ترسی ہەر گولہ خاری
توخوا دل بہر ئەوا ہاتم بہ ئومید غونچہیی لیوت
لہ تو سہد رەنج و میحنہت بی لہ من قوربان وە فاداری
ئە گەر چی تہرکی کوی توّم کرد بہ تہن ئەما درۆ ناکہم
دلّم پەروانہ یہ دائیم لہ دەوری شہ معی روخساری
بہ پیالہی چاوی ہەر مہستم لہ خالی روی ئە گہردوورم
ملم ئیستاکہ ہەر قہ ییدہ بہ داوی زولفی رەشماری

ئەوا ھاتم جەفا فەرموو بە ھەر نەوعی ئەمن رازیم
کە چونکە نەبوو قەت نابی و یسالی گول بەبی خاری
لە ساحە عیشقی تۆ گۆیە سەری (عاصی) ، وەرەدڵبەر
بە گۆچانی ئەسەف لییدە ئەتۆ لەو ئەمرە موختاری

* * *

(۴۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەری)

ئىلاھى شىشەيى عومرم بە بەردى مېحنەتى دوورى
شکا پېرژا بە يە كجارى شەرابى كەيف و مەسرورى
تەوەللا بوو دلى بولبول لە باغى سېنەيى بريان
خودا حافىز گوتم رۆيى بە جىما خارى مەھجوورى
كە ئاي و ئۆيى سېنەم دى ئە دەست دەردى فېراقى يار
لە رەقسايە دلى زارم وە كوو دەرويشى شىخ نوورى
ئەتۆ رۆيى ئەمن چ بكم چىيە دەرمانى دەردى دل
گوتى بەرە لە هيجرانا بە زەخمى تيرى رەنجوورى
سپاي ئە گرىجە كەي كردى هجوومى حوسنى بى مىسلى
دەلین ئىمپروكە رۆژ گىرا بە زولف و پەرچەمى سوورى
كە سۆفارى برۆي خەم كرد بە عەزمى كوشتنى عاشق
گوتم قوربان وەها نابى هەتاكەي فكري مەغرورى
گوتم فەوتا دلّم جانا بە خوینى جەرگى پىر ئاهم
گوتى (عاصى) عىشقبازى قەدىم هەروايە دەستوورى

* * *

(۴۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەولو)

به چاوشاهیینی ئەهی دلبەر له سهیادی وه کوو بازی
له عاشق دلرفیینی تو له ولکهی حوسن مومتازی
فرییت دا بهیهک چارت دلی سەد عاشقی وه من
بهیهک نه شئت سەری فتنه‌ی عمومی کوردوبن غازی
له دهست دووچاوی عەبیارت دل و دینم چلۆن دەرکەم
سەرم کهوتە خەمی زولفت نییه دەرچوون و دەر‌بازی
له ولکهی عاشقانی تو ئەمن تاqm وه کوو تاqه
دهخیلت بم وەرە جانا ئەتۆش مەیکه به فهنتازی
به چاوی مەستی تو مەستم ده کهم حاشا له مەیحانه
ئه گەر چی دوینی سەرخۆش بوون له ویدا مفتی وو قازی
ئه گەر مەیلت هەبی قوربان ره قیبی سهگ سیفەت هیچه
سەرومالم له بو ئەو بی ئەتۆم مەقسوود و دلخوازی
که چونکه دەنگی نالەت دی به تیری دلبەرت (عاصی)
هەمیشه مائیلی عیشق و رەباب و سینەمه و سازی

* * *

(۴۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مهرجی ههشتی تیر)

تولووعی کرد مه لهك ته لعدت خرۆشان ئه هلی پرووحانی
مونه وهر بسو هه موو عالم به رووی ماهی تابانی
سنۆ بهر قامه تیّ واهات مه لایهك سووره تیّ دهر كهوت
جه مالی جه زیی عه قلی کرد هه مووی خستنه په ریّشانی
عه جه ب لهو سووره ته یاران قه لّم ته سویری کیّشاهه
له نه قشی دوو برۆی شیّتن هه زارانی وه کوو مانی
که له علی لیوی پشکووتن وه کوو غونجه سه لامی کرد
هه موو دلّ بوونه بولبول بوّی نه ما کهس زهوقی جارانی
به پیا لهی چاوی سه رمه ست بوون وگوتیان بابی که نعانه
که سیّ یه عقوبی غه م ریزه ئه واهات یوسفی سانی
به چه تفه ی زهردی دایبۆشی سه راپا خالّ وئه گریّجه ی
برینی خسته جه رگی من به ئه برۆو تیری مرثگانی
دلّم ناروا له دهر گاهی شه هه نشاهی جه مالی ئه و
ئه سیری کردو پابهسته به تاي زوئقی په ریّشانی

دل و عقلی به غاروت برد به گوشه‌ی چاوته‌ماشای کرد
نیقابی چه‌فیه‌کهی لادا له سهر خورشیدی تابانی
له به‌رچاری چه‌سوودانت گوتم قوربان وه‌هانابی
گوتی (عاصی) نییه باکم منم عوسمانی عوسمانی .

* * *

(٤٥)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مه زمجه مهشتی تاراج)

وهرن سهیری په ریزاده چلۆن ئه و عیشوه ده نوینی
 به گۆشه ی چاو ته ماشاكا حه یاتی ئیمه ده ستینی
 که ئه لفی قامه تی سه روی له له وحی دل مونه ققه ش بوو
 حیجابی زوله تی کفرم به شوعله ی حوسنی ده درینی
 دلّم ته یریکی عاشق بوو له ده وری گۆلشه نی روویا
 به دائیم ههروه کوو بولبول به زاروناله ده خوینی
 له سه جده ی تاقی دوو ئه بروی چه لپایی سه ری زولفی
 سه نه م ناسانی گومراهی له ناو بتخانه ده رفینی
 مه که ن ئینکاری ئه م فه نه وهرن ئه ی مفتی وو قازی
 شه هیده عاشقی بی دل که دل بهر خوینی برژینی
 به وینه ی فه رقه دان ئیمرۆ له ده وری قوتبی خالی روت
 ده سوورپی رووحی من دائیم چه وه ختی چاری هه لبینی
 مه گهر غه وواسی مه عنابی له به حری شیعری تو (عاصی)
 به چند جوهدو مه شه ققه ت بی که دورپی فیکری ده ریینی

* * *

قہسیدہ

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہماں مہشتی، محضوف)

(لہ جامیعی سلیمانی ، بۇ خوشہ ویستم (دلآور ساییر نیسماعیل)
ہہ ولییری لہ گہل عوسمان بوونہ رہ فیق بۇ دہرس پی گوتن. تہ لہ بہن ولہ
داخلیدا پی کھ وہن. ہہردو لا ئہ لہ مدولیللا موسلمانا باشن
وقورئانخوین ونویژکھرن)

خوشہ ویستم نووری دیدہ ئہی دلآور مہرحہ با
نہ ونہ مامی تازہ رسکار کاک دلآور مہرحہ با
پارچہ جہرگی کاکہ ساییر لیت موبارہک مہن سہ بت
خوشہ ویستی خوشہ ویستم ئہی دلآور مہرحہ با
عاقل و ہم خوا پدہرست و زیرہک و خوش خولقہ کھم
ساحیبی عہدو وہ فاکہم ئہی دلآور مہرحہ با
توش رہ فیقی کاکہ عوسمان بۇ مہحبہت لای ئہ من
مہرکزی سیدق و سہ فا بن ہہردو لاتان مہرحہ با

چاوه‌ریی لوتفی خودا بن دین و دنیا تان ده‌بی
هر ئه‌دهب بی باشی عارتان دووبرا بن مهره‌با
فیلحه‌قیقه زاتی حه‌ق‌قه پشتیوانی حه‌ق‌ه‌رست
قۆر به‌سه‌ر بی باکی ئه‌حمق مه‌ردی خوابن مهره‌با
هر دوعا گۆتانه (عاصی) واله قاپی بی شه‌ریک
ره‌بی مه‌حفوه: بن له فتنه تا قیامت مهره‌با .

۱۱ ی‌ره‌مه‌زانی ۱۳۹۲ - ۱۰/۹/۱۹۷۲

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ ما ل مہشتی مہ خنوف)

نالہ تی جہ نگیم ہہ لستا جونبوش وجہ ولانہ کا
 بوؤ تومیدی تو لہ ساندن ئارہ زوی مہیدانہ کا
 ہدربہ چہ شنی سوورہ ماسی وا لہ دہریای شہوہ تا
 روو لہ بیری تہنگی ئیوہی خانہ دان و جوانہ کا
 دووسہ دو ہہ شتام فری دا والہ شینی شیرہ کم
 تی بگہن گیانہ لہ ئیوہ ئیددیعی کالانہ کا
 لنگی رووتی وا کہ دیتن ہہ روہ کوو شووشہ ی بلوور
 روو لہ رووی چہ خماخی کاف و گہ نجینہ ی پدہانہ کا
 ہہ لمہ تیکی بوؤ دہ باتن وہ ک پلنگی چنگ بہ خوین
 پدہ کہی تہ دپینی یہ کسہر دہر کہ کەش ویرانہ کا
 سات بہ سات ہہر چارہ نوڑی لوتفی ئیوہ وادہ کا
 ہہ روہ کوو بہر خو لہ دائیم ئارہ زوی ناو رانہ دہ کا
 چونکہ برسی و بی مرادہ چہ ند زہ مانہ رووحہ کم
 وا لہ بہ ربی ری و جی یی حہ ز لہ ناو زندانہ کا

بو دہوای دہردی دہروونی تالہوی برشیتتہ وہ
تا قیامت بوئی دہگریہ و رووحی خوئی قوربانہ کا
شییری نییرہ وا لہ بییشہی عیشقی ئیوہ دائیما
بو بہانہی ئیستراحت یادی چوونہ لانہ کا
وہک کہ سیوی کولمی دیتن ہم ہہناری مہمکہ کان
ہہروہ کوو مندالی ساوا دہم بہدہم گریانہ کا
(عاصی) شیت بوو وا لہ تاوتان ئیوہ رھمیکتان نہ بوو
ماچی سیوی کولمی ئیوہ دہردی تہو دہرمانہ کا

* * *

(۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزهجی ههشتی نه خه بی)

مه کفرولی مه خزوف)

وه سفی له یله تولقه در

ئهی دل شهوی بیدارییه ئەمشه و له جه لالا
مه علومه ته جه لالا له هه موو دهشت و جیبالا
وا مه وسیمه ئەمشۆکه که بی حه زه تی جبریل
په خسانی خه لاته له ته ره ف ره بی ته عالا
پرنووره ده وروده شهت و زه مین وا به مه لایه ک
بو ئەهلی زه مین هاتوه ره حمهت له میسالا
واز بینه تو ئیمشه و له خهوی غه فلهت و مهستی
نه فست وه کو دوژمن له گه لت وا له قیتالا
خامۆش مه به له م قه دره ئە گه ر تالیبی قه دری
خه ملیوه که جه نهت به گول و عه ن بهر و لالا
وه ختی که نه ما تا قه تی ئیزکاری ئیلا هیست
سه ر مه ست مه به هه ر قو دره تی حه ق بینه مو تالا

فیکری بکہ ئہی دل گہہی بو سہ نعتی باری
باوہر بکہ ئہ جرت ہدیہ بیلا لہ خہ یالا
ئیمشہو کہ شہوی رجمہ تہ ئہو دہرگہ گوشادہ
سد رہست بہ لہ ئہم قاییہ (عاصی) لہ سونالا .

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی محزوف)

حہسره تا بو دینی ئیسلام قہ درو تہ حسینى نہ ما
مہ نہیاتی شہرع و قورئان حہیفہ پەرژینی نہ ما
چی بہ سہرہات تی بفکرن ئہی گہ لی ئیسلامہ کان
ئاسمانی عیززہ تی دین ماہ و پەر وینی نہ ما
دہرک وئیدراکمان نہ ماوہ رۆژہ کانمان ہەر شہوہ
کارہ بای جادہی نہ جاتمان روون و بہ نزینی نہ ما
سہد ئہسہف بو قہومی ئیسلام وای لہ خوئی کرد حہسره تا
ہہ بیہت و سامی نہ ماوہ بازو شاہینی نہ ما
چونکہ پستی کردہ دین و جوولہ کہ پستی شکاند
شیرہ کانی سہ فشکیینی دوژمنی دینی نہ ما
خۆبہ خو لیک بوونہ دوژمن ہەر خہریکی یہ کترن
دل تہوہ للا بوو بہ جارئ فیکری ئایینی نہ ما
شا سوار بوو قہومی ئیسلام بوونہ پیادہ بیلعوموم
شا کہ خوئی مات بسو یہ قینہ سوارو فہرزینی نہ ما

کەس غەمی دینی نەماوە کەوتنە دنیایی دوون
دلّ لە ژیر پەردەئێ قەساوەت چاری دوربینی نەما
ئەو دلّە پرنوورو سەفوەت مەعنەویاتی هەبوو
وا ئەویش کەوتوتە شیوەن غەیری نالیانی نەما
چارەوو ئیسلامی ئیمە وا لە دەست تۆیە ، خودا
دلّ نەخوش و بی قەزارە سەبرو تەسکینی نەما
قۆر بپیۆه کاکێ (عاصی) تاکو ماوی هەر بلّی
داخی جەرگم دینی ئیسلام شەوق و تەزینی نەما

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمد ل مہشتی معجزورف)

لہ سہر داواکردنی عہدوپرہزاق و دلشادی کپوری حاجی نہجیم تاہیر
چہلہبی ٹہم مہرسییہم نووسی بہ ناوی ٹہولادانی، خوشووسہن کپوری
گچکہی کہناوی سامانہ . لہروژی (۴۰)ی لہ پاش وہفاتی خویندراہوہ
لہ مزگہوتی گہورہی کوینسجق . لہ ٹاخیرہوہ سی شیعری عائییدی
(خوہ)

مہرحہبا میوانی باوکم روژی یادی رہحلہتہ
سہد ٹہسہف بو خانہ خویتان وا لہ حوجرہی وہحشہتہ
چاوہکہم یا خوا بہخیرین پی لہسہر چاومان بنین
خاوہنی ٹہریابی خدمت وا لہ رہوزہی جہنہتہ
ہاتنی ٹیوہ شیفایہ بو ہہموو دہردی دہروون
چونکہ بو ٹیمہی بریندار دہفعی دہردو میحنہتہ
وا لہخزمہت رادہوہستین فہرمو گہورہو گچکہتان
لوتفی ٹیوہ ٹہی عہزیزان دیارہ مایہی حورمہتہ
بابہگیان میوانہ کانت چاوہرپی دیداری تون
رووحہکہم تہشریف بفرموو زووکہ قوریان فورسہتہ

رۆژله کانت چاوه نۆرن تۆش وه ره دیققهت بکه
 تاببینی چاوه کانیان پر له ئەشکی هه سره ته
 دۆستی ئه ربابی وه فابووی بویه عالم خاس و عام
 بۆت به ئازارو په رۆشن گفتوگۆیان ره همه ته
 بۆ سه خاو ته بهی سه لیمت ره همه تت بۆ دی هه زار
 میهره بانى و دلنه وازیت شهوقى نوورى وه حده ته
 پاشى تۆ ئه ی بابى رووخۆش کى بى غه محوارى ئه من
 دل به کى خۆش کهم به قوربان مۆشکیلیکی زه همه ته
 خوات له گه ل ئه ی کاکه حاجى کۆچه کهت یه کجارییه
 وه عده بۆ دیدارى یه کتر عه رسه گاهى قیامه ته
 داغى جه رگم دۆستى دل ساف ئه ی نه جیبى با وه فا
 بى ئه نیس و بى ره فیقى له وه هه وارى غوربه ته
 نۆ سه دوو هه فتاوو دوو بوو کاتى ده رچوونت له ژیان
 چوارده بوو کانونى سانى جومعه بوو ئه م هيجره ته
 (عاصی) راهه ستاوه عاجز دل په ریشان ومه لوول
 غه مزه ده ی ونبوونى تۆیه ده رده داری فیرقه ته

* * *

(۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
(رہمہ ل مہشتی مہجوزوف)

داد لہ دست مہ تموری ئینگلیز چۆن لہ لایان سونہ تہ
زولمی رہ عیہ و بی نہ وایان وا لہ ناویان عادہ تہ
پیتی دہ لیتی من زور فہ قیرم ئہی جہ ناب بۆ ریی خودا
پیت دہ لئی سکتہ بہ ئہ حمق بیدہ ئہ مری حوکمہ تہ
دہ رہ قی رہ عیہ و فہ قیران خۆفی خویان قہ ت نیہ
ناوچہ و انیان بیلعوموومی دائیما پپر سہ تہ تہ
بہ عزہ کیان چہرچی زہ عین فیری دۆلمہ و ہم پلاو
ئیتہ کەش دەست کورت و نابوت پاک ہہ ناویان لہ ت لہ تہ
وہک سہ دو کەل گہر لہ شوینی بۆنی شیویان بۆ بچی
ہہر لہ وہختی نیوہرۆوہ ئاغہ مہ یلم خدمہ تہ
پاشی مہ غریب شہبی چاوش فیس شپرو چاکہ ت دراو
سوورہ سوور و دەست بہ فانس ہہولی چایہ و دہ عوتہ
باب و باپیریان برآوہ کورد زمان بوون خاس و عام
ئیتہ تورکن تابلیتن ہہر ئیش بہ دەستی حوکمہ تہ

ویردو ئه و رادیان به جاری به حسی ئه غنام و زه کات
 شهو له خهویان دهست دههینن وا ده زانن ریشوه ته
 به عزه کیان کۆنن له زولما میسلی ریوی قه مچوغه ^(۱)
 حیله بازو خوانه ترس و زالم و بی مروه ته
 بو ته و ازوع زۆر خه ریکن ده رحه قی که بتانه کان
 له فزی ساحیب چاک ده زانن چه ند رهوان و سیحه ته
 مردنی پی خوشتره نه ک پی پی بلین هیدی فنش
 بی مه عاش گهر سه د توجاری هه ره له لایان زه حمه ته
 بو ته شه ببوس شاره شارو دی به دی عه و دال ده بن
 ئه ی خودا چیت کردله گه ل من چۆن برام له م نیعمه ته
 نانی که سببان لاحه رامه عاره پییان کاسبی
 روت و قه رزار و ته هی ده ست سه یری کن له م نه گبه ته
 گهر له بازار دو کولیره ی فرت و فیلیان ده ست که وی
 بانگی حه مالی ده کاتن بیبه وه به و قیمه ته
 بوچی نایبه ی خۆت به گورجی بی عه قل بو واده که ی

^۱ قه مچوغه گوندیکه له ناحیه ی سورداش له تهنیشت دوکان . وا ده گینه وه کابرایه ک راوچی بووه کهوله ریوی له مالی هه لاوسیوه و ریویه ک فیریبوو شه و ده چوه ناودی مریشکی ده خوارد . بهرۆژ ده هاته وه له ناو کهوله ریویه کان خۆی هه لده واسی . هه تا رۆژێک مشتهری هات . کابرا که چوو ته ماشای کرد که و لیک زیاده له حسابی خۆی که دهستی دانێ ریویه که ی دیته وه که شه و زیندووه ، گرتی سه ی بری ، تیت مریشک خواردنی شه ونه ما . (عاصی)

ئانەدان بۆچی بە ھەمال ئیحتیاجی زەحمەتە
عیبێ یوک عادت مزی ھەر بویلە در ^(۱)
احتیاج مز اصلا یوکتز سایە نژدن دولتە ^(۲)
ئەھ ی درۆزن بۆ قرۆشی کێچە کانت گانە دەن
سوێلە مەم یالانە جانم سوێلرم بن صحتە ^(۳)
(عاصی) وازیینە ئەوانە ھەر دوغای ئیسلام بکە
دەرحەقی خۆت و ئەوانیش خوا بە فەزل و زەحمەتە

* * *

۱ تورکی
۲ تورکی
۳ تورکی

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل ماضی محزوف)

بۆ کہ سیکی پر شعور و ئه هلی زهوق و ده یقته ته
تی ده گا گهر شاری کۆیه یهک نمونه ی جهننه ته
گولشه ن و گولزاره ده وری فوسلی هاوین و به هار
پایزان بازاره کانی پر له خوانی نیعمه ته
واریداتی چه شنی باران سادیره وهک ته رزه یه
ناخ له بۆ یهک مه ردی غه خوار بۆ ئه دای ئه م خزمه ته
ده وره که ی وهک لانی شییره پشتی هیلانه ی پلنگ
پیاوی عاقل تی ده گاتن زه جمه تیشی ره جمه ته
زۆر سه خی ته بیع و ره شیدن ههر وه کوو حاتم هه مووی
رۆژی لیقه و مان ته ماشا گشت شیعیاریان هه لمه ته
عاقل و هوشدارو زیرهک قسمی مندالی هه مووی
نیرو میی هه ردوو شه ریفن غایه یان ههر عیسمه ته
گه ردی باواجی نمونه ی کیوی لبنا نه برام
مه رقه دی ئه ییوبه سولتان پایته ختی هه بیبه ته

دلنه وازن بو غه ريبان ئه هلى ئينسانن هه موو
شيري مهستن روژى قهومان ئاره زوييان هه لمه ته
(عاصى) وازينه عه زيزم بيكه سه تو شاره كه ت
بوئه دائيم كوئى سينه ت پر له داخ و چه سره ته

* * *

(۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزمعہ جی مہشتی تہولو)

لہوہختی شیخ مہمحوود لہ ئەشکەوتی جاسنہی دایوو، ئینگلیس بہ
تہیارہ بوردومانہی دەکرد ، ئەمن لہ دیی سارتکە بووم. ھەموو رۆژ
ئاگاداربووم تہیارہ دەھات. لہتاوان ئەوہم نووسی

فەلەك شینە لەبەر شیوہن مەلەك پەر زارە لەم زارە
زەمین سەوزە بە تۆوی غەم لە بەر ئەم ھات و ھاوارە
كەوا نەسلی رەسوولە لالا غەریقی بەحری ھەسرت بوو
خودا ، كەشتی نەجات بابی لە بو ئەم شوخە سەردارە
بنیترە نووھی لوتفی خۆت سەفینەیی شادی ھەلبەستی
لە سەرجوودی سلیمانی قرارگیرییی كە ئەم جارە
كەرو سیک و سەگ و سۆجەر ، تہیارە وقونبولەو شەست تیر
ھەمووی خربوونەوہ یەكسەر لە سەر ئەم شاھە نازدارە
دەخیل ئەی دەولتەتی ئیسلام ھەتاکەیی مات و بیئەنگی
كەمەحموود چەندە مەغدوورە بنیرن تۆپ و تہییارە
مەلا و دەرویش و سۆفی و شیخ ، غەزایە بوچی وەستاوان
مەزاتە جەننەتولئەسەعلا بەروح ھەركەس خەریدارە

لهولکهی میلله تی ئیسلام کهریم بهگ سادیقولوه عده
 ده توانم شاهیدی بو بدهم له ریزی قسمی ئه براره
 عهلی شییری خودا کوانی قه لاکه ی خه بیه ری روو خاند
 که شیخ مه محودی کاکه حمد گرفتاری سه گی هاره
 قوماندان عه سکه رو زابت ، سه رم قوربانی سه رتان بی
 مه ترسین دوژمنی دینمان هه مووی مه یوون و سه گساره
 به روپیه و نوژ و ئانه و فیل کپی غیرهت به یه کجاری
 سیلاحی دینی دهرهینا له ده ست ئیسلامی بیچاره
 ده خالته ئه ی عه شایرها بکیشن غیره تی ئیووش
 که شایه د نوتفه یی ئه حمد نه جاتی بی له ئه م غاره ^(۱)

* * *

لێره له تیککی زیادی نوسیوو : (بناغهی عوشره تی تیکدا به بۆمباو توپ وته ییاره)

(۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مترجمی مہشتی تہاوی)

تہ ماشاکہن دلّی ریشم کہ چند سالارو شہسوارہ
لہ مہیدانی غہم و حدسرت خہریکی قوشمہوو غارہ
تہسیری نہفس و شہیتانہ تہماعہ زیکرو تہفکاری
لہ خہ لّوہ تخانہیی حیرسا خہریکی نالّہوو زارہ
تہ گہرچی عومری رویشتووم لہ دەوری سالی ہہشتایہ
لہ بوّتوولی تہمہل ئیستاش دەلیئی مندالی پیّرارہ
تہوہند مہغروروی بیّ باکہ چہ ئاگای لیّ نییہ عومری
لہ سہرجادہی حہیاتی خوئی لہ سہبیارہی تہجہل سوارہ
خہیالی لیّ بکہ بیّ ہوش کہ تہوہل مہنزلیت کوئیہ
دہروونی قہبری تاریکہ تہویش گولزارہ یا نارہ
کہ ہاوناری حہیبی توّم ئیلاہی مہرحمہت یارہب
بہ تیری جیفہیی دونیا جگہرپارہ و بریندارہ
چ فیکریکہ تہوا (عاصی) ئیتر بەسیہ حہیا بگرہ
خہریکی ریّی نہجاتت بہ لہ حیلہی نہفسی تہعمارہ

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہ مال مہشتی مہجزوف)

بُو حہ فلہی حاجی قادر

(شہوی حہ فلہ کہ ، لہ پاش خویند نہ وہی وتارو ہہ لبہ ستہ کہم ،
کہ چاوم بہر ییک و پیکی حہ فلہ کہ کہ وتوزور بہ تہرتیب رازایہ وہ و زیاد
لہ مہ قسوود جواتر ہاتہ بہر چاوم کہ وتمہ فیکری ئہ وہی کہ
گفتوگوئیہ کی تر لہ گہل حاجی قادر بکہم و ئہ و ہہ لبہ ستہ و ہکوو
نووسراوہ بہ دلما ہات و چوئی کرد ہہ تا سبہینی نووسیمہ وہ .)

سہریلند کہ حاجی قادر سہیری جیی حہ فلہ ت بکہ
بووہ نمونہ ی باغی جہننت فہرمو توش عوشرہ ت بکہ
تو لہ تہستہ نبول کہ مردووی لیترہ زیندوو بوویہ وہ
تافہرینی تہہلی کویہی با وہ فاو مروہ ت بکہ
وا لہ پیناوا شوہرہ تی تو ہاتنہ مہیدانی سہخا
رہسمی ئیخلاسی بہ جی ہات شوکری چہند نیعمہ ت بکہ
بوسروروو دلنہ وازی دہم بہ خنندہ روو کہ گہل
مہرحہ بای میوانہ کان و ہاوبہ شی میہنہ ت بکہ

سہیری ئەم گوئزارەناکەہی بۆ ئەتۆ رازایەوہ
 لارە کائمان بوونە غیلمان مەیلی یەک شەربەت بکە
 پێرە ساحەہی حەفلە کەہی خۆت تابیینی حورمەتت
 سہیری شانۆ و میژوکورسی و رەسی پەرہیبەت بکە
 پیرو جوانمان ہاتە سہیری ، مامە حاجی ہەستە پی
 باش تەماشای تەخت و بەخت و زینەت و شەوکەت بکە
 حوورو غیلمان و قوسوورہ ، چاو بلندکە مامە گیان
 بۆ شعوری قەومی کۆیہ ہەر دوعای عیززەت بکە
 زۆر بە دیققەت بۆ تەماشای چاو بلند کە چاوە کەم
 دەم بەخەندە و پیکەنین بە روو لہرووی جەننەت بکە .
 سازوسەمتووورو موغەننی شیعری پەر مەعناو بەسۆز
 فەرمو گوی بگرہ بە قوربان روو لہ رووی میللەت بکە
 ناوی تۆیان کردە بەیداغ والہ لوتکەہی چیاہ کان
 بای مەحەببەت رایدەژیننی تۆش دوعای نەسرت بکە
 ئەم مەکینە یادی تۆیہ واشەوی کردۆتە روژ
 فەرمو ئەژمارەہی گلۆپی کارەبای نەدوہت^(۱) بکە

^۱ نەدوہت : مناداة اللہ . (عاصی)

بو تهره ققی شاری کویه تافه لسه ک دهورانسه کا
روو له میحرابی دوعاوو باره گای وه حدهت بکه
زور رجایه کاکي کوردی ئەم رهوشته تیک نه چی
کورد به تا دنیا ده میننی خاک و دین خزمهت بکه
من له خوام داوایه حاجی لیت ببووری هه رچی بوو
ئیددیعی روتبهی شه هادهت توش به ری غوربهت بکه
(عاصی) ههیرانه له وهسفت چهندی بیلی زیاتری
سه د نهسفف که لکی نه گرتی چاوه پئی په حمهت بکه

۲۳ ی حوزهیرانی شەرقی

۶ ی تەموزی ۱۹۷۱

۱۲ ی (جمادالاول) ۱۳۹۱

* * *

(۱۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی مہزوف)

ئہی خودایہ تاکو ماوم سست و بیّ تہ قوام مہ کہ
 بیکہ خاتری فہ خری عالم کوپرو نابینام مہ کہ
 تہن زہ بونہ و پیرو بیّ ہیّز، بیّ نہ وارو دہردمہند
 موستہ حققی رہمہ تی توّم بیّ بہش و ہیوام مہ کہ
 چونکہ نام مستہ فایہ توّمہ تی خہ یرو لئہ نام
 شہرمہ ساری زاتی خوّت و ہمہ رہ سولہ للام مہ کہ
 شاہیدی من توّی خودایہ بیّ شہریکت پیّ دہ لئیم
 توّش خودا مہ حروومی رہوزی حہزرتی تاہام مہ کہ
 زور پہ شیمام لہ فیعل و کردہ وہی ناپاکی خوّم
 لئیم ببوورہ یا ئیلاہی روورہش و رسوام مہ کہ
 خوّت دہزانیّت چہند مہراقمہ زیارہ تی بہ یتولخہ رام
 بیّ تہ وافی کہ عبہ توللاو زہ مزہم و مینام مہ کہ
 بیکہ خاتری دینی ئیسلام ریم بدہ بوّ مہ ککہ بیّم
 بیّ سہوابی چوونی عہمرہ و ہمہ سہ فاو مہ پروام مہ کہ
 نووری چاروم لئّ مہ سینہ یا سہمیّع و یا بہ سیر
 ئہی خودا دووبارہ دہ یلئیم کوپرو نابینام مہ کہ

بو به جی هینانی ئەمرت بە لکو بی قووەت نەبم
 روورەشی روژی حیساب و بی وه فای دنیام مە که
 مە مکه ژیر دەست و ئەسیری نەفس و شەیتانی لە عین
 غەر قی گێژاوی عەزابی ئاگری (لظی) م مە که
 خو دلێش بی هینزه چاوی دەرك و ئیدراکی کە مە
 بی موبالاتم لە زیگری ئیسە کە ی ئە ئلام مە که
 تا حە یاتم ماوه یارەب عە قل و فیکرم تیک مە دە
 شیت و سەرگەردان و بی هۆش ویلی ناودونیام مە که
 دیار بە دیاری پیکە نینی غونچە یی سوچی ئە مە ل
 تووشی حیرسی هیچ و پووچی بولبولی شە یدام مە که
 وەختی نە زعم پیم کەرەم کە فەزلی حوسنی خاتیمە
 بی نسیبی نیعمە تانی جەننە تولە ئوام مە که
 لیو شەو شەو سەر زە نشتی ئە ولیا و چاکان نە بم
 هەم خە جالە تمەندی شاهی یە سرب و بە تحام مە که
 مەخە ناو کوورە ی جە هە نە م شان بە شانی کافران
 سە رنەوی و چاوشۆری قەومی جوولە کە و تە رسام مە که
 (عاصی) رووی کردۆتە قاییت هەر دە گریه و هەر دە لئی
 تووشی دەردی بی عیلاجی و عیلاله تی سە و دام مە که

* * *

(۱۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزهجی ماضی تروی)

گه لی یاران چریکیک دیّ حه قیقهت دهنگی سترا نه
زراره نه سلله حه ی هه لگرت شه ریکی کرد دلیرانه
هه زاران سه نگره ری تیگدا شکاندی له شکری ناحه ز
گه لیکیشی نه سیر کردن که جییان چه شنی زیندانه
دلی خالی له عیشقی حه ق حه قیقهت ئیشی نائه هله
ئیتاعه ی حه زره تی (الله) خه لاتی نه هلی ئیحسانه
نه گهر چی عیشقی نه گریجه له ناگر تیژتره یاران
له سدر ریگای خه تهر لاده که جیگات قه سری عه دنانه
له ریگای دینی حه ق (عاصی) چه جارّ لای نه دا یاران
خه لاتی عیززه تی دایه^(۱)

* * *

۱. نه م له ته ی کۆتایی له ده ستنوسه که دا ناوها به ناتواوی ماوه ته وه.

(۱۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مەزەجی مەشتی تەوای)

به فرمیسکی پەشیمانی بکه تاعەت گوناهی زووت^(۱)
تەماشای هەوری رەش ناکەدی کە قەترەیی چەند سپی و جوانە
هەموو عومرت لە دەست رۆیی قسەیی نەرمت نەبوو هەرگیز
لە ئەم بێ خۆلق و رووگرژیە چ بوو نەفەت ئەتۆ ئیگیا نە
حەیات بۆچی نەکرد جاری حەیاتیشت لە دەست دەرچوو
ئەتۆ نەتبیست نەبی فەرمووی حەیا شووعیبکی ئیمانە
و کەووە کەشتی شکار دنیا لەناو بەحری حەوادیسدا
کە بۆ خۆی حالی ئەوها بێ تەلەب کاری پەشیمانە
دەخیلت بێم لە بۆ نایک مەریژە ئاوی روخسارت
کە ئاوی رووت لە جیی خۆی ما بزانه ئاوی حەیانە
ئەگەر عەقڵت لە دەست دەرچی بەلایە نەفسی ئەم مەرەت
لە دوا ویش (عاصی) وریابە لەوی پیستر کە شەیتانە
لە بەریاوو بژی نەفست چەراغی دل پەنادە زوو
هەمووی پیچ و پەنایە ریت هەمووی هەرچال و زندانە

ئەم قەسیدەیه دێری یەکەمی، کە موسەررەعە، سراوہ تەوہ.

ئیترا قهت مهیده دهست نه فست لغاوی ئیختیاری خوٚت
 چه ری چاکت نیشان نادا ئەمه هەر نه سسی قورئانه
 به زهیتی زینه تی دنیا دل و روحم وهها سووتان
 سهراپا بوونه خاکستر عه جب له م دهورو دووکانه
 وه ره بن سیبه ری عیززهت بکه که سبی قه ناعهت تو
 کلای بی نهوایی خوٚت له ویدا تاجی سوئتانه
 ئە گهر مردی به مهردانه بچوناو به حری هوشیاری
 به چاوی دل ته ماشاکه خه زینه ی دورپومه رجانه
 شعوروت تیک مه ده عاصی له کیس خوٚتی مه ده مهرد به
 ده بیته شاهیدی فه زلت هه موو ئەم ره مزو بورهانه
 دلی رووناک و باتین بین چه چاوی زاهیری ناوی
 هه موو مینابی گهر خانوو چه پیویستی کولانکانه
 دلی هوشیار له ئەم به حره وه کوو که شتی جه نابی نووح
 له سهر جوودی ویسالی حه ق ئومید و عه زمی وه ستانه
 وه ره (عاصی) ئەتو مهرد به بچو زندانی خاموشی
 له وی مه علوم ده بی بو تو که فهوقی قه سری شاهانه

* * *

(۱۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی هاشتی تهر)

ئەوێش بۆ موئەززینانی وهختی بانگی سبچهینان بیخویننەوه بۆ موسلمانان

موسلمانان له خهوههستن ئەوا وهختی ههڵستانه
تهماشای فەجری سادق کەن له ئاسمانا چاراخانه
مهلهك سهف سهف ئەوا هاتون له دەرگهی مهعبه‌دی ئیسلام
بزانن کێ موهه‌بیایه که وهختی ئەم‌ری یه‌زدانه
ده‌خیله ئەه‌ی برای دینی له خهوههستن به‌یانی دا
له خزمهت هه‌زرتی باری خه‌لات په‌خشانی غوفرانه
ئەوه‌ی هه‌ڵناسی مه‌علوومه له ره‌حمهت بی‌ به‌شه بیللا
له قیامهت بی‌ به‌ش و رووره‌ش گه‌لی رسواو په‌ریشانه
ئەوه‌ی بیباکه لهم وهخته ئیتاعه‌ی حه‌ق نه‌کا مه‌علووم
بزانن ئەو که‌سه دائیم ئەسیری نه‌فس وشه‌یتانه
تەفە‌ککور تابه‌ قه‌ت نا‌کا له‌ حالێ خۆی له‌ دوا‌ی مردن
له‌ تۆ‌له‌ی ئەم خه‌وه‌ی ئیستا عه‌زابی قه‌بری زندانه
رجاتان لی‌ ده‌کا (عاصی) به‌ خۆتان خۆش مه‌که‌ن شه‌یتان
خه‌وی ئیستا به‌ بی‌ باکی وه‌زیفه‌ی جووله‌که‌و دیانه

* * *

(۱۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مذہبی مہاشتی نثری)

لهو وهخته كه بهرقیه هات فهیسهئی ئه ووهل بووه مهلیك ،
خوتبه بهناوی ئه و بخویندریتهوه ئه ووهم نووسی

له تاریخی چلودوودا كه ئاخیر مانگی زستانه
بهروژی جومعه ئیمروكه كه ههشتی مانگی نیسانه
خروشا عالمی ئیسلام سههاری شیوهنه یاران
كه تیلچی وای خه بهر داره به مه ئموورانی تیلخانه
خه لیفه ی عالمی ئیسلام نه ما تهخت و جه لالی ئه و
له سهر مین بهر بکه ن ئیفشا مه لیک فهیسه ل كه سو لئانه
تهحه بیور بوو دئی زارم سهرم ده رناچی له م ره مزه
له لایئ شیوه ن و شینه له لایئ به زم و سهیرانه
له لایئ ئه شکی خوین ده رژی له دیده ی عالمی ئیسلام
له لایئ دهنگی مو تریب دی له ناو بازارو چاخانه
گه له کیان خواری گه رده ن كه چ ته مه ن نای روپیه یه دیکه ن
به ساحیب ساحیبی کافر له ناو مه ئموور شه ری نانه

ئومووری دوژمنی دینه له هه رکۆلانی دهییینم
درۆ بوختان و حیلە و فیل له هه ر لایێ که ئیعلانه
موناچات که ن گه لی ئیسلام له قاپی قازیی حاجات
سه دای (لاتقنظوا) یاد که ن که لامی زاتی یه زدانه
له پاش عوسره ت یه قین یوسره ده لیله ئایه تی قورئان
کلیلی ده رگه یی خوشی هه دیسه سه بری ئینسانه
له بهرچی عاجزی (عاصی) درۆ بی چاره یه قوربان
له ده ست حیزان گه لی حیزه خوسوس ئیستا په ریشانه

* * *

(۱۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مذہبی مہشتی نثر)

موسلمانان تہ ماشاکہن لہ بہرشیوہن فہ لہک شینہ
 کہ کاتی تہ عزیزہ و نالہی شہ ہیدانی فہ لہستینہ
 نہ قہ و ماوہ ہہ تا ئیمپرؤ چ کاتیک جیژنہ بہم چہ شنہ
 لہ خاکی چوار حوکومہ تدا سہ دای گریان و ہم شینہ
 لہ شام و میسر و ئہ رده ندا لہ گہل قہومی عیراق ہہر چوار
 لہ حسرت خزم و ئہ و لادی ہموی فرمیسکی خوینینہ
 لہ باتی موسیقو شایی لہ خاکی غوربہ تا ئیمپرؤ
 لہ ناو خویناوی خاک و خول خہریکی مہرگ و گہ وزینہ
 غہمی گہورہم ئہ من یاران کہوا ئہ ولادی کوردستان
 ئہ سف ئہ و بہ چکہ شیرانہ ئہ سیری دہستی ریوینہ
 ہہ تا ماہم لہ بیر ناچی لہ پیناوی کہسیک فہوتان
 کہ دہرحق میللہ تی کوردی وہ کوو دہعبایی کیوینہ
 لہ تاوی میللہ تی ئیسلام لہ دہستی جوولہ کہی ناپاک
 لہ ہہر ئاسمان تہ ماشاکہی مہ لہک گریان و نالینہ

تو خوا ئەو دایک و بابانە چلۆن دەژین بە ئەو حالە
 کە پارچە ی جەرگی نازداریان رەزیلی دەستی بی دینە
 وەرن ئەی میللەتی ئیسلام بەناری دینەو هەستن
 عەرەب یا کوردو یاتورکە ئەوێ یەک دینوئایینە
 ئەگەر بیّت و پەلامارتان لەسەر بەیتولموقەدەس بی
 بە قورئان جووی دەفەوتینن کە چونکە غایەتان دینە
 بە چار زۆرچاک تەماشاکەن سەرپا خۆ لە قورپگرین
 یەهوودی ئاگری سوورە موسلمان چەشنی بەنزینە
 نیە چارتان بە هیچ جوژی بە غەیرەز قووەتی دینی
 ئەگەر خوا پشتیوانت بی مەترسن دوژمنی دینە
 هەموو ئینگلیزو ئەمریکا لەگەڵ روس و لەگەڵ جوودا
 بەرابەر هیژی دینی تو ئەوانە گشتی خویرینە
 لە دەرحەق ئیو ئەی ئیسلام هەموویان خائنی بەدخوون
 خەریکی خاکەکە ی تۆنە ئەگەر غەریبی و شەرقینە
 دەماغتان بینەو سەرخۆ ئیتر بەسیە لە حەق لادان
 رەزیل بوونتان لە دەستی جوو عەزیزم تۆلەیی دینە
 لە ئادابی دیانەتدا بە نیرومیووە لاتان دا
 حەیات و هەم حەیاشمان چوو حەیا گەنجیکی زیرینە

له شیۆه‌ی پیاوه‌تی لادان له شیۆه‌ی کوردییەت دووره
ئیتەر ئە‌ی کورده توۆ بوچی به شوین ئە‌و شیۆه کهوتینه
ته‌ماشای ره‌سمی شه‌تره‌نج که‌ن له‌سه‌ر ده‌ستووری کوردییەت
ئه‌وانه گشتی هه‌رداشن که‌ کوردیش شاه و فه‌رزینه
ئه‌وه‌ی ئە‌سه‌بابی راستی بی به‌ کوردی پیی گوتن (عاصی)
به‌وردی دیقته‌تی لی بکه‌ن له‌ تاو ئیوه چه‌ غه‌مگینه

* * *

(۱۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشتی تەوای)

پارانه‌وه له خوای ته‌عالا بۆشیفای چاوه‌کانم چونکه گه‌ڵی بی هی‌زبوون

له قاپیت عاصی وه‌ستاوه له ترسان جه‌رگی پر‌خوینه
ده‌زانسی چی ده‌وی یاره‌ب د‌لی ئه‌و پیره مه‌شکینه
ده‌لی من بیکه‌سم بیکه‌س عیلاجی بیکه‌سان هه‌رتۆی
خودایا مه‌رحمه‌ت فەرموو به‌رحمه‌ت ئیشی پیک بینه
که خۆت فەرموته داوا که‌ن له قاپی باره‌گای ره‌حمه‌ت
به‌ حه‌ققى فەخرى ئینس و جان جه‌لای چاوم مه‌فهوتینه
خودایا چاوی یه‌عقوبت به‌یه‌ک پارچه‌کراس چاکرد
وه‌سیله‌ی من که قورئانه ئیلاهی لی‌می مه‌ستینه
شیفا به‌خشی حه‌قیقی تۆی شیفای هه‌ردووکى بو بینه
سوئالت لی ده‌که‌م یاره‌ب به‌ حه‌ققى حورمه‌تى قورئان
ده‌وای قودره‌ت به‌ ناوچاوما به‌قه‌تره فەرموو پر‌ژینه
هه‌تا ماوم به‌ هه‌ردوو چاوه‌ماشای خه‌تتى قورئان که‌م

(۱) خودا قورئان ته بیبیم بیّ ئەتۆش ته ئسیر
 گەئیکم حز له رووناکیه خودا تاریک نه که ی چاوم
 پڕیشکی نووری ته وحیدت به سەر دئما پپڕژینه
 رهزیلشم نه که ی یارب به هیچ نهوعی هه تا ماوم
 دل و جیسموهه موو قه لبم به بیّ هیزی مه ره بچینه
 به حه ققی فه خری عالهم که ی قبوئی که ی دوعاو نووزهم
 به ساغی دین و دنیا ما نیهایه ی عومره که م بیینه
 له سووره ی نووره فه رموته که نووری ئه رزو ئاسمانی
 به دهن شایانی میشکات بیّ دلئیش شووشیکی خاوینه
 له تۆم داوایه یارب بیی چ که م نابیّ له نووری تو
 به زه رپریکی له ئەو نووره گلۆپی دل بئایسینه
 له قه برا به لکو روناک بیّ به قووه ی که هره بای قودره ت
 خودا دووباره وا ده یلیم دئی ئەم پیره مه شکینه
 له بهر خاتری دو ئیسمی خۆت سه میع و هم به سیر یارب
 نه گویم که رکه خودا وه ندا نه چاویشم بفه وتینه
 له دئما نووری ئیمانم بیته که و که بی دورپی
 سه فا قه لبی دهوی (عاصی) به وینه ی به رقی ئاوینه

۲۲ ی ربیع الثانی ی ۱۳۹۳ ، ۲۶ / ۵ / ۱۹۷۳

* * *

(۱۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزدجی ماضی توار)

ته ماشای چه رخی چه پگهرد کهن به زیددی چه رخی گهردونه
ئه وهی شایانی عیززهت بی ئه ویستا سووک و مادوونه
هه و او دهستوری نئه هله بناغهی حورمه تی تیک دا
وه تن شیواوو پر چه سرهت ئه هالی زار و مه فتوونه
له چۆل و دهشت و هه م چیا دا ته ماشای خوینی کوردی که
له گه ل فرمیسکی باب کوژراو ده لئی رووباری جه یه وونه
حه رهس قهومی که وه ختی هات به لینگی روت و بی ده رپی
له راستی کوردی بیچاره ده لئی مه روان و مه ئمونه
خیلافی ئه مری یه زدانه هه موو رهفتار و ئه فکاریان
ئیداره و حوکی بیجییان خیلافی شهرع و قانونه
ئه گه ر چه راسته دوویینه به وه حشهت فهوقی چوار پیینه
به عدقل و سوورته و سیرهت هه مووی سه گسار و مه یمونه
زه ره رمان هیچ نه کرد ئیمه که چونکه تیگه یشتین باش
برینی په نجه بی کورتی که چهند پر ئیش و که سکروونه
به هیوای تۆله وهرگرتن که سهرفی رووحی شیرین کهین
ئه واهه رهادی سه ردارمان خه ریکی کیوی بیستوونه

ئە گەر فیرعهونی میسریش بی زهریف با تی بگا بوخۆی
 سیلاحی کوردی ساحیب حق عهسای موساوو هاپروونه
 دهبی هەر خۆی بخنکیننی له گیژی به حری حهسره تدا
 له دهستی چوو که خاکی کورد هه مووی هەر گه نجی قاروونه
 سهرت دهر که هه تا ماوی به ریگای فورسه تا راکه
 شیمال هه رمو لکی کوردانه ئە تۆش چارت به لاچوونه
 زهریفی تی بگه یابه وه کوو حه لقه له گویتی که
 میسالی نیشتمان و کورد وه کوو له یلاوو مه جنوونه
 وه تهن خاوین و بی غه م بوو به زو لمی ئیوه چلکن بوو
 له بو شو رینی برنه و مان گه لی باشت له سابوونه ^(۱)
 ئە گەر حهسره ت دهخۆی بو نهوت برۆ هه ندیک به سه رتاکه
 به کارنایه درۆ و ته فره به راستی وهختی دهرچوونه
 له شوومی زو لیم و بی ره جمی له دهر حه ق نیشتمان و کورد
 بناغه ی هیزی ناحه قتان به ره و رووخان و تی کچوونه
 بیحه مدیلا که ناوی کورد به ناوی نه و که سه ی دهرچوو
 به غیره ت کیوی نه لبورزه به هیممه ت پیره مه گروونه
 منیش هاوناوی نه و زاته م وه لاکین شوهره تم (عاصی)
 به تیشکی روژی سه رکه وتن قه ریحه و زهنه که م روونه .

* * *

^۱ له پهراویزدا نووسراوه : (له بو شوشتنی گو له ی برنه و گه لی باشت له سابوونه).

(۱۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی ہاشمی محضوف)

لہوہختی مہلا علی ہاتہوہ نہخوش بووم ئہوہم نووسی

وہک بہ خووشی کہوتہ بہرگویم وابرہم ہاتوتہوہ
بی درو باوہر بفہرموو چاوہ کہم روون بوٹہوہ
سہیری لہم کاتہ نہخوشی چی لہ من کرد سہد ئہسہف
نہیدہزانی فہسلی گول ہات بولبولم ہاتوتہوہ
مژدہ بی دیداری ئیوہ عومری تازہ کردمہوہ
شہریہتی وہسلی کہ نوش کرد باش بہخو کہوتوتہوہ
بہختی بہرگہشتہ ئہگہرچی روو بہرووی خواری دہچی
سہد شوکر وہک سہروی رہعنا سہریہخو راست بوٹہوہ
چہرخہ خووی وا بائہداتن قادری قودرہت نما
لوتفی خوا دلمی بہ ئاری مہرحمہت شوشتوتہوہ

سورمه‌یی خاکی قه‌ده‌متان روونی کردووه چاوی دل
گر چی بی‌ک‌ه‌یف و زه‌عیف بوو قووه‌تی گرتۆ‌ته‌وه
چاوه‌که‌م ئی‌وه‌م سه‌لامه‌ت قه‌ت ئه‌جه‌ل چاری نیسه
بو به‌سه‌ره‌اتی زه‌مانه‌ زوو قه‌لهم وشک بو‌ته‌وه
فیلحه‌قیقه‌ من که (عاصی)م قه‌ت له‌ تۆ عاصی نه‌بووم
زوو به‌داویکی مه‌جبه‌ت باش دل‌م به‌ستۆ‌ته‌وه

۱۹۷۵/۵/۱۴

* * *

(۲۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی هاشتی محزوف)

ئەم شیعراڤه له تهئریخی ۱۳۴۰ ی هجری دامناوو
له لام نه‌ماوو . وا نووسیمه‌وه .
ئەو وهخت مه‌کته‌ب تازه په‌یدا ببوو

به‌سیده‌تی ئە‌هی قه‌ومی کوردی با وه‌ته‌ن نه‌ب‌ریت‌ه‌وه
ئاگری ئاساری میلله‌ت چاک وه‌یه نه‌کوژیت‌ه‌وه
بو‌خه‌زینه‌ی عیلم و عیرفان جه‌له‌ ریگه‌ی گرت‌ه‌وه
ده‌رکی دیوانی شه‌فاعه‌ت بو‌له‌ کورد نه‌کریت‌ه‌وه
پرووحی دنیا خاکی کورده‌ باعیسی ژینی هه‌موو
چاکه‌ ده‌رگه‌ی عیلم و عیرفان با له‌ناو بکریت‌ه‌وه
خۆله‌می‌شی خاکی ئیمه‌ بو‌ته‌ جه‌وه‌هر بو‌ولات
حه‌یفه‌ با ئە‌و مه‌عه‌دانه‌ قه‌ت له‌ کورد نه‌شریت‌ه‌وه
با چوغه‌ی شم‌شیری غیره‌ت وا به‌ده‌ستی ئیمه‌وه
سه‌د ده‌خیل ئە‌هی قه‌وم و میلله‌ت با له‌ ده‌ست نه‌کریت‌ه‌وه
خاکی ئیمه‌ ئە‌هی ره‌فیعان دارو به‌ردی گه‌وه‌هره
جیی ژیاڤه‌ وه‌ک به‌هه‌شته‌ جه‌هلی تیا ده‌خولیت‌ه‌وه
هه‌ر دو‌عاگو‌تانه‌ (عاصی) بو‌وه‌ته‌ن بو‌وه‌ جانفیدا
شیعری خو‌شتان بو‌ده‌نیرئ ئە‌و دل‌ی ده‌کریت‌ه‌وه .

* * *

(۲۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی مہجنوب)

نامہ کھی وہختی فیراقت ہات بہ ٹہشکی خوینہ وہ
ٹاگری عیشقت لہ دلما وا بہتہک بہ نزیئہ وہ
چاوپرپی وہسلی ٹہتویہ تہن بہ جاری دامری
کاتی وہسلم من مہراقہ چیم بہ ماددہی ژینہ وہ
وا لہ چینی زولفی تودا پی لہ کوتی عیشقی توم
چینی ٹہگریجہی ٹہتوم بی چم بہ سہر ماچینہ وہ
بہینی ٹہبروت سہجدہ گاہی عاشقی دل خہستہ یہ
غونچہ بی لیوت دہمی دا وا بہسہر پەرژینہ وہ
من کہ چاوم ہەر لہ تویہ توش بہ عیشوہ رووکہ من
تا نیساری مہقدمت کہم روم بہ قوستہنتینہ وہ
سوخمہ ٹالی قہد سنوبہر لیم پیرسہ دہفعہ بی
پییم بللی حالت چلوئہ توبہدہم نالینہ وہ
چاوپرہشی ٹہبرو کہمانی بو بہ کوشتن حہز دہکھی
شاہیدم موژگانی خوتن بہو بروی قہوسینہ وہ

شاهیدی که رۆژی مه حشر بۆ شه هیدیم وهك به چین
من به رهنگی زهردی خۆم و تۆش به پهنجهی خوینه وه
عالمهت کردوه به عه بدولافی سالاریت هیه
به وکلای لاری خۆت و چاوی خومارینه وه
بۆ شه راره ی ناری عیشت شاهیدت بۆ بیتمه روو
وهك هه ناسه م گه ییه زولفت په رچه مت له رزینه وه
سه یری نه شئی دلبهرم کهن وا به له نجه که وتهری
به و که وای گوڵداری زهردو قۆندره ی لاپچینه وه
من به دهستی عیشتی تۆه روو گوئی گه رده ن بلوور
بولبولیکم زۆر په ریشان وام به چنگ شاهینه وه
بۆ ته وافی که عبه یی رووت هاتووم مه نعم مه که
جیژنی قوریانه سبه ینی بکوژه مه مژینه وه
تیری عیشت دا له جه رگم مه وجی خوینم گه ییه دل
خوین له ههردوو لا به دائیم تک به تک ته تکیینه وه
کوشته یی تیغی برۆته بی کفن بیشارنه وه
تابلین (عاصی) شه هیده خوینی گهش به برینه وه

* * *

(۲۲)

(به مونسه به تی نه ورۆز داوایان کرد شتیك بنوسم . منیش به ناوی
به خیرهاتنی قائیمقام و ئامیر فهوج چند شیعریکم به عه ره بی و کوردی
نوسی له ۱۳۹۲ ی هجری و له ۱۹۷۲ ی م)

ئهمهش هه لبهستی کوردیمه

چهند زهمانه کورد ده نالی بهم شرینقه و به نجه وه
چوو له دهستیان نیشتمانیان گشت به غه زنه و گه نجه وه
که وتنه به دردهستی ئه وانده ی خوینی جه رگیان فرده کهن
ره نجه رۆ بوون تا کو ده مرن به و نه خوۆشی و ره نجه وه
شیری عیززه تمان ئه سیره وا له چنگ ریوی نیفاق
گورگی بیگانه ده ماخوا وا به پیرو گه نجه وه
ئافه رین بو کوردی پیشوو بوونه یه کدل بو هوجووم
سه یری کاوه چون زوحاکی خسته گیژو مه وجه وه
ته فره قه بوته ره و شتمان فیکری سه رکه وتن به چی
بنه یه ک سه ف با نه فه وتین به و ده ماغی گه وجه وه

ههروه کوو دیواری پۆلا ببهیهك پارچه هه موو
 چیت له ناکۆکی و مهراق و پرته پرت و منجهوه
 رۆژی نه ورۆزه عهزیزان ئه وههلی فهسلێ به هار
 کاتی شایي و هه لپه رینه زۆر به لارو له نجهوه
 فهرمو با ههستين بچين و سهیری ناو باغان بکهین
 شوپه بی بسکی ده له رزی روو به رووی ئه گرجهوه
 غونچه دیته پیکه نین و بولبولیش ئیشک چیه
 به لکو ئیمرو خوی بینێ لیبو به لیوی غونچهوه
 بوئی به بیوون و هه لاله و سووره گول تیکه له ئه بی
 نیرگس و لاله و بنه وشه بهو گل سووکی قنجهوه
 یه ککه تی بوو که ولی کاوهی کرده به یداغی نه جات
 خوینی ناپاکی زوحاکی کرده کۆنه کونجهوه
 تۆش له باتی به زم و شایي چاکه عیبهت وه رگری
 داری فیتنه هه لقه نینن زوو به ریشه و پنجهوه
 سال به سال و دیته بهرچاو هیرشی کاوهی دلیر
 گوشتی گورجیله ی زوحاکی و به نووکی په نجهوه
 پیم بلین کوردی عیراق کامه ی له کاوهی که مته
 ئاخ خه ریکی داش به داشن و به فهدو زهوجهوه

شییری مهستی ئیمه ئیمرو کاکى کورد ، بهرزانییه
خوش ته بیعت نهرم وناسک بهوله تیفی وله هجوه
وهك پلنگی چنگ به خوینه شییری نهړ دینیتته داو
ئهو سهروك وپشتیوانه بهو قهلات و بورجهوه
چهپله لیدهن ههردولاتان دهنگی (فلیحیا العرب)
با بچیتته میشکی عالم تا به چین و زه نجهوه
رووله خوا کهن قهومی کوردی دینه ئیوهی برده پیش
رووکه نه ریگای هیدایهت زوو به پیروگه نجهوه
سهده سههف مووخی دهماغمان بوگه نی کرد ته فرهقه
(عاصی) تا ماوه دهگریی بهو شرینقه و به نجهوه

له کوپه نووسراوه

* * *

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمد ل ممشتی محزوف)

ئەوی مریدان سەد بەشارەت شاھی شاهان هەر ئەو
شاعە لا ئەد دین بناسن قوتبی دەوران هەر ئەو
هەر کەسی غەو واسە ئیمرو بیتە دەریای کۆیی ئەو
گەو هەری مەقسەد دەبینی بەحری عیرفان هەر ئەو
جیی نەجاتە ئەوی موسلمان کۆسپە کەوی دەرگاهی ئەو
بو پەناهی بی نەوایان غەوس و سولتان هەر ئەو
پیی بلین هەر چی ئەسیرە کەوتە زیندانی خەتا
دوژمنی نەفسی خەسیس و کەیدی شەیتان هەر ئەو
مورشیدی هەر پینچ تەریقەت شەهسواری ئەولیا
مەزەهەری ئەلتافی حەقق و نووری ئیمان هەر ئەو
ساحبی (ضمنیة الکبری) یە ئیمرو تی بگەن
چونکە (غوث المستمدین) بو مریدان هەر ئەو
هەر کەسیکی دەردەدارە زاھیرو باتین حەکیم
بیتە دەرگەوی بو نەجات بوون ئیمرو لوقمان هەر ئەو

بۆ نه تیجهی مه زره عه ی دل تووی ته وحید بیته ده ست
به رقی نووری خوۆری ره همه ت ته بری نیسان هر ته وه
تو ده زانی چیی نه جاته ئاستانه ی شاعله
که عبه یی موقسووده بو دل کانی ئیحسان هر ته وه
فه خری دینی مسته فایه جیلوه به خشی ته هلی دل
جینشینی نه قشبه ندو غه وسی گه یلان هر ته وه
زیلجه ناحینه به وه للا مه رجه عی فتوا به حق
واریسی فه یزو زیاوو شاهی عوسمان هر ته وه
مه زه هری لوتفی خوداوو خوشه ویستی هه زره ته
په یه روی فه خرو لئه نام و ته مری سو بجان هر ته وه
هر ته وه غه وواسی به خری عیلمی باتین بی خیلاف
مورشیدو مو فتی وو غه وسی جینن و ئینسان هر ته وه
ئه ی دلی په روانه گه رتوۆ تالیبی نووری وه ره
رووی ته و زاته بیینه شه معی ره خشان هر ته وه
(عاصی) روت کردوه له ده رگه ی هه زره تی غه وسوززه مان
چیی نه جاته دابنیشه چاری عیسیان هر ته وه

* * *

(۲۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمد ل مہشتی محزوف)

فورسہ تہ ئہی کورد دہ خیلہ قہت نہ کہن بکشینہ وہ
ئینتیقامی دین و ناموس زو بہ زو بستیننہ وہ
بہ و خودایہی لامہ کانہ بیّ خودا ہیچ ناکریّ
بنہ حیزبوللا عہزیزم قہت لہ یہک مہپسیننہ وہ
پشتیوانتان گہر خودابیّ کیّ ہدیہ خوئی راگریّ
خوا لہ قورعان وہ عدی داوہ ئایہ تہ بخویننہ وہ
ئیشتراکی و مارکسی بو دینی ئیسلام ئاگرن
بو خودا تیّ کوشہ ئہی کورد ہردو لاکوژیننہ وہ
ئہو کہسہی فتوای کہ داوہ پیارو ژن تیکہ لّ بن
دیارہ بیّ ناموسہ بوخوئی زوچنہ بیشکیننہ وہ
ژاری وہی بابی نیفاقہ جہرگی کوردی وارزانہ
زوو بہ بہردی یہ ککہ تیتان میّشکی ئہو پرژیننہ وہ
سہیری تاریخ و کتیب کہن ہدر نیفاقہ کوردی کوشت
(عاصی) جہرگی پسر برینہ چی تری مہ کولیننہ وہ

* * *

(۲۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہماں ہاشمی محزوف)

چہند زہمانہ من نہ خویشم وا بہداخی کوردہوہ
 بہختی سووتا بوو لہ شہ ترہنج یہک کہرہت نہ بیردہوہ
 ژووری غہخانہی ئۆمیدم ئەم ہیوایہی قہت نہ بوو
 تا چرای سوچی سہ عادتہات و روونی کردہوہ
 حہیدہری کہرپاری کوردان ہاتہ جۆشش غیرہتی
 عہزمی پاکی ہاتہ ناودل دہرکی دہعوای کردہوہ
 تۆپ ودہبابہو تہ یارہ کہوتنہ گرمہو نالہ نال
 ئەو پلنگی چنگ بہ خوین بوو ہات و دہستی کردہوہ
 وەک عہسای مووسابوو بپنہو ساحیری کردنہ ئەسیر
 بۆیہ فیرعہونی زہمانہ کہوتہ بہحری زہردہوہ
 تۆپی فتبۆل ہاتہ مہیدان تیپی مہغرور تیشکا
 شوکرولیللا مامہ پیرہ شہش بہہیچ لیی بردہوہ
 ئەو ہہموو کوردہ ہہ ژارہی تاکو ئیستا مردبوو
 ہہروہ کوو عیسانی مریہم گشتی زیندوو کردہوہ

هیمنه تی بهرزی سهرۆک و کوشتنی پیشمه رگه کان
 گهردنیان کهچ کرد به به عسی به و دلّهی وه که بهرده وه
 گهر مهراقته کاکای گوئیگر فیکری له م ره مزهی بکه
 تی ده گهی ئەم ناوه بهرزه کی بوو پیدای کرده وه
 زوو بچۆ بن کیوی غیرهت سهیری بهرزایی بکه
 نوخته ییکه بو ئیشهارهت کی بو نهردی برده وه
 بینه یه که پارچه ده خیله روو له خوا کهن زوو به دل
 کانی زیرو چهند مه عادیین وا به دهستی کورده وه
 خزمه تی دین و وه تن کهن تا له دهستان دهرنه چوون
 پشتیوانتانن گهر خودا بی چیت به کیو و ههرده وه
 (عاصی) هیشتا ههر نه خو شه چونکه کورد دوو پارچه یه
 ترسی تی که چوونه ده گریا وا به دهنگی زهرده وه

* * *

(۲۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی ماشقی محزونوف)

له بیاره ی بووم ، شیخ چووہ ئەحمەدئاوا
بەگزانەییکی هەورامی داوای بەشی دەکرد لە ئەحمەدئاوا
شیخ زۆرمایەوہ
منیش زۆر ئارەزووی شیخ هەبوو . ئەوہم نووسی :

چاوەرپی ریگای تەیبیم بە لکو ئیمرو بێتەوہ
تا برینی دەردی هیچری زوو بە زوو چاییتەوہ
جۆششیکی خستە ناو دل ئاگری هیچرانی یار
خۆ بە ئای زەلم و سیوان زەحمەتە بکوژیتەوہ
عەرزو حالیک بابنوسین بو زیائەددین عومەر
بە لکو فرمیسکی لە چاوی غیرەتی بەریتەوہ
ئەو کەسانە ی بونە باعیس ئەم فیراق و زارییە
با چرای عومری عەزیزی تا ئەبەد بکوژیتەوہ
بەشقی مووی^(۱) رووی زاتی فەخری عالەم ئە ی خودا
چاوی کویر بی دەستە ئەژنۆ نوتفەشی بپیتەوہ

^۱چونکہ (۱۰) مووی مەحاسینی شەریفی حەزرتی رەسولەللا (ص) ئەوا ئەلئان لە بیارەییە ، لە مەرقەدە ، لە پشت سەری حەزرتی زیائەددین . (عاصی)

ہر کہ سیّ لہم خانہ دانہ فیکری زوئمی گہ ربیّ
غہرقی توّفانی غہزہب بیّ تا ئہ بہد بخولیتہ وہ
گہر چہ من (عاصی) م وئہ ما خاکی پایی دل بہرم
داغی ئہم دہردہ لہ دلدا زہمہ تہ رہش بیّتہ وہ

* * *

(۲۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی مہخزورف)

به مونا سہ بہ تی روژی مہ ولوودی فہ خری عالم
(صلی اللہ علیہ وسلم)
لہ سالی ۱۳۹۳ ھ و ۱۹۷۳ م

موژدہ بی بۆ قہومی ئیسلام بہ حری تہ وحید ژیا یہ وہ
دہرکی ئاگر داخراو و جن نہ تیش رازایہ وہ
روژی ریژنہ ی لوتفی خویہ ئومہ تی خہ یروئئہ نام
بہ حری رہ حمہ ت کہوتہ جونبوش واشہ پۆلی دایہ وہ
سہیری بہ یداغی بہ شارت بۆ مہ قامی خاتمہ می
شادمانی ئہ یلہ ریئنی نووری ئی ئہ تکایہ وہ
ئہرزو ئاسمان پر لہ نوورہ روژی کہیف و شادیہ
غونچہ کہی باغی نوبووت سہد شوکر پشکوایہ وہ
کاتی تہ بریکہ موسلمان حہزرتی روحوئئہ مین
ہاتہ بانئ کہ عبہ توللا وا بہ چہ ند ئالایہ وہ
بۆتہ خاتم بۆ نوبووت ئہ حمہ دی خہ یرولبہ شہر
نووری تہ وحیدی بہ قووی مہ عرفہ ت ہینایہ وہ

مرحبا اهلا وسهلا یا امام الانبیاء
 خاتمه می لایهق به تویه بهم بلندی و پایه وه
 کاتی په خسانی خهلاته بو موسلمانان موتیع
 دهرکی ره حمهت کهوته سه پرشت نووری دین نایسایه وه
 هاته دونیا فه خری عالم سهیری بو ته بریکی نه و
 چند هه زار تالو مه لایهک وا به رووی دنیا یه وه
 سهیری سام و هه بیه تی که ن روژی میلادی نه وی
 تاقی کیسرا کهوته رووخان گشت به تاق و پایه وه
 بو بلندی حورمه تی نه و هم به ناوی موعجیزه
 دو که لی فارس خلاس بوو تاگره که ی ده کوژایه وه
 ئاری ساوا بوو به دیم و نه و بو حهیره وشکه بوو
 تاره دانی لی خه لاس بوو وا له هه چوار لایه وه
 سوورته ی (اقرأ) له قورئان وه که جبریل تیسی که یاند
 سه حفه یی ته ورات و ئینجیل یه که به یه که پیچایه وه
 حوکی قورئان بوو به ده ستور بوو نه جیننه و هم به شه ر
 حه مدو لیللا فیکری ته وحید سه رله نوی واژایه وه
 داری بانگ کردو که هاتیش مه یلی سه جده ی بوو ده کرد
 کوتره باریکه له نه شکهوت دوژمنی گپرایه وه

یەك منال بى داک و بى باب قووەتى پىغەمبەرى
 خواى قورەيشيانى ئە كەعبە سەرنگون بەردایەو
 یەعنى جورمى لات و عرزاً هەم مەناتى تىك شكاند
 بوو بە ئىسلام پىاوى عاقل زوو ئە كفرا كشایەو
 خوا ئە سوورەى نوون ئە قورئان مەدحى ئە خلاقى دە كا
 سەیرى بە حرى عىلمى ئە و كەن حىلمى لى دە خولایەو
 دوژمنى گەورەى ئەوى بوو وا ئە بوو جەهلى ئە عین
 شیرى تیژى عیززەتى دین زوو سەرى پى نایەو
 یا رەسوولە للا بە قوربان چاوەشى تۆم كوا خە لات
 خۆت دەزانى بو شەفاعەت چەند بە دل پارایەو
 شوهرەتى خۆم كرده (عاصى) سەد هەزار جار تۆبە بى
 دل پەشیمانە بە راستى بو حەیا بایدایەو
 زۆر خەرىك بوو تاكوو پىربوو وا ئە گەل دنیاىى دوون
 فائىدىكى وەرنە گرت و چەند بە چەند چەوسایەو
 پىر و بى هیژو زەبوونە مستەفای (عاصى) دە لى
 ئەى تەككارى گوناھكار رووبكە بەم لایەو

* * *

(۲۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل مہشتی مہزویف)

بہ موناسہ بہ تی مہولوود کہ لہ مزگہوتی گہورہی کویہ
بہ سہرپہر شتی مہلایہ کان کرا ، منیش ئہوہم نووسی و
خویند مہوہ موقابیل بہ خہتمی پیغہ مہبر. ئہگہر ئہو غہزہلہ کہم
بوو ئہمما گہلیکم زیاد کرد، بہ موناسہ بہ تی مہولوود

گولشہنی خہتمی نوبہووت ہہر گولیکی گرتہوہ
سہیری بون و جہوہہری کهن کائیناتی گرتہوہ
گہوہہریکی شہوچراغہ ئہوہل و سانی نیسہ
شہوقی دینی شہرق و غہرب و ئاسمانی گرتہوہ
دانہ دوورپیکہ بہ شکلی ئادہمی ہاتہ وجود
نووری تہوچیدہ لہ جیلوہی مہعریفہت پہیدا بوہ
چوونی سہرئہوجی نوبہووت بؤ مہقامی خاتہمی
ئینتیخابی لوتفی حہققہ ئیختیاری کردوہ
سہیری کهن پەرگاری قودرہت حوکمی نہققاشی ئہزہل
سوورہتیکی چونی کیشاوہ سہوقی کویشی کردوہ

کردییہ خہ یروخہ لایق بردییہ عہرشی عہزیم
 جبرہ ئیلی کردہ دختر شہرحی سینہی کردوہ
 چند لہ پیش خہلق و وجودی ئادہمی بابی بہ شہر
 بؤ نہجات کردییہ شہ فیع و تا لہ نہ کبہت دہرچوہ
 وا مہزانی شہوقی رۆژہ جلوہ بہ خشہ بؤ زہمین
 زہرہ نوریکہ لہ رووی ئہو ئیقتیباسی کردوہ
 ہم مہزانی کۆچی دواپی ئہو لہ دنیا مردنہ
 وا لہ سایہی عہرشی ئہعلا تا قیامت نووستوہ
 یا رہ سوولہ للا تہ ماشا ئومہت میوانی تۆن
 جیژنی میلادی ئہتویہ گوئزہ بانہی کردوہ
 کۆمہلی ئیسلامہ ہاتوون پیکہوہ کورد و عہرہب
 قوہتی دینی ئہتویہ پشتی یہ کیان گرتوہ
 تا لہ دہ عوای خاتہ میدا تی بگہن با خاس و عام
 خوا لہ قورئاندا بہ خاتم شوہرہتی دہر خستوہ
 جیژنہ تان پیروژ ہہ مووتان ئومہتی خہ یروئہ نام
 خوا قبوولی کا بہرہ حمہت ریی سہ وابتان گرتوہ
 سہد دہ خیل ئہی شاہی لہ و لاک تۆش بفرموو مہرحہ با
 چونکہ ریز گرتن لہ میوان خۆت پہسندت فہرموہ

چۆن ره‌وایه من له قاپیت دهر کریم بی بههره بم
 چونکه عومرم من له ههشتا زیاتریش تیپه‌ر بووه
 بهو شه قامی دینی توڊا تاکو ئیستا هاتمهری
 خوا دهزانی لام نه‌داوه به‌لکو قاپیم تهر بووه
 ئه‌وکه سه‌ی مه‌دحت که کردووئه ئه‌و شه‌فیععه مسته‌فا
 مسته‌فای موختار له دهرگه‌ت مسته‌فایه‌ک که وتووئه
 پهر گوناوه و رووره‌شی‌که رووی نیسه بیته جزوور
 قه‌د خه‌میده‌و تهن زه‌بوونه پیرو بی تاقت بووه
 دهستی من دامینی عه‌فوت چاوه‌نۆری مه‌رحه‌بام
 نه‌ک بلین بی به‌ش له لوتفت دهر کره‌و خویری بووه
 چه‌پله‌ لیده‌ن ئه‌ی موسلمان روژی ریژنه‌ی ره‌حمه‌ته
 نووری فه‌خرو لعاله‌میننه ته‌لعه‌تی وا کردووئه
 باری شانی زۆرگرا‌نه چونکه ناوی (عاصی) یه
 وا له قاپیت رووم له ریزه‌ی خوانی لوتفت کردووئه

* * *

(۲۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی مهشتی محزوف)

مه‌رسییه‌ی مه‌لا به‌هائه‌ددینی برازام

له (۱۵) ی ربیعولئه‌وو‌ه‌لی سه‌نه‌ی ۱۳۷۴ ،

ریکه‌وتی ۱۹۵۴/۱۲/۱۱ وه‌فاتی کرد له دیی (کاریزه) ی ناوشوان

واله خالخالان ناشتراوه . خودایه عه‌فوی بکه‌ی

قووه‌یی نوقم نه‌ماوه فیکرو هۆشم که‌م بووه
ئاگری مه‌رگی عه‌زیزه‌ و له‌ جه‌رگم به‌ربووه
گه‌ر ده‌پرسن بۆچی ئیستا سینه‌که‌م ویرانه‌یه
قونبوله‌ی فرمیسکی چارم بۆردومانی کردووه
نووری چارم قووتی رووحم هی‌زی ئه‌ندام و دل‌م
نه‌وجه‌وانی جوانه‌ مه‌رگم کۆچی دوا‌یی کردووه
ئاخه‌ئاخی وه‌ختی نه‌زعی هه‌سه‌ره‌تا مامم نه‌هات
بۆته‌ خۆره‌ و له‌ جه‌رگم زۆر به‌ ناسۆر که‌وتووه
یادی ده‌رناچی له‌ قه‌لبم مه‌نزه‌ره‌ی روخساره‌که‌ی
دل‌ وه‌کوو ئاوینه‌ عه‌کسی قه‌ددوبالای گرتووه

بای تہ جہل ہات و لہ ناکا و مہ درہ سہی پیچایہ وہ
حوجرہ کسہی تہ درسی ئیستا تۆزی غہم لیئی نیشتوہ
یہک ہہزارو سی صد و ہفتا و چوار بوو کوچی کرد (۱۳۷۴)
چوتہ خالخالانی پیروز تا قیامت خہ وتوہ

* * *

(۳۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی محزوف)

یا رهسنووله للا له دلما ئیشتیاق په یدا بووه
مهززه عه ی سه برم به جاری ئاگری تی به ربووه
وا مه چه بیهت ئیستیلا ی کرد پیم ته سه للا نادری
باغی ئومیدی ویسالم تازه غونچه ی گرتووه
سه د ئه سف وا چه سره تا ره زه ی مه دینم هه رنه دی
چارو بیچار هه ر ده نالم دل له ده ستم ده رچووه
سینه گه ر بیت و بسووتی قهت عه جایب تی مه گه ن
وا چراغی ئیشتیاقم بو ویسالت پی بووه
که ی ده بیتن بچه ره زه تا بلیم ئوخه ی ئه وا
مسته فای (عاصی) له قاپی مسته فادا که وتووه

* * *

(۳۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل معشتی معجزوف)

یا رہ سوولہ للا ده خیلہ من دلّم غه مخانہ یہ
 ئاگری فیتنہ هه لایسا عالہ میش پەروانہ یہ
 بای غەزەب هەندە بە هیژە عالہ میش پەوش و پە لاش
 حەسەرەتا چاک و خەرایی ئەو لە لایە کسانە یە
 قەترە فرمیسکی هەتیو و ئەهلی مەزلووم و فەقیر
 دوور نییە ئاسمان کە رەش کا پیی بلین خمخانە یە
 بی شعور و بی دەماغە هەرچی دە بیینی دە لئی
 گشتی سەرخۆشە بە جاری مەستی ناو مە بخانە یە
 گەر نییە ئیمدادی عالەم ئەی ئومیدی ئومەتت
 عالەمی ئیسلام نەخۆشە فیتنە وەک جۆلانە یە
 گەرچی ئیمە موستەحەققین یا حەیبە للا دە خیل
 چەند زەعیفە پیار کوزاوو بی کەس و ویرانە مال
 چەند منالی وا بەدواوہ بی پەناو هیلانە یە
 وا فەلەک کەوتۆتە نالە هەم مەلەک زۆر عاجزن
 گوئی لە نالە و نووزە نووزی دەنگی ئەو گریانە یە

تۆپ و ده‌بابه له ئه‌رزو قونبوله‌ی ته‌بیاره‌کان
روو له هه‌ر جیگا ده‌کاتن ساعه‌ته‌ن و یرانه‌یه
که‌س به که‌س ره‌جمی نه‌ماوه چی له‌گه‌ڵ یه‌کتر بکه‌ن
لای حه‌لاله قه‌تل و سووتان سه‌یری له‌م په‌یمانیه
یا ره‌سووله‌للا ده‌خيله تو‌عیلاج و چاره‌که
با له ده‌ستمان ده‌ر نه‌چی دین به‌و هه‌واو پیلانه‌یه
حوکمی قورئان و حه‌دیس و شه‌رعی ئیسلامی هه‌موو
ره‌غبه‌ت و قه‌دریان نه‌ماوه دین و دونیا ئانه‌یه
تۆی ته‌بیبی ده‌ردی (عاصی) یا ره‌ئیسه‌لئه‌نبیاء
زوو ته‌داوی که ده‌خيله ئیشه‌که‌ی دو‌رخانه‌یه (۱)

* * *

له ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا نووسراوه: (که‌رکه‌ی ده‌رمانی ده‌ردی چاری ئه‌م ده‌رمانه‌یه).

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی معشتی محزونف)

سہیری ئەم کۆیہ ئە ئیرہ وەک سەرایی شاہانہ یہ
ساحبییشی قەول و فیعلی ہەردو ہەر مەردانہ یہ
ئەو ئە گەل دیوانی شادا نسیبەتی چۆن باوہرہ
چونکہ قوبباد لیئیرہ ئیمپرۆ خادیمی دەرگانہ یہ
قەسرو تەخت و باغ و بەختی وەک سلیمان دائیما
مەرجهعی خاس و عەرەم و ئەقربیا و بیگانہ یہ
تەختی ئیقبالی فەریدون بوئە فەرشی بەختی ئەو
جامی جەمشید جەوہەریکە مەعدەنی لیئرانہ یہ
تاجی کەیکاس مەسینہی قاوہجاغی مەجلیسی
بوئە بوئە شەمعی جەمالی (عاصی) وەک پەروانہ یہ

* * *

(۳۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ علی ہاشمی محزوف)

جہوابی جیژنہ پیروزی مہلا سہید محمہد لہ ہہولیر

لوتفی عامہ وا بہ قوربان خاسسی زولقوریا نییہ
لیت موبارہک جیژنی قوربان مہوسیمی قوربان نییہ
زور بہ فہخرو کامہرانی دہستہ کانت ماچ دہ کہم
خوم بچووی تومہ قوربان من سہرم قوربان نییہ
سہر دہ نیمہ ژیری پیست و بہر دہ بازی ریگہ تہ
فہخرہ بؤمن ہہردو چاوم مننہ تی تیدا نییہ

* * *

(۳۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل ماضی محذوف)

کەس وەکوو تۆ یا ئیلاھی بی کەس و ھەمتا نییە
 کەس وەکوو من پەر خەتاوو خام و بی تەقوا نییە
 موفلیس و مەحزون و بیکەس روو لە قاپی کی بکەم
 خۆ لە قاپی تۆ زیاتر ھیچی تر مەتوانا نییە
 تاکو دەمرم گەر فیرار کەم من بە تەبیاری ھەوا
 ناگەمە جیگەو پەنایی غەیری تۆ مەتوانییە
 رۆژو شەو سەرفی خەیاڵم من لە فیعلی خۆمە کەم
 ھیچ کەسی وەک تۆ خودایا رەحمەتی بی پان نییە
 خۆت ئیلاھی پیت نیشان دام ناوی رەحمان و رەحیم
 یارەحیم ئیرحەم بیحالی دیارە چیتەر خوا نییە
 ھەرچی نووسیومە لە دەفتەر وەسفی حالی خۆمە من
 مەقسەدم ئیزھاری حیلیم و شوھرەتی بی جانییە
 نیمە کاری موقتەزابی بو رەزاو و رەحمەتت
 میسلی من لەم عەسرە یارەب رووسیا و رسوا نییە
 (عاصی) ھەرچەندە لە فیسقا غەرقە ، ئیمانی ھەییە
 غەیری تۆ بو کەس خودایی مومکین و برۆا نییە

* * *

(۳۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مہزنجی ہاشتی تہوار)

شہ ہنشا بووم لہ وہختیکا ٹہو یستاکہش گہدام یارہب
لہ گہل؎ ٹہو حالہشا سہیری ٹہسیری دہست ہہوام یارہب
حہتا پہنجاوو سیی ہیجری ٹہمن چہند حورپ و سہربہست بووم
کہچی وا بوومہ عہبدیک و بہسی درہم کپام یارہب
چرای شہوقم لہ بہینئ کا بہ قووی کارہبای فیکرم
دہئیستا وو ٹہمیستا کہش عہوامیکم نہفام یارہب
دہزانی چون لہ دہوریکا کہ ساحیب ٹہمر و نہہیی بووم
بہ پہنجہی ٹہمرونہ ہیی غہیر بہ دائیم وک کہلام یارہب
بہ گہنجی عیززہتیکم بوو ٹہسہف لہم عومری تاخیرما
موقہددر سہوقی وا کردم ٹہمن بوومہ غولام یارہب
ہہمیشہ مات وگہردن کہچ کہمہربہستم لہ بوؤ خزمہت
بہ ہہیئت گہرچی ئینسانم موقہببای بی بہہام یارہب
لہ جنسی دائیرہی ئینسان نییہ دلدارو یاریکم
لہ دؤست و خزم و بیگانہ ٹہمن ہہر بی وہفام یارہب

ده ماغم خالییه دائیم له هۆش و عهقل و ئیدراکا
 وه کوو پووشی جه بهل دائیم چه بی قه درو به هام یاره ب
 له گیژی زیلله تا غه رقم شکاوه له نگه ری هۆشم
 له خاکی حه سره تا ئیمرو ئه وا بوومه نه مام یاره ب
 به ده ردیکی گرفتارم سه واییشم خه تایه من
 نه گه رچی بی وه فاش نیمه وه لی هه ربی وه فام یاره ب
 له ژیر خه یه ی نه دامه تدا له ناوجیتی میحنه تا که وتووم
 له نه جزاخانه یی ره حه مت به ئومیدی ده وام یاره ب
 نه تو عیلمت هه یه گه رمن ته که ببور په ره وریم نه بووه
 هه تا ئیستا بلیم بویه به زیلله تا موبته لام یاره ب
 نه ماون داك و بابی خۆم هه تا دلین بسوتی بۆم
 چه که س ره حمی به من ناکا نه تو ی پشت و په نام یاره ب
 له مایه ی دین و ئیماننا زه ره دارم نه که ی به سمه
 حه یاتم ناوی گه ر بژیهم به قووتیکی حه رام یاره ب
 دلّم وهك شووشه پرژاوه به به ردی میحنه تی ته عنه
 زه له ی زیلله تا شعوری برد له ژیر باری خه تام یاره ب
 به حه ققی خوایه تی خۆت و به ره وزه ی مسته فای موختار
 نه جاتم ده ی له نه م حاله نه چی مادده ی حه یام یاره ب

به فرمیسک و دلّیپه‌ی چاوی شه‌وخیزانی وا موخلیس
بکه‌ی ده‌رمانی ده‌ردی دلّ که چونکه بی‌نه‌وام یاره‌ب
ئه ته‌عنه‌ی یارو ئه‌غیاره ئه‌مانه‌م وا به‌دلّدا هات
هه‌زار ده‌فعه خودا ته‌ویه به هه‌رحالّی ره‌زام یاره‌ب
که چونکه بوومه هاوناوی ره‌سوولی ئه‌ووه‌ل وئاخیر
بسینی ئینتیقامی دلّ که (عاصی) م‌م‌وسته‌فام یاره‌ب

* * *

(۳۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمال مہشتی ماتسور)

مہر سیبھی شیخ علائہ دینی بیارہ قدس سرہ
کہ لہ (۱۳۷۳) وہ فاتی فہرمووہ لہ بیارہی شہریف
کوچی کرد ئیمرو لہ دنیا وا لہ جنبہی روژہ لات
شہ سواری عہرسہ گاہی دینی فہخری کائینات
نائیبی فہخری ریسالہت مہزہری ئہ لتافی حہق
مورشیدی ریگہی ہیدایہت مہسدہری ئہ علا سیفات
ہہوری نہ کبہت ہاتہ ئاسمان ئاوی حہسرت ہاتہ خوار
سوورہتی تو فانی کیشا وا لہ سہر جو ملہی ولات
ئہشکی دیدہی چہرخی گہردوون خاک بہ سہرخویدا بکات
روو لہ کوئی کہم؟ روو لہ کوئی کہم؟ کی بہ یار بگرم بہ دل؟
چاواہنوری ئوتفی کی بم تہریبھی رووحم بدات
پادشاہی پایی تہختی نہ قشبنہندی شاہ علا
ئیسستیقالہی کرد لہ دنیا تہرکی کرد روتبہی حہیات
رووی لہ عوقبا کرد و روئی بو حہیاتی جاویدان
پادشاہی زولجہ لالیش قہسری عولیای کرد خہ لات

* * *

(۳۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مازہجی ہشتی موسہ بیہ ع)

دیاری جیژنہ پیروژہ

ہہ موو عومرت ہہ تا ماوی دہ قیقہ و زہرہ وو ساعات
ہہ مووت ہہر جیژن و خوشی بیّ بہ بیّ دہردو غہم و ئافات
گوئی مہ قسوودی خۆت بۆن کھی لہ ناو باغی ژییانی خۆت
ئہ مانہش ہہر موبارہک بن لہ رووح و جیسم و ہہم بالآت
لہ بوّ ئہم عہرزی تہ بریکہت و ہ کیلی بہ ندہ یہ کاتم
بہ ئومیدی قبولّ کردن بہ شہوقی موخلیسی و اہات
فہرامۆشیان نہ کھی قوربان ئہ وانہ موخلیسی خۆتن
لہ یادت دہرنہ چن گہورہم غولام و بہ ندہ یی دہرگات

* * *

(۳۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رهمه ل مهنشی مهنسور)

چیژنه پیروژه بو قایمقامی کويسنجق حیکمهت زه هاوی

سال و مانگ و رۆژو جومعه هدم شهوو له حزو و سه عات
نیو ده قیقه نیو هه ناسه تا به نیو زه پررهش ده گات
گشتی بو تو چیژنه بیته و لیته موبارهك ئه ی جه ناب
که هره بای عیززو شه ره فتان دائیما شوعله ی بدات
بهخت و ئیقبال هه ردو بینه کارتی (ایا مک سعید)
عه شرتی عوشهت له دلتا ته پللی شاهی لی بدات (۱)
کامه رانی و که یف و سیححت بینه نیچیری هیوات (۲)
شادمانی ئیقتیباسی شادمانیت لی بکات
گومگومه ی سه رتاوه جاحی دیوه خانت تاجی که ی
جامی جه م فنجانی ده ستت قه یسه ریش قاوه ی بدات
رۆژی چیژنه به زم و خووشی و شادمانی عالمه
چیژنی (عاصی) لوتفی تو یه ئه ی به گی عالی سیفات

* * *

^۱ له ده ستنوو سیکی دیکه دا ، نووسراوه : (دهولهتی عیززهت له دلتا)
^۲ له ده ستنوو سیکی دیکه دا ، له باتی (هیوات) نووسراوه (دلت) .

(۳۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هزهجی ههشتی ناخرهیی

مهکفوفی مهقسوری)

مانگی ره مهزان رۆیوه جیژنی ره مهزان هات
هه ر کوردی جه فا دیده کهوا تووشی خه ته ر هات
قه ومیکه جگر پاره به سه ر په نجدهیی ئه غیار
ئیمرۆکه په راگه نده یسه که وتۆتسه وه لات
ته بیاره خه تیبه ، له ههوا تۆپه مۆه ززین
هه ر دۆشکه یه ده سپرێژی ئه کا گۆله به چوکلات
ئه لغامه له جیی تۆپی به شارهت که ئه ته قی
ده باببه ئه لوورینی ده لئی کورده ئه جهل هات
تیزابه له جیی شه ربهت و شه کراوه پلاومان
هه رساته له ناو ئیمه که په خسانی ئه کات
ده ست ریژه له هه ر لاوه به هه ر نه وعه چه کیکی
سه د جاشه که نامه رده هجوومی که ده کات
فورسه ته تۆش ههسته له خه وه کو شیر
ترست نه بی له و جاشه که ره ی ئه هلی یی ولات

سهیری بکه چۆن دوژمنی تو هه لده پهری
دوو جیژنه یه ئیمپرۆکه له لای ئه هلی خه رافات
ئه لئان پره ئه و ده شته له چهند لاشه یی جاشی
گورگ و چه قه ل و ریوییه ئه و لاشه یه ئه خوات
(۱)
.....

نیزیکه که (عاصی) له خه فته ئیوه بفه وتی
بوونه ته چهند فرقه یی بی هوش و جونات. (۲)

* * *

۱- ئهم له ته له ته سلدا نه نروسراوه.
۲- ئهم هونراوه یه زۆر له تی له نگه.

(٤٠)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی ههشتی مەقسوور)

ئاغه توخودا لات ره وایه ده بده در بـ بـ و لات
 ئەشکی خوینم بـ ئە چاری دوور ئە بایزاغاو قه لات
 یاخو مەنفی بـ ئە کۆیه هه بجه لیسم بیته غەم
 عیززەت و شادیم نە مینێ من ئە گەل زاری وە فەت
 یانە مە حرروم بـ بە جاری من ئە ئە ربابی وە فا
 هەر وە کوو دەر ویش خەریک بـ کوچە کوچە بـ دێهات
 وێل و سەر گەردان و عاجیز دوور و ئاوارە ئە یار
 بچمە کیوو هەردو چۆلی میسلی زەبتیه بومە کات
 گەر ئەتۆ پیت خۆشە قوربان زیللەتی غوربەت بجوم
 من قبولمە ئە مری عالیت ئە یکە مە تاجی خە لات
 عەرزو حالیان دا جە نابت دائیرە ی مە کتەب ئە من
 ئیتتیفاقیان کرد و بیستم هاتنە خزمەت بـ شکات
 من مریدی شای بیارەم عەرزو حالم دا بە ئەو
 هەر دوامان بـ قسوور بین ئایا هات و یانە هات
 غەیری سولتانی بیارە قەت پەنای دیکەم نییە
 ئەوتە بیبە بـ عیلاجم تا برینم کا قە پات
 من کە (عاصی) م پاسەوانی جینشینێ شا عومەر
 قەت قبول ناکا رەزیل بـ ، ئاغه مە علووم بـ ئە لات

* * *

(۴۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رەمەل مەشتى مەقسور)

۱۹۷۲ لە يەكى ئايارى كرىكار
ئەبوو بەكر حاجى عەبدوللا حەللاق
داواى كرد كه شتىكى بۆ بنووسم
خۆى بەناوى كرىكاران بيخوينىتەوه
ئەوهم نووسى :

ئىمە تىپى ئىشگوزارین هەم كرىكارى ولات
هەر لە رۆژئاواوہ يە كسەر تا دەگاتە خۆرەلات
هەرچى پىك هاتووہ لە سايەى دەست و بازوى ئىمە يە
سازى كردووہ وا بەچاكى ئەسليحە و قۆنگرەو قەلات
ئىمە پالپشتى ژيانين بۆ هەموو پىويستەكان
كردەوہى دەستى كرىكار بۆتە ھۆى خۆشى ولات
چونكە ماندووين ئىمە فەخرين بۆ جنووب و بۆ شىمال
وا عىراقمان كردە گوئزار بى غەم و بى ھاتە ھات

بۆچی وای بی بهش بئینن ئیمه مه نسه بمان نه بی
بۆ نه چینه ریزی عالم بۆ نه مانبوو قهت نه جات
واله مهیدانی خهباتا شان به شانتان دینه پیش
روو بهرووی ناحهز ده وهستین بۆ هه موو وهختی خهبات
بۆ له سفرهی خوانی میری ئیمه به شدارمان نه بی
حه یفه بۆ کۆنگره ی کریکار بی رهواج و بی سه بات
واله باخچه ی ئیستراحت عالمیک مهستی گو له
بۆچ به فیکری دلنه وازی کهس به غه مخوارمان نه هات
ئیمرۆ جهژنی به زم و خوشی وای به ناوی ئیوه یه
عالمیش هاتوته زیارهت جیژنه پیروژهت ده کات

* * *

(۴۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہ ما ل مہشتی مہتسور)

رۆژی یازدهی مانگی بازار بوو به خوشی و هاتسهات
موژدهبی ، ئیزگه له بهغدا وا بهیانی خوش ئهدات
زۆر به خوشی دهستی پیکرد ئهلوهیپ ئهحمده حسه
حازرین بو بندهکان و هه للی جوملهی موشکیلات
قهومی کوردی ببه یهك دل بی غه ره زبن سهیری کهن
چۆن له سه ر بورجی نه جاحهت رۆژی هیواتان هه لات
هه وری رهحمهت هاته ئاسمان بوو به بارانی سرور
ئهمن و ئاسایش په یا بوو حوکمی زاتی وا ئهدات
قهت نه ما فه رق و جودایی بوونه یهك کورد و عه رب
بوغز و کینه هه یچ نه ماوه خاس و عام با تیبگات
ئیمه گشتمان هه ر برابووین رۆله یی یهك نیشتمان
دوژمنی به دگۆیی ئیمه با له داخان گیان بدات
بو هه موو ته نگانه دائیم پشتیوانی یه کترین
دهستی ده برین هه ر که سیکی دهست درێژکا بو ولات

موٽكى خومانہ عيراق و تہ جنہ بى لى دہر دہ کہين
 دوژمنى دين و و تہ نمان قور بہ سہر خویدا بکات
 گوئى لہ من کہن کاکى کوردى چون بہ بى فہرقى دہ ليم
 فى طريق العدل سيروا ليس بأس فى اللغات
 فاعلنوا رسم الاخوة يا رؤوساء العرب
 خاليا عن كل غش صادقاً كل الجهات
 تيغى دوورہ نگیى ، بزانه چون ره گى جہر گى برين
 رهنگ و روتان لى برا بوو شوکرو ليللا بوو نہجات
 مرحباً اهل الجنوب ليث غابات العراق
 نحن نمرباً بالشمال والجبال الراسيات
 نبطش بطنشاً شديداً نحفظ ارض الوطن
 دين الاسلام شعار نصرنا حسن النيات
 نينتيزارى لوتفى خوا بن روو لہ قاپى تہو بکہن
 فاعبده ان تعبوا راحهً فى كائنات
 واتقوا يوم الجزاء وانصروا دين الهدى
 ان تريبدون النجاة فى الحياة والممات
 دوژمنى دين و و تہ نتان قہت بہ خوٲان خوٲش مہ کہن
 بہ لکو (عاصى) دل رە حەت بى با خە فەت چيتر نہ خوات

* * *

(۴۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی مہشتی مہتسور)

بو نہ ورۆزی سالی ۱۹۳۷ ئەوہم نووسی :

موژدە بو ئەربابی ئیمپرۆ وا بەھار تەشریفی ھات
دەست کەنە شایى و زەماوەند روژی ھیوا وا ھەللات
روژی تازەى سالی نوئیە عادەتى کوردی دلیر
کاتی خوشتەر وا لەپیشە غەم لە دلمان دەردەکات
ئینقیلابی کرد بە زستان جەیشی نەرۆز سەیری کەن
تیپ بە تیپ ھەر وا خەریکە نێزەبازی وا دەکات
خیوہتى ھەلدا بەھارو چاوی سەرماى واشکاند
بەفری سەر چیاى لی بە جی ما ھەند بە گورجی و زوو ھەللات
گول نەجاتی بوو لە زستان بەرگی تازەى کردەبەر
لەشکری غونچە و رەیاھین بولبولیش کەوتە خەبات
مورغی خوشتخوانی تەبیەت ھاتە نەغمە و چەھچەھە
وا لەسەحراو چیاوو گولزار فەرشی خوشتی رادەخات

ئیتتیحادیان کرد به گورجی له شگری ریکی و به هار
 تیپی فیتنه و فهسلی زستان دهر به دهر بوون بو ولات
 ئاسمان گریه له ناکاو سه یلی فرمی سکی رژاند
 خاکی تینوو رو له کانی که وتنه خنده و هاته هات
 روو له میحرابی ته شه ککور وا مه له ک سه جده ی دهبه ن
 کورد له ناو گیژاوی فیتنه چه مدو لیللا بووی نه جات
 سه یری به یداغی ده ماغیان وا له به رزایی ئومیید
 کاکی به رزانی چه قاندی بو له هالی روژه هلات
 چونکه ناوی مسته فایه بو یه به رزه هیممه تی
 خادیمه بو دینی ئیسلام حو کمی شهرعی واده کات
 قهت نه ما فه رق و جودایی تی که له کورد و عه ره ب
 بوغز و کینه هیچ نه ماوه خاس و عام باتی بگات
 بو هه موو ته نگانه دائیم پشتیوانی یه که ده بین
 دهستی ده برین هه ر که سیکی ده ست در یژکا بو ولات
 با بژی کوردی عیراقی شی ری ناو بی شه ی شهره ف
 دهنگی (فلیحیا العرب) بی تا له دنیا دهنگ بدات
 به عزه شیعریکم قه دیمه من به ئه لفازی عه ره ب
 تی بگه ن با گه وره کانیان کورد که داوای چی ده کات

فاعلنوا رسم الاخوه يا رؤساء العرب
 خاليأعن كل غش صادقاً كل الجهات
 وهرنه مهيداني سهداقته داکى و بابى دوبراين
 نحن اكراد الشمال ليس بأس في اللغات
 مرحباً اهلاً وسهلاً ليث غابات الجنوب
 نحن نمرب بالشمال والجبال الراسيات
 نبطش ببطشا شديدا نحفظ ارض العراق
 دين الاسلام شعار نصرنا حسن النيات
 فافهموا اهل الشمال واعلموا اهل الجنوب
 غير دأب الاتحاد لا سبيل للنجاة
 ما رايتم ما رايتم في النفاق بينكم
 كم قتلتم كم قتلتم كم فتى ذاقوا الممات
 نارەزان گەربەو قسانە ليم بيورن كاكه گيان
 هەربلین خەلقاوە (عاصی) سهیری فيکری چۆن دەکات

* * *

(۴۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان
(هزجی هشتی موسه بیه)

له وهختی پیش رابیتهی مورشید ئهوه بخوینهوه

وهره ئه‌ی دلّ موهه‌ییابه ئه‌وا نووری هیدایهت هات
برۆ ئه‌ی نه‌فسی ئه‌بماره شه‌هنشاهی ویلایهت هات
له سینده‌ی خه‌سته‌خانه‌مدا برینی قه‌سوتهت دهرخه
جه‌نابی شاهی مورشیدمان جه‌کیمی پر دیرایهت هات
به چاوی مه‌عنه‌وی ئه‌لئان ده‌کا که شفی هه‌موو ئه‌سرار
خوسوسه‌ن بۆ ته‌داوی توّ ئه‌وائه‌هلی سه‌عادهت هات
نه‌بی باکت له ئازاری جه‌کیمی حازیقه بیللا
شیفابه‌خشی هه‌موو دهرده به دهرمانی سه‌لامهت هات
به ده‌ستی نه‌فسه‌وه (عاصی) خه‌ریکی زارو ئازاری
ئیمامو لواسیلین ئه‌ی دلّ له سه‌ر ره‌سمی عیادهت هات

* * *

(٤٥)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (فعلون)
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (فعلون)
(مەزەجی شەشی تەراوە مەخزوف)

چومە خزمەت مەلا محەمەد ئەمینی .
چووم حەیدەری لەوی حازر نەبوو
لەگەڵ بەعزی رەفیق چوو بوونە پیاسە
منیش ئەوهم نووسی

بەخۆشی هاتم ئەدی گۆل بێمە خارت
ئەسەف قوربان کە مەحرۆم بووم لە دیدارت ^(١)
خودا حافز لە گەڵ ئەربابی دینت
نەکەدی دنیا بکەیتە یاری کات
لەگەڵ ئەربابی نا ئەهلا بە جاری
دەخیلت بێ نەفەوتی هوش و ئەفکارت ^(٢)
ئەگەر وابی لە سێ لاوە گرفتاری ^(٣)
لە دەست شەیتان و نەفس و هەم رەفیقی بەد شیعارت ^(٤)
رەفیقی بەد لە شەیتان پیستە بێ شک ^(٥)
کە چونکە دوژمنە بوو دین و کات

ده خیله خوٚت بپاریزه به جیـددی
 له قهول و کردهوی بهدکاری یارت
 به راستی خوٚت نه پاریزی به قوربان
 دهیته گالته چی بو یارو ئه غیارت ^(٦)
 ته داوی ئه و برینهت زه همه ته زور
 به غهیرهز فکری پاریزت به وه للاقهت نییه چارت ^(٧)
 کهوا بوو خوٚت ته بیبی حالی خوٚت به
 به گورجی تی بکوشه و لابه ئازارت ^(٨)
 موتاییق که هه موو فیکرت له گهل ناوت ^(٩)
 ئه مین بن تاله قهول و فیعل و ئه توارت ^(١٠)
 وه کوو (عاصی) مه به بی هوش و بی باک
 مه ده دهست کهس ده خیله رازو ئه سرارت ^(١١)

* * *

١ : ئه م شیعره پیتی کۆتایی له ته کانی له نیوان (مفاعیلن) و (فعولن) دان . هه موو له ته کان سی ته فعلیه یین، ته نیا دوو له تیان چوار (ته فعلیه) ه.

ئه م هۆنراوه یه زۆریه له ته کانی له سه ر کیشی (مفاعیلن مفاعیلن فعولن) ه. له ته کانی (١) ، ٢ ، ٥ ، ٦ ، ٨ ، ٩ ، ١٠ ، ١١) ته فعلیه ی کۆتاییان بو ته (مه فاعیلن). له ته کانی (٤ ، ٧) هه ریبه که چوار پێیه به لام له تی (٤) کۆتاییه که ی (فعولن) و له تی (٧) کۆتاییه که ی (مفاعیلن) ه.

(۴۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشقی تەوار)

موبارەك بى بەدل خۆشى عەزىزم جیئرنى قوریانت
بەرەو خۆشى تەرەققى بى بە دائىم عومر و عینوانت
لە خوام داوايە تا ماوی لە گشت دەردو بەلا دوور بى
چ گەردى گەردشى دەوران نەنیشى قەت لە دامانت
گەيشته دەستی من بى شك ژمارەى دوو لەبن سفريک
نەبى خالى هەتا ماوی بە دائىم دەستی ئیحسانت
لە دلما نەقشى وا بەستووہ ئەتۆ بۆیە نەقشبنەندم
زبانى تەعنە کۆتايە لە دەرەق لوتف و ويجدانت
لە فيکرم ناچى مەعلوومە هەتا مابم لە رووی خاکا
نەشیوی گۆلشەنى بەختت نەرەنجین باغ و بوستانت
نەسىمى سوېحى خۆش حالى بېتتە پانکە بۆ رووحت
شەرارەى سۆبەيى رەحمەت تەسەللای فەسلى زستانت
دلّت جانانەرەنجیتن لە شیعری بى سەرۆپيما
لە جەولانگاہى ئیخلاسى کە (عاصى) هاتە مەيدانت

* * *

(۴۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رده‌های هشتی مقصور)

ئەى وەتەن ھەرچەند كە ئىمىرۆ زىللەتى تۆم دىتە ياد
بوويە بەردەست و ئەسیری دائىرەى ئەھلى عیناد
بوويە ریباز و گوزەرگای دوژمنی بەدخواھی خۆت
ئەى وەتەن داغى گرانم میللەتت بوونە كەساد
زۆر خەریكم لەم ژيانە من كە ئىستیعفا بكم
چونكە بوخۆم وادەزانم عومرى زووم رۆیى بەباد
بووی بە شەربەت ئەجنەبى دین وا بە كەیف ئەتخۆنەو
زەھرى میحنەت بۆتە قووتى كوردەكانى بى مراد
ئەو كەسانەى تاكو ئیستا خزمەتى كوردیان دەكرد
ئىستە بوونە ئیش بە دەست و بوونە جەمشیدو قوباد
باغى تۆ بیگانە ھاتوون بوونە گولچینی ئەتۆ
بۆیە (عاصى) قور دەپپۆی قەتعییەن ناکا زیاد

* * *

(۴۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہبہ ل مہشتی مہسور)

تئی بفرن لہم قسانہ زور بہ دیققتہ قہومی کورد
 تیکچوہ ئیقباالی کوردی گہرنہ کەن زوو دەست و برد
 بووینہ حیزو ژیر چہ پۆکە ی وە حشیانی بی شعور
 شوہرەتی بەستووہ لہ عالہم میللہتی کوردی کە مرد
 جہہل زیندانہ عەزیزان ہەرکەسیکی تیی کەوی
 چاکہ ئیمەش عیلم و سەنعەت بۆنەجات بیانکەینہ پرد
 زەہری ناریکی ، بەرپیکی و یە ککەتی گەرنە یکوژن
 ہەر بزانہ دوژمنی دین غارەتی نامووسی برد
 گەر ہەموو ئیسلام بییتہ پششتیوانی یە کتری
 کەللەیی دوژمن ، بەمستی دەیکەنہ توتیایی ورد
 چونکہ دەر حەق یە ک حەسوون بوونہ چارۆکە ی جەمام
 ہەرچی ہات کیشایہ بەرخۆی وە ک زەمانی یەزدی جور
 با خەریک بین ئە ی براکان لہم ئەسیریہ بیینہ دەر
 گوئی نەدەینہ فیکری بەدگۆی کافر یکی کەللہ گرد
 چونکہ بۆ خۆی کوردہ (عاصی) وا بہ کوردی پیٹ دەلی
 زور ئەمانت نیشتمان بی مەیدە یہ بەدخواھی کورد

* * *

(۴۹)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(هزجی مہشتی نہ خردہی)

مکفوفی مہسور)

تھی کہ عبہیی دل مورشیدی دیوانی نہ قشبدند
عہتتاری گوہدریہ خش بہ میزانی نہ قشبدند
غہوواسی مہعانی لہ بنی بہ حری حہ قیقہت
شہہسواری ویلایہت شہہی مہیدانی نہ قشبدند
دایناوہ لہ مہیدانی شہرع گوی تہریقہت
مہعلومہ لہ دہست تویہ کہ چہوگانی نہ قشبدند
ٹیکسیرہ لہ خاکی دلئی ویرانہیی مہحسوب
جیلوہی نہ زہری غونچہیی بوستانی نہ قشبدند
سہرحہ لقیہ بہ بو حورمہت و تہرویجی شہریعت
جیئی فہخرہ لہ بو جوملہیی پیرانی نہ قشبدند
(عاصی) کہ لہ گولزاری دہری تویہ بہ قوربان
قہیدی بکہ توش بولبولی خوشخوانی نہ قشبدند

* * *

(۵۰)

مغاعیلن مغاعیلن مغاعیلن مغاعیلن
مغاعیلن مغاعیلن مغاعیلن مغاعیلن
(مه زه جی مهشتی نه وار)

به نووکی خامه نه قشست کرد که ناری کاغیزی زهرتار
به جده دول سووره تت کیشا سه لاهی من به چهنه پهرگار
له ناو سی په نجیی زیوت قه لاهم ره شماربوو زه هری رشت
نه تیجدهی زه هری شه ککهر بوو مه فادی حهرفی جه وه ردار
سه دهف حهرفی موجه وه ره بوو به مه عنا دوررو گه وه ره بوو
له ته عما شه هدو شه ککهر بوو له ته سیر شیری جه وه ردار
که غونچهی لیوی تو پشکووت له گولزاری نه جابهت تا
دلی بولبول خرۆشی کرد که گه نجی لوتفی بوو ناشکار
به قه دوو قاتی پیتی نه وه مه من عهرزی ئیخلاسی^(۱)
دوعاگویی و سه لام ناردن نهوا ده رچوو له چهنه میلیار
زه خیره ی به ختی (عاصی) بوو سه لام و لوتفه که ت جانا
له نهو جی ئاسمان ده خشی کلای فخری من سه دبار

* * *

^۱ له پهر او بیزدا نووسراوه : (له یادی بهنده ده رناچی به چاوی دل هه موو وه ختی).

(۵۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(مزهجی مہشتی نہ خردہجی)

مہکنووی مہتسوور

تاکہی لہ خہوی غہفلہتی ئہی کوردی سیہ ہ چار
 بی ئیش و پہراگہ نندہوو مہ حزوون و خہ فہ تبار
 بیگانہ لہ ہہرلاوہ کہ ئالآوہ لہ لاقت
 فہ وتاری بہ مہودایی رم و خہ فہری ئہ غیار
 تی بفکرہ چون زہہری نیفاق جہرگی رزانندی ^(۱)
 کردوۓ شہر و فیتنہ بہ دەستوور و بہ رہفتار
 نہم میللہ تہ بیسچارہ بہ جیمناوہ لہ عیرفان
 بی سہ نعت و بی حورمہت و بی عیززت و غہ مبار
 کہ وتوویدہ تہ ژیر بہ حری غہم و مہوجی نہ دامہت
 بی فیکرو پہراگہ نندہ لہ سہ حراوو لہ ئہ قتار
 داخوازی بکہن لاری و تہن بکری سیناعہت
 ئہ ولادی زہ فہر بی تہ و تہن عارفی ہوشیار
 چارہی نییہ (عاصی) کہ لہ تاو ئیوہ دہ گریا
 بی ہوش و سہرہ فگہ نندہ وو بہ دناوو گرفتار

* * *

^۱ نہم لہ تہ دہجی خویندندہ وہیہ کی تاییہ تی بز و شہی یہ کہ می بکری ، نہوہک لہنگ دہردہجی ، دہجی
 بخوینریتہوہ: (تی | بق | اک | ارہ)

(۵۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه لی مهشتی محضوف)

گول نه جاتی بوو له زستان بهرگی تازهی کرده بهر
له شگری غونچه و ره یاحین بولبولیش هاته خه بهر
مورغی خوشخوانی ته بیعدت هاته نه غمه و چه هچه هه^(۱)
وا له ناو گولزاری سولخا تاجی عیشقی نایه سهر^(۲)
ئیتیحادیان کرد به جاری له شگری ریکی و به هار
تیپی فیتنه و فهسلی زستان دهر به رده ربوون بی ته سهر
روژی یازدهی مانگی ئازار کورد چه ئازاری نه ما
بوو به یه که رنگ هه رچی کورده وه که پلنگ و شیرینی نه ر
ئه م سکه ندهر شیوه یا خوا هه ر بژی بو کورده کان
که ررو فهریان هه ر زیاد بی حیسمهت و ئالاتی شهر^(۳)

^۱ له دهستنوسیکی دیکه دا ، له باتی (ته بیعدت) نووسراوه (وده تمان)

^۲ له دهستنوسیکی دیکه دا ، له باتی (تاجی عیشقی ..) نووسراوه (بهرگی یه که رنگی له بهر کرد.)

^۳ ئه م له ته له دهستنوسیکی دیکه دا به م جزه یه (که ررو فهرری هه ر زیاد بی حیسمهت و فهزل)

(وهونه ر)

ئاسمان گریا له ناکاو سهیلی فرمیسکی رژاند^(۱)
 ئه‌رزى تینوو و رۆله‌کانی که‌وتنه‌ خه‌نده‌ ده‌شت و ده‌ر
 روو له‌میجرابی ته‌شه‌ککور وا مه‌له‌ک سه‌جده‌ی ده‌به‌ن
 کورد له‌ناوگیژاوی نه‌کبه‌ت وا سه‌ری هی‌نایه‌ ده‌ر
 پرووحی دڤنه‌رمی له‌ لایه‌ن ئیش به‌ده‌ستان هاته‌ دی^(۲)
 میحوه‌ری بوغزو عه‌داوه‌ت وا بناغه‌ی هاته‌ ده‌ر
 وه‌ک له‌ سه‌رچاوه‌ی له‌ تافه‌ت ئاوی عه‌فوی هه‌لقولا^(۳)
 بو به‌یه‌ک تیپ قه‌ومی کوردی خاوه‌نی فه‌زل و هونه‌ر^(۴)
 حه‌مدولیللا خواستی (عاصی) زۆر به‌ چاکی هاته‌دی
 نۆسه‌دو حه‌فتاوو یه‌ک بوو هه‌م هه‌زاری بیته‌ سه‌ر

۱۹۷۱

* * *

^۱ له‌ ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا له‌باتی (له‌ناکاو) نووسراوه‌ به‌ (جاری).
^۲ له‌ ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا ، له‌باتی (ئیش به‌ ده‌ستان)، نووسراوه (گه‌وره‌کافمان).
^۳ ئه‌م له‌ته‌ له‌ ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا به‌م جۆره‌یه‌: (وا له‌ سه‌رچاوه‌ی له‌ تافه‌ت ئاوی عه‌فوی هه‌لقولێ).
^۴ ئه‌م له‌ته‌ له‌ ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا به‌م شیوه‌یه‌یه‌: (تۆوی یه‌کگرتن له‌ ناو کورد گه‌یه‌ ئه‌فلاکی هونه‌ر).

(۵۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی مہشتی معجزوف)

تابہ کہی نووستن بہ غہ فلّہت بہرگی بیباکی لہ بہر
رووح خہریکی ٹہ لویداعہ ٹہی بہدہن خاکت بہسہر
دہفعہ بیٹک فیکرت نہ کردو عیبرہ تیکت و ہرنہ گرت
ہر بہریگای بی شعووری عومری خوٹ و ابردہسہر
حہزرتی قاییز لہ دواتہ دیت و دہقولبابہ کا
ہستہ کاتی ژیان تہواو بوو رووحی شیرین دیتہ دہر
نووکہ نووک و پرتہ پرتی عائیلہ و مالّ و منال
کہ لکی تو ناگرن بزانه چی دہ کہی ٹہینہ لہ فہر
پشتیوانی تو عہ مہلتہ گہر ٹہ تو چاکت ہہ بی
وہر بہ بہدکاری ژیبابی وای لہ مہیدانی خہتہر
خاک و خوّلہ ژیری لاشہت فہرشی قہ عری قہ برہ کہت
چہند گہزیکہ تو لیباست مہل مہل و باقی ہہ دہر
پاشی چہند روژی دہبینی دہبیبہ قاوہ لٹی کرم
رہنگ و روخسارت دہبینی داخو چی ہاتوہ بہسہر

ئەو زبانی و چاوه جوانهت سهیری کرمی ئی ئەدا
مووخی ئیسقانت دەخۆن و نامینی قهت هیچ ئەسه
ئەو خودایهی تۆی دروست کرد زیکر و فیکری ئەو بکهی
تۆش دلت بهردایه دونیا لهم ههواله بی خه بهر
حالی دونیا ههروهاییه بی وهفایه تی بگه
روو له خواکه قور پپیوه بی دهماغی ههش بهسه
تازه دونیا بوته گولشه تۆش دلت هه ر بولبوله
زۆر له خۆت وریابه (عاصی) سهخته ریگات بو سه فه

* * *

(۵۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(ردیفی فاعلاتن معجزوف)

قهوم و میلله تى بفرکن نیشتمان چى هات به سهر
بهردى بنچینهى وجودم وا خه فته هینایه دهر
خاک و بهردو دارو ئاوى ئه وروپای و ته جنه بی
چهند هزار نه وعه مه عادین وا له وان هینایه دهر
له م هم موو ئافاقى دنیا چونکه کورد ئیکى نه گرت
سه یری کهن مادوونى خویمان دهردى چوئن هینانه سهر
تا به کهى رازین به زیلله ت له م مه قامه کاکى کورد
چار له دهستى ته جنه بی بن بى مراد و قور به سهر
شوه رتهى وابوو له دنیا ئه وروپا به حسیان ده کرد
فیلحه قیقه ت بو شوجاعه ت قهومی کورده شیرى نه ر
وا بزن مشک و پیشیله و پیستى ماری ئیمه یه
تهو به قوهى عیلمى سهنه ت ده یکه نه ئالاتى شهر
کلکى ریویه چورچى ئیمه که ولى فه خره بو ئه وان
پیستى سه گ که ولى ده له کمان زینه تى ته هلی کفر

ئەم ھەموو دەرمانە وادی گیای ولاتی ئیمە یە
دەیکرین لەو دوژمنانە و بەزێری سەربەسەر
بەمی غەم ناخوا لە ئیوہ (عاصی) وەک سەیری دەکا
و ئۆمۆییلی کە ھینا ئەو لە باتی نێرە کەر

* * *

(۵۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی محزوف)

مهرحه با ئه‌ی کاکه ئه‌حمده پشتیوانی پر هونه
پیشتیوانت بی له قیامت ئه‌حمده‌ی خه‌یرولبه‌شهر
قدهت نه‌یینی ده‌ردو می‌حنهت تا کوماوی رووچه‌که‌م
هه‌ربه‌خو‌شی و شادمانی ژیانی خو‌شت به‌ریه‌سه‌ر
وا له‌باغی لوتفی ئی‌وه چاوه‌پ‌یی هیواده‌که‌م
زه‌وقی شیرینی بچیرم تا له‌میوه‌ی خو‌ش خه‌به‌ر
به‌وگلو‌یی کاره‌بایه‌ی حوسنی خو‌لقت چاوه‌که‌م
شه‌وق و رووناکی بفه‌رموو ئه‌م دل‌ه‌ی واپ‌ر خه‌ته‌ر
رئی ئومیدی روونه (عاصی) به‌و چرایه‌ی وه‌عدی تو
تو‌ش به‌قادرمه‌ی نه‌جاتا بچیه‌سه‌ر کورسی زه‌فه‌ر

* * *

(۵۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
 (رهمه لی ماشتی محزوف)

هه ند حه سووده چه رخی گهردوون دهر حه قم که وتۆته شه پ
 ناشی به دبه ختی به ئاوی نه کبه تی خستۆته گه پ
 سواری ته سپی غه م بو دل ته عقیبی به ختی به د ته کا
 شاهیدا بیدار بیتن له و خه وی ئاشووب و شه پ
 بردمییه گیژاوی غوربهت دور و ئاواره له یار
 رووتی کردم چه رخی چه پگهرد وه ک مه لی بی بال و په پ
 هۆشی لی گرتم به غارهت له شکری غه م بی ته قه
 دایه بهر توپی مه رارهت تیکی داوه بهخت و فه پ
 ده فعه یه ک بیدار به ئه ی بهخت دهستی من دامانی تو
 با له گشت جیگا نه نالم وه ک هه تیوی بی پدهر
 بهسیه هوشیار به ده خیله عه قل و جه وهه ر بی به هان
 گه ر فه ریدوون بی به جه وهه ر هه ر که می بی سیم و زه پ
 (عاصی) تو هۆشت له خو بی تهخت و بهخت بی فایده یه
 بوچی غه م خواردن له دونیا ئاخه ئاخ و چاوی ته ر

* * *

(۵۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہم علی مہشتی مہقسور)

(نہم تہ شہ ککور نامہ یہم نووسی بۆ خزمہت قائیمقامی کۆیسنجہق (عہلی سلیمان بہ ہار) کہ لہ سالی ۱۹۷۰ ہاتہ کۆیہ و دەستی بہ خزمہت کردنی کردو بازارپو چہ ند کۆلان و مہیدانی خواری کۆنکریت کرد کہ بہ مزہ لہ دەچوو . ئەم شیعرا ئەم تہ قدیم کرد) لہ جیگاہی کی دیکہی دەستنوسہ کانیش ئەم پیشہ کییہ بۆ شیعرا کہ نووسراوہ : (نہم تہ شہ ککور نامہ یہ لہ لایەن مہ لا مستہ فا(عاصی) بۆ خزمہت قائیمقامی کۆیہ کاک (عہلی سلیمان بہ ہار کہ سالی ۱۹۷۰ ہاتہ کۆیہ و دەستی کرد بہ خزمہت کردن و رازاندنہ وہی شارہ کہ بہ جۆرێک ئەگەر بہ رامبەر بکری لہ گەل پیشوودا نمونہ یہ کہ لہ لبنان و پاریس . منیش لہ بہر ئەو خزمہتہ و ئەو لوتفہی کہ بہ بی داوکردنی من ، بہ زہیی بہ حالی مندا ہات و گلۆپیکی لہ ریبازی تاریکہ کہ خست -خودا چاوو دلّی پووناک بکا- ئەوہم نووسی و لہ دواي ئەوہش ویجدانی پاکی خستیہ فیکری ئەوہی کہ ئەو مہیدانہی لہ ناوہندی شاردا یہ ہتا ئیستا مزہ لہ بوو، عہزمی بہ ہیز کردو دەستی کرد بہ کۆنکریت کردنی بازارپو کۆلانہ و مہیدان و کردنی بہ لہ وحہی بلوور . لہ پاک و خاوینیدا لاسای شارہ کان دەکاتہ وہ ، بہ لکو زیاتر ، خودا دلّ و دەروونی و رووحی خاوین بکاتہ وہ بہ لوتفی خۆی و لہ دنیا و قیامہت ئەہلی نہجات بی و ئومید وایہ لہ قاپی خودا لہ ئیتاعہی ئومووراتی ئیلامی ناجیح و پیشکە و توو بی و واجیبای شہریعہتی ئیسلام بہ تہ واوی موخافہ زہ بکات و بہ جییان بیئی ئینشا ئہ للا، ہتا لہ مہیدانی قیامہت سہربلندو بہ حورمہت بی . ئیتر بہ خودای دەسپیرم . ئەم تہ شہ ککور نامہ یہ بہ شیعرا عہرزتان دەکەم).

هیمه تی قائمه قامی سینه پاک و پر شعور^(۱)
 هات شهوی بو کرده ره رۆژ و ساحه شی کرده بلوور
 شیریی ناو بی شهی دیرایه ت مهره بان و دلنه واز
 سه ر بلندو ئیش گوزارو چاو نه ترس و زور جه سوور
 فه خره بو کویه بینه تاله میژوو دهر کهوی
 مه زبه لهی کردن به گولشن چه شنی دهشتی شاره زوور
 نایه ته عه ددو حیسا بیش قیمه تی نه و خزمه ته
 گهر قه له م بیخاته ده فته ر دیته ملیار و کلوور
 کاک عه لی بو شاری کویه وه ک سلیمان هاته ده ست^(۲)
 شارو ده وره ی کرده گولزار وه ک به هاری میژگه سوور
 کاره بای لوتفی به کار خست ناوی تاریکی نه ما
 ره هگوزه رمان نه م به ره و بهر بوو به روشنگاهی نوور
 قور به سه ر قور چی به سه ر هات قور به سه ر خویدا بکات
 که وته ژیر به ردو چه مه نتو بوو به جیگای مارووموور
 جاده و کولان و بازار هیچ گری و قورتی نه ما
 کویر به بی گۆچان و داره ده ست پیا ده چن^(۳) نیزیك و دوور

^۱ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (شعور)، نووسراوه (مشوور).

^۲ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (بۆشاری)، نووسراوه (رووی کرده).

^۳ له ده ستنوسیکی دیکه دا له باتی (پیا ده چن)، نووسراوه (رووده کا).

دارو بهردی خاکی کوّیه شوکری لوتفی ئەو دەکەن
کردییە لێنان و پاریس تیّ بگەن ئێران و توور
رۆستەمی مەیدانی غیڕەت سواری رەخشی عیززەتە
وا لەچنگی خزمەتایە بۆ بینا و قەسرو قوسوور
دەم بە خەندە لەهجه شیرین عاقل و ساحیب شعور
گەردی گەردش هیچ نەنیشی قەت لە گەردوونی دلی
هەر لە شەوقا بی ستارە ی بەخت و ئایینی بە نور
(عاصی) تا ماوە بەراستی هەر دۆعاگۆتەو دەلی
ببنە پارێزگاری رووحت غەوسی بەغدا و پیرمەسوور

* * *

(۵۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ ل مہشتی مہسور)

دہلہ مہند و تہلی دنیا قہت مہ کھن فیکری غرور
وا تہ جہل کہوتوتہ شویتان دائیما نیزیک و دور
روژی دوینی چوو لہ دستت بو سبہش مہ علوم نیہ
فوسہتہ ئیمرو خہریک بہ بو نہ جات روژی نشور
چاروی عیبرت دانہ وینہ سہیری بہرپی خوت بکہ
بوونہ خاکی ژیری پیٹ و ساحیبی قہ سرو قسور
باغ و باغچہ و میوہ جات و زینہ تی دنیا نہ ما
بارہ گای پاشاو وہ زیران بوتہ جیگای مارومور
ری پیہ شیمانی گوناحان بگرہ تا ماوی تہ تو
دل بہ زیکری خوابشووہ بیکہ یہک پارچہ بلور
لاپہرہی میژوو ببینہ سہیری دنیا و گہورہ کان
تاقی کیسرا عیبرہ تی کہ بو کہسی ساحیب شعور
یانہ خو فیرعہ ون و نہ مرود کہوتنہ داوی خواہ تی
وہک سہگی توپیو کہرژین وا بہریگہی ژیر و ژور

بۆ سبهینى رۆژى قیامت تا به رووسوورى بچی
 سه‌ربلندو بى ترس بى بۆ حیساباتی جزوور
 خۆت بیاریزه‌ عه‌زیزم تۆ له‌ ته‌عنه‌ی دیان و جوو
 نه‌ك وه‌كوو یه‌ك بن له‌ سووتان پیکه‌وه‌ بچنه‌ ته‌نوور
 هه‌زه‌تی فه‌خری ریساله‌ت بۆ ته‌تۆ عاجز ده‌بی
 تۆش هه‌یاکه‌ کاکی (عاصی) به‌سیه‌ گریه‌ و لووره‌ لوور
 زۆر به‌وردی تی بفره‌ چت به‌سه‌ر دی چاوه‌ که‌م
 تا له‌ سه‌ر خۆیه‌ ده‌ماغت خۆت بکه‌ عه‌بدی شه‌کوور
 تۆ له‌ باتی فه‌رش و وه‌رته‌ سو‌به‌وو هه‌م کاره‌با
 به‌ردی سه‌رسه‌نگ و ته‌نیشته‌ دیوه‌خانی تۆ قبوور
 (عاصی) تۆش عاقل به‌ به‌سیه‌ گالته‌چی شه‌یتان مه‌به
 تاکوو رووحت ده‌رده‌چیتن بیکه‌ ویردت یا غه‌فوور^(۱)

* * *

^۱ له‌ ده‌ستنوسییکی دیکه‌ دا ، دێری کۆتایی به‌م شیوه‌یه‌ هاتوه‌ :
 (عاصی به‌سیه‌ بى حه‌یایی زۆر له‌ خۆت وریابه‌ تۆش
 بیکه‌ ویردی سه‌ر زمانت یاره‌حیم و یا غه‌فوور) .

(۵۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل مهشتی مەتسوور)

یا رهسووله للا فیدات بم سهروو بالا روچراغ
یا حبیبی منذ جئت ما عليك الا البلاغ
بر شکستی در تولد طاق کسری از شکوه
بۆنی روی تو بوو که جهننهت جمله بوو گولزارو باغ
في زمان شمس وجهك في الرسالة طلعت
بو دلی ئەهلی ضهالەت تو وجودت بوو به داغ
مانجامن قهر ربی غیر من تشفع لهم
منکیرانست در قیامت جمله دارند روی زاغ
(عاصی) از کید نفست تا بکی ایمن شوی
مهسنه لهی مه شهووره قوربان پیستی سهگ ناییی ده باغ

* * *

(۶۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمال مہشتی ماسور)

مژدہ بی بو عاشقانی غم مزہ دہی غوسسہی تہریق
داخیلی بہ درو حونہ یینن بو شہ ہیدانن رہ فیق
لہم غہ زای دہریایی عیشقہ جان فیہدابوون تی بگہ
رؤژی قیامت خوینی جہرگیان دیتہ خواری وہک عہ قیق
شاہیدی رؤژی جہ زایان پہنجہیی مہ عشوقہ یہ
جہرگی کردوون پارہ پارہ خستہ ناو دہریای عہ میق
ہہستہ تہی مفتی بفرموو با کفنیان بونہ کن
تا لہ عہ رسہی حہ شر دیار بن تہن شہ ہیدانی تہریق
بو ئیشارہی تیری دل بہر (عاصی) جہرگی گرتووہ
چاوہرپی خوینہ برپیژی دل بہری شہ ہلا شہ فیق

* * *

(۶۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ ملی مہشتی مقصور)

لہ ۲۵ ی شہوالی ۱۳۹۷ ئہوہم نووسی .

لہ بیارہی بووم .

حہزرتی شیخ علائدین چوو بووہ ئہحمہد ئاوا

زورم ئارہزووی ئہوکرد

من بہ عینوانی گہدایی ہاتمہ دہرگت بو سوئال
کہوتمہ زندانی فیراقت بی نہواوو بی مہجال
چونکہ دل کویرہ لہ ریگہی مہعریفہت دوور کہوتہوہ
دائیمہ ہر ئینتیرازہ چاودہرپیہ بو ویسال
گہر لہ مہغریب بو دلئی من ئافتابی روت ہلئی
دیارہ تہوبہی من قبوئلہ بی خیلاف و بی جیدال
روو لہ کئی کہم بو تہشہککی بچمہ کوئی ئہی شاہی من
یا لہ دہست جہوری فیراقت چوں بنووسم عہرزو حال

جیٔنی قوربانہ بہ قوربان بیٔ چراو بیٔ نوورہ دل
فہ قری دلٔ مہ جبووری کردم لام نہ ما عہ قلٔ و کہ مالٔ
شاہی من عادت وہایہ شا کہ جیٔنانهی بدہن
دلٔ گہدایی دہرکی خوتہ توش شہنشاہی جہ لال
چونکہ (عاصی) م و خہ جالہت وا پہ نام ہینایہ لات
چاویہی ئاری حہیاتہ بؤ منی ئاشفتہ حالٔ

* * *

(۶۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمال مہاشتی محضوف)

دایہ دست بازویی قودرہت وا قہزا تیغی نہ جدل
 لہ شکر و ہیزی ژسانی یہک بہ یہک کردن فہ شہل
 دہست و چاوو لاق و نہ ژنوؤ سمت و بی تاقہت بو ون
 گشت زہ لیلی دہردی پیرین و ہک نہ سیری (فی المثل)
 ہنندہ بی ہیمزو زہ بوونن غیرہ تیان تیدا نہ ما
 دہشت و سہ حرایان لہ بہرچاو بو تہ ہہ وراز و جد بہل
 چت لہ نیمہ و چت لہ خوت کرد پیم دہ لین نہی نابہ کار
 نیمہ بوچی خہلق بووین و چون بہ نیمہت کرد عہ مہل
 نہ فسی خوت کردہ رہ نیس و نیمہ شت کردہ غولام
 تا لہ جیتی گہ نجی عیبادہت ریسی ہہ وات کردہ بہ دہل
 خاک بہ سہر نیمہ لہ دہست تو قور بہ سہر توش نہی نہ فام
 چون بچینہ روویی مہولا شہرمہ سارو پر زہ لہل
 وازی لی بینسہ لہ دونیا دوژمنیکی خوئی نییہ
 روو لہ مہولا کہ لہ مہولا موخلیسانہ بی خہ لہل

ئەم عەجووزە شیۆه قەچپە تازە خۆی کردۆتە بووک
 تۆوی حیرست پیّ نه چینی نه چیه ناو داوی ئەمەل
 عومری خۆت بینە ژماره بینە بەرچاو کسردەوت
 گەوهەری گەنجی ژیانەت سەرفی چت کرد بەد عەمەل
 ئەی دەماغ و کەللە خالی چت لە خۆت کرد بیّ شعور
 بوّ تیجارەت نه قەدی خالیس هەر رهواجه نەك دەغەل
 عوجب و مەغروری و تەکەببۆر هەم ریاو بوغز و حەسەد
 سەیری شەیتانیان پەیا کرد مەزەهەری کفرو جەدەل
 ئەشەهەدو بیلا لە دنیا بیّ حەیا بووی (عاصی) یا
 بیّ وه فابووی دەرەقی حەق روورەشی پیس و زەغەل

* * *

(۶۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتی مه جزوف)

له سالی ۱۹۴۲ چوومه که ربه لا
بو ته داوی ره عنای کچم
لای دکتور (ره فیق تاهیر چه له بی).
لهوی ئه وهم نووسی . زور عاجز بووم

ده ربه دهر بووم من له دنیا که و تمه ناو شیعه و عه جه م
بیّ حه واس و فیکرو هۆشم دلّ مه لوول و پر له غه م
دائیمه وه ک گیتژ ده سووریم بیّ زمان و بیّ ره فیق
که ربه لا دامینی گرتم بوو به درکی پر ئه له م
چون له دلّما بوو به حه سره ت ئه م به هاره ی شاری کو
جه ننه ته ئیستا که ده وری گشت به غونچه ی تازه ده م
وا له هه ر چوار ده وری شاری میرگه کان رازانه وه
نه رگس و نه سرین و لاله هه م بنه وشه ش وا له چه م
ئه ی ره فیقی میهره بان و وه ی ته بیبی حالّ زان
زوو بده تو خودا نه جاتم خوا نه جاتت دا له غه م

چلکنی و گهرماوو کیچ و میحنه تی دووری وه تهن
 له شکریان کردوو له رووح ههروه کوو جهمشیدی جهم
 کیچ ده لئی خوینت ده خووم و چلکنی پیستی رزاند
 شیدده تی گهرما به جاری بو ده ماغم بوو به سه م
 را ده بویرم من له گه لیان گهر دلم ساکن بیی
 جهرگی سووتاندم به جاری خو برینی جهرگه که م
 ئاگری دووری هه مییشه قرچه قرچی خسته دل
 تیکی دا نه یه یشت به جاری هیچ بناغهی عومره که م
 غه م ده خووم و زه جره نو شم من له شاری که ربه لا
 بیست و دوورۆزه جیسابی هه سره تم ناکا قه له م
 چاره هه ر ته سلیمه (عاصی) چی بکا موختاره خوا
 چت له ده ست دی ههسته بیکه رامه وهسته زور و که م

* * *

(۶۴)

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

لمفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزجی مہشتی نہرا)

موسلمانان چہ رہمزیکہ دلم بیدارہ من ئیمشہ و
به یادی چاوهکھی ساقی دلم هوشیارہ من ئیمشہ و
سہبا مژدہی به دیتن دا له بو گولشہن کہ دی بولبول
له زومرہی عاشقان بی شک دلم سہردارہ من ئیمشہ و
ہہموو کہس بونی یاری خوی له لا رہیحانہ یا نہرگس
له سایہی کولہکھی ساقی گولم دلدارہ من ئیمشہ و
گہلی کہس کہسبی عیشقی کرد له بازاری حوسن ئەما
لہسہر دووکانی رہمزی عیشق دلم عہتتارہ من ئیمشہ و
ہہموو کہس گہرچی وک (عاصی) گرفتاری ئەتۆن لیکن
له مہیدانی عوبودیبہت دلم شہہسوارہ من ئیمشہ و

* * *

(۶۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل معشتی معجزول)

بہ ناوی خہوف و رجا نووسیومہ
لہ خودا داوادہ کہم لیئی قبول کردبم
بہ رھمی خوئی

یا ئیلاھی چوو لہ دەستم ژیانی دونیا و سیححہ تم
زۆر دەترسیم من لہ قہہرت ہم بہ ہیوای رھمہ تم
چونکہ بۆخۆم خۆم دەناسم تاغەت و چاکەم نەبوو
نایەتی (لا تقنظوا) شت بەرزى کردووہ ہیمنہ تم
روورەشی رۆژی حیسام گەرنە کەى رھمی بہ من
قاییلی ہەر نەوعە زەجرم لیئوہ شاوہی زیللہ تم
ئیقتیباسی روومہ رەش بوو دەفتەری ئەعمالہ کہم
نووری ئیمانہ عیلاج کا ئەم دلہی پیر قەسوہ تم
ریی نەجاتم زۆر بەترسە نەفس و شەیتان ریگرن
شیری تەوھیدە سیلاحم بۆ دیناعی وەحشہ تم
خۆت دەزانى لوورە لوورمە وەک سەگی برسی خودا
گەھ لہ ترسی ناری دۆزەخ ، گەھ لہ شەوقی جەننہ تم

هەرچی هەم هەر عەبدی تۆم و تۆمەتی پێغەمبەرم
والله ناو گولزاری ئیمان نەغمە خوانی وەحده تم
بەحری بی پایانی رحمت گەر بە عەفو و مەوجی دا
زوو بە زوو مەحوو دە کاتن نوخته یی زیی زەحمە تم
گەر کیلی لوتف و عەفوت دەرکی زەحمەت هەلگری
من بە تۆمیدی لیاقتم نەك بە هیوای جەننە تم
گەرچی بەدکارم خودایا من تۆمیدم قائمە
چونکە هاوناوی شەفیعی (عاصی) یانی تۆمە تم
مستەفایە ناوی عەبدت ئیسمی فەخری عالمە
لیوێ شاوێ لوتف و عەتفم گەرچی (عاصی) یە شوهرە تم

* * *

(۶۶)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مہزہجی مہشتی نہ خردہ ہی)

مہ کفرینی مہ خزوف)

موددیکہ کہ سہرگہ شتہ وو حہ یران و حہ زینم
 ئاوارہ وو سہ و داسہ رو ہم گۆشہ نشینم
 تاریکہ دلّی خستہ لہ ژیر ہوری قہ ساوت
 لوتفی بکہ ئہی جلیوہ دہ ہی روویسی زہ مینم
 ئہی تورپریی سہر لہ وحہ یی ئیدارک و یہ قینم
 خنکاوہ لہ گیژاوی غہ زہ ب ئومہ تی بیچار
 رہ جمی بکہ ئہی موہیبتی جبریلی ئہ مینم
 بی تاقت و بی تاعت و بی پشت و پہ ناہین
 ئہی فہ خری ریسالہت و ہرہ ئہی حہ بلی مہ تینم
 ئہی قائیدو سہر لہ شکرو ئہی شاہی نوبسوہت
 وا کاتی مہ دہ د ہاتوہ بو ئیشی برینم
 من پیرو ستہ مدیدہ وو بی ہی زو زہ بوونم
 واشیری ئہ جہل ہاتوہ بو گہ ردہ نی ژینم

(...) جۆششی ئەم شوپرشه وهك ئاگره قوربان^(۱)
ئەه شافیعی دیوانی جهزاو رهه بهری دینم
دهفعیکی له روی لوتفهوه ئەه شافیعی (عاصی)
کافیە گەر مهیل بفرمووی به خودا قیبلهیی دینم^(۲)

^۱ ئەم له ته دێره لهنگه . له سهرهتاوه برکەیهکی درێژی کهمه .
^۲ ئەم له ته دێره پیتی سهرهتای (کافیە)ی زیاده . ئەمه لهعهره بیدا (خزم)ی پێ دهگوتری .

(۶۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی مہشتی ترو)

ده خیلەك یارەسوولە لالا بگە فریام بە جی ماوم
 حەقیقەت روورەش و (عاصی)م و لیکن مستەفا نام
 بە ئۆمیدی خەلاتیكم لە لایەن مەخزەنی لوتفت
 كە چونكە پیرو ئوفتادەم گەلی پیویست و دامام
 لە ناو مزگەوتی مائی خوا ئەوا حەفلە ی ولادەتتە
 مەلەك خزمەتچیە ئیمپرۆ منیش هەربۆیە وەستاوم
 پەنا بۆکی بەرم قوربان ئەگەر تۆ نەبییە پشتیوان
 لە دەست نەفس و لە دەست شەیتان گرفتاری دوسەد داوم
 ئەوا عومرم هەموو رۆیی لە دەست دنیا حەیاشم چوو
 لە دوا نیچیری بی شەرعی وەکوو تاژی بەهەشتاوم
 لە دامینت نەوەك بەربی دەخیلە دەستی ئۆمیدم
 بکە چاره ی برینی دل کە عەقل و هۆشی تیکداوم
 هەواوو جیفه یی دنیا بەبی شک یا رەسوولە لالا
 حەیاتی مەعنەویان بردم ئەمەل وارووحی کیشاوم
 لە تاریکی شەوی غەفلەت سەرم دەرناچی بۆ هیچ لا
 تەبیبی حالزانی من عیلاجیک بۆ دل و چاوم

قوری کوی کهم به سەر خۆما ئە گەر خۆت نه بییه غه خوارم
 ئە من هەر ئومەتی تۆمە به گوێرە ی ئولفەت و ناوم
 سەگی دەرگاهی خۆتم من دە خیل خوێریم مە که قوربان
 سەگی دەرگاهی تۆ بیتن ئە مە حشەر شوهرەت و ناوم
 ئە حالت بۆنە پرسیم تۆ گە لیکم زگ به خۆم سووتا
 به پە یکانی موژە ی تۆیە که چە ن دین وە ختە پە یکاوم
 سەرم دانا ئە بەر پیتا ئە باتی بەردە باز قوربان
 به سەر گەردی بنی پیت بم وەرە داینی ئە سەر چاوم ^(۱)
 به چاوو دیدە یی گریان به عومری زۆر و دل بریان
 ئە قاپیت کە و تووم قوربان ببینە رەنگی شیواوم ^(۲)
 ئە گەر چی رووت و بی مایە پە نام بو تۆ ئە وا هیئا
 ئە قاپی عیززە تی تۆمە گە لی بی کە سم و داماموم ^(۳)
 ئە مە یدانی شە فاعە تدا دە لوروم وە ک سە گی برسی
 سە گی دەرگانه کە ی خۆتم عیلاجیک تا نە سووتاوم
 کەر پیت عاسی یە ئە ی (عاصی) نە وە ک عاسی بی وریابە
 نە کە ی دامیننی قە ت بەردە ی بلی من شیت و خە لفاوم

^۱ لە دەستنووسیکی دیکەدا لە باتی (وەرە داینی)، نووسراوە (بفەرموو بیخه).

^۲ لە دەستنووسیکی دیکەدا لە باتی (رەنگی)، نووسراوە (حالی).

^۳ لە دەستنووسیکی دیکەدا، ئەم لەتە بەم جۆرە هاتوووە: (لە دەرگە ی غیرەتت وە ستام گە لی موحتاج و داماموم).

(٦٨)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی ههشتی ماسور)

مهست وسه رخۆش و خه جالته بى دَل و ديوانه خۆم
 دَل له دهست ده رچووى خه يالى باده يى مه ستانه خۆم
 بى شعور و خودپه سهند و هه رزه گۆ و دونيا په رست
 ليوه شاهوى سه رزه نشتى ئه قريبا و بيگانه خۆم
 گه رچه زاهير واده بينن دائيما مزگه وتته جيّم
 سينه پر بوغز و هه ساده تاليبى ئه فسانه خۆم
 سه د ئه سه ف عومرم ته واو بوو روم له ته قوا قهت نه كرد
 بى زه خيره و مايه پوچ و دلرهش و ويرانه خۆم
 بى دَل و ئيدراك و سه فوهت بى وه فا ده رحه ق به حه ق
 گيژو بى فيكرو ده ماغ و بى مهى و مه يخانه خۆم
 سه رفى عومرم كرد له دونيا تووى چاكه م قهت نه چاند
 بى ته ماي فه رمانى تا عهت ره نجه روو بى مايه خۆم
 شه معى به زمارايه دَل بوو جيفه يى دونيا يى دوون
 دين و دلسوتاوى دونيا عه ينى وهك په روانه خۆم

ئەهی موسلمانان دەخیلە ئیوێ وەك من قەت مەكەن
 رووت و سەرگەردان و مەحرۆوم وا لەرووی جانانە خۆم
 روو لە مەولا كەن بەراستی نەك وەكوو من بەدرەوشت
 ئەهی وەكوو تەیری كەسیرە بی نەواو هیلانە خۆم
 روو لە كوێ كەم روو لە كوێ كەم یا ئیلاھە لعالەمین
 وا لە بەردەرگاہی عەفوت روو رەش و بی یانە خۆم
 دەنگی دەققولبابە یارەب وا لە قاپی رەحمەتت
 بانگ دەكا (عاصی) مە هاتووم بی وەفاو پەیمانە خۆم

* * *

(۶۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل هاشتی ماقسور)

سهیری کهن حهق چۆن بزر بوو چهشنی بهرد کهوتۆته گۆم
بی رهواجه چهند له دونیا نهقسه ههروهک نوۆتی رۆم
وهک ههتیو بی داک و بابه ویل و سهرگهردانه حهق
کهس نییه بیباته لای خۆی روت و برسی و خوارو کۆم
مهجلیسی گهر حهق بهیان کهن ههنده مههتوکن ئهوان
وهختی چوونه ناو عهوامان مل کهچن ئهو میسلی دۆم
بهحسی حهق فهوتاره یاران کهس نییه یادی بکا
نا حهقیان کردۆته فانۆس پی کراوه شهبهی مۆم
ههر دهنالیینی ههمیشه دهردهدارو نا ئومیید
وا دللی فهوتا رهواجم سهد دهخیل هاوار له خۆم
بوومه پووشی بی رهواج و کهمه بهر بای ناحهقی
بردمیه سهحرایی زیللهت بو فهنا ههروا دهپۆم
(عاصی) چت داوه له عالهم حالی خۆت ئیسلاح بکه
حهق چ دهرهسته له عالهم گهر ههموویان بینه رۆم

* * *

(۷۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مترجمی مہاشنی موسہ بیہ غ)

لہ ریگہی عیشقہ ئیخلاسی مہحبہت شہرتہ بو ئیمان
 بہ دہرسی عیلمی تہوحیدہ نیزامی مہعرفہت ئاسان
 دلّی خالی لہ عیشقی حق وہ کوو مارہ لہ سینہ تدا
 بہ زہری وہک نیفاق مہعلوم ہہ موو جہرگت دہ کا بریان
 بہ جادہی عیشقبازیدا بہ وہسلی حق دہ گہی جانا
 ریبا تیگہل بہ تاعدت بی بہ شیرکی دادہنی قورئان
 خہریکی ری مہحبہت بہ چرای عیشقت لہ دلدا بی
 لہ تاریکی ریابازی نہ جاتت گہر دہوی قوربان
 درویہ دل بہ بی عیشقی بہ دل ناوی بہری بی می شک
 کہداری گول نہ بی بونی دہ چیتہ ریزہیی شیلان
 نہ تیجہی تاعدت بی عیشق نیفاقہ تی بگہن یاران
 ہہوای عیشقی نہ بی گہر دل لہ دہست نہ فست دہ بی ویران
 بینای مہردی بہ نامہردی بہ نامہرد دامہنی مہرد بہ
 بہ مہردی بیّت و گہر بمری دہزانی حالی نامہردان

به زیددی حق نه سووتینی گلۆپی که هره‌بای دینت
له جاده‌ی حق نه که‌ی لاده‌ی ملت ده‌شکی وه‌کوو شه‌یتان
مه‌حده‌ت گهرنه‌بی ده‌پسی به بی شک وایه‌ری وه‌سلت
له تاریکی شه‌وی غه‌فله‌ت ده‌بی حه‌یران و سه‌رگه‌ردان
به قووه‌ی قونبوله‌ی ته‌قوا برووخینه‌ قه‌لای نه‌فست
له شاری عاسیمه‌ی دل‌تا نه‌وه‌ک ده‌رچی چرای عیرفان
موقه‌بیهد به له دل (عاصی) له ده‌ستت ده‌رنه‌چی یه‌کسه‌ر
نه‌وه‌ک تووش بی له ناکاوا نه‌خۆشی و عیلله‌تی وه‌ک ران^(۱)

* * *

^۱ له قورنان ده‌فرموئ ((کلابل ران علی قلوبهم)) (عاصی)

(۷۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی ہشتی مقصور)

رؤژی تیڭۆشانہ ئیمپرۆ راپہرن ئہی کوردہ کان
با لہ دەستتان دہرنہ چیتن گہنج و خاکی نیشتمان
بنہ یەک پارچہ بہ مہردی رووحی کیّشان نینفاق
پشتی یەک بگرن لہ مہیدان ہەر وہ کوو شییری ژیان
چونکہ یەک دلّ بوون لہ گەلّ یەک پشتی یەکیان بہرنہ دا
وا بہ چاو دیتان نہ تیجہی جوولہ جوولی جوولہ کہ کان
لہم نہ خوۆشانہی نینفاقا بہسیہ نووستن وەرنہ دەر
یە ککەتی ییکەم پزیشکە بیّ شرینقە و فەحس و ژان
ئالەت و دەرمانی ناویّ بیّ عەمەلیات ناجیحن
شەربە تیڭۆ یەک دلّیتان بوّ دەوای گشت دەر دہ کان
تەفرە قەش بوۆخۆت دەبینی چەند لہ سیلیش پیستە
جەرگ و گورجیلەت دەخواتن کاکی کوردی بیّ گومان
چەند ہزار سالّە خەریکی ہەر نینفاق جەرگی بری
بوویہ حیزو ژیر چە پۆکی بہ دەرە وشت و ناکەسان

میلله تیگی وا نه فام بی بو شیفاش دهرمان نه خوا
 تا قیامت حالی وایه بی نه و او ههم بی نشان
 دوزمنی گهره ی هه مووتان هه ر نیفاقه تی بگه ن
 ئیوه جهرگی ئه و خراب کهن وه ک پلنگی چیا یه کان
 توزه روو حیکتان که ماوه با ئه ویش نه پواته دهر
 فیبری دهرسی یه ککه تی بن تاج له سه رنین وه که یان
 سه یری ناکهن چهنده ملوین میلله ت و قهومی عهره ب
 ئایه ته لکورسی ده خوینن شه و له ترسی جووله کان
 کاکی خوم عه یبه به قورئان ئیوه جووشتان تی نه بی
 نه بنه ساحیب ناو له دنیا نه چنه ریزی حوکه تان
 ههرچی نامه رده دهری کهن نیشتمان با پیس نه کا
 چونکه زورناچی به لاشن بو هه موو بیگانه کان
 دین هه وینی ئیتتیفاقه ئه و قسه شتان پی بلیم
 دینی ئیسلام بو سیلاحی پیش رهوی ئیسلامه کان
 به سییه (عاصی) واز بهینه چیکه خوت ماندوو مه که
 ته فرهقه وا گوئی بریون بوونه عه بدی عه بده کان

* * *

(۷۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مازەجی هەشتی موسەبەغ)

- له گەل مه ئمووری ئه وقافی کۆیه نیزاعی کمان هه بوو .
حیکمهت زه هاوی قائیمقام بوو ،
عه ریزه مه ته قدیم کرد بو حهل کردنی ،
له دواى چه ند وه ختیك مه ئموور به درۆ ئیقناعی کرد .
منیش ئه و شیعرانه مه بو نارد له ۱۳ / ۳ / ۱۹۴۰

عه ریزه مه نارده خدمهت به گ له تاوی دهردی بی ده رمان
له بو نوسخه ی ته داوی دل ئه وم دانا وه کوو لوقمان
گوتم ئه ی دل له تو مژده ئه وا تووشی ته بیبیک بووی
عیلاجی تو ی له لاسه هله فرییم دا به چه ند بورهان
سه ره و ژیر بوو گوئی به ختم به قانا که م بکا ته ئسیر
له سووئی تالعم سه هله برووخی گهر هه موو ئاسمان
گره ومان کردو دل فه رمووی نه تیجه ی پیت بلیم چونه
به فلسی نایکرن شیعرت ئیتر وازیینه بی و یجدان
زه کا ووجه وه ره و عه قلته هه مووی په شمه به هانا که ن
ده بیئم هه رچی زانا یه هه مووی که وتوته ناو کولان

تەماشای حالی خۆت ناکە ی رهواجی نه قەدی تەشعارت
له بازاری قبوول کردن عومومی قەڵپه نهك نو قسان
ئەوانە ی تۆ که نووسیوت رهواجیان یهك درۆ بردی
سکە ی شیعرت شکا یه کسەر له مولک و مەنتیقە ی کوردان
به دیققەت گوێ تە گەر بگری له نالە ی شیعەرەکانی خۆت
تە گریه ی تاکو ماوی تۆ له ئیشی گەردشی دەوران
که شیعری تۆ له هیچ جیگا به پووێ نایکرن ، (عاصی)
هەوایی شاعیری دانێ وه کوو وه حشی بچۆ هەردان

* * *

(۷۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ ل مہشتی مہسور)

بوخزمہت جہمیل ناغا .

وہختیک پولیس دہاتنہ بازار

بہر دوکانہ کانیان بہ عالم دہمالی .

روژیک پولیسیک خوئی توورہ کردو وتی :

ئەتہم بو سہرا ، منیش ئەوہم نووسی

ئاغہ توخودا لوتف فہرموو تۆلہریی حہیبی مہنان
دہفہیہک بو سہیری عالم بیئرہ بازار ئەئہمان
حالی عالم زۆر خراپہ وا لہدہست جہورو ستہم
پاک جگہرمان بوئہ زووخال نالہ نالہی کاسبان
دووکہ لی ئاہی فہقیران گہر فہلہک بیگریئہ خوئی
نووری روژی وا دہفہوتی رہش دہبی سہتہدی جیہان
وا عہمامہی ئەہلی عیلم و ریشی سہبید ہہردہمی
بوونہ گیسک وا لہ بازار پیس بوون ہہردوکیان
وہختی چیشتہنگاو ہہمیشہ دینہ خواری بیلعوموم
سہر لہ ئہرزو دہست بہ لہرزو قون تلور پیرو جہوان

وا لیبا سمان پاکی فهوتا ههنده فلچهی لی بدهین
 بوته جی زبلی حه مامچی سه رکه شیدهی حاجیان
 حه یفه بو ئه هلی که سابهت بینه جیگای زور و غه م
 یا خو مه حکووم بن به ناکه س ئه هلی عیلم و خانه دان
 وهختی پوئیس دینه بازار لافی زابت لی ئه دن^(۱)
 که س نیبه لیوی هه لینی غه یری فه رموو، بی گومان
 به عزه کیان قه رزاری به نده وهختی گه ینه راستی من
 ئه مری شیده ت زور ده که ن لیم دیمه خواری ده رزه مان^(۲)
 پیم ده لین گه ر زوونه که ی حازر به جه بره ن بو جه زا
 من له تاوی فه قری حالم دیمه له رزو خه سته جان^(۳)
 ده یکه مه تو زو غوبارو پیم ده لین هیواش مه لا
 چت نه هیشت دووکانی عالم رزقه که ت کردین نیهان
 ئینتیزارم بو جه نابت مه رحه مه ت که ی ده رحه قم
 ئه هل و میلله ت زور ره زیلن وا به ئه مری ناکه سان
 من ده لیم مادام وه هایه قه رزی (عاصی) با نه خون
 لوتفی تو شی با له گه ل بی نه چمه ریزی موفلیسان

* * *

(۱) له ده ستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه (لی ده دن).

(۲-۳) له ده ستنوو سیکی دیکه دا نه وهی هیللی له ژیر کیشراوه، له م دوو دیره دا جی گۆر کییان پی کراوه.

(۷۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لہ ہمشتی مقسور)

وان لہ گیژی بہ حری جہ ہلا ورنہ دہر ئہی گہ نجہ کان
عیلمہ پاپوری نہ جاتتان تی بکوشن رؤلہ گیان
نہک لہ ریازی ژیانہ تووشی کوسپہی غہم بن
عیلمہ لہ نگرہ بؤ سہ فیئہت ہم قہ لاتہ بؤ ژیان
عیلمہ ئہ تختہ ہہواوو چہ نندہ چوستہ سہیری کەن
چون بہ یہک لہ حزہت ئہ باتہ عاسیمہی بیگانہ کان
عیلمہ زیرو عہقلہ تیزاب جہ و ہرت باش دہردہ خا
چونکہ میقرؤبہ عہزیم ناوی بی عہقلی و نہزان
خوت بہ سہرخہ تؤ بہ عیلم و باش بہرپی عہقلا برؤ
ہدیرہ ئہو دوانہش بہ دہرکہوت حکمہتی لوقمانہ کان
رؤلہ بی عہقلی بہ پارہ قہت نہ کہی بکری ئہتؤ
تا لہ ژیر بہیداغی عیلما باش بژی ئہی نہ وجہ وان
ہدیر لہ سہر کورسی شہرف بہ عیلم و عہقلت مایہ بی
نہک بہ بی عہقلی بکہویہ قوژبن و کولانہ کان

گەر له‌ریی تاریکی جه‌هلا توّ چرای عیلمت هه‌بی
عه‌قلی کامل پاتری بیّ ده‌چیه ریزی گه‌وره‌کان
توّ شعوررت گەر ته‌واو بیّ باش ته‌ماشاکه به‌چاو
وا له به‌رچاوته به‌قوربان واریداتی عیلمه‌کان
فورسه‌ته زووتیّ بکوّشن با له ده‌ستان ده‌رنه‌چی
بینه لۆمه‌ی لۆمه‌کاران یانه به‌دناوی جیهان
عیلم و عه‌قلت هه‌ردو هیچه گەر ئیتاعه‌ی خوا نه‌که‌ی
کویری ده‌شتی مه‌حشهری توّ تیّ بگه‌ ئه‌ی نه‌وجه‌وان
غه‌یری چاکه و هه‌م سه‌لاحت سوودی نابیّ چاری من
ده‌تخه‌نه زندانی ئاگر بیّ که‌س و بیّ پشتیوان
گەر به‌ دل‌تانیس نه‌بیتن لیم بیورن کاکه‌ی من
من شعورم هه‌روه‌هایه چونکه (عاصی) م‌لاوه‌کان

* * *

(۷۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ ل مہشتی مہسور)

مہر سیبھی نافز جہلال وہزیری زہراعہ

شیری ناو بیٹشہی شہ جاعت خوشہ ویستی کوردہ کان
ئہی گوئی باغی شیمالی پیر عہ قلع ونہ وجہ وان
شیری جہ وہہ رداری قہ زین پشہ روی مہیدانی جہنگ
چا ونہ ترسی چنگ بہ خوینمان ئہی پلنگی چیاہ کان
مہر کہزی عہ ہدو وہ فامان دہر حقی قہوم و وہ تہن
بوچی کوچت کرد لہ ناومان نہ و نہ مامی خانہ دان
ئہم سرشت و ئیزدی جامہ ہیمہ تی بہر زانیہ
ئہی ئومیدی کوردی سوران مہ ئمہ نی بہر زانیان
رووکہ مہ جلیس سہیری چاویان پر لہ فرمیسکہ لہ بوٹ
ہاورہ فیکانت بینہ عاجزو دل پر لہ ژان

بو دەررونی قهومی کۆیه تیری حدسرهت کهوته کار
 داخی جهرگی تاکو مردن ههر به ئیشه بی وچان
 خوات له گهڵ بی کاکه نافیز چاری قودرهت ناکرئ
 روژی دیدارت به قوربان کهوته قیامهت بی گومان
 تو سهلامهت بوی که دهرچووی خو له ناو داروسسهلام
 چت به سهر هات ههر دو چارم وا له دپی دارولتهمان
 بوو به دارولفتنه بو تو سه دئهسهف وا حدسرهتا
 نووکی شمشیری ته جهل بوو یهک نه فهس نه یدای ئەمان
 بولبولی خوشخوانی رووحت چاره کهم بو کوی فری
 تیری قودرهت جهرگی شهق کرد داخی جهرگم کاکه گیان
 شهوقی دیوانی وهزارهت مهسدهری حیلیم و شهرف
 میهره بان و خوش ته بیعهت خوسرهوی شیرین زیان
 فهخره بو میژوویی کوردی باسی چاکه و غیره تست
 میحنه تی ته ئریخه ئەما کۆچی ناوه عدهت له ژیان
 عالمی کوردی عیراقی دیده گریانه له بو ت
 ناوی تو نه قشه له دلیان چه شنی تورپه ی شایه کان
 یهک نه فهس چاوت هه ئینه سهیری رهسمی ته عزیهت
 چهند به ناسۆره له تاوت قهومی کورد پیرو جهوان

شۆرشی خستۆته ناو کورد ئەم پەژارەى مەرگی تۆ
دوور و نێزیک زۆر بە داخن ئەقربیا و بێگانەکان
بوو بە چل روژ کۆچی دوايیت تى بفره کاکى خۆم
هاو جەلیست بوونە میوان هەستە وەك شىرى ژيان
دەم بە خەندە رووکه مەجلیس بو دوعا خوازی لەوان
هەم لە ئەهلی کۆیه گشتى هاوهره فیق و خزمه کان
ويغفرالله^(۱) دەنوسم دەر حەقى تارىخى تۆ
خوا ره حيمه لیت ببوورى بچيه ناو باغى جينان
(عاصی) تا مابى عەزیزم تۆى لە بیره و هەردەلى
لىى ببوورى يا ئيلاهى لەم شه هیدهى نه و جه وان

۱۸ تەموزى ۱۹۷۲

* * *

۱- (ويغفرالله) به حيسابى نه بجه ده كاته (۱۳۹۲) كه ميژووى كۆچ كردنه كه به.

(۷۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہ ماہی مہشتی مقسور)

مہر سیبھی مہلا ئەمین شکاک

۱۳۹۵

بیست و حەفتم مانگی رۆژوو کەوتە گریه ئاسمان
بۆ مەلامین هاتە جونبوش چەرخەکانی دوودمان
ئەو نمونەو جەوھەریک بوو بۆ ھەموو کوردی شیمال
حەسرەتا تیغی ئەجەل هات لەحزەیک نەیدا ئەمان
شیری ناویشەوی دیانەت پەپەرەوی شەری شەریف
تایبەتی ریگەوی ھیدایەت ھەم ئەمینی نیشتمان
سەد ئەسەف دەرچوو لە دەستمان مەخزەنی حیلە و شەرف
یەعنی خەتتاتی لەتیف و نیک خولق و عالی شان
یەک ھەزار و نۆسەد و حەفتاوو چواری زاینی
کۆچی دوایی کرد لە دنیا ئیستیقالەوی کرد لە ژیان
ئەو لەبیب و خولق خوشە خوای لەگەڵ بی تپەرپی
داخەکەم بۆ ئەو نمونە چوو لە کیسی کوردەکان

سوئالم کرد له فیکری خوّم له بو ته ئرخه کهدی هیجرت^(۱)
(بالغنی الکریم)^(۲) باش به نه بجد بوو به یان
وا له خوای داوایه (عاصی) لئی بیوری گشت گوناه
بیبه نه خولدی بهرین وپیی بلین جهننه ت مه کان

* * *

ئه وهش بو کیله کانی مه لا ئه مین شکاک

بیست و هفته مینی مانگی ره مه زان
مه لامین ئیستیقاله دی کرد له ژیان
گهر له تاریخی ده پرسی تی بگه
(بالغنی الکریم) به نه بجد بوو به یان
خودا لئی خوش بیین له و نه مینه
پیی بلین خه تاته یی جهننه ت مه کان

* * *

^۱ ئەم لەتە کێشە کهی جیا یه. ئەمه هه زه جی هه شتی ته وا وه: (مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن)
^۲ (بالغنی الکریم) به حیسابی نه بجد ده کاته (۱۳۹۴).

(۷۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہمہ لہ مہشتی مہسور)

به مونسه به تی روژی (۱۱) ی ئه یلوول
که دهستیان به (ثوره) کرد و
ئاگریان له چیا به کان کرده وه . بو تیگه یشتن

روژی یازدهی مانگی ئه یلوول بوو به جیژنه ی کورده کان
ئاگری شوڤش هه لایسا شهوقی دایه روی جیهان
وا له دیار ئه م جیژنه سهیری ههروه کوو غیلمان و حوور
سهف به سهف وه ستاره تیپی ئوتلوئو مه رجانه کان
چهند به ریزن ریز به ریزن وهك گول و غونچه ن هه موو
رهنگی ئال و بوئی خووش و بولبولیکن نه غمه خوان
پیای چابن ببنه یهك دل پشته یه کتر به رمه دهن
واریداتی خاکی خۆتان مه یده نه بیگانه کان
فیلحه قیقهت ئیوه شیرن سهد ئه سهف ریوی نیفاق
گشتی وا کردنه ئه سیرو بی شعور و هیچ نه زان

زۆر به مهردانه عهزیزم خاکی خۆتان پاس بکهن
 بچنه مهیدانی نه بهردی وهك پلنگ و شییره کان
 گهر شیعارتان یه ککه تی بی ئه هلی میژوو فه خره کهن
 سهیری کهن به یداغی ئیوه وا له لوتکهی چیا یه کان
 رایده ژینی لهو بلنده بای زه قهرتان دائیما
 ناوی خۆتان زوو به دهرخهن تازه لاووگه نجه کان
 پرچ و بسکی تازه عادهت هه بیه تی ئیوهی نه هیشت
 ئۆتوماتیکتان له دهست بی روو به رووی بیگانه کان
 ره سمی شیرو خه نجه رو توپ و تفهنگتان با هه بی
 ببنه شیر و نرکه تان بی وهك پلنگ بن رۆله گیان
 دۆشکه یه ک پهیدا که دۆشه ک که لگی ئیمرووی ناگری
 ههروه کوو دوو پیشکه رهشکه راکه سه ر ده بیابه کان^(۱)
 خۆت بکه بازو شه هین و دوژمنت لاکیشکه بی
 گورج به گورچیلهی ده رینه بی که عیبهت بو زه مان
 له م نه خوشخانهی نیفاقا به سیه نووستن وه رنه دهر
 یه ککه تی بی کهم پزیشکه بی شرینقه و فه حس و ژان

^۱ له پهراویژدا نووسراوه: (بو دژی جهو تیبکۆشه رووی بکه بالنده کان).

ئالەت و دەرمانی ناوی بێ شکه گەر ناجیحن
 شەریه تیکه یهك دلێتان بو دەوای گشت دەرده کان
 تەفرە قەش بو خۆت دەزانی چەند لە سیلێش پیستە
 جەرگ و گورچیلەت دەخواتن کاکێ کوردی بێ گومان
 تۆ کە ناوت هاتە ناو ناو غیریەتی بەرزانییە
 تۆش وەکوو شیرانی بەرزان روو بکە رووی جەبەهە کان
 چەند هەزار سائە خەریکن هەر نیفاق جەرگی برین
 بوونە عەبدو ژێر چەپۆکە ی بەد رەوشت و ناکەسان
 تۆزە روو حیکتان کە ماوہ با ئەویش نەرۆاتە دەر
 فیری دەرسی یە کدلی بن دەبنە سەردار وە کە یان
 هەرچی نامەردە دەری کەن نیشتمان با پیس نەبی
 چونکە زۆر ناچی بە لاشن بو هەموو بیگانە کان
 چونکە یە کدل بوون لە گەل یەك پشتی یە کیان بەرنە دا
 وا بە چاو دیتان نە تیجە ی جوولە جوولی جوولە کە کان
 دین هەوینی ئیتتیفاقە ئەو قسە شتان پی بلیم
 دینی ئیسلام بو سە لاهی پی شەرەوی ئیسلامە کان
 کاکێ کوردی زۆر بە دیققەت ئەم قسانە وەرگرن
 روو کەنە دەر گاهی مەولا زۆر بە دل ئە ی لاوہ کان

قهت ههوین نابی هیواتان بی شیعاری دینی حق
 هه ر شکاوو تی شکاون مه چنه دواى شهیتانه کان
 پشت به خوا بهستن بهراستی دهبنه سه رکه وتوو هه موو
 گهر خوداتان یاریکار بی دهبنه شابازی جیهان
 خوا په رست بن گهر بهراستی خواریپهست نابن ته بهد
 دهبنه رۆسته م بو شه جاعت ده چنه ناو ته ئریخه کان
 گوئی له فیکری چونکه ناکه ن وهخته (عاصی) شیت بیی
 دواى نه مانى قور ده پیون چوو له دهستان په نده کان
 چیت له بسک وپرچی لووله ، لووله توپت وا له پیش
 رووی له که لله وناوچه وانته نهوجه وانى که لله پان
 تو له باتی رشک و ته سپیی بسک و پرچت لاوی کورد
 ته سپ و ره ششاشی په یا که بو نه جاتی نیشتمان
 ده فعه ییکی زور به دیققت سه یری ئاوینه ی بکه
 خوٚت به چاوی خوٚت ده بینى چوو یه شیوه ی کیژه کان

* * *

(۷۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہماں ہشتی محزوف)

وہختی بوردومان کردنی شیمال
به توپ و تہ یارہ و دہبابہ
لہ خوا پارامہوہ چاکی بکا

گرمہ گرمی توپ و ساروخ شیوہنی منداں و ژن
کور دہلیٰ تہی دایہ ہاوار ، داگ دہلیٰ ہاوار لہمن
دہنگی پەروانہی تہ یارہ و قرچہ قرچی دوشکە کان
ھیچ پەناو پیچی نہماوہ بچنہ کوئی تا دہریچن
زیرہ زیری چہرخی دہبابہش لہ سەر خاکی و تہن
روولہ کوئی کہین یا ئیلاہی دیتہ دوامان کون بہ کون
قونبولہ و تیزاب و بۆمبا جەرگی سووتاندین خودا
قہت پەناو قوژبن نہماوہ لوتف و رەحمی تو نہ بن
با لہ فرمیسکی ہەتیوان ہەلخلیسکی تہی خودا
مہنگنہو ہەم توپ و تایہی لہت لہت و سەد پارچہ بن

یا هه‌ناسه‌ی ساردی ئاهی رووله رووی منداڵ کۆژاو
بال و په‌روانه‌ی بسووتی می‌که‌کان با ده‌رنه‌چن
ئیمه منداڵین خودایه بی گوناه و بی په‌ناین
قووت و قووه‌تمان نه‌ماوه ئهی خوداوه‌ندی مه‌زن
ئیمه وه‌ک قسمی فه‌قیرین چه‌شنی گه‌نم و جۆی فه‌ریک
بووینه قاوه‌لتی کلۆ و کیسه‌له و خۆراکی سن
مژده بی ئهی کاکی (عاصی) ئاهی مه‌زلووم که‌وته‌کار
خۆی و ته‌بیاره‌ی که‌ سووتا و خانمه فه‌ندیش بی‌وه‌ژن .

* * *

(۷۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(هزجی هاشمی موسسه به)

ههوام بالآتره ئیمیرۆ له چهرخى عه قههه و په روین
سه فام رووناکتره قوربان له قهلبى زاهیدی خودیین^(۱)
به خزمه تکاری راناگرم نه که یکاوس نه که یقوبباد
غولامیکم ئەوا که وتووم له ده رگه ی شیخ علائه ددین
به عه بدی ناکرم ئیمیرۆ ئەمن ته یموور و به هه من شا
به ریوی ناکرم شیرو به عه نقا نامه وی شاهین
به شوانی نامه وی یاران دوسه د شازاده بی سالار^(۲)
به گاوانی چه عه د ناکم نه وه ک رۆسته م نه وه ک رووبین
به جوتیاری حیساب ناکم به هیچ دهم شاهی ئە فراسیاب
به قاترچی شی نازانم هه موو شازاده کانی چین
که دای ده رگانه مه قوربان له خوانی جوودی من حاتم
بیحه مدیلا که مه عدووم به مه نسووی علائه ددین
به وه رزیر نامه وی فه رهاد که بیستونی له عیشقا که ند
به مووری نامه وی خوسره و به جاریه ناکرم شیرین
منی (عاصی) له گه ل شیرا هه میشه په نجه بازیه
که دهستم گه بیه دامینی سه فابه خشی دلی غه مگین

* * *

^۱ له دهستنووسیکی دیکه دا له باتی (زاهدی)، نووسراوه (عابدی).

^۲ له دهستنووسیکی دیدا له باتی (سالار)، نووسراوه (تههران).

(۸۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہما لہ ہشتی مائسور)

نہم شیعرانہ جہوابی دووبرای خوشہویستہ
لہ کہرکوکہوہ نامہیان بوئار دیووم :
تہا و عابدین

مہرحہبا تہہلہن وہ سہہلہن یا تہخینہ لعابدین ^(۱)
نامہتان زوو گہییہ دەستم تہی برای دونیاوو دین
وہک کہ قاسید دایہ دەستم نامہکھی ئیوہ گوتی
تحفۃ الاحباب ہذا ینتج حب المتین ^(۲)
قد فہمت محتواہا حینما طالعتہ ^(۳)
گہوہر یکی ناو سہدہف بوو لہعل و مہرجانی سہمین
نور قلب الحزین ضوء مصباح السرور
وہک کہ دیتم ناوی ئیوہ وا بہ ئیخلاس و یہقین

۱- راستییہ کھی: (یا آخانا العابدین).

۲ راستییہ کھی: (الحب المتین).

۳ راستییہ کھی: (طالعتها).

نامہ را چون برگرفتہ حالت دلتنگیم
ہر وہ کوو وہ حییی سہ ماہو کہ و تمہ رہ قس و پیکہ نین
دل بہ یادی ئیوہ دائیم پر سرور و شادیہ
بو تہ و یردی سہ رزبانم زیکری تاہا و عایدین
وہختی گہ یمہ دہرکی غورفتہ پیم بلای (عاصی) و ہرہ
(ہذہ جنات عدن فادخلوہا خالدین))

* * *

(۸۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رہم علی معشقی مقصور)

قہومی کوردی گویٰ لہ من کہن زوربہ فیکریکی تہواو
 گہینہ ٹامانجی ہیواتان پاشی سہد سالی تہواو
 میوہی سہبرو سہباتتان خوارد لہ باغی کوششا
 ٹافہرین سہریازی کوردی بازو شفقار ہاتنہراو
 پشت دہنہ یہ کتر دہ خیلہ فورسہ تہ ٹہی لاوہ کان
 بنہ شییری چنگ بہ خوین و وہک پلنگیش ورنہ راو
 وا لہ تاریکی پہ ژارہی نہ کبہ تی شہر قہومی کورد
 سہیری ساحہی نیشتمانتان ہم مدولیللا بووہ ہہ تاو
 چہ پلہ لیدہن کاکی کوردی ہہ ریلین (یحیا العرب)
 ٹہی عہرب ٹیوہش بفرمون (ہہر بڑی کوردی) بہ ناو
 یازدہ مینی مانگی ئازار وا تہواو بوو تی بگہ
 کاتی ئیمزای بہ نندہ کامان بینہ بہ رمہ یدانہ چاو
 روو کہ ناو دہریای سہداقت خوٹ زہریف بسمیل بکہ
 نیہ تی دل پاکہ بینہ کاتی عوزرت بوو تہواو

گورگی فتنه ورگی بدران پیکه وه کوردو عه ره ب
 بیکه نه ده عوه ت له بو سه گ وهك به رازی زگ دراو
 پیایو چابن پیایو به دگۆ گوی له ده م کهن هه ردولا
 گوپی و لووتی هه ردو بپن رووی که نه زوورگه زراو
 هه مدو لیللا به ختی کوردی رووی له به رزایی که کرد
 نوخته بیکی جه وه هری هات ناوی ده رخستوه ته و او
 ئه ی چه قه ل تۆرا که ناو چه م چنگ له چنگی شیرمه ده
 چونکه که لله ت زوو ده هاری ده بییه عیبه ت بی هه ناو
 ده ست ده دوورین زۆر به دیقته ت سه یری جیگای کورد بکه
 هه ر په نا به ردیک پلنگیک تازه وا هاتۆته راو
 ئه وه کوو هه وری به هاری دیته ترکه روو به رووت
 چت له ده ست دی هه ردو چاوم به و عه باو سوئی دراو
 چاوه نوپی لوتفی ئیوه (عاصی) عه رزی تۆده کا
 با خه لاس بی بوغزو کینه باسی کوردیش بیته ناو

١٩٧٤/٤/٢، ٩ ی ربیع الاولی ١٣٩٤، ١٩ ی نازاری رۆمی ١٣٨٩

* * *

(۸۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی مەشتی مەقسوور)

قهومی کوردی روو له خوا کهن پیرو گهنج و تازه لاو (۱)
هاته دی ئاواتی دلتان پاشی نو سالی ته واو (۲)
پیاوی چا بن روو له دین کهن خوی له خو رازی بکهن
دین و دنیا تان ده بیتن پایه دارو بهرز ناو
بینه یه ک پارچه ده خیله ته رک کی کهن ئەم ته فره قه
گهر هه مووتان یه کدگیر بن هیزی دینیش بیته ناو
کی هه یه بو ت بیته مه یدان خو ی له بهر تو راگری
دهست به جی رووحی نه کیشن نه یکه نه پوړی خوراو
گهر خوداتان پشتیوان بی رووله رووی دوژمن بکهن
غیره تی شیرانی کوردی عالمیش دیتی به چاو
بینه بهرچاو حالی پیشووت چهند هه زار ساله ته تو
ههر ئەسیری ئەجنه بی بووی رووت و قووت و بهش خوار

^۱ دیاره به بۆنه ی ریککه و تننامه ی (۱۱) ی نازاره وه نووسیویه تی.

^۲ له پهراویژدا نووسیویه تی: (مه یخه نه پشت گو ی عه زیم بیکه نه سولجی ته واو).

(۸۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رەمەل ھەشتى مەقسۇر)

بۇ ئامۇڭگارى

بە سىيە ئەھى كوردى بە غىرەت بىنە يەك دل دەبنە پىاو
رووكەنە ئادابى دىنى شىرى مەست بن رۆژى راو
وەك لە سەر كىيوى شىمالا رۆژى ئاراتت ھەلات
شەمشە كۆپرە بزر بوو زوو لە بەر تاوى ھەتاو
تېئىفكەرن ئىو ھە ئىمىرۆ چۆن سەرۆكىكتان ھەيە
ناوى بەرزانى دەلىلە يەككەمىن بازە لە راو
خادىمى دىنى موبىنە پىشەرەيىكە ھە قىپەرست
چونكە ناوى مستەفايە چەندە بەرزو ئىو ھەشاو
بازى خۆشپەرۋازى كوردبن بى فەرق گەرەو بچووك
كوندە بوى بەدگۆ لەناوتان بىخەنە زىندان و داو
ئەسلىھەى دىنتان زىاد كەن دەچنە سەر كورسى شەرەف
سەنگەرەشتان ئىتتىفاق بى و زۆر بە مەردى بچنە ناو
ھىزى ئىمە ھەر بەدىنە روكنە فەرمانى خوا
قەت نەكەن پىشتان لە دىن كەن تاكو نەبنە پىشت شكاو

بی مبالاتی به دینه که وتنه دواي بیگانه کان
 لی ددهن زورنای به لاشی به و دهماغی ناتسه و او
 دین چرای ریگای نه جاته تۆش به دواي نه فس و هه و
 گهر بکهویه شوین نه وانه مایه پووچی به ش بر او
 لیوه شاهوی نه و عه زابهین چونکه پشتمان کرده دین
 زه هری نا کوکیش به جاری بوگه نی کردووه هه نا و
 سه د ده خیل وریا به دینت با له ده ستت دهر نه چی
 نه فس و شه یتان و له دووتن چه شنی توولهی فییره و او
 حوکمی قورنانتان به جی هیشت که وتنه شوین قانونی شووم^(۱)
 قور به سه ر عه قلی نه فامتان بوونه قهومی باش نه ما و
 پیای چابن ئیمه کوردین خادیمی دینی موین
 رووکه نه نه حکامی شهرعی نا بنه ئیسلام هه ر به نا و
 سه د نه سه ف بو ئیوه یاران زه نبه له ی دینتان پساند
 کاتژمیتری دل به جاری که وته ده ست شه یتان ته و او
 بوونه چه ند حزبی نه فام و دوژمنی یه کتر هه مو و
 ته رکی نو یژو ته رکی روژوو و له ناوتان بوته با و

^۱ له ژیر: (حوکمی قورنانتان به جیهیشت)، نو سراوه: (رووکه نه نادابی شهرعی) .

بهو خودایه ی بی شہریکہ و توی پہیا کردوہ لہ ہیچ
 تاکوو دہمرن گہورہ نابن تاوہہابن نابنہ پیاو
 فیکری ناکوکی فری دہن بنہ یہک پارچہ ی مہتین
 زوو لہ ناو چالی جہہالہت و ہرنہ دہر وہک شیر بہتاو
 ریک و پیک بن گہر لہ گہل یہک تہختی جہمشیدتان ہہیہ
 تاجی کہیکاس لہ سہر کہن چہشنی قہلغان و کہلاو
 دہبنہ خہسرہو یہک بہ یہکتان نیشتمانتان شیرنہ
 میشکی ورد کہن چہشنی فہرہاد ہہر کہسیکی بیتہ ناو
 کیوی تہلبورزن بہ غیرت ئیوہ بو کہس نانہون
 داخہ کہم دیلی نیفاقن سووک و پووک و پتہ کراو
 دہستی من دامینی ئیوہ بہسیہتی ہوشتان ہہبی
 واز لہ ناریکی بہینن بنہ قہومیکی بہناو
 تہمریکاو ئینگلیز و یونان ہہم فہرہنسارووسیا
 دوژمنی دین و وہتہتن تہی خہوالووی ہوش نہماو
 عہیبہ بو بیگانہ دائیم بوونہ چاوش کوردہکان
 روو لہ شہرعی مستہفا کہن گہر گہرہکتہ بنہ پیاو
 چونکہ بی مایہن لہ نہقدی ئیتیفاق تہی چاوی من
 دائیما بی سام و شہوکہت مایہ پووچ و تی شکاو
 مہستہلہی ریکی و نیفاقتان بینہ پیش چاو ، تی بگہن

قهت وه کوو ئیکن له له ززهت چیشتی ترخینه و په لآو
 چاکه باشتربۆت بهیان کهم تاکو باشترتی بگهی
 فهرقی به فراو چهنده زۆره ئه و له گه ل ئاوی گه پراو
 بهسته ئه م په نده عهزیم فیکری لی بکه ن زۆر به دل
 گهر شعوررتان تیک نه چوو بی دهبه شیری تازه ساو
 ناوی ئیوهش وه ک سکه ندهر ههر ده مینئی تا ئه به د
 هم له پیش یه ئجوجی ناحه ز دهبه سه ددی دارژاو
 هیزی دینتان گهر له گه ل بی دهبه یه ککه م نامه وهر
 ههروه کوو شاهی فه ره یه دوون دهبه ساحیب تهخت و ناو
 وا چه نه م شل بوو له گه ل تان داخه کهم سوودی نه بوو
 بی ده ماغی بۆته ده ستوور لیک به داخن دل به تاو
 حالی ئیوه من ده بینم چت به سه ردی کاکی کورد
 لیده ته پللی به د رهوشتی تاکو ده مری نابیه پیاو
 (عاصی) ههر هینده ی له ده ست دی دهرسی راستان پی بلی
 پیاوی باش بن تی بکۆشن عه یبه سستی و خاوه خاو

* * *

(۸۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمات مہشتی مہتسور)

سہیری بازی فیکری من کهن بؤ وەتەن چۆن ہاتہ ناو
 کوندەبۆی ہاتۆتہ ناوی ئیمپرۆ بۆیہ ہاتہ راو
 کاکی عارەب خۆت و (شت گول) خوات لہ گەل بئی بؤ جنوب
 چونکہ (خۆش حەچی) لہ ناو کورد چاوەکەم نابئی بەباو
 ئیمہ کوردین و بە کوردیت پی دەلئین ہەستہ برۆ
 کەر قورپو بار سووک بە یا بە فەرموو زوو دەرچوو لہ ناو
 دیار بە دیاری نہوتی کەرکوک ہیچیت چا و چرمہ کہ
 یەک دو گالۆن ئیزنہ پرکەن بیکنہ دەرمانی چا و
 کەر دەزانئ شاری کەرکوک خاکی کوردستانہ تۆش
 تا دەگەیتہ چۆلی قورفہ قەت نہ کەہی ئاوپ بەدی
 سواری سہ بیارہی سەریع بن لیخوون یە کجار بەتاو
 ہەر لہ خاکی تورکیاوە تا نیہایہی خانہ قین
 گشتی ہیلانہی پلنگہ فەرخہ کاتمان وا لہ راو
 شەوقی رۆژی غیرہتی کورد وا بەدەرکەوت بؤ شیمال
 گولشەنیکہ وەک بەہەشتہ دوژمنی برپا لہ ناو

شیری بیّشهی مه‌عه‌که‌ی جه‌نگ کورده باشی تی‌بگه‌ن
 میلله‌تیکی حه‌ق به‌ده‌سته نه‌سره‌ت ئاساری به‌ناو
 یابه‌ گوی بگره‌ عه‌زیم نه‌ک به‌ کوردی تی نه‌گه‌ی
 سر‌سریرعاً یا‌اخینا^(۱) لاتقف‌الا‌بفاو
 چاکه‌ بالئیک ئاشکرا بین ئیمه‌ موسلیشمان ده‌وی
 هه‌رچی پیی ناخۆشه‌ بر‌وا زوو به‌ زوو ده‌رچی له‌ناو
 چت له‌ دارو به‌ردی کورده‌ زیخ و قوم جیگاته‌ تو
 زوو بر‌و تییدا بگه‌وزه‌و خۆت بده‌ به‌ر خۆره‌تاو
 خۆت و خورماو پرته‌قالت ، میوژ و هه‌رمی ده‌خۆین
 گوژی‌زو هه‌م بادام و قه‌یسی شانه‌ هه‌نگوینمان له‌ناو
 سووسه‌ مارو ورده‌ ماسی و هه‌م بزنی مشکت هه‌یه
 بزنه‌ کیوی و شووروما‌مزخاسی کوردانه‌ ته‌واو
 سیوه‌ لا سووره‌ی ده‌ووک و نانه‌ هه‌نجیرو گه‌زۆ
 سه‌یری قه‌زوان و به‌روو که‌و گیوژی پر‌تام و ئاو
 تو له‌ جیی هه‌نجیری ژه‌نگار هه‌ر کوله‌ی عه‌نباره‌که‌ی
 ده‌بخه‌یه‌ گیرفان و ده‌بخوی ده‌م به‌ ده‌م هه‌ر وه‌ک په‌لاو

(۱) راستییبه‌که‌ی: (أخانا).

کورد کولهی ناخوا به قورئان گەر به گوللهش بیکوژن
هه م به بی پیللاو و ده رپیش فیڕ نه بوون مندال و پیاو
قونده ره و شه لوالی فاسۆن عاده تی کوردی شیمال
تۆش کراسیکی دریژو کۆنه نه علیکی دراو
فورسه ته زوو خۆت قوتارکه (عاصی) بو خوات پی ده ئی
عهیبه ته فره و حیله بازی وه عدمان وابوو ته واو

* * *

(۸۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہشتی محزوف)

لہ و ہختہ ی کہ شیخ مہحموود
لہ ئەشکەوتی (جاسنہ) بوو، ھەموو روژی
تہ یارہ بووردمانی دەکرد،
لہ بہر مو تہ ئەسیری ئەو ھم نووسی

یارہ سوولہ للا چہ جورمی کە کەوا ئەولادی تو
کەوتە ئەحوالی رەزالەت زومرەیی ئەولادی تو
چاوی نوتفەو نەسلی تو یە پر لہ ئەشکی ھەسرەتە
ھەر وہ کوو باران دەباری خوین لہ چاوا ئەولادی تو
بیی لہ ھانای ئاھی سەردیان یارہ سوولہ للا دەخیل
شوبھی ئەسحابور پەرە قیمن ئەی شەھا ئەولادی تو
ئەی شەفیعی جەمعی ئوممەت سەد کەرەت تو بە و ئەمان
بو شەفاعەت زۆرزە لیلن ئوممەت و ئەولادی تو
بی ئەواوودە رەد مەندن وان لہ کەھفی زیللەتا

حەیدەری لوتفت بئیرە بئینە دەر ئەولادی تۆ
 هەستە کاکەحمەد بە قوربان تا بەکەمی تۆ نایە جواب
 بێ کەسە مەحمود کە ئیمڕۆ غەرقی غەم ئەولادی تۆ
 غەرقی بەحری حەسرەتی کرد غەدری کافرئەبی خودا
 چاوەڕێی کەشتی نەجاتن دەم بە دەم ئەولادی تۆ
 بە شقی هەر چار یاری خۆت و رەوزەیی ریزوانی تۆ
 بئیرە ئیمداد لوتف فەرموو بێ کەسن ئەولادی تۆ
 وا لە دەست زوڵمی لەعینان پاک فیرارن دەر وەتەن
 دەردی غوربەت زوعفی کردوون تاک وەهەم ئەولادی تۆ
 بەحری لوتفت بئینە جونبوش یا شەفیعه لموزنبین
 بەلکە بێ قووەت دەبیتن دوژمنی ئەولادی تۆ
 یا رەسوولە للا شەفاعەت کە گوناھ و هەم خەتام
 سەد کە (عاصی) بێ یەکیکم موخلیسی ئەولادی تۆ

* * *

(۸۶)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی هەشتی تەراوی)

مەرسییە

بو وه فاتی شیخ له تیف شیخ مه حموود
له سالی ۱۳۹۲

له نا و زومرهی مه لهك ئیمرو عه جب گریان و غه وغا بوو
که نووری دیدهی زههرا به وینهی زوهره ئاوا بوو
دلۆپه‌ی چاوه‌یی ئاسمان هه‌ناسه‌ی ساردی غه‌مخواران
به‌هاریان کرده‌وه زستان فه‌له‌ك میزانی گۆر‌ابوو
له‌تیفی جه‌زگی شیخ مه‌حموود به‌به‌رگی مه‌رگه‌وه رو‌یی
به‌ئەشکی خو‌ینی دل‌سو‌زان زه‌مین شی‌واو و شه‌یدا بوو
زړه‌ی شیري ئە‌جەل هات و حه‌واله‌ی ده‌ستی قودره‌ت بوو
بله‌وری گه‌رده‌نی له‌ت بوو که مو‌دده‌ی ژیا‌نی به‌رپابوو

تهماشای زاتی کاکه حمده بیساتی ته عزیزه‌ی داخست
 به‌ریدی مه‌عنه‌وی فه‌رمووی ئیشاره‌ی شاه‌ی له‌ولا بوو
 ئەسه‌ف بوو رۆژی روخساری که‌په‌رده‌ی مه‌رگ دایپۆشی
 سه‌فینه‌ی به‌ژن و بالاکه‌ی که‌تیکچوو غه‌رقی ده‌ریا بوو
 ئەمه‌ چهند رۆژه‌ میوانه‌ له‌ خدمه‌ت باوک و باپیری
 که‌ رووحی شیرینی رۆیی به‌ گوئزاری به‌هه‌شت شابوو
 له‌به‌ر فرمیسکی پر حه‌سه‌ره‌ت نه‌ما خاکیک به‌سه‌ردا که‌ین
 به‌سه‌ر چوو گوئشه‌نی حوسنی که‌سه‌ر له‌وحه‌ی تهماشابوو
 شکا پشته‌ی جه‌ساره‌تمان که‌ ئەلبورزی بلند رووخا
 برووسکی مه‌رگی وا لیدا به‌ وینه‌ی تووری سینا بوو
 غوباری ماتهم و حه‌سه‌ره‌ت سلیمانی وه‌ها داگرت
 ئەمه‌ چهند وه‌خته‌ به‌و نه‌وعه‌ که‌ رۆژه‌له‌هات و ئاوابوو
 په‌ژاره‌ی کۆچی ئەو زاته‌ له‌ ئاسمان ناگه‌ری ژیر بی
 خه‌فه‌تبارانه‌ ئیستاکه‌ش که‌ نرکه‌ی ره‌عه‌دی په‌یدا بوو
 قه‌لاتی عیززه‌تی کورد بوو بناغه‌ی میحوه‌ری تیک چوو
 جه‌لای خورشیدی غه‌ره‌ت بوو له‌سه‌ر سه‌رمان که‌ئاوا بوو
 له‌ دیده‌ی نه‌سلی کاکه‌حمده‌ به‌عام فرمیسکی خوین ده‌تکی
 ئەسه‌ف چاری له‌تیف ون بوو که‌ په‌روین و سوره‌بیابوو

له تیف و هم ره ئووف و تو خوداوه ندا ببوره لیی
له دنیا دا نه جات دا که مهیلی داری عوقبا بوو
تمه ننایی له قاپی حهق به عه فوو حورمه تی بگری
له نه سلی جهیده رو زههرا به پاکی هات و پهیدا بوو
بیحه مدیلا که ته ئریخی له ئه م چوار ناوی خوا ده رچوو
غفور و هادی و الله و دود بو چوارهم ئه سما بوو^(۱)
به خوینی دیده دهینووسم له له وحی دل غه می مه رگی
مه ئین (عاصی) ربابازه له ده رحهق باو کم هه ر وابوو

* * *

^۱ به های ژماره بی چوارناوه که، که میژووی و هفاتی شیخ له تیف ده رده چی. به م جزره به:

غفور = ۱۲۸۶

هادی = ۲۰

الله = ۶۶

ودود = ۲۰

سه رجه م = ۱۳۹۲

(۸۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ملی مہشتی محزوف)

تو بہ دست دنیاوہ (عاصی) تا بہ کہی ہدروا دہبی
 دیار بہ دیاری تہو کہ لاکہی مہست و بی پھروا دہبی
 ژیانی تو بہ حرہ لہ دنیا پر نہ ہہنگی دہردو غہم
 لاشہ کہت پاپورہ ساحیل مہرگہ لی پی نہان دہبی
 زوو لہ دہریای زندہ گانیت خوٹ نقووم کہ بو گوہر
 چونکہ گہر دہستت بہ تال بی وہک کہ فی دہریا دہبی
 دیتنی زاہیر غوباری چاوی باتینتہ و ہرہ
 خوٹ بکہ ناو چاوی زاہیر زوو بہ دل بینا دہبی
 تہہلی بروا بہ بہراستی کردہوت بی غہشش و پاک
 تو لہ مہ عنای (کات) و (ہہنجیر)^(۱) تیپی موستہ سنا دہبی
 خوٹ مہ کہ تہریابی قہومی سہرسہری ہوشت ہہ بی
 پاشی مردن سہریلندو کی شوہ روبالٹا دہبی
 رووکہ ریازی نہ دامت بو رزامہندی خودا
 مژدہ بیتن لہو شہ قامہ تووشی عہ فوی خوا دہبی

^۱ یعنی لہ سوورہی (والعصر) و (والتین) . (عاصی)

وهك برووسكه دیت ودهروا ئافتابی ژیانی تو
 گهر به پاکی تیئی پهرینی دیاره‌مهردی خوا ده‌بی
 هه‌ر په‌شیمانی له‌ دوایه‌ عومری زوری بی‌ عه‌مه‌ل
 بی‌ زه‌خیره و زادی ته‌قوا رووره‌ش و رسوا ده‌بی
 خۆت مه‌خه‌ ژیرباری دنیا و عه‌بدی سامان و ته‌مه‌ع
 خۆت بپاریزه‌ شه‌هیدی تیغی ئیستیغنا ده‌بی
 ساحیبی ئه‌شکی نه‌دامه‌ت ترسی سووتانت نه‌بی
 تو له‌ سه‌ر پردی سیراتا تووشی چهند ده‌ریاده‌بی
 گهر هه‌ناسه‌ی سارد و ترسی خوای له‌ گه‌ل بی‌ بی‌ شکه
 هه‌م له‌ ناو کووره‌ی جه‌ه‌ننه‌م موته‌له‌ای سه‌رما ده‌بی
 شه‌و له‌ خه‌و هه‌سته‌ به‌راستی و رووله‌ قاپی حه‌ق بکه
 کاره‌بات بو‌ دیته‌ قه‌برو خۆت چرای عوقبا ده‌بی
 تو له‌ ئه‌م کاروانسه‌رایه‌ تاسبه‌ی میوانه‌ بی
 ته‌پلی مردن لی‌ ده‌ده‌ن بو‌ت بی‌ سه‌رو بی‌ پا ده‌بی
 دووسبه‌ی ته‌شریف ده‌فه‌رمووی بو‌ ئوتیلی عالمی
 خۆت ده‌زانی چهند به‌رینه‌ هۆده‌که‌ی تیئی دا ده‌بی
 گهر به‌ زاخوای ریازه‌ت باش دلت مه‌سقه‌ل بکه‌ی
 کاکي (عاصی) مه‌ستی خه‌م‌ری جه‌ننه‌توله‌ئا ده‌بی

وهك سه گيكي هاره نه فست دوژمنی روح و دلّه
زوو پهتی که ئەو گه لاوه مهردی بی هه متا دهبی
باش ده مت پاك که له غه ییبت هه م له بوختان و درۆ
مهستی بادهی حه قپه رستی و ره حه تی مه ولا دهبی
فورسه ته تا ماوی (عاصی) روو له غه فلهت قهت مه که
خۆشه ویستی باره گاهی حه زره تی ئە للا دهبی

* * *

(۸۹)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن
مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن
(مزمجى مہشتى تہراو)

مه لا تاكہى خوداوه نندا ده بى هدر روت و رسوا بى
وه كوو مزگه وتى گهرمك بى دللى ويران و روخا بى
ته سىرو پر خه فته دائيم له ديدهى ته شكى حه سرت بى
ميسالى ژوورى مزگه وتى دلوپه مه وجى تىادا بى
منالى روت و بى خه رجى لىباسى چلكن و په رتوت
حه سىرى ژوورى مزگه وتى مه گهر به ونه عه پچرابى
وه كوو ته م تاقي هه يوانه دهرونى شهق بى يه كسه ر
به وينه ي رايه لى حو جره چه ميوو خوار و چرژا بى
دليان تاريك و پر غم بى وه كوو جى نوپژه كه ي مزگه وت
مينابه ندى له چوار ده وره ي هه مووى به ردو مقه ببا بى
ره زيل و سووك و مه هتووك بن له پيش چاوى هه موو عالم
وه كوو ديوارى مزگه وتان دليان هه ر وردو هارا بى
مه لاو مزگه وت و شهرع و دين غه ريب و بى كه سن ياره ب
به غه يره ز تو خوداوه نندا تىتر پشت و په نا نابى

ئەوی مزگەوتە یارەببی بە ناوی مائی تو دیارە
 چ سەرپیکە دەخیلت یم کە حائی مائی تو وابی
 تەماشای دەرک و بانیان کەن چ خوارو خێچ و نارپیکە
 دەشوبهیتتە دەم و لەوسی کەسیکی شەپلە لیی دابی
 مەلاش غەمخواری مائی تۆن لە مزگەوت شەرتن دائیم
 دەبی رووت و قەرزارداری وەیا خود شییت و شەیدا بی
 ئەوانە وا کەمەر بەستەن لە بو ئینکاری شەرع و دین
 لە ناو پاوانی لەزەت بی مەقامیان تاقی کیسرا بی
 بەرەسمی ئیلتیجا نووسیم نەوێک بوژی تەشککی حال
 کە چونکە غەیری قاپی تو چە جی جی ئیلتیجا نابی
 وەرە بپرە زمانی خۆت بە مەودای تیغی (لایسأل)
 ئیتراز بینه ئەی (عاصی) قەدەر چۆنە دەبی وابی

* * *

(۹۰)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(مازہجی ہاشتی نہ خربہبی

مکٹورفی محزروف)

ئو داوہ کہہ داتناوہ ئہ گہر بیّت و وہہابی
ئو مہ حکمہ مہ با عائیڈی دیوانی خودا بی
فیکری بکہ لہو دہردہ کہ تو داتہ دلی من
زور حدیفہ سہ داقہ ت بہ غہش و روو و ریا بی
وا دیارہ کہ من موستہ حقم بویہ وہہات کرد
وا باشہ جہزای ئہ ہلی وہ فا جہر و وجہ فا بی
ئم دہردہ لہ دلمایہ ہہ تا روژی قیامت
وہک فہ خری ریسالہ ت لہ حزور زاتی خودا بی
من غہیری خودا نیمہ ئیت پشست و پہناہی
توش کاکہ حمہ ت قووت و ہم پشست و پہنا بی
داوامہ لہ ئہ لتافی خودا ونہدی تہ علا
تامارہ سہ بہ بکاری برینداری قہزا بی
ہہرچہ ندہ کہ (عاصی) م و لہ مہ ولایہ تہ مہ نام
تہ ندامی مو عینت ہہدہ فی تیری بہ لابی

* * *

(۹۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مہزجی ہشتی توار)

موحہ مدد ئیبنی عہ بدوللا ئیمامی کہ عہ تولا بی
لہ دنیا حاکمی فہرد و لہ قیامت دا شہنشا بی
کہسی بی حوکی شیری تہو بہ عالم گہردہنی کہچ کا
کہسی بی گہردی نہ علہینی کہ دورپی تاجی عیسا بی
کہسی بی حہزرتی ئادہم کہ فہخری پی بکا دائیم
کہسی بیتن لہ مہحشہردا لیوایی حہمدی ئالابی
کہسی بی جننہ تولئہ علا بہ بونی تہو موعہ تہر بی
کہسی بی موہری سہرشانی یہدی بہ یزایی مووسا بی
لہ دہرحق تہو کہسہ چ بلیم تہ قہدوم لہو نہ کا جبریل
مہقامی دہعوہتی زاتی لہ بالائی عہرشی تہ علا بی
توخوا پیغہ مہرئک بیتن بہ قامک مانگی دوولت کا
ئیتز چہ بلیم لہوہی زیاتر کہسی بہم نہوعہ بالابی
کہسی بی نووری دینی تہو لہ دنیا دا پہخش بووی
کہسی بی عہبدی دہرگانہی لہ عیززت دا شہنشا بی

که سینک بیّ روژی قیامت هات شه فاعه تخواهی (عاصی) بیّ
وههم خدتمی نوبووهت کا له قورئان ناوی تاها بیّ
که سینک بیّ ئاسمان تهی کا بهیدهک له حزه شهوی ئیسرا
بگاته قابه قهوسهین و له ساحه دهشتی ئهدنا بیّ
موسلمانان مه رهنجینن دلّی پیغه مبههری خوئان
که سینک بیّتن ئیتاعهی ئه و ئیتاعهی زاتسی مه ولابیّ
له زومرهی ئوممهتی توّمه ده خالهت یاره سووله للا
چلوّن (عاصی) له قیامتدا رهزیل و روت و رسوا بیّ

* * *

(۹۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزهجی ماضی تری)

(ئەمه به مونسه به تی ئەو رۆژه بوو که مه لیک فه یسه ل هاته
سه رته ختی مه له کی و له کوردان که سیك نه بوو داوا بو کوردان بکات
که ئەوانیش له خاکی خویان گه وره ییکیان هه بی به ناوی حوکمه تی.
منیش له ئەسه فی ئەوه ئەو شیعرانه م نووسی .)

دلم دهستی به شیوه ن کرد له هه سه رت بی که سی کوردی
له چنگ تورکان نه جاتیان بوو ریاسه تیان عه ره ب بردی
هه تا ده مری بنالینه ئەتو ئەی کوردی بی ساحب
ته ماشای مه زه عه ی ژیان ت چلۆن سه رمای خه فه ت بردی
له بهر بی باک و ناریکی له ریگای چه وت و تاریکی
به دائیم ویل و سه رگه ردان درشت و گه وره وو وردی
ئه سه ف بو خاکی کوردستان درایه دهستی بیگانه
ئهتو ئەی کوردی خاوه ند مال چ بوو له م وه خته دا مردی

تەماشای خاکی خۆت ناکە ی هەمووی زیڕە لە دەستت چوو
 بە قانونی خەرافاتی لە میرات بێ بەشی کردی
 هەتا ماوی گەلێ عەیبە بلیی کوردەم لە ناو عەلەم
 لە خۆت ناگە ی لە بەرپیی دۆژمنان پردی ^(۱)
 دەبینی قەومی بیگانە دەلێی شیرن ئەتۆش چۆنی
 لە بەرپی ئیتتیفاقیان گرفتاری دو سەد دەردی
 زیانمان زۆر درێژکردو ئەسەفەف دەستمان گەلێ کورتە
 رەواجی سەککەمان حەیفی فسۆسی تەفرەقە بردی
 لە ناو بازارپی هەستیدا دەزانی بۆچی بێناوی
 لە بانقی یە ککەتی ناخۆ چەکی مایەت نیفاق بردی
 بە فیشال و قسە ی بێ جی دەلێی شیرم ئەمان چ بکەم
 تەماشای قەلفەتی خۆت کە بە کەللە هەرەه کوو گردی
 نەبوو کوردیەک ئەوئ روژی بلی ئیوه خودا حافیز
 عەزیزم خاکی کوردستان سەراپا مولکە بۆ کوردی
 بە (امش) و (شتگول) و (شتزید) ئیدارە ی کوردیەت نادری
 ئەسەف ئینگلیزی دین دۆژمن کە تەسلیمی ئەوی کردی

^۱ ئەم دێرە رەش کراوەتەوه و دووبارە لە پەراویز نووسراوەتەوه. سی تەفعیلەیه، واتە تەفعیلەیه کی
 لە دێرە کانییدی کەمترە.

ئەدی بۆچی ئەویستاکەش شعور یکتان نەبوو ئیو
بە هیزی بای نیفاقی خۆت بە دائیم تۆزو هەم گەردی
بە حیلە و قونبولە ی نە کبەت وەها لیکێ تراناندوون
لە جاده ی یە ککەتی لایدان عەجەب دوو چاری سەد دەردی
گۆتم تۆخە ی لە کوردستان کە ئەولادیان موسەققەف بوون
ئەسەف تەختە ی سە قافە تیان هەمووی بەربۆو سەر عەردی
رجاتان لێدە کەم کورگەل ئەمن (عاصی) م خەفە تبارم
ئە گەر تۆزیک شعورم بوو هەوای فیشالی تۆ بردی

* * *

(۹۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشتی تەلەز)

لە خۆت وریا بە ئەی وریا بە عەقل و دیقەت و وردی
لە (شت گۆل) چاکە وازیینی وەرە سەر لە هەجەیی کوردی
لە خۆشی هەرچی (ماگتله) وەرە بییدەنگ بە ئەی وریا
خەیاڵت بوۆ جنوب گیانە خەیاڵی خاوە بابردی
کە لیمە (وین چنت) کە لکی نەماوە تی بگە.....^(۱)
بلی کوردم بلی مەردم بە مەردانە ئەگەر مەردی
ئەتۆش ئەی کاکە وریا بە نەشیوین بچنە لای دەریا
^(۲)
.....

بە راستی پیت دە لیم وریا عەتابە کە لکی کورد ناگری
وەرە رووحت ئەتۆ ئا و دە بە حەیرانی رەسوول گەردی
بوۆ رەزای حەق تیبکۆشە گوی لە (عاصی) راگره^(۳)
چە کە لکی پیوہ نییە دنیا ئەگەر بییە ئەبی وەردی

* * *

^۱ ئەم لەتە لە کۆتایی دا شتیکی کەمە.
^۲ لێرەدا لەتیک کەمە.
^۳ ئەم لەتە لە سەرکیشی رەمەلی هەشتی مەحزوفە.

(۹۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رەمەل مەشتى مەجزوف)

ئەوھش بۆرۆژى ھەفلەى حاجى قادر نووسىم ئەگەرچى ھېشتا نەكراوھ

حاجى قادر تۆنەمردووى تا قىيامەت نامرى
ھەرچى كوردە تۆلە دلىيا دائىما ھەر ھازرى
جەوھەرى تيغى زىانت تيژە ويىنەى زولفەقار
دولدولى نەزمى رەوانت شاھىدە بۆ ماھرى
شىعەرە كانت وەك چىرايە سەيىرى ئەدرەوش يىنەوھ
بۆيە يىادت وا لەدلىمان ھەر دەسووتى ئاگرى
تۆكەشەھبازى شكارەندازى عەقل وىكىمەتى
بووى بە سەررەپى خەزىنەى شىعەرى دورپوگەوھەرى
مژدە بى بۆ رووحى پاكىت سەد ھەزار رەھمەت لە تۆ
كورد گلىپى نىشتمانە ھانى تۆ بوو پاترى
بۆتە لەيلا بۆ ھەموو كورد حوسنى ديوانى ئەتۆ
بۆيە ويلى ناوچەبەل بوون چەشنى قەيسى عامرى

کورد هه مووی ده رویشی تۆیه یادوفیکری تۆ ده کهن
 روژی زیگری چه نده خو شه زیگری حاجی قادری
 دانه دانه ، دانه دوپوون وهك سه دهف بو فکری تۆ
 ره هنامای غیرهت ده کاتن پشت به پشت بو شاتری
 دی له کوردستانی ئیمه ئیمرو سۆزی موخلیسان
 گشت که مه ره به سته ی هیواتن وا به ره سمی چاگری
 دهنگی ته بریکه له هه رلا داروبه ردیش هه ر ده لێن
 قهومی کورد جه ژنت موبارهك لیده ته پللی نادری
 خاسه تتن کۆیه و ولاتی تاجی فه خری بو ئه وان
 شییری ناو بی شه ی مه لاحهت شاهبازی شاعری
 بووبه سه رمایه ی جه سارهت شیعر و مه عناو جه وهه ری
 هانده ری جه نگ و نه به ردن خو ت له سه نگه ر راگری
 ده ست بنینه ده ستی یه کتر لیک ببوورن مه بنه شاه
 تاکو بنه سه ددی پۆلای پی شی قهومی کافری
 وهك له فیکری کورد گه یشتن هیزی ئیستیعمار هه لات
 کلکی نا سه رشانی رایکرد چه شنی گۆلکی سامیری
 رووکه نه قاپی خوداو و زۆر سوپاسی ئه و بکه ن
 ئه و نمونه ده ست به ده ست هات گه ییه عه سری حازری
 بنه ئیک و دووبرا بن چاوه کهم کوردو عه ره ب
 دوژمنی دینه خه ریکه فتنه بازی و ساحری

پشتی یهك بگرن ده خیله كاکی كوردی به سیه تی
چی به سه ر هاتووہ شعوروت ریی حه قیقہ ت ناگری
پشت له خوا کردن به قوربان تیی بگن هر نه گبه ته
دؤستی خوابن گهر هیوایه خو له مه یدان راگری
دین قه لاتہ ههردو چاوم یه ککه تیشه نه سلیحه
تو که نه دووانه ت نه بیتن خو ت له بهر که س ناگری
مامه حاجی كاکی (عاصی) وهك که دیتی جه وهرت
وه عدی داوه تا بیینی ته رکی کاتن شاعیری

* * *

(۹۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی مہشتی محزوف)

ئہی پہناہی بی نہ وایان شہہسواری مہحشہری
وہی شفیعہ عاسییان و تورپرداری مہتہری
سورمہیی بینایی عالم خاکی تویہ روزہئت
فہخری ئینسان و ئہجیننہ دانہ دورپرو گہوہہری
وہسفی میعراجی ئہتویہ سوورہیی ئہسرا تہمام
بووہ شہرہفداری قدوومت لہوح و عہرشی ئہکبہری
ناوی رووی تویہ لہ قورئان خوا کہ فہرمووی (والضحی)
ناوی نای تاہا و یاسین ناسیخی ہہردہفتہری
خاتہمی روتبہی نوبووہت پیشی ئادہم وہسفی تو
توی لہناو پیغہمبہراندا ہم رہئیس و سہروہری
بولبولی باغی جہلالی رووگوئی بالآ بلوور
ئافتابی رووی زہمینہی تو عہجایب رہبہری
خیلعتی لہولاکی تو بوو باعیسی خہلقی عہدہم
ہم لہ سایہی تو بو جوملہ مہسنہدی پیغہمبہری

ئینتیزاری لوتفی تۆنه ئەنبیاو و ئەولیا
چەشمەیی دەریایی رحمت تو کە ساقی کەوسەری
عەیبی زۆرە (عاصی) ئیمپڕۆ بی رهواج و قیمەتە
بی ئومییدی لوتفی تۆیه بو ئەیاغان مشتەری

* * *

(۹۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رده‌ل مهشتی محزوف)

حەمدو لیللا کوندی نه گبەت وا لەناو کوردان فەری
 بازو پیۆزه که هاتن ورگی شوومیان هەلدەری
 بای نه سیم لوتفی خواا بوو باوه‌شینی کوردی کرد
 ئاگری فیتنه له ناومان گورگی هار بوو دەره‌پەری
 شیرێ ئاشتی کهوتە شوینی رایرفاند تا کلکی گرت
 ئاگری بەردایه عومری تاکو توبا لیبی خوپی
 رووح و ویجدان وشەرەف هات گەبیە سەر ئەوجی مراد
 دەستی دا شمشیری عەدل و ساخته‌کاری گوی بیری
 مژده بی بو ئەو ره‌ئیسە عومری نوی نووسرایه‌وه
 بەحری حیلمی مه‌وجی عەفوی عالەمی خسته‌ حوپی
 بو بەیانی حەقق و تۆلە‌ی قەومی بی چاره‌ی فەقیر
 زوو بەرۆکی زولمی گرت و تا بەدامەن دایدەری
 شیرێ مه‌یدانی شه‌جاعەت مه‌لجە‌ئومە‌ئوای هەژار
 مشکێ نه‌حسی تیک شکاندو دەست بەجی رووحی بیری
 وه‌ک زه‌مانه‌ بووبه‌ کانتین بابەتی دانا ته‌واو
 مشتەری فەزل وشەرەف بوو قەومی کورد هەردووی کیری

گه وره کانی قهومی کوردی زۆر رجاتان لی ده کهم
 بنه یه ک پارچه هه مووتان هه رچی رۆیی تیپه پری
 به زمی شایی چهند جوانه تیگه له کورد و عه ره ب
 زۆر شوکر به دگۆی فه سادیش له و میانه ده رپه پری
 بای سروره راده ژینسی سه یری به یداعی نه جات
 ئاری ئە منیه ت له ناومان ژهنگی شوومی زوو سپی
 هه ر بژی با قهومی کورد و دهنگی (فلیخیا العرب)
 باره که للاً چۆن زمانی به د زمانی زوو بپی
 فورسه ته که وتۆته ده ستمان سه د ده خیل خوراگرن
 ئە و که سه مه رد بوو له مه یدان زوو نیفاقی سه رپری
 وازنه هیئن ده ست وبرد که ن پشتی یه کتر بهر مه دهن
 هیزی یه کرهنگی به هیز که ن رۆژی رۆیی و تیپه پری
 لیک بیورن مه ردی خوابن تا نیفاق سامتان نه با
 چاو له یه کتر زوو بیۆشن وه ک پلنگ بن بو دپی
 وه ک به شیری هاتنه مه یدان هه ر به شیری بچنه پیش
 واز له دوولایی به یئن وه ک به خوین خاکتان کری
 چونکه هاودین و زمانین حه یفه به خودا ته فره قه
 رووت له زندانی به لا کا به دزمانی سیخوری

هەر برابوون هەربرابن کاکه گیان کوردو عه‌ره‌ب
 بۆچی کورد بی به‌ش بمیننی عالهمی پی هه‌له‌په‌ری
 گوئی مه‌ده باسی ته‌وانه دین که کوردی خسته‌دوا
 ته‌و که‌سه‌ی پشتی له‌دین کرد سه‌یری که چۆن تی تری ^(۱)
 با له‌ناو تو‌ماری می‌ژوو ناوی ئەم رۆژه بنیین
 چیژنی ئیستیقراری کورد و هه‌م عه‌ره‌ب تورک و لو‌ری
 خواش مه‌ره‌نجین له‌ خۆتان ته‌له‌مان و سه‌د ده‌خیل
 لوتفی خوا بوو پشتی خستن خاکی کوردتان دابری
 پشت به‌خوا به‌ستن عه‌زیزم ره‌نجه‌رۆن گه‌ر وانه‌بن
 شیرێ خوا به‌هه‌ردو چاووم گه‌رچی پیری هه‌ر کوری
 یا ئیلاهی هه‌ر بمیننی تا ته‌به‌د ئەم خۆشییه
 وا له‌ناو کوردی عیراقا کوندی نه‌گه‌ت هه‌له‌فری
 زۆر به‌عیززه‌ت هه‌ر بژی کورد تا فه‌له‌ک ده‌ورانه‌کا
 شیر و شیر به‌چه‌چه‌ بمینن بی خیلافات و شه‌ری
 (عاصی) ته‌بعی چه‌ند خه‌یاته چۆن له‌یه‌ک پارچه‌غه‌زهل
 هه‌ربه‌ته‌ندازه‌ی شه‌جاعه‌ت ئەم که‌وا جوانه‌ی بری

* * *

١یه‌که‌مجار نووسیویه‌تی: (خوا حه‌یاتی لی بری) ، پاشان سرپیویه‌ته‌وه و ته‌مه‌ی نووسیویه‌.

(۹۷)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مہزہجی ہشتی نہ خردہی)

مہکنوینی مہجزوف)

سفرہی سہ فہرم سفرہ سہ فہرنابی بہ سفری
زور حہ یفہ کہوا زالم و بیّ دیققتہ و فکری
دووجہردہ لہ سہر ریتہ بہ بیّ زاد و سیلاحی
وا چاکہ ہہتا ماوی لہ ئەم حالئہ تہ بگری
سہرفی بکہ ہہنگاوی ژیانت بہ عیبادہت
بہ لکوو بہ ئەربابی سہفا دەرچی وو بگری
دیققہت بکہ لہو سوورہتی قورئانہ دەلیّ چی
کہ دەلیّ (ان الانسان لفي خسر)
گہر عاقلی تا ماوی ئەتۆ قورکہ بہ سہرتا
دەرہققی بہ ئینعامی خودا ناقسی شوکری
واز بیئہ لہ ئەم حالئہتی بیّ باکییہ (عاصی)
واکاتی سہ فہر ہاتووہ وہ بزانیہ لہ قہبری .

* * *

(۹۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشتی تەراو)

(لە بۆ ئەو برابرایانەى كە ئەربابى تەرىقەتى قادرى و نەقشبەندىن ، لە
رووى نەسىحەت نەك لە رووى ئىنكارى نووسىومە . ھەرچارە كە گوى لە
شىعرەكانم بگرن بزاندن ئامۆزگارىيە يا ئىنكارىيەو عىبەرت و تەئسىرى ئى
و ەربگرن ھەتا رەنج بە خەسار نەبن)

لەرووی نەسیحەت بۆ دەرویش و سوؤفی

و ەره سوؤفى تەماشاشا كە بەریش و كەلكە وەك شىرى
ئەدى خو نەفسەكەت مئىيە لەلای خوشت ئەتۆ نىرى
لەناو بىشەى رىاو عوجبى لەرى ئىخلاسى لاداوى
ھەتا دەمرى بەبى ئىخلاىس بە ئەو مەككارە ناوئىرى
لە حالى خوٹ ئەتۆ جارى تەفەككور گەر بكەى ئەوجا
بەراستى تى دەگەى گىانە كە چەند بى كەلك و بى خىرى
حەيا ناكەى لەلای مورشىد بە خوشت تۆبلىتى پىاوم
ئەسىرى ئەو زەعيفەى بى دەلىلى ئىفلىج و شەوكوئىرى

ئە گەر بیّت و بە عەقلی خۆت لە دەردی دل بگەیی جاری
 کە سەرتاپا بریندارە بە حیلە و نووکی شمشیری
 بە خوینی جەرگە دەست نوژیی هەموو ئەهلی سلوک دەرویش
 ئەتۆش پرچە هەموو مایەت بە زەرگ و هەلپەرین فییری
 ئەگەر تالیب بە راستی بی سیراتولموسستە قیم ریتە
 لە ضالی و مەغضوبی حیفزی لە سیفرە نیعمە تا تیری
 کەسی لەم رییە گەر لادا لە ئینعام دورە وەک ئەنعام
 ئەتۆ سوّفی وە کوو ریوی ئەتۆش دەرویش وە کوو نییری
 بە زیکر و فیکری مەولایە عیلاج و تۆلە وەرگرتن
 وە هاریتە ئەگەر مەردی وەها بمری دەلیم شییری
 لە زندانی ریازت دا پەتی تەقوای لە گەردەن کە
 مودیری سجنی ئیخلاص بی ئەگەر حەزکەیی هەلیدییری
 دلّت خستۆتە بەر دەستی زەعیفەیی دوژمنی دینت
 لە لای خۆت مشتەری فەیزی بە بی مایەش لە باژیری
 لە جیگەیی سەفووەتی قەلب و چرات بوّ غورفەیی تەوفیق
 بە قەسوەت رەش بوو قەلبت لە راستی عەیبی خۆت کویری
 بە جاری داتە دەست نەفست لقاوی ئیختیاری خۆت
 بە دائیم بوّیە جاسووسی لە گوشتی غەیبەتیش تییری

به بۆراقی تهمهع هه‌رگیز به قودسی قودسیان ناگه‌ی
ته‌مات وایه له ناو جه‌ننه‌ت له گه‌ل جبریلی رابویری
له پایه‌ی ره‌فره‌فی عه‌زمت هه‌تا سه‌ره‌رشی مه‌قسوودت
له ری‌ی می‌عراجی ئامالت به دائیم هه‌ر سه‌ره‌و ژیری
ته‌ریقت حه‌ققه‌ بیللاهی عیلاجی خۆت بکه‌ مونگیر
گه‌لی وریا به مامی خۆم ته‌تۆش که‌وتوو‌یه هه‌لدیری
وه‌ها خۆت ده‌رده‌خه‌ی (عاصی) له ژه‌نگی مه‌عسییه‌ت پاکی
به ملیونه ته‌تۆ عه‌بیت له سه‌د هه‌رچواری بژمی‌ری .

* * *

(۹۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدہجی مہشتی توار)

(لہوہختی ئہسیر کردنی شیخ مہحمود)

دہزانن بۆچ موبہددهل بوو جیہان ئیمپرۆ بہ زولمانی
غوباری غہم ئەوا پۆشی جہمالی یووسفی سانی
لہ دیدہی ئالی کاکہ حمد سہراپا ئەشکی خوین دہرژئی
برینی خستہ جہرگ و دل بہ جاری تیری ہیجرانی
تہماشاکن فہ لہک چی کرد لہ ہہرلا مہفرہزہی غہم ہات
ہوجوومی کردہ سہرشادی کہ حہسرت بوو قوماندانی
تہماشای چہرہیی ئاسمان لہ بہر شیوہن چلۆن شینہ
دہلئی رۆیی لہ ناو کوردان سلیمانی سلیمانی
لہ ہہر لا ہہوری میحنہت ہات رہش و تاریک و پپر بہرقہ
بلیسہی میحنہتہ ئیمپرۆ ئەسہف وا بۆتہ بارانی
لہ سینہی ئەہلی مہعنا دی سہدایی یا رہسولہ لالا
بہ خیر بابیتہوہ یارہب جہنابی حہیدہری سانی
وہرن ساداتی کوردستان فیداتان بی سہری (عاصی)
بکیشن غیرہتی قوربان کہ رۆیی ماہی کہنعانی

* * *

(۱۰۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(هزهجی ههشتی توار)

(له گهلّ حاجی حه مه ده مین شه ریک بووین . له قه له دزه روئیکی
زورمان بو هاتبوو . ره ئیسی به له دیه ، ناوی نابهم ، داوای یهک دوو
حوققه روئی کرد ، نه مان دایه . ئه ویش ئیعلانی کرد ئه و روئه بو
گه نه نابی بفرۆشری و نابی لییرهش برّوا . منیش ئه وه م ناره
خزمهت جه میل ئاغا .)

ره عییهت باغی شاهانه که ههردهم میوه ده رژیینی
حیمایه تکاری شاهانه به ئیجرا حوکی بنسوینی
له پاسی میگه لی ره عیه ده بی وهک شوانی شوانکاره
له ژیر قاپووت له سهر گۆچان ده بی دووچاوی هه لیینی
نه بی غافل له هه رلای و هه گه رنه زامنه قوربان
له شه رپی دز له چنگی گورگ له ناو گیژاوی ده ربیینی
هه موو ده عبا موهه بیایه له گۆشتی ره عیه عه وداله
ته له ش دانی له بو ریوی نه وهک په رژیینی بشکینی
له چوار ته ترافی عاله مدا بکا په رژیینی به د کردار
له سهر شوانه بکا حیفزی چه قه له ئه ولاکه نه رفینی

ئەوانەى حاكمى وهختن دەبى جار جار بکەن تەفتیش
 وهگەرنه چنگى قەهرى خوا هەموو ئەندامى دەشکینى
 دەمى پۆلیس دەمى مەئموور دەمى ئاغا دەمى نوکەر
 هەموو حازر وه کوو جەردە کلایى ره عییه بر فیئى
 منى بیچاره بو ئیره له دەست زالم فیرارم کرد
 ئیتر سەد خۆزگه بو جارن له دەست ئەحوالى گەرمینى
 له ژیر خەتتى عەدالەت دا دەبى مل کەچ ببى حاکم
 له بەردەستى شەریعەتدا دەبى خزمەت بە جى بینى
 نەماوه حالەتى پيشووم نەماوه تاقەتى ره شوەت
 فەنا بوو ئیعتبارى زووم هەموو ئەشیایه دەریئى
 له ژیر سایهى ئەتۆ قوربان منى (عاصى) چىیه تەدبیر
 قرارناکەم بە هیچ نەوعى نەکەى لوتفى بگونجینى

* * *

(۱۰۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی مەشتی نەوار)

به كوردی پیت بلیم ئەی كورد له دنیا دا هەتا ماوی
دەبی ژێردەستی عالم بی نیفاق وارووحی کیشاوی
به هیژی یه ککه تی سهیری که جوو چی کرد و چی لیھات
له حالی خۆت بفره تۆش که چەند مەهتووک و بەدناوی
ئەوی رۆژی ئەتۆ فەوتای به دوو دەعوای درۆکەوتی
وتت دین کوردی دواخستوو ته ماشاکه چلۆن پیاوی
ده خيله بینه یهك ئەوجا هەوینی دینی تیکه ل کەن
دەبینی حالی ئیستای خۆت دەلیلی شیری بزركاوی
له باتی یه ککه تی یه کسه ره هەمووی لیک دوژمنه عالم
دەسیسه ی ئەجنه بی تۆی گوشت دەلیلی بی عەقل و بی چاوی
له جیی قورئان و شەرعی حەق کتیبی ئەجنه بی ناپاک
له دلتا بۆته سەرمەزەهەب له گشت ئەرکانی تۆراوی
ته ماشای زیخ وقوم ناکەن که یه کتر ناگرن هەرگیز
چەمەنتۆی تیکه دەبینی دەبیته بەردی رهنگ ماوی

ئىتربەسىيە بە نامەردى چ ژيانىكە ئەتۆ تىدای
لە خۆت ناگەى لە سەر دىنە كەوا بى ھىزو پىرژاوى
بە قورئان پىت بلەيم كاكە ھەتا وابى دەبى وابى
نيزام و شەوكەتت نابى خەيالئت خاوە ھەرخاوى
و ەرن دامىنى يەك بگرن فەشەل نابن لە ھىچ كاتى
خودا گەريارى كارت بى ئەتۆ شىرانە خوئقاوى
حەقىقەت بوو گوتى (عاصى) ئەتۆش چى پى دەئىي بىلى
ئەگەر باوەرنەكەى گيانە لە گىژى فیتنە خنكاوى

* * *

(۱۰۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مہزہجی ہاشتی تراوی)

به رنگ و رایحه و لہ زہت نمونہی جہنہ تہ چایی
وجودی مویجی کہ یفہ ، نہ بونی حسرتہ چایی
بہ لاغی نوتقہ بؤ عالم چراغی شہوقہ بؤ مہ جلیس
نہ زہر گاہی دلہ ہہردہم عہ جائب نیعمہ تہ چایی
لہ تاریکی شہوی غہمدا سہ ماوہر شہمعہ ہہ لڈہ کری
ہہ موو کہ س بؤتہ پہ روانہ کہ دہفعی میحنہ تہ چایی
بہ نالہی سینہ دہرویشہ بہ ٹہشکی خوینی دل ریشہ
بہ دہفعی غہ فلّات ونوستق یہ قینہ سہ فوہ تہ چایی
لہ تہ کیہ و خانہ قاو مزگہوت بہ دائیم رابیتہی دہ کری
دو سد تہ ٹویلی بؤ دہ کری حزووری عیسمہ تہ چایی
مہ حببہت پیرو ہہم پیرہ ہہ تا مندالی یہ ک سالہ
رہ فیقہ بؤ سہ فہر یاران ٹہ نیسی وہ حشہ تہ چایی
بہ غہ یرہز ٹہ رزہ لونناسان نییہ غہ بیہ تکہری چایی
خہ واسان شاہیدن (عاصی) کہ ٹہ ہلی مہ دحہ تہ چایی

* * *

پنجینہ بہند

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لی مہشتی مہسور)

به مونا سہ بہ تی رویشتنی عالم بو چیاو دیہاتان و
چول کردنی جی و ریی خویمان و
پشت دانہ یہک بوداوا ی و ہتہن و باران و سہرما ی زور

یا رہ سولہ للا دہ خیلہ فہ خری جوملہ ی کائینات
ہہوری نہ کبہت گشتی داگرت عہ رسہ گاہی کائینات
رووکہ دہرگہ ی بارہ گاہی کار سازی کائینات
وا شہ پوئی بہ حری فیتنہ غہرقی کردوہ کائینات
تہ شہرفی تہ ولادی تادہم یا رہ سولہ للا نہ جات
سہ دتہ سف تی کچوو نیزامی خوش حہ یاتی کوردہ کان
تیپ بہ تیپ مندالی مہ عسووم چونہ شاخ و کیوہ کان
وا لہ بہر باران و سہرما ہہردہ گریہن بی وچان
رووت و برسین بی ئومیدن پاکی بیزارن لہ ژیان
تہ ی پہ ناہی بی پہ نایان یارہ سولہ للا نہ جات

گیژهلوولهی بای نه دامهت گیژی کردین خاص و عام
گهرده لوولی گهردی هسرهت لوولی دا سه هفهی قیوام
صاعیقه و بهرق و برووسکهی سوژی سینهی ئه هلی فام

ئاگری بهردایه دنیا ئه هی ههیبی لایه نام
کاتی ئیمداده به قوربان یاره سووله لالا نه جات

دهنگی گریه و رۆله رۆیه خه لکی لادی و ئه هلی شار
سهیری که فرمیسکی چاویان بوته خوین و دیته خوار
گشتی شیوان له داخا ههر ده لهرزن بی قه رار

دایه وس به دهنگی توپه ئیستا عهسکه ر دینه خوار
ئه هی ئومییدی قهومی بیکهس یا ره سووله لالا نه جات

بابه برسیمه به قوربان ئاخ له بو یه ک پنجه ^(۱) نان
چاوی بابت خوا که ریمه وا ده چم بو دینه کان
گهر به رووحیش بیته دهستم ^(۲) بو تی ده کرم رۆله گیان

من ژیانم ناوی بی تو نامه وی دنیا و زه مان
ئه هی تکاکاری ره زیلان یا ره سووله لالا نه جات

^۱ له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (که رته).

^۲ له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (دهست که ویتن).

ههسته ئافرهت نهك بترسین زوو بگه مندائه كان
گرمه گرمی توپ و بومبا قرچه قرچی دۆشکه كان
نالئه نالی هه ورو باران بیانبه نه تهشکه وته كان

تاكو ده توانی له گهڵ خۆت بیبه بۆیان چیشته و نان

ئهی هیدایهت خواهی عالم یاره سوله لالا نه جات

دایه باوكم كوا له كوئیه كوا برام و خوشکه كان
ئه حمده و زاناوو نه سرین چییان به سه رهاتووہ ئه وان
رۆله باوكت خوی له گهڵ بۆ دوینی عهسکه ر کوشتیان

پاشی باوكم بۆچی بژیهم توخودا ئهی دایه گیان

ئهی هه کیمی دهرده و ئازار یاره سوله لالا نه جات

جهرگی داكت قهت مه گریه رۆله توخۆت راگره
زوو سیلاحی تۆله ساندن چاوی داكت هه لگره
ئینتیقامی نیشتمان و خوینی باوكت وه رگره

دوژمنی قهوم و وه تهنتان مانه وهی وهك ئاگره

تاجداری تاجی عیززهت یاره سوله لالا نه جات

رۆله هیزی کوردی ئیمپرو چهشنی ده ریای بی بنه
چهندی دیاره ئه و له جبهه سی ئه وه ندهش هه ر ونه
گشت له ریگای نیشتماندا ئاره زوویان کوشتنه

روبه رووی دوژمن ته وهستی ژییانی خوئی لامردنه

سه د ده خالته شاهی له ولک یاره سوله للاً نه جات

وا ده چم بوّ جه بهه ئافرهت گهردم ئازا بکه

گهر ئه من کوژرام مه گریه به لکو شوکری خوا بکه

چاوه دیری به چکه کاتمان^(۱) باش و بی پهرهوا بکه

مال و سهروه تمان گه لیکه خزمه تیان زور چا بکه

پشتیوانی ته هلی ئیسلام یا ره سوله للاً نه جات

چهند شهریف و خانه دان و مهردی ئازاو پر هونه

عاقلی پر هوش و غیرهت شییری مهست و به هره وهر

روژی لیتقه ومان هه موویان وهک پلنگی کینه وهر

بوّ فیداکاری وه ته نیان بوون غه ریب و ده ربه وهر

چاره سازی قهومی بیچار یاره سوله للاً نه جات

چهند که سانی ته هلی حورمهت خانه دانی عیلم و دین

وا له ترسی زولمی بی جی یهک به یه کیان ده رپه رین

بی ئیمام و بانگ و ته وراد مه عبه دی دینی موین

(۱) له دهستنوویکی دیکه دا نووسراوه: (به چکه کاتم).

غیرهتی تۆیه هیوامان^(۱) یا شه فیعه لموزنیبین
خاته می خه تمی نوبووهت یا ره سوله لالا نه جات
جیژنی مه ولوودی که سیکه یا ئیلا هه لعاله مین
خۆت که فه رموته له قورئان (رحمة للعالمین)
رۆژی که یف و شادمانی بو هه موو ئه ربابی دین
سه د ئه سف بو قهومی کوردی موبته لای گریان و شین
ئهی چرای ریگای سه عادهت یا ره سوله لالا نه جات
پیشی ئاسمانی هیوامان بوته ساحه ی هه ورو لم
شادمانی دایه پیش خۆی هیرشلی لیشاروی غه م
زه جمه تی باران و سه رما ترسی فتنه ش دهم به دهم
روو له کی که یین ئهی خودایه ئومه تی خه یروئنه نام
ئهی ده لیلی ریی هیدایه ت یاره سوله لالا نه جات
هه ره له بهر خاتری قدوومی هه زره تی فه خروئنه نام
لوتف فه رموو با خلاس بی ئهی خودایی لایه نام
موبته لای دهر دو به لالا بووین یا ئیلاهی خاس و عام
عالمه می گرتوته پیش خۆی ئه م به لایه بیتته مام
یا محمه مد یا محمه د یا ره سوله لالا نه جات

^۱ له ده ستنوسیکی دیکه دا نووسراوه: (ئومیدمان).

ئەه‌ی شه‌هنشاهی نوبووه‌ت یا ئیمامه‌لمورسه‌لین
سه‌ف شکیننی دوژمنی دین شاریعی ئەه‌حکامی دین
مه‌هبه‌تی سه‌رداری ئەملاک یه‌عنی جبریلی ئەمین
بی‌ره‌ فریامان ده‌خبله‌ به‌شقی ره‌ببولعاله‌مین
فاتیحی ده‌رگاهی جه‌ننه‌ت یا ره‌سووللا نه‌جات
کاکی (عاصی) بوچی نارۆی چیته‌ تو له‌م قوژبنه
ئیره‌ هیلان‌ه‌ی نه‌جاتی پیره‌می‌ردی وه‌ک منه
پشتیوانی من خودایه‌ من چ باکم دوژمنه‌^(۱)
ئەه‌ی هه‌یبی زاتی بی چون جه‌رگی (عاصی) کون کونه
ئەه‌ی ته‌یبی ئەم برینه‌ یاره‌سوولله‌للا نه‌جات^(۲)

۲ نیسانی ۱۹۷۴

* * *

^۱ له‌ ده‌ست‌نووسی‌کی دیکه‌دا نووسراوه‌: (خوايه‌ پارێزگاری رووحم من چبکم دوژمنه‌).
^۲ له‌ په‌رواێزدا نووسراوه‌ : (ئەه‌ی ره‌ئیس دین و دنیا یاره‌سوولله‌للا نه‌جات).

(۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(مازجی مہشتی نہ خردہی)

(مکثوفی محزوف)

بیّ شک بہ شہریکہ کہ موسہ ففایہ موحدہ مد
خاکی قہدہ می جوملہ موسہ للایہ موحدہ مد
فہ خری بہ شہرو عالمی بالآیہ موحدہ مد

نووری شہرفی عہرشی موعللایہ موحدہ مد

شہسواری سہری عہرسہیی عوقبایہ موحدہ مد

مانگی رجدبہ ہم شہوی میعراجہ بہ قوربان
یدک لہ جزہ کہ دہرچووی لہ ہہموو زومرہیی ئاسمان
بہو مژدہ مہ لہ کہ وتنہوہ جونبوش و جہولان

سہف سہف ہہمو ہاتن بہ تہدہب جوملہ دہوہستان

ئیمشؤ کہ لہسہر دہعوہتی مہولایہ موحدہ مد

ہہر کہس دہیہویّ جہننتی بیّ عہ جزو مہلامت
با بیّتہ دہری حہزرتی سولتانی جہلالہت
مہعلومہ کہ ئہو ہادییہ بوّ تہہلی زہلالہت

شاہیکہ کہ رسکاوہ لہبوستانی ریسالہت

ئیمروّ کہ لہسہر پایہیی عولیایہ موحدہ مد

سهیری بکه ئەم حورمه ته لای خالیقی باقی
 جبریلی کهوا کرده جله و کیشی بوراقتی
 فەرمو وەرە بو کهوسەر و تو بوویه ته ساقی
 قهوسهینی دو ئەبرۆته له سەر ریته به تاقی
 کورسی شهرنی ساحهیی ئەدنایه موحه مەد
 (شەوی) ^(۱) ئی بووردنه دەر وازهیی رهحمەت بله قینن
 نیزیکه موحه مەد هاتوو رهف رهف بوه سیینن
 حازربن و بهیداغی مهحه ببهت بچه قینن
 بو حورمه تی ئەو گەردن و سەر دابنه وینن
 میوانی خوداوهندی ته عالییه موحه مەد
 قورئانی قه دیمه بووه بورهانی به قووهت
 یهک تابه تی خوا کافیه بو ئەهلی مورووهت
 مه علومه له لای عالم وههه ئەهلی فوتووهت
 سەر دهفته ره بو دائیرهیی ئەهلی نوبووهت
 رۆژیکی زیابه خشه هوویداییه موحه مەد
 مه علومه موبه للیخ ئەوه بو ئەمرو مه ناھی
 خالی له کهلامی به شه ره صیدق و گه واهی
 موسته غنیه عه بدی ده ری بو مه سنه دی شاهی
 دانیکه له به حری که ره می لوتفی ئیلاهی
 دورپی سه ده فی ئادهم و حه واییه موحه مەد

(۱) ئەم وشهیه له رووی کیشه وه زیاده. ئەمه پیتی ده گوتری (خزم).

گهر تاليبى ئەلتافى حەق و خولدى جينانى
 سابيت بە لەسەر دىنى ئەوى شاھى جيهانى
 مەفھومى كەلامى حەقە جارى لە زباني
 باوەر بکە شاھيکە بەبى ئەووەل و ساني
 مەجبوربى دەرى حەزرەتى مەولايە موخەمەد
 تاكەى لەجەدەل مالومى بى هوش و خەجلل^(۱)
 ئەى موفسىدى دىنى حەق و بە دگۆ موزلل
 بو رەمزی كەلامى حەقە كەششافی موچيلل
 بو خەتمى نوبووەت هەموو قورئانە موديلل
 خالى وەكوو مووسا يەدى بەيزايە موخەمەد
 ئەو رۆژە لەسەر بورجى نوبووەت كەهەلات^(۲)
 (والشمس) لەسەر وەسفى جەمالى كەدەهات
 لەو شوعلەيە زەررىكى بەرۆژ دا بە خەلات
 بى شك ئەو سەرمايەيى ئومىدى نەجات
 فەخرى شەرەفى يەسريب و بەتخايە موخەمەد

(۱) چوار لەتى پيشەوہى ئەم پينجینەيە لەسەر كيشى ھەزەجى ھەشتى ئەخرەبى مەكفوفى
 ئەھتەمە .

(۲) چوار لەتى پيشەوہى ئەم پينجینەيە لەسەر كيشى ھەزەجى ھەشتى ئەخرەبى مەكفوفى
 ئەھتەمە .

سوره تى سبحان الذى كرد و ويه به يان
 بؤ مه قده مى تئو حه زره ته وهك فهرشى له ديوان
 عهرش و قه لهم و كورسى يو ئاسمان^(۱)

ئهى مونكرى ميعراجى نه بى سه يرى له قورئان
 چون شاهيدى تئو سووره بى ئيسرايه موحه ممد
 تى بفره لهم ره مزه تو ئهى تئهللى ضهلالت
 تئو رۆژه كه پيش كهوت له هه موو سف به تئمانهت
 تئو نۆيژه له سهر فه زلى تئوى بوو به علامهت

سه ره حه لقه بى ديوانى جهزا رۆژى قيامهت
 سه ردارى هه موو ساحيبى ئالايه موحه ممد
 سه رگه شته له ديوانى خودا مونكبرى تئهمق
 واز بينه له جههل و جه دهل و مادده بى موغلهق
 تى بفره تو چون به غه زه ب خوت كرد و وه موغلهق

مه علومه له ئينجيل و زه بوور كافرى موتهق
 تئو تاجى سه رى حه زره تى عيسايه موحه ممد
 تئم بهنده يه لهم وه سفه زباني كه گه راه
 تئو سافى ره سوو له ققه به و نه زمه كراه
 هاوناوى تئويمه له ته ره ف فه زلى خوداوه

باكى نيبه (عاصى) به هه موو جورم و خه تاوه
 كرىارى هه موو ئايه غى عوقبايه موحه ممد

* * *

(۲) تئم له ته كيشه كهى ته واو نيبه.

(۳)

بہ مونا سہ بہ تی حہ فلہ ی شہوی میعراج
لہ ۲۷ ی رہ جہ بی ۱۳۹۲ لہ کوئسنجق
نووسیم و خویند رایہ وہ

بی شک بہ شہریکہ کہ موسہ ففایہ موحدہ مد^(۱)
خاکی قہدہ می جوملہ موسہ لالیہ موحدہ مد
فہ خری بہ شہرو عالمی بالالیہ موحدہ مد
نووری شہرفی عہرشی موحدہ لالیہ موحدہ مد
سہرداری سہری عہرسہ بی عوقبایہ موحدہ مد
مانگی رہ جہ بہ ہم شہوی میعراجہ بہ قوربان
لہ و کاتہ بہ سہر کہوتی لہ سہر جوملہ بی ئاسمان
ئہ سنافی مہ لہ ک ہاتنہ وہ جونبوش و جہ ولان
سہف سہف ہہ مو ہاتن بہ ئہدہ ب گشتی دہوہستان
ئیمشہو کہ لہ سہر دہ عوتی مہ ولایہ موحدہ مد

(۱) ئہم پینجینہ بہندہ دووبار نووسراوہ تہ وہ. لہ زور جیگادا جیاوازی گہورہ ی لہ گہل ئہوہ ی پیشو
ہیہ، بژیہ دووبارہ مان کردہ وہ و ہر بہ ناماژہ ی پمراویتر نہوہ ستاین.

سہیری بکہ لہم حورمہ تہ لای خالیقی باقی
جبریلی کہوا کردہ جله وکیثی بوراقتی
فہرموو وەرہ بوّ کہوسہرو توّ بوویہ تہ ساقی
قہوسہینی دوئہ برۆتہ لہ سہر ریٹہ بہ تاقی
بہرزی شہرہ فی ئایہ تی تہ دنیاہ موحمہ مد
لیّ بوردنہ دہروازہیی رحمت بلہ ریئن
تہ شریفی موحمہ مد ہاتووہ رەف رەف بوہ سیئن
حازر بن و بہی داغی مہ حہ بہت بچہ قیئن
بوّ حورمہ تی ئەو گەردنہ سہر دابنہ ویئن
میوانی خودا وەندی تہ عالیہ موحمہ مد
ہەر کەس دەیہ ویّ جەننہ تی بیّ عە جز و مە لالەت
بابیٹہ دەری حە زرہ تی سولتانی جە لالەت
مە علومہ کہ ئەو ہادیہ بوّ ئەہلی ضە لالەت
شاہیّ کہ کەرسکاوہ لہ بوستانی ریسالەت
ئیمپرۆ کہ لہ سہر پایہ یی عولیایہ موحمہ مد
قورئانی قہدیمہ بووہ بورہانی بہ قووہت
یە ک ئایہ تی خوا کافیہ بوّ ئەہلی فوتووہت
مە علومہ لہ لای عالہم و ہەم ئەہلی مورووہت
سەردەفتەرہ بوّ دائیرہ یی ئەہلی نوبسووہت
رۆژیکی زیابہ خش و هووہ یدایہ موحمہ مد

مه علوومه موبه للیغ ئه وه بو ئه مر و مه ناھی
 خالی له کهلامی به شه ره سیدی گه واهی
 موسته غنیه عه بدی ده ری بو مه سنه دی شاهی
 دانیکه له به حری که ره می لوتفی ئیلاهی
 دورپی سه ده فی ئاده م و حه وایه موحه مده
 گه ر تالیبی ئه لتافی حه ق و خولدی جینانی
 ساییت به له سه ردینی ئه وی شاهی جیهانی
 مه فهومی کهلامی حه قه جاری له زبانی
 باوهر بکه شاهیکه به بی ئه ووه ل و سانی
 مه حبووبی ده ری حه زره تی مه ولایه موحه مده
 تاکه ی له جه ده ل مالومی بی هوش و خجل
 ئه ی دوژمنی دینی حه ق و به دگۆ و مضل
 بو ره مزی کهلامی حه قه که ششافی موچیل
 بو خه تی نه بووه ت شاهید ئایاتی مودل
 خالی وه کوو مووسا یه دی به یزایه موحه مده
 ئه و رۆژه له سه ر بورجی نوبووه ت که هه لات
 وه شه مس و له سه ر وه سفی جه مالی که نه هات
 له و شوعله یه زه رپیککی به رۆژدایه خه لات
 بی شک ئه وه سه رمایه یی ئومیدی نه جات
 فه خری شه ره فی یه سرب و به تحایه محمه د

سوورەتى (سبحان الذى) کردوويە بەيان
 بو مەقدەمى ئەو حەزەرەتە وەك فەرشە لە ديوان
 عەرش و قەلەم كورسى يىو ئاسمان
 ئەى مونكىرى ميعراجى نەبى سەيرى لە قورئان
 شاھيدى ^(۱) فەزلى وشەرەفى سوورەيى ئيسرايە مەمەد
 تى بفاكرە لەم زەمزمە توتى ئەھلى ضەلالەت
 ئەو شەو پيش كەوت لە ھەموو سەف بە ئىمامەت
 ئەو نووژە لە سەر فەزلى ئەوى بوو بە عەلامەت
 سەرھەلقەيى ديوانى جەزا رۆژى قيامەت
 سەردارى ھەموو ساھيبي ئالايە موھەممەد
 سەرگەشتە لە ديوانى خودا مونكىرى ئەحمەق
 وازيئە لە جەھل و جەدەل و ماددەيى موغلەق
 سەيرى بکە چۆن تو بەغەزەب بوويەتە موخلەق
 مەعلومە لە ئينجيل و زەبور كافرى موخلەق
 تاجى لە سەرى حەزەرەتى عيسايە موھەممەد
 ئەم بەندەيە لەم مەدحە زباني كە گەراوہ
 ئەوسافى رەسوولى حەقە بەم نەزمە كراوہ
 ھاوناوى ئەويە لە تەرەف فەزلى خوداوہ
 باكى نييە (عاصى) بە ھەموو جورم و خەتاوہ
 كړيارى ھەمو ئايەغى عوقبايە موھەممەد
 ۱۸ / شعبان / ۱۳۹۲

^۱ وشەى (شاھيد) لەسەرەتاوہ زيادە، ئەمە لە ھەر ووزدا (خزم)ە.

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
(رەمەلى ھەشتى مەخزوف)

ھاواربردن بۆ خزمەتى پيغەمبەر
هەتا رجامان بۆ بکات
(صلى الله عليه وسلم تسليما ...)

يا رەسوولە للاج قەوما ئاگرى بوغزو ھەسەد
كەوتە ناو ئىسلام بە جارى گشتى سوتاند نيك و بەد
غولغولەى فیتنە و فەسادى ھاتە دنیا بى عەدەد
زەھرى مىقرۆبى نىفاقە ئىكى کرد باب و وەلەد
تەئەمان ئەى فەخرى عالم يارەسوولە للآ مەدەد
سەبرى جەرگى ئەھلى مەعنا چۆن بە جارى بوو بە خوین
دووکەلى سۆزى ھەناسەى چەند ھەتیوانیش كە دین
ئاهى سینەى گەرمى مەزلووم وا لە كووچە و شارو دین
خوین لە دیدەى ئەھلى سەفوت دیتە خواری وەك (دەئین)^(۱)
وہختى ئیمدادە دەلیلە یا رسوولە للآ مەدەد

^۱ جۆگایە كە لە لای ئەلەبجە. (عاصی)

به زمی راکیشان و کوشتن وا له ناومان بوو به باو
 ناله نالی باب کوژاو و ئاخه ئاخى کوړ کوژاو
 ژن له سهر جادهی ده سووړی بی نیقاب روو هه لکراو
 قهومی ئیسلام لیك ترازا بوو به سهد فیرقهی ته و او
 نهی سوپه ه سالاری عالم یاره سووله للاً مه ده د
 ئیعتیباری هیچ نه ماوه قهت حه دیسی نه نبیا
 گالته چی نه هلی عه و امن نه هلی عیلم و نه و لیا
 خوارو مه هتووک و ره زیلن قسمی پاکی نه تقیا
 حورمه تی قورئان نه ماوه بوو غه له ت ریی ئیه تیدا
 سه بییدی نه ولادی ئا دهم یاره سووله للاً مه ده د
 دین له ناو عالم به جارئ وهك هه تیو بی داک و باب
 مه سته لهی ماددهی حه یامان سهد نه سه ف نه یما عیتاب
 بو ته عه یب و لومه کاری پیچه وو په رده و وحیجاب
 لای درویره یایه خانم قیامهت و حه شرو حیساب
 مه تله عی نووری نویووهت یاره سووله للاً مه ده د
 گهر نه یه ئیمدادی ئیسلام حالی که وتوته شری
 هه ر بزانه نووری ئیمان وا له ناو دل هه لقری
 هه لپه رین و چه پله لیدان زوو حه یایان سه ربری
 به حسی مزگهوت و جه ماعهت گهروه ها بی تیپه ری
 به دری ئاسمانی ریسالهت یا ره سووله للاً مه ده د

ئاگری ئینکاری دینی وا بنه شیددهت هه لگرا
دینی ئیسلام چوو په ناوه و حوکی قانون دهر برپا
بوئه چهند مندالی ساوا بی گوناوه بوو سهر برپا
چهند مه لای هه قگو به ناهیه ق گشتی بیقهی دادرا
ئه ی خه زینه ی گه نجی ئی عجاز یا ره سووله لالا مه دده
بوونه مفتی حالی حازر جاهیلی ناخوینده وار
زه هری دینه گفتوگو یان پیستن سهت قات له مار
هه رچی ده یلین هه ر دروئه حیله باز و دهم به هار.
دوژمنی شهرع و حه دیسن بی وه فاو و بی و یقار
واسیته ی کارگاهی ئی جاد یاره سووله لالا مه دده
ئه ی حه بیبی زاتی بی چوون هاته فهوتان ئومه ت
هیچ په ناو مه لجه نه ماوه غهیری قاپی غیره ت
(رحمة للعالمین) ی تو به روتبه و شه و که ت
بیژه یاره ب بیته جونبوش مه وجی دهریای ره حمه ت
جهرگی (عاصی) پر له خوینه یا ره سووله لالا مه دده

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ مہشتی محزورف)

من گہدایی دەرکی خوتم پادشاهی ئەرجومه‌ند
رووت و قووت و بی نه‌واوو بی شعور و موسته‌مه‌ند
کویره چاوی دەرکی مه‌عنام ئینتیزارم بو مه‌دهد
که و تمه‌داوی نه‌فس و شه‌یتان تووی چاکه‌م قه‌ت نه‌چه‌ند
شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه‌ددین مه‌دهد
چو له‌ده‌ستم عومری گه‌نجیم روم له‌ تاعه‌ت قه‌ت نه‌کرد
سه‌د ئه‌سه‌ف بو رۆژی قیامه‌ت هیچ لیباسم قه‌ت نه‌کرد
حه‌سه‌ره‌تا چون بچه‌مه‌ حشه‌ر چاکه‌ییکم قه‌ت نه‌کرد
غه‌یری قاپی غیره‌تی تو چاره‌ییکم قه‌ت نه‌کرد
شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه‌ددین مه‌دهد
چونکه‌ ژیانم گه‌ییه‌ ئاخیر خه‌م بووه‌ من قامه‌تم
شاهی من ته‌دبیری دهرمان بی زه‌خیره‌ی قیامه‌تم
ئیسته‌که‌ش پیروزه‌عیف و عاجزو بی تاقه‌تم
بوته‌ په‌رده‌ و له‌سه‌ر دل قه‌سه‌وتی بی غایه‌تم
شاهی شاهان مورشیدی خوتم یا علائه‌ددین مه‌دهد

وا له ناو به حری قه ساوه ت که و تمه سهر مه و جی خه تا
 گهر سه فینه ی نوو حی لوتفت بی نه جاتی دل بدا
 تا له ده ستم دهر نه چیتن سیلسیله ی ریگه ی خودا
 هیچ په نا و مه لجه ء نه ماوه ههر ده لیم یا شاه عه لا
 شاه ی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه دده
 مودده تی ژیانم ته و او هاته سهر روژ و سه عات
 یا ده قیقه و زه رپه ماوه یا نه فس دهر چوو نه هات
 وا له هه نگاوی سه فهدام ریگه شم هات و نه هات
 نه فس وشه یتان بوونه جهرده وان له سهر جاده ی نه جات
 شاه ی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه دده
 چیم له ژیان ی عه سری ئیستا وه خته شیت بم بی ریا
 تی ده فکرم ههر به جاری په رده یی عیسمه ت درآ
 بوته عه نقا ناوی ماوه جه وه هری مادده ی حه یا
 دین و ته قوا بوونه گالته حورمه تیان لای که س نه ما
 شاه ی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه دده
 دهستی من دامینی تو بی تو ی که سولتانی جیهان
 بمخه ژیر قه بزهی ئه مانه ت ئه ی ره ئیسی عارفان
 من نه خو ش و دهرده دارو تو ش ته بیبی حال زان
 سه د ده خاله ت ئه ی حه کیمی دهردی زومره ی (عاصی) یان
 شاه ی شاهان مورشیدی خۆم یا عه لئه ددین مه دده

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه لی هاشتی ماقسور)

یا ئیلاهی عهبدی (عاصی) وا له قاپیت بو سؤئال
چه رخی قودرهت وا ده سوورپ هاته سه رپایه ی مه لال
میله ه تی ئیسلامی تیکدا دائیره ی ئه هلی ضه لال

هه ر خه ریکی دینی هه ققن تا کو بیکه ن پایه مال

ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

چی به سه رهات دینی پاکی هه زره تی فه خرو لئه نام
شه رع وئایات و هه دیسیان خسته پشت گوئی بیتته مام
چوونه سه ر خو و ره وشتی موخیدی بی ئینتیزام

غه یری تو کییه پیرسی دادی مه زلووم و عه وام

چاوه رپی لوتف و عیلاجین پادشاهی زوجه لال

قه تره ئاوێک بوو هه یامان سه د ئه سه ف روئی تکا
شیشه یی سه فوه ت به به ردی میحنه ت و قه سه وه ت شکا
وا په نامان برده به ر فه خری ریساله ت بو تکا

کی هه یه یاره ب عیلاجی ئه م قه زییه ی تا بکا

ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

تابه کھی گریان و شیوهن یائیلاهلعالهمن
تابه کھی ههروا بریژم من له دیده ئەشکی خوین
غهیری قاپی رهحهتی توئی خودا بو کوی بچین
روو له کی کهن یا ئیلاهی ئەنته خهیرورپراحمین
ئهی خودایی بی شهریک و پادشاهی زولجهلال
بهسیه با بهس بی خودایا دین رهواجیکی نهما
عاجزه لیمان دهخيله شاهی خهتموئنه نیا
عالمهیش لیک بوته دوژمن کس به کس رهحمی نهما
وا له گریان و فغانن قیسمی زومرهی ئەولیا
ئهی خودایی بی شهریک و پادشاهی زولجهلال
چارهسازی ئەم برینه و دهردی بی دهران ئەتوی
ساحیبی ئەرزو سهماوو راحیم و رهحمان ئەتوی
بی کس و بی مال و بی جی خالیقی سوبحان ئەتوی
خاوهنی کورسی وو ععرش ولهوح وههم ئاسمان ئەتوی
بینه جونبوش بهحری رهحهت پادشاهی زولجهلال
بوته ئاگر چۆل و سهحرا ههم جیبال و کۆله شیو
عالمی سوتاند به جاری ئەم بهلایه نیو بهنیو
چهند منالی جوان و ناسک بوونه بی باب و ههتیو
ئهی پهناهی بی پهنايان حازرو ههم کس نهدیو
ئهی خودایی لامهکان و پادشاهی زولجهلال

تو له بهر خاتری جه نابی هه زه تی فه خرو لئه نام
 هه به ملوین کافرت هینایه بن ئالای سه لام
 ئیمه خو هه ئومه تی وین بی شعور و هه مه نه فام

ره بیی ئیسلامان به رموو تیک نه چی با ئینتیزام
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

سه ده ئه سه ف روئی له ده ستان جه هه وری عیلم و ئه ده به
 قیمه تیکی وای نه ماوه حورمه تی ئه سل و نه سه به
 بوونه دوژمن وا له گه ل یه ک فارس و کوردو عه ره به

قهت له هیه چ ترسیان نه ماوه سه ده هه زاران ئه ی عه جه به
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

من که عه به دیکم خودایا روسیا هه م زور ده نی
 شه رمه سارو پر گونا هه و من فه قیر و تو غه نی
 (لا تردوا السائلین) م من که بیست دل پیکه نی

ئایه تی (لاتقنطوا) شم هاته یادو بووم خه نی
 ئه ی خودای عه فوو کونده پادشاهی زوجه لال

به شقی شه وخیزانی سادق دائیره ی ئه هلی سه فا
 هه م به حه ققی ره وه یی پر نووری ئه حمه د موسته فا
 ره م فه رموو با خه لاس بی ئه زیه ت و جه ورو جه فا

ئولفه تیکمان بینه ناوا عالیمی سرپو خه فا
 ئه ی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

من که (عاصی)م تھی خودایا تۆش غه فوور و هم ره حیم
لیم قبول که تهم دو عایه یا موجیب و یا حلیم
با له گه ل مالوم نه چینه دۆزه خ و ناری جه حیم
با نهره نجی شاهی له و لاک یا ره ئووف و یا ره حیم
تھی خودایی بی شه ریک و پادشاهی زوجه لال

* * *

(۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رهمه ل مهشتی مهتسور)

پیّ له حه لقه‌ی داوی نه فسم بیّ شعور بووم بوومه دیل
وا له ناو زیندانی شه هوهت ده‌ست و پیّ به‌سته و زه‌لیل
حه سحه سم شه‌یتانه دائم حویبی دونیاشم ده‌لیل
سه‌د ده‌خالت یا موحه‌مه‌د پیشه‌وایی جبره‌ئیل
ئه‌ی چرای ئه‌رزو سه‌ماوات یاره‌سووله‌للا ده‌خیل
ده‌وری داوه وا له قه‌لبم جوندی شه‌یتانی له‌عین
خاسسه‌ته‌ن خه‌نناسی پیسی کرده‌یارو هه‌منشین
هه‌ر خه‌ریکه‌ دایپووشی تا به‌ په‌رده‌ی کفر و کین
تو‌ی په‌ناهی بیّ نه‌وایان (یا شفیع‌ال‌مذنبین)
کو‌له‌گه‌ی که‌عبه‌ی هیدایه‌ت یا ره‌سووله‌للا ده‌خیل
چونکه‌ ناوم مسته‌فایه‌ یه‌ک له‌ زومره‌ی ئومه‌تم
هه‌ر له‌ ئه‌ووه‌ل تا‌کو ئیم‌رۆ دینی تو‌یه‌ ئولفه‌تم
حه‌یفه‌ وا بیّ که‌س ئه‌سیرو به‌ندیواری نه‌کبه‌تم
سه‌د ده‌خیل ئه‌ی شاهی له‌ولاک رووکه‌ دهر د و زیلله‌تم
ده‌ورپی تاجی مورسه‌لینان یاره‌سووله‌للا ده‌خیل

هه لکرووزا باغی عومرم زۆر به غه فلّهت بی سه مه مر
دهفته رم گشتی گونا هه ته حمه دی خیرولبه شه ر
رووت و بی مایه و خه جالّهت دهسته ته ژنۆ قوربه سه ر

بۆ ده خالّهت هاتمه قاپیت ئه ی شه فیعی نامه ور

شه هسواری دهشتی مه حشر یاره سووله لالا ده خیل

تۆ هه تیویک بی به ته نها ئیستیلا ی میللهت بکه ی

چهند هه زاران ئه هلی شه وکته فتح و بی عیززهت بکه ی

یا به یهک ته نگوست له ئاسمان جورمی مانگ دوولته بکه ی

دیاره ده توانی به له حزیک دیوی نه فسم پهت بکه ی

مه زهه ری نووری ته جه لالا یا ره سووله لالا ده خیل

کیوی توور بوو بۆ مونا جات خاسسی موسایی که لیم

خاته می خه تمی نوبووهت تووری تۆ عهرشی عه زیم

وهک شه وی میعراج کرایه شافیعی زومره ی ته سیم

چۆن بترسیم من له دۆزه خ تۆ شه فیع و خودا ره حیم

ئه ی مه قامت قابه قه وسین یاره سووله لالا ده خیل

قاسیره فیکرم له وه سفته ئه ی هه بیبی لایه زال

نایه ته بهر هه ددی زیهنم زیاد له مه فهزل وجه لال

وهک له دنیا به ینی په نجهت بوو به سه رچاوه ی زوال

وا له سه ر به حری شه فاعهت هاتمه ده رگهت بۆ سوئال

تاقه سواری دهشتی ئه دنا یاره سووله لالا ده خیل

مشتهری هدرتۆی له قیامت بو ئه یاغی ئومهتت
دهولمه ندو پایه به رزی هه ربه مایه ی حورمهتت
که مترینی ئومهتی تۆم بمخه قه بزهی عیسمهتت

مه زه هری لوتفی ته تۆ بی به نده یی بی مروهتت

که عبه یی مه قسوودی عالم یاره سووله لالا ده خیل

تایه تی (لاتقربوا) بو عالمی وا تیگه یاند

خوا له گولزاری نوبوهت تۆی به خاتم پیگه یاند

بویه ده رکهی ئه و مه قامه هیچ که سی قهت نه یله قاند

ناوی نای خه یرو لئه لایق زۆر به عیززهت تۆی ژیاند

ئه ی ته بیبی ده ردی (عاصی) یاره سووله لالا ده خیل

* * *

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی ہاشمی محضوف)

وہک تہ ماشای سہ روی قہ ددی دل بہری جانانہ کہم
یانہ مہ یلی وہ سلی لہ یل و غونچہ یی خہ ندانہ کہم
ہہ روہ کوو مہ جنوون لہ داخا روو لہ سہر ہہ ردانہ کہم

ئہ ی موسلمانان بزائن رژو شو و گریانہ کہم
ئاگری دووری کہ کہوتہ سینہ یی بریانہ کہم

پادشاهی عیشق ہات و لہ شگری ہی نامہ سہر
جہزی مہ قناتسی حوسنی جہرگی وا ہی نامہ دہر
بوئیہ وا بیڈل دہ سووریم بی نہ اوو دہر بہ در

بی کہ سم کہوتوومہ داوی دل پیننی قور بہ سہر
بوئیہ ئیستیعفا لہ دونیاو دہ ولت و ہہم ژیانہ کہم

من کہ سہر گہ شتہم لہ دنیا وا مہ زائن بی دلّم
دائما غہرقی خہ یالی مہوسیمی وہ سلی گوّلّم
عالہم ئہ یزانی لہ دہ ورہی لیوی غونچہ ی بولبولّم

وہک بہ ئومیدی تہ ماشای لالہ زارو سونبولّم
روو لہ ئہ گریمچہ و دو زولّف و پہرچہ می رہیمچانہ کہم

بویه بازارم له باغ و گوئشهن لاله و چه مهن
 دهردی دووری هاته ناودل کردییه دارولخه زهن
 نامه وی ژیانی له دووری دهولت و مال و وه تن
 قهت به یارنابن له جوانی سهرو لاله و یاسه مهن
 له علی کولمی وهك دهیینم غه ییه تی مه رجانه کم
 من له مهستی چاری مهستت مهستی بادهی دل به ریم
 ساحیبی نه زمی رهوان و شعری دورپوگه وهه ریم
 جهوهه ره ته فروشم به قوربان وا مهزانه سه سه ریم
 زوهه ره روو هاتومه سه ودا بوویسالت مشتت ریم
 مامله تیش قوربان به عه قل و روح و قلب و جانه کم
 وشکه سو فی بویه دائیم دل ره قن هم دل ره شن
 جومله یان له م عیلمی عیشقه زور نه فام و بی به شن
 قه لبی قه لبیان بی ره واجه چونکه گشتیان روو که شن
 سهیری کهن عاشق له حوسنا وهك گوئیکی روو که شن
 بویه ته حسینی وهزیفه ی عاشق و رهندانه کم
 بویه له م به حره به دائیم گیز ده خوا وهك ماسییه
 عیشقبازی ری نه جات و جاده بی خوا ناسییه
 زاهیدی خود بین که چونکه دیلی نه فسی قاسییه
 روژو شهو غه رقی خه یالی عه یب و عاری (عاصی) یه
 خو منیش ته حسیلی عیشق و خزمه تی خوبانه کم

(۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لی ہاشتی مہ جزویف)

حہمدی زاتی بیّ شہریک و خالیق وسو بجانہ کہم
شوگری نیعمہت بوّ تہ ماشای ئایہ تی قورئانہ کہم
ئیقتیدای قہولی سہ حیجی فہ خری ئینس و جانہ کہم
روو لہ بہیتوللاو شہرعی ناسخی دونیا نہ کہم
پیپڑوی بووبہ کرو فاروق ہہم عہ لی وعوسمانہ کہم
شو کرو لیلا دلّ کہ کہوتہ حہ لّ قہیی داوی کہ مہند
بوّ تہ سہیدی شاہبازی پادشاہی تہ رجومہند
حہ زرتی عہتاری سانی خواجہیی ہی ممہت بلّہند
بوو بہ دہستگیرم لہ عوقبا جینشینی نہ قشبہند
فہ خرہ بہو کہ متر غولامہ بازہ کہی گہ یلانہ کہم
بیّ نہ واوو دہرد مہند و بیّ موعین و بیّ کہ سم
وا بہ بیّ ئاگر دہ سووتیم سینہ ریش وقاقنہ سم
عاشقی زیبا رو حیّکی سوخمہ زہردی تہ تلّہ سم
وہک عہ لائہ ددینی سانی بوّ تہ شای فریادہ سم
روویی ئیستیمداد لہ قوتب و پیبری ہہ ورامانہ کہم

بۆتسه واری دۆ تهبیبی وهك سیراجه ددین ببی
رۆژی قیامت پشتیوانی وهك بههائهددین ببی
بۆ شهوی غهفلت سورهبیای وهك زیاهددین ببی

بۆ نه جاتیمان له شهیتان شاهی نه جمهددین ببی
روو به مه جبووری له قاپی هه زههتی سولتانه کهم

تۆی که غهوسولوسته میددین فهرقی چیه نیزیك و دوور
ئهه دلهی پهت که به جارێ بیخه ریگای شاره زوور
تانه بۆته هه پسی خاك و لوقهیی چه ند مارو موور

بی ویسالت لیم هه رانه جهننهت و حوورو قوسوور
ناره زووی دیداری تۆو خالیید و عوسمانه کهم

گهه تۆ لوتفت هه بیتن نامهوی قهت قهه و قیل
ئاگری لوتفت که هه لکهی هیمه تیشته بووه دهلیل
کافییه گهه تۆ نه زهه کهی تهه ده بیته ئوتمۆییل

جیژنی قوربان گهه چی رۆبی تهی شههی مهولا دهلیل
من له ژیر دامینی پاکت روو و سهه قوریانه کهم

رۆژو شهه و شادیم نه ماوه عاجز و ویرانه مال
وا له دهست غهه دهه به دهه بووم سینه ریش و دۆ به تال
بوومه جیی لۆمهی هه موو کهس بیکهس و ئاشفته حال

وهختی ئیستیمداده تهجا چونکه ماوم بی مهجال
بۆ دلی خۆمی بریندار ئیلتیجای دهه مانه کهم

وهك (فلاتنهر) كه هاتووه بو ئیجابهی سائیلان
سائیلیکی بی نهوام ئهی پادشاهی عادیلان
هاتمه ژیر دامینی عهفوت من به وینهی قاتیلان

گهرنه کهی رهحمی به حالم دهچمه ریزی موفلیسان
دائیم دلی پر له شهررو فیکری چند عیسیانه کهم

نا ئومید روین له قاپیت لام مهحاله بی درۆ
بی حهیا و شهرم و شهکیبی پیم دهنوسی گفتگو
سه دهرم کهی ناعیلاجم دیمهوه خزمهت ئهتۆ

لوتف فهرموو به لکو (عاصی) ریی بیی بو ئاموشۆ
خاکی بهرییت بو ته داوی من له سهرچاوانه کهم

* * *

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہم علی ہشتی محزوف)

سہیری تہ بیارہی ئە جہل کەن ہاتووہ بو غارہ تم
دایہ بہر سارووخی عیللہت ناو دەر وون و قامہ تم
چەند بینای تیک دا لە جیسم ، مەرکەزی سەد ئافە تم
ہەندە مەحزوون و رەزیل و غەمزەدەو بی تاقە تم
بوہ دائیم رووت و قووت و بی زەخیرہی قیامە تم
عومری گەنجیم چوو لە دەست و جوست و جوئیکم نہ کرد
قەت لە بو سولحانی نە فسم گفتو گوئیکم نہ کرد
بو تەداوی لای حەکیمان ئاموشوئیکم نہ کرد
ہیچ لە بازاری شەبابی گردو کوئیکم نہ کرد
چونکہ بی مایەم ئەو یستا سہیری چەند بی بابە تم
رووم بە جارێ کردە نوستن وا لە لیفەہی غەفلە تا
وام دەزانی دین و دنیا وا لە قەبزەہی سەر وە تا
تائەسیر بووم وا بە جارێ من لە داوی نە کبە تا
دل بە سەرما ہەردە گریا چت لە من کرد حەسرە تا
من مە کینەہی زیکر و فیکرم بو شکاندت ئالە تم

کۆششم زۆر کرد له دنیا تاكو مه قسه د چوو له دهست
 دائیما وهك وئیل و وهحشی بی شعور و شیوه مهست
 دیوی نه فسم بووه ره ئیسم مه ركه زی دلمی ده بهست

هیند نه فام بوم ده فعه بیکی بو دیفاع پشتم نه بهست

تازه فیکرم کرد و زانیم زالم و بی مروه تم

حالی حازر وهك قه دیم هه ره ئه سیری دهست هه وام

راسته عومرم گه بیه ئاخیر زیاد له جارن بی حه یام

هه ند حه ریس و بی ده ماغم غه رقی نارگیژی ریام

واکه مه ره بهسته ی ئیتاعه ی نه فس و شه ی تان بووم مودام

بو یه ئیستاش وهك منالیم غه فله ته هه ره عاده تم

یهك به یهك گۆراوه رهنگی حوسنی سه ره له وهحی جه مال

به سیه غه فله ت وابه جی مای تابه که ی ئه ی بی که مال

بابه قه سه وت ره ش نه بیتن رهنگی سوورت وهك زوخال

عومره که م گه بیه نه هایه ت بی ئومید ماوم له سال

روژ به روژ هه رچاوه نۆری چه ند ده قیقه و ساعه تم

یا ئیلاهی نه بووه نابی غه یری تو به خودا خودا

هه م له سایه ی فه خری عالهم وام له سه رجاده ی هو دا

ئایه تی (لاتقنظوا) شم بو نه جات بو ته په نا

ئیلتجاشم برده قاپی حه زه تی شاهی عه لا

مین به عد هه ر ئینتیزاری مه وجی ده ریای ره حه تم

حه مدو لیللا نه قدی ئیمان بو قیامت مایه مه
خوم به شاهنشاه ده زانم ئومه تی ئه و شایه مه
چیم له دارایی جیهانه عه بدی ئه و جیگایه مه
نامه وی نوابانگ و شوهرهت حیفزی ئیمان غایه مه
شاهی من وهختی سه فهرمه بو حسابی قیامت
من به پیری هاتمه ده رگهت پیری پیرانی جیهان
چونکه مه علوومه ده زانم ئیره یه دارولئمان
دهستی من دامانی تو بی ئه ی شه هنشاهی جیهان
نائیبی فه خری ریسالهت جی نیشی قوتبه کان
گهر نییه ئیمدادی (عاصی) زور شره من حاله تم

* * *

(۱۰)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزهجی ههشتی نهخههیی
مهکئورنی مهخزوف)

غهم هات و فهرهح روئی وو ئیستا که ههزینم
باوهر مه که بهو ژیانه که ئه و یاره نهیینم
ته ئسیری شه ری کردووه هیجرانی له دینم

مه شهووره له ئافاقی جیهان ئاهویی چینم
ته عقیبی دلئی کردووه وهک دوژمنی خوینم

بی هووده یه وا ده رچو که ئهم جاره له چاره
ئه گریجه له گهل په رچه می وا بوونه سه یاره
ره شماری دوزولئی وه کو سیداره له داره

مه قسوودی له سهر کوشتنی من بوو به قه ناره
فهوتی سه ره ئهم ده فعه وه کوو چاوی ده بینم

ته قدیری ئه زهل وایه که لهم رووحه ی به ری بم
خوینم برژی شاهیده بوؤ روژی هه سییم
هه رچه نده که بی چاره وو داماوو غه ریم

فه خریکه له ئهم جیژنه که قوربانی سه ری بم
ئه و خوینه بریژی به دل و جه رگ و برینم

وهك وهعدی ویسالی له ئەمن کردووہ تەئخیر
 تەحریکی رەقیبی سەگە لیی کردووہ تەئسیر
 چەند دەفعە کە عەیبی منی بو کردووہ تەقریر
 ششیری برۆی عالەمی پی کردووہ تەسخیر
 رەحمی نییە یەك جاری بە گریان و گرینم
 سەد ناوی خودا بی له قەدو سینەیی باغت
 مەفتوونە له گوئزار و چەمەن لالە له داغت
 یارەبی نەشیوی هەوەس و زوق و دەماغت
 جاریکی بە لەنجە وەرە بو سەیری نەساغت
 تا سەروی قەدو گوئشەن و گوئزاری بیینم
 وهك زوهرە له مەتلەع سەری هیناوەتە دەر^(۱)
 وا مشتەری دل قیمەتی خۆی ناوەتە سەر
 رووحی وه کوو دەستمایە ئەوا ناوە تەبەر
 چەند کەس له سەر ئەم رییە دەبینم کە بە بی سەر
 مەعلومە کە ئەو دەر دە مینیش وەختە بیینم

(۱) ئەم لەتە و دوو لەتی دوای ئەمە، تەفعیلە کۆتاییان لە کێشە کە جیا بە لەباتی (فعلین) بۆتە (فعل). واتە تەفعیلە کۆتاییان لەباتی (مەحزوف)، (مەجبووب) ه.

ديوانه يى دل دهستى كه كردووه بهره قاسى
لام شيتيه لهم به زمه چه ئومىدى خه لاسى
هاتوته سهر لهم گيژره به عينوانى غه واسى
لهم بنده يه لهم عه سره كه مه شهوره به (عاصى)
بيھوشه دلى من له جھ فای وه سلى لهم مينم

* * *

(۱۱)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولان

(مہزہ جی ہشتی نہ خرد ہی)

ماکھوونی مہتسوور)

تاوارہ لہ سہ حرایبی غہم و بی سہروپا خوم
سہرتا بہ قہدہم غہرقہ لہ توفانی بہلا خوم
مہبغووزی موحبیب و ہہموو تہرباب و برا خوم
لہم عہسرہ کہ خنکاوی غہم و بہختی سیا خوم
بی بہش لہ ہہموو شادی یو ہہم سہیرو سہفا خوم
حہیرانم و سہرتاسیمہ بی ہوش و حہواسم
دائیم غہمہ خوراکم و خونینہ لیباسم
بی تاگرہ سووتانی دل و جہرگی پہلاسم
روزہردو سہرفگہنہدہیی دیداری خہواسم
تہی تایعی تہفعالی شہرو نہفس و ہہوا خوم
مہنعم مہکن ٹیمروکہ لہ نالان و گرینم
بی فیکری عیلاجہ جگہرو ٹیشی برینم
لام پہشمہ تہرہستو تہگہر تہو یارہ نہبینم
موشتاقی دہری حہزرتی شہہسواری تہمینم
بیگانہ لہ عہقل و شہرف و ہوش و بہا خوم

بیھوودہیہ بو دہردی ئەمن فیکری تہیبیان
لہ تلہت بووہ جہرگم بہ جہفای تیری رەقیبان
چارہی نییہ گریانى دلّ و چاوی غەریبان

دلّ رۆیوہ لۆمەم مەکن ئەى یارو حەیبیان
دوچارى غەم و غوربەت و گریان و جەفا خۆم
کون کون بووہ جہرگم بہ جہفای تیری مەلامەت
کەوتوومەتہ گێژاوی غەم و بەحرى نەدامەت
لوتفى بکە لەم مەوجە کە دەرچم بہ سەلامەت

رسواوو پەریشانم و تا رۆژى قیامەت
بەدناوی رەقیبى سەگ و بى شەرت و وەفا خۆم
گرتوویہ تەمى حەسرەت و دلّ بۆتە دەماوەند
بەحسى منہ بو خاس و عەوام بۆتە زەماوەند
میحنەت دلّى داگرتم و لى بۆتە قەلابەند

شادى لە منى خەستە بەبى فەلس و بەھا سەند
بى عەقل و شعور دەر بەدەرى دەشت و چیا خۆم
رەحمى بکە توخدا بە منى خەستەوو بریان
دیدەم ھەمو فەوتاوہ لەبەر جۆششى گریان
مەتویسە لە لوتفى ھەمو ئەریاب و رەفیقان

(عاصی) م و پەراگەندەوو دلّزار و پەریشان
شەرمەندەوو داماوو غەریب غەرقى خەتا خۆم

* * *

(۱۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعلان

مفعول مفاعیل مفاعیل فعلان

(هزهجی ههشتی نهخه بی)

مکلفونی ماقسور)

وهك خوینه سرشکم له غهم و میحنهت و هیجران
بۆ شه معی جه مالت وه کو په روانه له سوتان
پهروام نییه باوهر بکه ئهم جاره به قوربان
لوتفی بکه بهم حاله ته ئه ی هزره تی سولتان
سندووقی سه ری خوشت و ههم خالیدو عوسمان
سه رگه شته له دنیا وه کو سه رخوش و نه خوشم
بیگانه له عه قل و شه رف و شادی یو هوشم
خویناوی جگه رمه به دلی خه سته ده نو شم
هه رچه نده هه تیونیم و وه لی سینه به جو شم
قورئانه ده فه رموی مه که قه ت قه هری یه تیمان
مه علوم بووه قوربان له خه واس و له عه واما
که متر نییه له م ده رگه یه هه رگیز له غولاما
شادی بکه ئهم به نده یه جاری له په یا ما
دل سا بیته له م قاپییه قوربان له ده واما
ساتوش بکه ره حمی به دل و دیده یی گریان

لهم قاپییه دست که وتووہ وا جہ و ہہری تہ سکین
 مومکین نییہ بروا لہ دہرت عاجز و غہمگین
 فہزل و شہرف و عہقلی ئد تو نایہ تہ تہ خمین

لوتفی حہقہ لہم رہمزہ کہ توئی کردووہ تہ حسین

سہرداری ہہموو مورشید و ہہم غہوسی مریدان

گہرتالیبی ریگایی حہق و دہرکی سہوایی

یا نائیلی ئہ لتافی حہق و رہجمی خودا بی

یا ئہ ہلی نہ جاتی غہم و ہہم رژی جہ زابی

مہ حسووی دہری حہ زرتی سولتانی عہلابی

مہ حفوزی لہ نفس و شہر و ہہم ئافہ تی شہیتان

ہدرکس دہیہوی جہ ننت و ہہم خولدی موعہ تہ تر

دہست ناکہ وی بیلاہی بہ بی شہرعی موتہ ہہہر

کردووہ تہ خادیم لہ ئہزل سہبقی موقہ ددہر

باوہر بکہ ئہم شاہہ کہ قوتبیکہ مونہ ووہر

پشتینی بہ دہست بگرہو و دامانی بہ دندان

ئہم پیرہ کہ دہستگیرہ بہرہ فتاری شہریعدت

لیی دہست دہکوی نیعمہت و ئہ سراری تہریقہت

ئہو جیگہیی پرنورہ بہ ئہ نواری حہقیقت

سہرفی بکہ لہم و ہسفہ تو ئہ فکاری عہمیقت

مہ شہورہ کہ (عاصی) بووہ شاگردی ئہ دیبان

(۱۳)

مفعول مفاعیل مفاعیل فحولان

مفعول مفاعیل مفاعیل فحولان

(هه زه چی هه شتی نه خره بی)

مه کتورفی مه قسوور)

هدرکه س ده یه وی عیززه ت و هه م عیسمه تی ئیمان
یا تالیبه بو په یه وی سه ر جومله یی قورئان
یا مه قسه دی حیفزی دلّه ئیمروکه له شه یتان

یا شه وقی دلّی عالیبه بو حووری یو غیلمان
با بگری به ده ست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

خوش ته یع و ده لیلیکه له مه یدانی نه جاتا
چهند موشفیه ئه و زاته له هه نگامی حه یاتا
سه ر ده فته ری ئه و سه بته له دیوانی سه باتا

لات حازره بو حیفزی له جه ولانی مه ماتا
توش بگره به ده ست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

زاتیکه که سه ره حه لقه یی پیرانی زه مانه
دورپریکه له سه رگه نجی شه هه نشاهی جیهانه
مه ئزونه له لای زاتی که سوئتانی جیهانه

یه عنی له ته ره ف شاهی عه لا غه وسی زه مانه
زوو بگره به ده ست دامه نی پاکی شه هی عوسمان

شوخیکه که هاوناوی شه‌هنشاهی سیراجدین
نووریکه له ئاساری فیوزاتی به‌هادین
غونچیکه له گوئزاری که راماتی زیادین
سه‌رویکه له ژیر ته‌رییه‌تی شاهی عه‌لادین
بی بگره به‌ده‌ست دامه‌نی پاکی شه‌هی عوسمان
(عاصی) م‌وپه‌راگه‌نده‌وو مه‌جزوون و غه‌ریم
بی عیزه‌ت و بی به‌هره‌وو بی فه‌یزو نه‌سیبم
له‌م زولمه‌تی دووری که به‌بی نوورو شه‌کیبم
ره‌حمی بکه ئه‌ی رۆش‌نی دیوانی حه‌سیبم
دل بگری به‌ده‌ست دامه‌نی پاکی شه‌هی عوسمان

* * *

(۱۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

(هزجی مہشتی نہ خربہ بی)

مہ کفوفی مہ حزوف)

مہ حوی ستمی جہوری رہ قیبانہ دلّی من
مہ جنوونی پہ راگہ نندہ بی ہہ ردانہ دلّی من
سہرفی گوہری عومری لہ گریانہ دلّی من
ناماجی موژہی تیری جہ وانانہ دلّی من
جہ بسی چہ مہ نی چاہی زہ نہ خدانہ دلّی من
پاہہ ستہ بہ دوو زولّقی رہشی شیوہ فہ رہ نگم
کوژراو جگہر پارہ بی پہ یکانی خہ دہ نگم
نیچیری کہ مہندی شہی جہ مشید و پہ شہ نگم
ہاوارہ کہ شہیتانی جہ سوود ہاتہ وہ جہ نگم
ترسم زہ رہری مایہ بی ئیمانہ دلّی من^(۱)
بی مہ یو مہ بیخانہ بہ دائیم وہ کو سہ رخوش
کہ وتو مہ تہ بن کیوی مہ راق بی دلّ و بی ہوش
داماو سہرئہ فگہ ندہ و ہہم سینہ مہ پر جوش
دو دیدہ بی مہستی تہ وہ کردو مویہ مہینوش
خنکاوی شہ پوئی یہ می عومانہ دلّی من

^۱ لہ دستنویسی کی دیکھ دا نو سراوہ: (ترسی).

بیّ حه للی قه زییه ی له میسال عاجزه تووسی
لاری غه له تی حاشیه له قازی که دهنووسی
په روانه به شه معی روخی ئه و بوو به مه جووسی
تالانی سه رومالمه ئه م جاره به لووسی
فیکری عه به سی قازییه حه یرانه دلی من
نه ققاشی ئه زهل نه قشی برۆی کردووه ته رجیح
حل نابی به سه دمانی یو هه م جه دوه لی ته شریح
گوی بگره له ئه م فیکره تو ئه ی تالیبی ته وزیح
حاشا له جبه و خه رقه وو سه ددانه یی ته سبیح
تالیب به مه ی و باده یی مه ستانه دلی من
مه جنوننه دلی خه سته له سه رکیوی جه فایه
بوّ خالی وه کوو له یله که بیّ زهوق و سه فایه
کوژراوی گو له ی عیشقه که دوو چاری هه وایه^(۱)
له م ده رگه یه چه ند ساله که پابه ندی وه فایه
دائیم به ته مای هاتنی ده رمانه دلی من

^۱ له ده ستنووسیکی دیکه دا له جیاتی (گوله ی)، نووسراوه (غه می).

وا گۆشه نشینی قه فهسی سینمه بی کهس
زاماره به په یکانی دو ئه برۆیی موقه ووهس
ئی ئی ناگه ری به دبه ختی ره قیسم وه کو حه سحهس^(۱)

خۆراکی له خوینی جگه ری (عاصی) یه خو بهس
له و حوجه که پر میحنه ته په نهانه دئی من

* * *

^۱ له دوا دهستنووسدا له جیاتی: (وه کوو حه سحهس) که له دهستنووسه کانی دیکه دا هاتوه،
نوسراوه (بهه وهس)، به لām له بهرئوهی به گۆیره ی کیشه که (وه کوو حه سحهس) راستره
ئوه مان دانا.

(۱۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمات مہشتی مہتسور)

عاسیمہی سولتانی زہوقہ شاری کۆ بۆھه منشین
بۆ عولووم وعه قلّ و عیرفان بۆتہ یه ککهم شانشین
حہمدو شوکری پیّ دەویتن لازمه غافل نہ بین

شوگری لوتفی خوا بکہین و قہت لہ ئەمری دەر نہ چین

ئەم مەقامہی دابہ ئیمہ گولشہنہ بۆ عیلم و دین

ئاری وەك ئاری حەیاتہ وەك بەھہشتہ بۆ حەیات

ھەر وەکوو شاران زەمانہ خزمەتییکی گەر بکات

تاجی فەخرہ شاری کۆیہ بۆ جنوب و رۆژھەلات

باغ و میوہی شوبھی جەننەت گیایەکانی بۆن ئەدات

نیرگس و لالہ و بنەوشہ سەف بەسەف ھەم چین بە چین

زۆر مەراقمہ تاکو ماوم سەیری ئەوروپیا بکەم

تا لہ خوشی و وەزعی شاران دیقہ تییکی چا بکەم

ئایا وەك کۆیہ دەبینم تا ئەویش ئیفشا بکەم

گەر بە چاوی خۆم نہ بینم زەحمەتہ برۆا بکەم

وہسفی جوغرافی دەلیلہ شاری کۆیہ یه ککەمین

هەر فنوونى لىي ده پرسی ئەهلی ئەو لیبوونەوه
یەك بەیەك ئەم شوومی جەهله خاس و عام جوئ بوونەوه
وێك قەدیم گوئزاری عیلمی زۆرگوئی گرتوونەوه

هەر وه کوو غیلمان و حووری نهوجه وان کۆبوونەوه
واله ناو باغاتى عیرفان بوو عولووم وگوئچنین

شوکرولیللا ئەهلی کۆیه بوونە یە ککەم بەهەر وه
لایه قی هەرنهوعه مه دحن شارو چیاوودهشت ودهر
ئەهلی فەزل و ئەهلی غیرەت حەقپەرست و با خەبەر

شیری مهستن بۆ شوجاعەت چاونه ترس و پیر هونەر
مه زره عەه ی ئەوسافی زهوقیان لایقه بۆ خوشه چین

گەرنیهایهت خواهی وهسفی زهحه ته قەت نادری
چونکه مه دحی شاروئەهلی قەت بەهیچ کەس ناکری
ئەهلی دیققەت بێته کۆیه فیکری خوئی باراگری

تا بەچەرخى حیرەت و غەم جەرگ و ریشهی با دری
جیی وههای چونکه نه دیوه قەت له ئەقتاری زەمین

گەر جەبەل لبنان بیینم بى شك ئایاغی ده کەم
هەر بەسەرچاوهی حەمامۆک جەرگی ئەو من داغه کەم
سوبح وشام بۆ کهیف و شادی سهیری ناوباغی ده کەم

زۆر بە مه دحی لیوه شاهه بهرزو پەر لاغی ده کەم
لایقه بۆ شاری کۆیه پیی بلین خولدی بهرین

من که کویهم سهیری من کهن قه سرو باغ و په نجه رهم
سهیری کهن لهم لاله زارو لهم هوا رووچیه روره رهم
بیّت و لبنان من بیینی بیّ شکه ده گری وهرهم

من موغازهی زهوق و شادیم ئەو ده بیته دیوره رهم

بابه تی زهوقی ده ویتن تاکو بفروشی له چین

فهللی زستان کۆچی کردو خیهوتی هه لدا به هار

مه نزهه ی شادی و سرووره دهشت و چیاوو دیمه کار

وهك به ههشت رازانه وه هه رچار ته ره فمان لاله زار

(عاصی) یا بیّره ته ماشا و نووکی خامهت بیینه کار

ههر له سه د یهك وه سفی ده رخه بیّ وه فا با ده رنه چین

* * *

پینج خستہ کی

(۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مہزہجی ہشتی تہاوی)

تہ خمیسی غہزہ لی تہ حمہد نازگہیی لہ مہدحی جہنابی مہ لا محہ ممہد جہ لیزادہ

ببینہ مہزہدہری حکمہت لہ عہرسہی دیقہتہ تا سوارہ
لہ بہرقی تیژی فیکری تہو مہسائیل جو ملہ وا دیارہ
سہفای سیئہیی شہرحی مہقامی سرپوئہ سرارہ
لہ تہ عقیبہیی حہ قیقہ تدا کہ سی دانایی تہ سرارہ
لہ ناحہق لا بہ حہق مو لہق حہ قایق بین و بیڈارہ
تہ ماشای لہ وحی قہ لہی کہن بیحہ مدیللا کہ مہ شغووفہ
لہ گہل تہ سراری قورئانی بہ دائیم فکری مہ ٹلووفہ
بیحہ مدیللا لہ تہ فلاکا و ہا مہ عرووف و مہ وسووفہ
لہ واقیفدا کہ تہ وقیفہ بہ و ہ قفی و ہ قفہ مہ وقووفہ
قہ فاییی قیف قیفی قافی بہ قافی قوہ دہووارہ

به بیّ جوهد و مه شه ققهت بو و سوولی عیلمی مه ئموولی
 ئەوا سه بته خه تی قودرهت له ناو دیوانی مه قبوولی
 موته هههر تاهيرو ته تههر له ژهنگ و توژی مه شغوولی

به جوهدی حاسیل و ته حسیل و ئیستیحسالی مه حسوولی

حوسوولی حهوسه لهی حاسیل به ئەسلی ماحه سه ل دیاره

له یومنی مه قدهمی ئەودا زه مین حه قیه که مننهت کا

به سه ر ئاسمانی هه قته مدا ئەویش ئیقراری عیززهت کا

چه جیگای حیره ته زاهید که که سبی عه قل و هیممهت کا

موده ققیق با له دارولیفکری ده قوولبابی دیققهت کا

به ته دقیقی ده قایق دهق ده زانی کۆیه ئەم شاره

خه زینهی عیلمه خوئسینهی هوویدایه موفیداتی

له به حری عیلمی وا دیاره وه کوو که وههر که لیماتی

دره خسانی له بهر مه عنا خوتووتی سه سه حیفاتی

ده فینهی نه قده نه قدینهی نه قیداتی نه قیزاتی

مه لامه و سوومی مه رسومه له سه ر ریّ فه خری موختاره

له مه عنادا که لامی ئەو هه موو ته ئتیف و هه م میلقه

یه قینه په پیرهوی قه ولی به جاری مووجیبی عیتقه

به قووهی عیلمی فارووقه موقیتی باتیل و فیسقه

به ته سد یقاتی سد دیقی سه داقه ت مه سده قی سیدقه

خه تی بی خوتبه خیتابی خه تی بی نه مری غه ففاره

چووه ناو به حری عیلم و دورپی مه عنایی ده ری ناوه

هه یولای فیکری خو دیاره ئیحاته ی عیلمی واداره

سیراجی مه زهه بی ئیسلام جه لیزاده نه واماوه

له زینوورهینه وه نووری حه یا چاوه ی نه وا ماوه

چرای مه جموعی جه معانه جه ماعدت نه قشی په رگاره

له ولکه ی میلله تی ئیسلام قبولیان کرد به مه خدومی

ئیمامی نه هلی عیلمه نه وه هموو رازین به مه ئمومی

له فه می جاریه ره مزی هموو عیلمیک به مه نزومی

له عیلمی حه زه تی عه لیه ویلیاتی به مه علومی

شه رایع شاریع و مه شروع شروعی روزی ئیزهاره

ئیلاهی نه م جه لیزاده دلئی دور بی له گه ردی غه م

ته له ب ده کری ته سیحه ی حق به مه علومی نه ویستا له م

قراری حه ققی هه چاری له فه می بوون نه ویستاجه م

نه ئیممه ی نه ربه عه هه ریه ک له سه ر روبعی نه ویستا نه م

وه لئی عه هدی هه موویانه محمده یاری هه چاره

له گهردوونی حقیقه تدا وه کوو کهو مه رکه بی زانی
خه یالاتی موفیدو هم فونوونی مه زهه بی زانی
جودای حه ققی له باتیل کرد مه فادو مه تلّه بی زانی
له کۆکۆکۆن وه کوو کۆنه که واکیب مه وکیبی زانی
به توولی عومری عه مروزه یید شوکرگفتاری ئه خباره
حه تا ئاسمان له دهورا بی ئیلاهی هه ر عه لامهت بی
له تاریکی شهوی جهه لا چرای ده فعی زه لامهت بی
موقه ووی دینی ئیسلام و شههی ئه هلی عه مامهت بی
ئیلاهی تا له دنیا زهید و عه مری بی سه لامهت بی
ئه یا مه سه وودی ئیبن ولحاج که بو دین مه رجه عی کاره
ئیلاهی عه فوو فه رموو تو که ئیمه ئه هلی ئیمانین
له سه ر وه عدهی حه قی خۆته به هیوای حوورو غیلمانین
هه زار (عاصی) وه کوو من بی له سایه ی ره حمی ره حمانین
به حوکی عیلم و حیلمی سه برو شوکری ئه و موسلمانین
وه ئیلا جاهیلی وهک (ئاشگه یی) گو مرایه بیچاره

* * *

(۲)

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل مفعولن

(هزهجی ههشتی نهخههیی)

(مهکنوونی معجزووف)

(ته خمیسی غهزهلی وهفایی)

یاران چه عهجهب دهوری قهمهروك شهوی تاره
وامهوسیمی گوئزارو گول و گهشتی مهزاره
وهختی ههوهسی بولبوله وا بهختی بهکاره

رؤژی تهرهه و فهسلی گول و روویی بههاره

یاران گوئه کهم کوا کهدهمی بؤس و کهناره

نهشیئکه له جلوهی روخی تو حوسنی زولئخا

شهیدا سیفتهتی عیشوهیی تون وامیق و عهزرا

وارهونهقی بهخشیوه به گول قامهتی رهعنا

گول ناره بهدهم سوورهتی غیلمان قهدی تووبا

گۆشهیی چهمن و روویی گول و پاییی چناره

زاهییده ته گهر وهربگهری قهت مه که لؤمهیی

تاوس نییه نهقشی چ له راست گوئگوئی سوخمهیی

وهك زولمهته دونیا که له داخستنی دوگمهیی

بنواره له ناو ههلقهیی زولقی سهری کوئمهیی

دوو رؤژی درهخشانه له ناو دووشهوی تاره

دەرۋا له دلّم خه سرهوی شیرینی چه له نگم
 بی باکه له من نهو که ده لئی قهومی فه ره نگم
 بهرتیری موژهی داوه دلّم ، دل بهری شه نگم
 بوچی نه گریم کوشته بی سهد غه مزه خه ده نگم
 من ئیک و نیزامی حه به شی زاده هه زاره
 مه مکوژه به تم دهرده وه هه ردهم به نه وایی
 پیوه ند مه که تم به نده یه هه ردهم به هه وایی
 فتوا مه ده بو کوشتنی هه ردهم به خه تایی
 بهو زولف و موژه مه مکوژه هه ردهم به جه فایی
 جاریک له ته نافم مه ده جاریک له قناره
 ته شبیه بکن ئه رقامه تی تو به حه نه سه هون
 شهیدایی نه تو که بکی خه رامن و ته زه پروون
 سه رئاسیمه لهو قامه ته سهد عه ره و سه روون
 زولف و روخ و پوستانی قه دی نه و بهری سه روون
 نهو عه تره به زاهیر گول و نارنج و نه ناره
 بو وه سللی جه مالی تووه لهم میحنه ته ئالام
 مه جنووم و سه رئاسیمه وو کوشته بی له یلام
 لهو گول شه نه عاشیق به گول و سونبول و لالام
 بهو قامه ته ره عنایه شکوفه ی قه دو بالام
 قه د ناره ون و باغی گولان باغی نه ناره

هه‌رده‌م به ته‌مای ره‌ونه‌قی سونبول که ده‌نالئ
وه‌ک بولبولی شه‌یدا به هه‌وای گول که ده‌نالئ
لۆمه‌ی مه‌که (عاصی) به هه‌موو ده‌م که ده‌نالئ

هه‌ر له‌حزه وه‌فایی وه‌کو بولبول که ده‌نالئ
که‌س مه‌نعی نه‌کا عاشقی گولزاری به‌هاره

* * *

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
(رہمہ ل مہشتی مہرزوف)

تہ خمیسی عاصی لہ سہر غہ زہلی سہید ئہ حمہ دی مولہ ققہب بہ حوسینی

بۆتہ داوی ئیچی جہرگت فورسہ تہ (عاصی) وەرہ
وا تہ بیبی دہردی باتین ئیمپرؤ بۆ خۆی دوختہرہ
حالی خۆتی بۆ بہ یان کہ پیچی بللی بہ و کیشوہرہ
وا بہ غہ مزہی جہرگی پر خویں کردووم ئہم دل بہرہ
نووکی مژگانسی لہ بۆ دل پارہ کردن خہ نجرہ
سہددی کردوہ ریچی ویسالی دل رفینی مہستہ چہم
خواردنہ وہم خویناوی مہرگہ ، خواردنیشم بۆتہ غہم
من سہرم دہرناچی یاران روو لہ قاپی کی بکہم
تیری غہ مزہی ہند بہ تاوبؤم دی لہ دوویہک دہم بہ دہم
سہیری سینہم کہن لہ ہہرلا کون کونہ وک پہ نجرہ

تۆ له گولزاری جهمالی (عاصی) سهیری چی ده که ی
 یادی وهختی نهوجهوانی و سهردهمی گهنجی ده که ی
 بۆیه سککه ی شاه ی حوسنی دائیما تهرویجه که ی
 بو موسه خخه رکردنی دل په رچهم و ته گریجه که ی
 هیترشی هیئا ده لئی تابوورو تیپی عهسکه ره
 موبته لای دهردی فیراقی دل بهری شیرین زبان
 ئیش و نیشی ههنده زوره جهرگ و دل هاتوته ژان
 ئاگری به ربووه دهروونم ههر ده سووتی بی و چان
 دوو که لئی ئاهم ده چیتن دم به دم بو ئاسمان
 ئاگری دل زور به تاوه سینه عهینی مه جمه ره
 خه و له چاوم ناکه ویتن به و شهوی دوورو دریتر
 ته شکی حه سرهت هه لده ریتری دائما وهک ئاوه ریتر
 من له سه حرای دهردی دووری هه لده سووریم گیتر و ویتر
 وا له دهریای عیشقییا که شتی وجودم که وته گیتر
 دل له ناو ته مواجی ئهم به حره میسالی له نگه ره
 ههنده بی لوتفه له گهل من مه یلی بو وه سلی نییه
 چاو ده گریه چاره یهک بو ته شکی وهک سه یلی نییه
 پیم ده لئی ته و هه رزه گو یه هیممه تی قه و لئی نییه
 ههنده مه غرووره به لای من موته قا مه یلی نییه
 من فه قیر و بی که سم ته و پادشاه و سه روه ره

من که (عاصی) م حمدولیللا پاک نیازو خوش دلم
والهناو باغاتی نهزما بولبولیکی سهچلم
هم له سایه‌ی شیعره‌کام خاوه‌نی چه‌پکه گوتم

ته‌ی (حوسینی) قه‌ت مه‌پرسه ماجه‌رای دهردی دلم^(۱)
گهر به ته‌ژماری^(۲) بنووسی^(۳) سه‌د هه‌زاران ده‌فته‌ره

(۱۳۹۵)

* * *

(۱) له ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا نو سراوه: (ماجه‌رای دهردی دلم).
(۲) له ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا نو سراوه: (گهر به ته‌عدادی).
(۳) له ده‌ستنووسیکی دیکه‌دا نو سراوه: (بنووسری).

(۴)

مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
(مزهجی مہشتی نہ خردی
مہکنوینی مہخزوف)

تہ خمیسی غزہ لی وہ فایی

ئہی قووه تی نوتقت هه مو تہ بلیغ و بہ لاغہ
ئہی شہوقی دو چہ ہرہت نہ موشاییہ بہ چراغہ
ئہی سیوی دو کولمت نہ مناسب بہ مہراغہ^(۱)

ئہی پرتہوی حوسنت هه مہرہنگی گولہ باغہ
نہ شئہ و نہ زہرت شہوقی دل و زہوقی دہ ماغہ

حوبیت لہ دلہم ساییتہ مہروانہ وجودم
بو روتبہیی خاسانی^(۲) دہرت نیمہ وجودم
بہو لوتفہ کہ کردت ہمہ دہم وا لہ سجوودم

ئہ سماء و سیفاتت بہ تہ جہ للی لہ وجودم
شہو بوو کہ توہاتی لہ منت کردوہ چراغہ

(۱) لہ دہستہ نویسیکی دیکہ دا لہ باتی (بہ مہراغہ) نو سراوہ (بہ چہ باغہ).

(۲) لہ دہستہ نویسیکی دیکہ دا نو سراوہ: (چاکانی).

وهك هاته تهماشام و كه ههستی ئه له می کرد^(۱)
دهر له حزه بهسه د نه شئه كه سهوقی حه ره می کرد
نه بزی دلی و گرتم و فیکری و هره می کرد
چهند نه شته ری غه مزه ی له دلم داو و ده ری کرد
قانونی حه کیمانه پرسیین له نه ساغه
وهك هاتییه ناو دل دله سووتاه له تاوت
عالم هه مو حه یرانه وو پابهسته به داوت
بو رویی جیهان کافیه یهك نه شئه له چاوت
تو هاتییه گو لشن له بهرئه م زولفی بلاوت
زور پی نه چوو رویی له چه من لاله له داغه
ته سدیقه كه عالم هه مو حه یرانه له رازت
مه حموده له غه زنه ینی جیهان مولکی حیجازت
چهند خوشه كه دیار^(۲) بم له نه زهر لوتفی ئه یازت
زولفت به هه ناسه م كه نه یا سینیه یی بازت
زستانه گو لستانه وو پابهسته یی زاغه

(۱) له ده ستنوسینکی دیکه دا سئ له ته که ی پیشه وه ی ئەم پینجینه یه ی به م جوړه هیناوه:

بهو نه مره كه ششیری بروی هات و شه ری کرد

سولتانی روخت بو منی بیچاره سه ری کرد

چهند تیری موژه ی بوو له دوو قهوسه ینی ده ری کرد

(۲) له پهراویژدا له جیاتی (دیار). نو سراهه (سهگ).

ره حمی بکه بهم خهسته وو پروانه گولی من
وهك بولبولی پرزازه دهنالیننی دلی من
بو لوتفی تهتویه که سه فا خواهه دلی من^(۱)

لهم راسته که بازاره چهنادهن به دلی من
ههر مهرحه مهتی تویه خه ریداری ته یاغه
دوو له علی دورئه فشانی^(۲) له نار دوو سه فی زولفه
ته شبیهی بکه ی به دره ، نه قانونه ، نه عورفه
جلوهی نه زهری تویه له روژابووه توحفه
ئهم کولمه که نارایشه سه د دائیره زولفه
گول شهوقی به شه و داوه چراخانه له باغه
شیواوو زه بوئم بی مهی^(۳) و موتریب و ساقی
بی هوش و جنوئم وهره ئهی ئولفه تی باقی^(۴)
بی عهقل و فنوئم وهرن ئهی موتریب و ساقی
سووتاوه دهروئم وهرن ئهی موتریب و ساقی
بوئم لیده له ته مبووره وو بوئم پرکه ته یاغه

(۱) له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (بو لوتفی تهتویه که دهنالیننی دلی من).

(۲) له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (دوو کولمی دره خشاننی).

(۳) له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (شیواوو زه بوئم وهرن ئهی ...).

(۴) له دهستنوو سیکی دیکه دا نو سراوه: (... وهرن ئهی موتریب و ساقی).

(عاصی) چیه تالیب بنه‌ی و زهوق و سه‌فایی
وا حازره باجگر له ده‌ری عومری فه‌نایی
له‌م خانه ره‌واجه که ده‌لین روح به سه‌وایی
چاره‌ی نییه دیوانه‌یی رومی تویه (وه‌فایی)
سه‌د ده‌فعه ته‌گر بیبهنه سه‌ر پیرو و جاغه

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ لہ ہاشتی مہخزوف)

تہ خمیسی عاصی

لہ سہر غہ زہ لی عہ لی تہ ہرانی

یار ئہ وا ہاتہ تہ بہ سوسوم غونچہ یہ کی نہ و دہ مہ
دل بہ تالان چوری سوپاہی پەرچہ م وئہ گریجہ مہ
پیٹ بلیم جانا لہ سہرچی من کہ حال ئاشوفتہ مہ

حہلقہ حہلقہ ی زولفی یاری من ہہ مووی پیچ و خہ مہ

تا خہ م و پیچی دہ بینم خوار دنم پیچ و خہ مہ

رؤژی ئہ و و ہل بو کہ زانیم من بہ غہ م تیگہ ل ئہ م
موبتہ لای دہ ردی گران و عیشقی بی مہ حسہ ل ئہ م
ہر و ہ کوو پەر وانہ تووشی سووتنی مہ شعلہ ل ئہ م

وہک چرای کولمہ ی دہ بینم من سہراپا ہلہ ل ئہ م

شوعلہ یی روت کہ م کہ جانا بانہ سووتیم بہ و شہ مہ

دہ فعدی لوتفی بفرموو لابہ بہندی دوگمہ کہت

بو تہ ماشای باغی سینہ ت بو تہ پەر دہ سوخمہ کہت

دل فیدایی لیوی ئال و چا و ہ کہ ی پیر سورمہ کہت

زولفہ کانت لادہ با دل بیتہ باغی کولمہ کہت

ئاہوی و ہ حشی کہ داوی دیت خہ یالاتی رہ مہ

وهك له دَلْمَا غَمْ به جَارِيّ بۆتسه هَمْ دَهَمْ تازَه مَنْ
نامهوی تَه خَتی فِه رَه یِدوون جَام و هَمْ جَهَمْ تازَه مَنْ
چَهَمْ له مَه وَجی به حَری به سَرابوویَه لَهَمْ لَهَمْ تازَه مَنْ
نامهوی رِیگای حِیجازو چاهی زَه مَزَهَمْ تازَه مَنْ
له عَلی نَابِت زَه مَزَهَمْی مَنْ تاقی تَه بَرۆت قِیبلَه مَه
عِیلمی عِیشت گَه ر مَه راقَه بَیْرَه سَه یِرِی جَه دَوَه لی
سَه رَفی رُووحَه بۆ وِیَسَالَت چَاوَه کَهَمْ خۆ مَه حَسَه لی
شَه رَتی عِیشت پِی نِیْشان دَهَمْ (عاصی) یا هَه ر مَه حَمَه لی
دِین و دُونیای خۆت له پِیْناو پِیْیه کَه ی تۆ نَاعَه لی
هَه رَسَه رِی هَه لَ نایَه ئِیْسْتاکَه ش تَه وَا نَه ی لا کَه مَه

* * *

(٦)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزهجی مہشتی تہوار)

تہ خمیسی غہزہ لی حہزہ تی
زیائہ دین (قدس سرہ العزین)
لہ وہختی وہفاتی فہرموویہ تی و نووسرایہ وہ

غولام و دہولہ تم ناوی کہ مایہی زہوقی لہزہ تمہ
شہباب و شہو کہ تم ناوی کہ مردن باری حہسرہ تمہ
رہبابی عوشرہ تم ناوی کہ وہختی کووسی رہحلہ تمہ

کولاہی سیحہ تم ناوی کہ عیللہ ت تاجی زیللہ تمہ
کہ وای عیززہ ت لہ بہرناکہ م کہ قیللہ ت بہرگی رہحمہ تمہ

لہ شہوقی عشقی سولتانی بیحہمدیللا سہنا خوانم
لہ رہمزی ئەمری سوبحانی ئەمن شیواو حہیرانم
بہ حوکمی زاتی یہزدانی پریئیشان و پەریشانم

لہ عہیش و نوّشی حہیوانی ئەمن چبکہ م کہ ئینسانم
خہیالی بی بہقا بوّچی کہ زیگری نارو جہننہ تمہ

له پیش خه لقی هه موو عالم فه لهك ماواى نه بوو قه تعا
 له ژیربارى زه مین یاران سه مهك جیگه ی نه بوو قه تعا
 له ناو خانه ی عه ده مدا بوو مه لهك جیگه ی نه بوو قه تعا
 به شه ر ته سلا نه بوو ناوی مه لهك ریگه ی نه بوو قه تعا
 له عه رشى وه حده تا وا بوو كه ره حمه ت جیى مه حه بیه تمه
 عیباده ت بو كه سی چاكه خه به رداری شه ریعه ت بی
 سه عاده ت بو كه سی چاكه ته ریق دارى حه قیقه ت بی
 نه دامه ت بو كه سی چاكه گرانبارى زه میمه ت بی
 عه یاده ت بو كه سی چاكه گره تارى ته بیعه ت بی
 كه من مه فتوونى جانانم چه باكم ده رد وعیلله تمه
 ته گهر مه عشوقه ساقى بی بلئى زه هراوه بینوشه
 به یادی وه سلی دلدارت وه ری بگره تو بینوشه
 نه بی باكت له هیه چ عالم بلئین مه دهوش و سه رخوشه
 ته گهر دل بهر بلاوینئى هه موو ده ردو به لا خوشه
 خودا ناكرده مه یلی نا چه فه رقی سه قم و سیحده تمه
 له پایینم ته جهل هات و دلئى گه زتم وه كوو وه بیاب
 له دیده ی عومر جارى بوو سرشكى خوین وه كوو سه یلاب
 رژاندى پیاله یی ژینم به سه ر جهرگا وه كوو زه هراب
 كه دیم خوین جاریه ئیمرو له جهرگ و دل وه كوو سه یلاب
 گوتم ئه م شاهیده م كافیه حیساباتی قیامه تمه

وهره (عاصی) به عه قلی خۆت مه ده فتوای به تال هه رگیز
له بو باری هه موو عالم مه به چارپای جه مال هه رگیز
خدریکی سیره تی خۆت به مه به سه ودای جه مال هه رگیز
وهره (فهوزی) له فه همی خۆت مه که فیکری به تال هه رگیز
ئه وهی تو ته ده گهی قوربان ئی شاراتی له خیلله تمه

* * *

(۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مەزەجی هەشتی تەوار)

تەخمیسی حاجی مەلا زاھیر لە سەر غەزەلی مەلا عاصی

عەدالەت پیشە بوو شامیل لە بۆ ھەرکاری مەردانە
لە بەرچاپووک و چالاکی فراندنی گۆی لە مەیدانا
خەسارەت بوو ئەوا رۆیی بوو ھەسرەت لە دڵمانا
لە دەنگی ئەلویداعی دڵ ھەموو عالەم پەریشانە
لە ھەر لایێ تەماشاکە ی سەدای نالین و گریانە
چە راحت بوو لە سایە ی ئەو نەبوو ئەنواعی ئاشووبی
نەبوو خەوفت لە ھەر وەقتی لە بۆ ھەر کاری تۆ چووبی
لە پێ و پایی میرانی مساواتی بەدی و خووبی
ھەموو عالەم لە نالینە وەکوو نالینی یەعقووبی
دەلین و یووسفی ئیمە ئیرادە ی دەشتی کەنعانە
ئەو مەحمودی ھەمتایان خەجالەت ما لە (واحررت)
تەغیر بوو دەنگی بی سایان لە تاوان گشتی (واصفرت)

له وهختی کۆچ و رهحله تدا وجوهیان گشتی (واسوډت)
 ده لیبی چاوم له تاوی ئەو گه یشته حالی (وابیضت)
 به تاوی ئاگری دووری هه موو هه رسینه بریانه
 ئەوا مه خلووق هه موو ویستان ده کهن داستان ئەلین کوو بوو
 تهحه مول پیشه وو موشفیق خیلافی وانى پیشوو بوو
 قه بیله و ئەهلی شارستان به جوود و نیعمه تی پر بوو
 عه جه ب ئەخلاق و لوتفی ئەو به عاله مدا که شامیل بوو
 له ژیر سایه ی ئەوا گشت کهس شوولی لوتف و ئیحسانه
 حه بیب و خو شه ویستی مه له ئیمه دابراوی تو
 مه لین رو بی به یه کجاری به یه کجاری له هه ر کو بی تو
 له هه رشوینی که تو ی لی بی هه موو عاله م موتیعی تو
 عه زیزی ئیمه بوو قوربان عه زیزی بوو مه قامی تو
 موباره ک بی خودا حافیز ئەوهش هه ر لوتفی ره حمانه
 له ده ست مه دحی تووه خامه شه قی برد ئەلئه مان ئیمرو
 هه موو مه دداح و هه م شاعیر تهحه بیورمان ئەلین هه یرو
 رجایه (الحذر) (ظاهر) له پیشی وه ی بلایی وه یرو
 له ئەوسافی ئەوا (عاصی) که فیکری قاسیره ئیمرو
 زبانی له نگ و راوه ستا خه ریکی ده ردی هه جرانه

* * *

(۸)

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

مفعول مفاعیل مفاعیل فاعولن

(هزهجی ههشتی نهخروبی)

(مکوفی محزوف)

(تهخمیسی غهزه لی سافی)

سهیری که له ته برۆی چه عهجه ب نه قشی کشایه
ئه م جه دوه له بی وینه له کرداری خودایه
چه ند عاشیقی بیچاره که به وشیره کوژایه

ئه ی پرته وی رهنگت به مهسه ل عهینی چرایه

وهی هه لقه یی زولفت شه به هی داوی به لایه

هه ر سینه مه بیستون و به شمشادی کولنگت

مولکی دله ویرانه له بهر وهسلای درهنگت

تابووری موژه هات و له گه ل زولقی فه رهنگت

کردیانه نیشانه ی سه ری مژگانی خه دهنگت

بو یه دله که م بی که سه له م گو شه خزایه

ئه وماره له گه ل گه نجی جه مالت ته به دی بی

زولمت له گه ل ته و پرۆه که هه روا ته به دی بی

له و عاریزه وا په رچه م و گیسوو ته به دی بی

چو ن باوره کافر له جه هه ننه م ته به دی بی

وه ک جه ننه تی روخساری به ته و زولقه درایه

گهر تالیبی ژینی مه چوبه ر شهوقی جه وانان
 بی شہرت و وہ فابی مه چوبه ر زهوقی جه وانان
 بی نہ قد و بہہابی مه چوبه ر عیشقی جه وانان
 بی یار و دلایل پامہ نہ بہر عیشقی جه وانان
 چند سہر لہ سہر ٹہم رتہ لہ سیدارہ درایہ
 مہ شہورہ لہ ئافاقی جیہان زاہیدی خود بین
 جیتی سہ جدہیہ میحرابی برؤ و عاشقی غہمگین
 گہر تالیبی بو زولقی رہش و پہرچہ می چین چین
 بروا نییہ ٹہ سلا لہ قسہی زاہیدی خود بین
 مہ علومہ حہیای عاشقی بیچارہ رژیہ
 روژیککی دہ گریام و بہ عینوانی وہ فای
 پیم گوت و ہرہ ٹہی شوخی جوانانی ہومایی
 دہرم کہ لہ ٹہم سیبہرہ دل کانی عہتایی
 سہ وداسہری توّم مہ مخہرہ زیندانی جودایی
 سندووقی سہرت دہ فعہیی مہ یلم کہ وہ لایہ
 مانی دلہ کہم رہسمی ہیلالی تو دہ کیّشی
 تا چہرخی فہ لہ ک نہ قشی ویسالی تو دہ کیّشی
 (عاصی) بہ جہ فا جہ ورو مہ لالی تو دہ کیّشی
 خوونم برژی عہ کسی جہ مالی تو دہ کیّشی
 تا نہ مکوژی نازانی کہ (سافی) بہ وہ فایہ

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ لہ ہشتی ماقسور)

تہ خمیسی غہ زہ لی حہ زہ تی مہ ولانا خالد (قدس سرہ)
بہ مونسہ بہ تی ئہ وہی لہ گہ ل قہ زیہ ی کوردی پیک دہ چن
چونکہ ئہ ویش نارہ زایی دہ برپیوہ بہ رامبہر مہ قسوودی خوئی
منیش بہو نہ و عہ تہ خمیسم کرد

یازدہ مینی مانگی ئازار نوّسہ دو حہ فتاو چوار
چہ رخی ہیوا کہ و تہ چہ پگہ رددہ رحقی ئیمہ ی ہہ ژار
ئہ شکی حہ سرہ ت وا لہ چاومان بوّتہ خوین و دیتہ خوار

موسم عید است ما نومید از دیدار یار
عالمی در عیش و نوش و ماو چشم اشکبار

شان بہ شانی یارہ عالم وا لہ گولشہن تہن بہ تہن
من دہ گریہم زور بہ ناسور داخہ کہم بوّتو و تہن
کہ و تنہ بہر پیی ناحہزی خوّت سونبول و لالہ و چہ مہن

ہر کسی بایار در گشت گلستان است و من
زشکی سرخم شد کنار از داغی ہجران لالہ زار

نیشتمان داخی گرانم هاته سهرتۆ ههوری غه م
بو هه موو قهومی عهزیزت هه ر تهتۆ بووی جامی جه م
چۆن نه گریه م فور به سه ر که م که وتیه ژیرباری سته م

جان نثار مقدم جانان نکردم دم بدم

چیست بهره از تفرجگاهی تحت جان نثار

حه قمه گه ر من زوو بسووتیم دائیما ههروهك سپه ند

بی شعور و دل به ئیش و ده رده دارو موسته مه ند

سه ده سه ف روئی له ده ستمان هیچ که سیك تۆله ی نه سه ند

بی نواو دل پر از خارو غریب و دردمند

دست بردل سر بزانو چشم در ره دل فگار

بی که سه ته م نیشتمانه چۆن هجوومی کرده سه ر

هیژی بیگانه له دوور هات گشتی کردن ده ربه ده ر

که س نه بوو وهك شیرى مه ست بی روو له مه یدان بیته ده ر

سینه سوزان دل فروزان کوچه کوچه در بدر

کس مبادا هم چومن اواره از یارو دیار

سه یری که ن مندا له کاتمان چۆن ده گریه ن وا به کول

حه سه رتا بو ناسکه کانی غونچه لیوو کولمه گول

ههروه کوو بولبول به زاری وا ده سوورین چل به چل

بکره جویی شد زهر چشم روان از خون دل

عاقبت کردم دوا داغ فراق سرچنار

(عاصی) گەر هۆشت له خۆیه موبتهلانی توۆ بهدهرد
پیاو به تهسلیمی قهزا به روومه که ناو دار و بهرد
رووبکه دهرگاهی لوتف و رهحهتی یهزدانی فهدرد

خالدا گزنیستی دیوانه و صحرا نورد
تو کجا کابل کجا و غزنین و خاک قندهار

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(روده‌لی مهشتی ماسور)

ته‌خمیسی قه‌سیده‌ی
حه‌زره‌تی نه‌بووبه‌کری سدیق
به‌کوردی

پیرو ئوفتاده‌و زه‌عیفم ناته‌وان و هم‌عه‌لیل
بی‌زه‌خیره‌ی زادی ته‌قوا بی‌نه‌واوو هم‌ره‌زیل
به‌شقی رووحی فه‌خری عالم‌حورمه‌تی زاتی خه‌لیل

جد بلطفك یا الهی من له زاد قلیل

مفلس بالصدق یأتی عند بابك یا جلیل

گه‌رچی من به‌دکارو به‌دخووم تو‌ی خوداوه‌ندی ره‌حیم

ئیلتیجام هی‌نایه‌ قاپیت یا غه‌فوورو یا ره‌حیم

سائلم هاتوومه‌ ده‌رگه‌ت یا غه‌نیی و یا که‌ریم

ذنبه‌ ذنب عظیم فاغفر الذنب العظیم

اننی شخص غریب مذنوب عبد ذلیل

بيکھس و مہفتوون و عاجز و ا لہ حوجرہی پر غہ ما
رووم لہ سفرہی رہمہتت کرد ہیچ ئومیدیکم نہ ما
دہست و چاوم و ا بلند کرد یا ئیلاہی بو سہ ما

قل لناری ابردی یارب فی حقہ کما

قلت قل یا نار کونی انت فی حق الخلیل

وا دلی گرتووم بہ جاری قہسوتی بوغزو حہسہد
گہرنہ کا مہحوی لہ سہردل (قل هو اللہ احد)
ہہر دہبئی غہرقی عہزاب بم من لہ دوزخ تا تہبہد

قال یا رب ذنوبی مثل رمل لا یعد

فاعف عنی کل ذنب فاصفح الصفح الجمیل

لہشکری غہم دہوری داوم ری نہ ماوہ بو سرور
زولمتی غہفلت بہ جاری لای نہ ہیشتم زہرہ نوور
ہہر تہتوی شافی حہقیقی و عالیمی (مافی الصدور)

انت شافی انت کافی فی مہمات الامور

انت ربی انت حسبی انت لی نعم الوکیل

من کہ ہہرچہند رووسیاهم پر گوناه و ہہم لہ تیم
خوت بہ خوت فہرموہ لہ قورٹان (اننی رب رحیم)
وا لہتوم داوایہ یارہب حوورو جہناتوننہ عیم

رب ہب لی کنف فضل انت و ہاب کریم

اعطنی ما فی ضمیری دلنی خیر الدلیل

بیٲه گیرم بوون به جاری پیری یو بی تاقه تی
 بووه نه نتیجه دی عومری گه نجیم سستی یو بی تاعه تی
 ئه ی خودایا تو ی ته بیب و دافعی هه ر ئافه تی

عافنی من کل داء واقض عنی حاجتی

ان لی قلبا سقیما انت من تشفی العلیل

موبته لا بوو دل به غه فله ت پر شیقاق و پر خیلاف
 ته و به بی ئه م جا ئیلاهی بی درۆ و لاف و گه زاف
 ریم بده تا بیمه مالت یه عنی که عبه بو ته و اف

هه ب لنا ملکاً کبیرا نجنا ما نخاف

ربنا اذ انت قاض والمنادی جبرئیل

قه لبی داگرتم به جاری زوله تی توولی ئه مه ل
 بی چه یا بووم قه ت نه ترسام هیچ له شمشری ئه جه ل
 رووم نه کرده ری بی سه عاده ت بیکه مه (نعم البدل)

کیف حالی یا الهی لیس لی خیر العمل

سوء اعمالی کثیر زاد طاعاتی قلیل

حه زه تی قاییز ئه واهات (عاصی) یا بو قه بزى رووح
 چی به سه رهات ئه هلی شه و که ت ساحیبی فه تح و فوتووح
 کوا فوحوولی عیلمی دینی دانهری مه تن و شرووح

این موسی؟ این عیسی؟ این آدم؟ این نوح؟

انت یا (صدیق) عاص تب الی مولی الجلیل

(۱۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هزهجی ههشتی تاوار)

تهخمیسی غهزهلی حافیزی شیرازی
له لایه ن مه لا مستهفا (عاصی)
له شاری کۆیه ، له سالی ۱۳۹۲

هه موو عالم بزانی من به شوین چیدا که ئاوارهم
ئه من قیتمیری ته سحابورپه قیمی مورشیدی بیارهم
له شوکری نیعمه تی لوتفی هه موو کاتی له ده ربا رهم
مرا عهدیست باجانان که تاجان در بدن دارم
هوا داران کویش را چو جان خویشتن دارم
زه مانیکه به شهوقی دل خهریکی فیکری ئهم هۆیه م
قوماشیکی غه زهل ده رکهم به ئهم تان و به ئهم پۆیه م
به کوردی و فارسیم نووسی به ناو و شوهره تی کۆیه م^(۱)
صفای خلوت خاطر از آن شع چگل جویهم
فروغ چشم و نوردل از آن ماه ختن دارم

(۱) له ده ستوسیکی دیکه دا نه مانه ی هیلان به ژیردا کیشراوه لهم دوو له ته دا پاش و پیش کراون.

بیحه مدیلا نه جاتمان بوو له ریگهی ناحهق و باتیل
ئیتر تا ماوی خوټ لاده له حیلهی ریگری جاهیل
نه کههی دهستت ته تو بهره دی له دامین مورشیدی کامیل
به کام آرزوی دل چو دارم خلوتی حاصل
چه فکر از خبث بدگویان میان انجمن دارم
له سنفی دائیره ی سه فوهت ده زانم یه ککه م و تاقی
ئه من مه ینوش و بی پهروام ته توش له م مه جلیسه ساقی
منیش بویه گرفتارم له دهست چاوت به مشتاقی
شراب خوش گوارم هست و یار مهره بان ساقی^(۱)
ندارد هیچ کس یاری که من دارم
له دهست سولتانی عیشقایه دلی عالم منی بندهش
دلی کردم ته سیری خوئی له هم سینه و قهلا بندهش
سکه ندر تووشی داوی بوو به خوئی و حیسمهت و سه ددهش
مرا در خانه سروی هست کاندرا سایه ی قدش
فراغ از سروی بستانی و شمشاد و چمن دارم

(۱) هم دیره له دیوانه فارسیه که ی (حافظ) دا نییه. پروانه حافظ نامه ج ۲، نوشته ی بهالالدین خرمشاهی، تهران ۱۳۸۰/ص ۹۴۵.

به راستی ههرچی عاشق بیّ دروست بیّ عهدهد و په یمانی
ویسالی دلّبهری نادا به تهخت و تاجی سولتانی
ته ماشای گفتوگۆی ناکه‌ی له مه‌عنا و له هجه‌یی جوانی

سزد کز خاتم لعلش زنم لاف سلیمانی
چو اسم اعظم باشد چه باك از اهرمن دارم

حه سوودی به دره‌وشت به سیه ئیتر مؤرّیک له سه‌رده‌م نیّ
ده‌با ساتیک له ترسی توّ دلّم بیّ گه‌رد و بیّ غه‌م بیّ
ئه‌تۆش ماندوو مه‌به چیت ده‌میك چاوت له سه‌ریه‌ك نیّ

خدارا ای رقیب امشب زمانی دیده برهم نه
که من بالعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

به چاوی حه‌ق ته‌ماشاکه‌ن وهرن ئه‌ی یارو بیگانه
ببینن چه‌ه‌ره‌یی یارم که چه‌نده نازک و جوانه
منیش هه‌ربۆیه سه‌رخۆشم به ئه‌و دووچاوه مه‌ستانه

الا ای پیر فرزانه مکن عیبم زمیخانه
که من در ترک پیمانه دلی پیمان شکن دارم

له هه‌شتا تیپه‌ری عومرم موسلمانم بفضل الله
وه‌کو بولبول له‌ناو گولّشهن غه‌زه‌لخوانم بعون الله
له مه‌دحی یار هه‌تا ده‌مرم سه‌نا خوانم بحول الله

چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمدالله
نه‌میل لاله ونسرین نه برگ نسترن دارم

ئەمن (عاصی)م و بێ بەهره به قانونی شه‌رع ئە‌ما
له‌ بۆ چاره‌ی برینی دلّ به‌ غه‌یره‌ز ریی وه‌رع نه‌ما
عه‌لاه‌ددینه ئیم‌دادم جه‌زع یاخود فه‌زع نه‌ما

به‌رندی شه‌ره شد حافظ پس از چندین ورع امّا^(۱)
چو غم دارم که در عالم امین الدین^(۲) حسن دارم

۳۱ / ۶ / ۱۹۷۲ م، ۱۸ ی جماد الاولی ۱۳۹۲ هـ

* * *

(۱) له‌دیوانه‌که‌ی (حافظ)دا ئە‌م له‌ته به‌م جۆره هاتوه‌:
(به‌رندی شه‌ره شد حافظ میان همدمان لیکن).
(۲) له‌ دیوانی حافظ‌دا نووسراوه‌: (قوام الدین).

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رہمہ ل مہشتی مفسور)

پینچ خشتہ کی (عاجز) لہ سہر قہ سیدہ کی (عاصی)^(۱)

دیل و پاپہ ندی جہا لہت غافل و شیتانہ خوم
ساکینی کونجی مہ لالہت خادیمی بوتخانہ خوم
سالیکی ریگہی ضہ لالہت پیس و نامہردانہ خوم

مہست و سہر خوش و خہ جالہت بی دل و دیوانہ خوم

دل لہدہست دہرچووی خہ یالی بادہیی مہستانہ خوم

پہندی پند گویمان لہمن قاپی خراپہی دانہ خست

بہ لکو دائیم بووم بہ رامبہر ناسیحانم بہرہ لست

بی موبالات بووم لہ تہ فعالی دروست و نادرست

بی شعور و خو پہسہند و ہہرزہ گو دنیا پہرست

لیوہ شاوہی سہرزہ نشتی تہ قریبا و بیگانہ خوم

^۱ نہم پینچ خشتیہ کی لہ دیوانی (عاجز) بلاو کراوہ تہرہ. بروانہ: عاجز، دیوانی عاجز، پتہ شہ کی نویسن و نامادہ کردنی بڑ چاپ: محمد سید عبداللہ ہمرزنجی، چاپخانہی (عہلاء)، بہغدا / ۱۹۸۶، ۴۹۱-۵۸.

قهت مه کهن باوهر به من ههرچی بلیم ههرچی بلیم
 چاکه زور دووره له من زور زه همه ته قهت بیته ریم
 با به سیمای سالیحانیش بیتمه بهرچاوتان که بیم
 گهرچی زاهیر واده بینن دائیمه ن مزگه وته جیم
 سینه پر بوغز و حسادهت تالیبی نه فسانه خوم
 کهس وه کوو من بی عمه ل خوئی روت و ریسوا قهت نه کرد
 نه فسی نه ماره م به چاکه بو خودا قهت پهت نه کرد
 به لگو ریم بو سهر خه یال و مهیلی ئوخرا قهت نه برد
 سهد نه سف عومرم ته واو بوو رووم له ته قوا قهت نه کرد
 بی زه خیره و مایه پوچ و دل رهش و ویرانه خوم
 بی په ناو بی بهرگ و کیسوهت بی نه واوو پر قه لهدق
 غهرقی ناو دهریایی شه قوهت بی سه فا وهک پر مهراق
 حامیلی نه وزارو قه سوهت بو جهزای بهد موسته حهق
 بی دل و ئیدراک و سه فوهت بی وه فا دهر حهق به حهق
 گیژ و بی فیکر و دهماغ و بی مهی و مه یخانه خوم
 نه فس و شه یتان هاتن و منیان به قایم راوه شانند
 ههر به یه کجاری خه یالی چاکه بیان لیم داته کاند
 دواي تمه بهرگی ئیتاعه تیان له بهرما دادراند
 سهرفی عومرم کرد له دنیا تووی چاکه م هیچ نه چاند
 بی بهشی خهرمانی تا عهت ره نجه رۆو بی دانه خوم^(۱)

^۱ له دستنویسی (عاصی) نووسراوه: (بن ته مای فهرمانی...).

ماسی سهر سهودایه دلّ تینی له ناو ده‌ریایی روون
 عاشیقی شه‌یدایه دلّ بو خنده‌یی له‌یلایی بوون
 چاوه‌شی دنیا‌یه دلّ وهك موتربیی دارایی هوون
 شه‌معی به‌زم ئارایه دلّ بو جیفه‌یی دنیا‌یی دوون
 دین و دلّ سووتای دنیا عه‌ینی وهك په‌روانه خوّم
 غه‌رقی ده‌ریای بی بنی غه‌م پر له‌ئاخ و پر می‌هن
 دائی‌مه‌ن چاو شوّور و روو زه‌ردم له‌قاپی (ذو المنن)
 باعیسی به‌دکارییه دوور بووم له ئه‌حباب و وه‌ته‌ن
 ئه‌ی موسلمانان ده‌خيله ئیوه وهك من قه‌ت مه‌که‌ن
 رووت و سه‌رگه‌ردان و مه‌هجوور وا له‌ریی جانانه خوّم^(۱)
 تاكو ئه‌توانن به‌جاری نی‌ر و می ورد و درشت
 تۆبه‌یی خالیس که‌ن و وه‌سیه‌ت به‌چاکه پشت به پشت
 ناهی یه‌کتر بن له گف‌ت و گۆی به‌دو ئه‌فعالی زشت
 روو له‌مه‌ولا که‌ن به‌راستی نه‌ك وه‌کوو من به‌د‌ره‌وشت
 ئه‌ی وه‌کوو ته‌یریکی سه‌ربالّ بی نه‌واو هیلانه خوّم^(۲)

^۱ له ده‌ست‌نوسی (عاصی) نووسراوه: (مه‌حروم وا له‌رووی).

^۲ له ده‌ست‌نوسی (عاصی) نووسراوه: (ته‌یری که‌سیره).

گەر دهرم كهى تو له قاپى ره حمهتت مه ولای مه تین
كى ههیه بو من بيته مه لئه و مه ئواى حسین
غه یری تو كيیه غه فوور و بیپر و (خیر الراحمین)

روو له كئى كه م روو له كئى كه م (یا اله العالمین) ^(۱)

وا له بهر دهر گاهى عه فوت روو رهش و بی یانه خو م

جاهیله ههركهس كه غافل بی له شو كرى نیعمهتت

غافل ههركهس كه خالی بی له ترسى نیقمهتت

چونكه (عاجز) جاهیل و پر غه فله ته بی خیدمهتت

دهنگى (دق الباب) ی یا ره ب وا له قاپى ره حمهتت

بانگ ته كا (عاصى) م و هاتووم بی وه فا و په یمانه خو م ^(۲)

* * *

^۱ له دهستنووسى (عاصى) نووسراوه: (روو له كوئى كه م روو له كوئى).

^۲ له دهستنووسى (عاصى) نووسراوه: (بانگ ده كا (عاصى) مه...).

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمہ ل مہشتی مہخزوف)

تہ خمیسی غہزہ لی شیخ ئہ نوہرم کردوہ
لہ ہہ ولیرہوہ ناردبووی لہ بابہت ئایہ تی
(لن ترانی) و (قاب قوسین)

سہیری دوو ئایہت ہفہرموون چۆن تہرازووی حورمہ تن
دہرحہ قی دوو زاتہ ہاتوون ہہردو ئہہلی عیززہ تن
یہعنی مووسا وو محمہد فہخری جوملہ ی ئومہ تن

(لن ترانی) و (قاب قوسین) ی کہوا دوو ئایہ تن
بوّ جہوابی پیر مہعانی ہہردویان بیّ غایہ تن

حہزرتی مووسا بہدیتن فیکرہ کہی مائیل بوہ
(لن ترانی) بوّ جہوابی ساعہ تہن نازیل بوہ
(قاب قوسین) بوّ محمہد روتبہ یی فازیل بوہ

(لن ترانی) دہرحہ قی مووسای کہ لیمی فہرموہ
(قاب قوسین) یش لہ بوّ فہخری ریسالہت ہاتوہ

گەر به راستی روو له حەق کەین تا له ریگا لانه دین
 بهردو داریش تیگه‌یشتوون گوی له مونکیر با نه کەین
 فەرقی مه‌عنای هەردو ئایهت با به کی‌شانه‌ی بکه‌ین

گەر بهوردی تی بفرکین سیعری هەردووکیان بکه‌ین
 قەدری تاھار قیমে‌تی موسا به چاکی تی ده‌گه‌ین

ئاشکرای کردووه به جاری ئایه‌تانی موعتە‌به‌ر
 شەك له دیتندا نه‌ماوه لای دلانی بی کە‌ده‌ر
 دەر‌حەقی فە‌خروئێ‌نه‌نامه خوا له قورئان دای خە‌به‌ر

ئەو به نه‌سسی ئایه‌تی پر نووری (مازاغ البصر)
 پرتە‌وی نووری ته‌جە‌للای بی ته‌ره‌ف هاته نه‌زەر

تی بگه ئە‌ی ئە‌هلی ئیمان بۆت به‌یان کەم جلوه‌یی
 حەزره‌تی موسا له هۆش چوو چەن دە‌قیقه‌و له حزیی
 وه‌ك که دیتی کی‌وی سووتاند که‌وته ترس و له‌رزه‌یی

ئەم وه‌خت بوو چاوی برژی نووره‌کە‌ی دیت زەر‌ه‌یی
 زۆر نه‌ما‌بوو گ‌ر‌ب‌سی‌نی و تیا بسووتی و دەر‌نه‌یی

حەزره‌تی زاتی محە‌مەد وه‌ك له ره‌ف‌ره‌ف سه‌ر‌که‌وت
 عەرشی خوا بووه فەرشی به‌رپی و دینی‌شی به‌ر‌که‌وت
 روئی‌ه‌توللا بووه خە‌لاتی خاله‌ می‌شی ده‌ر‌که‌وت

ئەو له کاتی‌کا له پایه‌ی عەرشی ئە‌علا سه‌ر‌که‌وت
 هیند بل‌ند‌بوو پرتە‌وی نووری خودای لی ده‌ر‌که‌وت

کیوی تووره بو موناچات ئینتیخابی کردوه
 یه عنی بو مووسا که لیمه حورمه تیکی گرتوه
 دهنگی بی رنگ و حورووفه ئینتیسابی کردوه

ئه م له کیوی توور له گهله مووسا خیتابی کردوه
 نه که به دیتن ههر به بیستن گوپی له بو راگرتوه

دیتنی حهق بو محمهده عهقله بپروای کردوه
 فیکری چهند کهس وا له تهفسیر دیاره ئه فشای کردوه
 تی نه گه یوه ههر که سیکی ئه و که حاشای کردوه

ئه م به دیتن پیر به چاوی سهر ته ماشای کردوه
 هیئنده لیی نیزیکی بووه نووری جه مالی دیتوه

مه دح و فه زلی فه خری عالم قهت به گفتار ناگری
 سه دیه کی بیللا به هیچ کهس زهبت و ئیقرار ناگری
 جبره ئیل فه رموی که جیی تو قهت به ئه غیار نادری

(قاب قوسین او أدنی) راسته ئینکار ناگری

غهیری پیغمبهر چه کهس ئه و مه رته بهی پی نادری

موعجیزه ی مووسای که لیم و ئه حمه دی خه یرو لبه شهر
 ئاشکران وه که رۆژی روناک بی گومان و بی خه ته ر
 تی بفرن فه رقی چهنده بیخه نه مه ددی نه زهر

خو یه دی به یزا له گهله ئیعجازی وه نشه قهلقه مه ر

موعجیزه ی مووسا ئه ویت موعجیزه ی فه خرو لبه شهر

سەرفی دیققەت با بفرموون عامی زانای ئینس و جان
بیخەنە بەر چەرخی تەحقیق ئەهلی عیلم و عارفان
با کەسانی مەعنەویش بێن بۆ مەساحە فەزلی وان
هەردویان دوورن ئە یەکتەر بەینی ئەرزو ئاسمان
نەسی ئایەت شاهییدە تەفسیر کراوە بێگومان
ناردراوی زاتی حەققن هەردوزاتی موعتەبەر
بۆ ریسالات و نوبووەت هەردولایان بەهەرەوەر
کافییە روتبەدی موحمەد تاجی خەتمی کردە سەر
(لن ترانی) و(قاب قوسین)ی بە کورتی و موختەسەر
باش دەری خست قەدری موسا و قیمەتی خەیرولبەشەر
بۆ هەموو نەزمی رەوانت کاکە (ئەنوەر) عافییە
شیعەرە کانت بۆ ئەوانە دیلنەخۆشن شافییە
بێ ئەدەب دەرچووم ببورە چونکە شوهرەم (عاصی)یە
ئایەتی پیروزی (مازاغ البصر) خۆ کافییە
سوورەتی ئەسرا بێنە (ئەنوەر)ا چەند وافییە

* * *

مفاعیلن مفاعیلن فعولن
مفاعیلن مفاعیلن فعولن
(مازجمی شہش ماحزوف)

.....

نہ بوو روژی له دونیادا بلایم توخه ی
نه جهل دائیم ده لئی حازر به ساده ی
نه ما عوزرت ئیتر حیرس و نه مهل تاکه ی

جهان جام و فلك ساقی اجل می
خلایق باده نوش از مجلس وی

هه تا ئیستا عیلاجی هیچ که سی نه کرا
ژیانی کهس نه بهد ته دیری قهت نه کرا
هه موو روئی رزی یه که سر له ناو قه برا

خلاصی نیست اصلا هیچ کس را
ازین جام و وزین ساقی وزان می

* * *

مہسنہوی

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان (فاعلن)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان (فاعلن)

(۱) (رہمیلی مہشمی مہقسور) (مہحزوف)

لہ جہوایی سہلام و دوعا لہ لایہن
مہلا عہ بدولمہ جید خہ تییب و مودہ پرسی
مزگہ وتی عوسمان لہ شہ قلاؤہ و ئہ وانہی ناویان براوہ

ٹافہ رین بۆ نووحی نہ زمم چۆن بہ خہ ندہ و پیکہ نین
تہم سہ فینہی پر لہ ئیخلاس واگہ یاندہ سہ رسہ فین
عہ رزی ئیخلاس و سہ لامم ہہ لپریژی بیّ عہ دید
چہ ندہ میلیار و کلور بیّ بۆ مہلا عہ بدولمہ جید
دہ ستہ کانی ماچ دہ کہم من زۆر بہ فہ خرو شادمان
حہ مدولیللا ئیمہ باشین ئہی بوزرگی میہرہ بان
من لہ خوام داوایہ ئیوہش ہہر بہرہ و باشی برۆن
دائیمہ بیّ دہردو غہم بن تا لہ دونیادا دہرۆن

(۱) تہم ہۆ تراویہ لہ بہر تہوہی مہسنہ وییہ، تہ فعیلہی کۆتایی دیرہ کانی ہہندیک (فاعلن) و ہہندیک (فاعلن) ہ، بۆیہ قالبہ کیشہ کہ لہنتوان (مہقسور و مہحزوف) دایہ.

زۆر به عیززهت بچنه قیامهت نهك به ترس و له رزهوه
 وهر بگریین زور به حورمهت ههم به پایه ی به رزهوه
 پر به چهوش و ژووری مزگهوت عهرزی ئیخلاس و سهلام
 عهرزی عوسمان بهگ ده کهم من ههم دوعاوو ئیحترام
 ئهو بینایه ی لئ قبول بی بو قیامهت بیته ریسی
 گو لشنه نی جهننهت له عوقبا بو ی بیته فهرش و جیی
 زۆر سهلامی پر مه چه بیهت بو ره شید ئاغام هه نارد
 بو په نادانی موسیبهت وا به لوتفی خوام سپارد
 بیینه سهر به حسی خوسووسی یه عنی تیپی تالیبان
 دهستی گشتیان ماچ ده کهم من گه وره وو ههم گچکه کان
 روژی پینج جار بو مووه ززین سهر سه فینه ی پر سهلام
 سه د هه زار ملیار سه لوات ده رحه قی خه یرو لئه نام
 (عاصی) عاسییه سه فین و تووشی هه ورازی نه بی
 فییری بوختان و درووو ههم ریابازی نه بی

۹۷۳ / ۵ / ۲۷

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمعلی شہسی معجزوف)

لہ جہوایی کاغہزی

(عہلی مہحموود کاگہخان دزہیی)

ئەو وەختە لە شیواشوۆک بووم

ئەہی عەرہیزە تۆ کە گەییە گرد مەلا
وا بزانیە چووویە قوبییە کەربەلا
ہەر بەراستی تۆ کە ہەرچەند وەک گوئی
موفتەخیر بە دەچیئیە بەردەستی عہلی
تۆ وەکیل بە بو سەلام و بو پەہیام
زۆر بە مەردانە و سلووک و ئینتیزام
پیی بلی موخلیس بە تۆیە مستەفا
بۆیە نووسی ئەم عەرہیزە با سەفا
ئەم مەسافە ہەر لہ شیواشوۆکەوہ
تا بە بەردو دارو ہەم داندۆکەوہ
بینە کاتب گەربنووسن میہتەری
دیارە زیاتر تۆ لەوانە سەرورہی

من که پروانم نه تۆش وهك مه شعه لی
تی بگه من مه سته فام وتۆ عه لی
فیلحه قیقه تۆ که ئاغای سه ره وه ری
من سه مییی فه خری عالم تۆ سه مییی حه یدهری ^(۱)
پییت بلیم جاننا چلۆنه ئینتیراز
فیلمه سه ل نه منم نه خوش و تۆش هه نار ^(۲)
تۆ له بورجی دیققه تا وهك نه خته ری
بو برینی دهردی (عاصی) دوخته ری

* * *

(۱) ئەم لەته پییهکی، (فاعلاتن)، له لەتهکانی دیکه زیاتره.

(۲) ئەم دێره تهفعلیهی کۆتایی مهقسوره .

(ئەم ھەلبەستە لەسەر شیوہی گۆرانییە)

کیژی برگی بی (۱۰ = ۵/۵)

لە رێگەی دینا خەیلی ئیخلا سین
 ساحیب غیڕەت و عەزمی تەمامین
 برای ئیمە یە ببن خاتەر جەم
 لە رێی ئیسلامی روجمان فیدا کەین
 بە لکومە حفووز بین لە دەست سەگی ھار
 شەری دوژمنمان بە لکولی لادا
 لە رێی پاراستن بە سەد سەروری
 سەلامی لی بی سەبیدی سەروەر
 زۆر حەققە لامان ئە حکامی قورئان
 روورەش دەردەچی لە حەشر و میزان
 سەرفی با بکەین مال و غیڕە تمان
 فتنە پەیدا کەن لەسەر رووی زەمین
 تەئسیر بانە کا دیعایە دی درۆ

ئیمە کە کوردین خودا دەناسین
 وەزیفە مانە چونکە ئیسلامین
 کوردو عەرەب بی یا تورك و عەجەم
 دوعا بکەین و روو لە خودا کەین
 یە کتر بابگرین بە وینە ی دیوار
 پەنا با بەرین بو زاتی مەولا
 حەقمان خزمەتە نێزیک و دووری
 شیعارمان ئیمڕۆ ئە للاھوتە کبەر
 گشتمان مل کەچین بو ئە مری یەزدان
 ھەر کەس لیتی لادا دەبی سەرگەردان
 لە رێی پارێزگار دین و وەتەنمان
 رێگا با نەدری بە بەدخواھی دین
 وەتەن نەشیوی بە حیلە ی بەدگۆ

به ناگری نیفاق پاکمان سوتاوین
ریشهی کیشاوین به نووکی نهشتهر
بژین و بمرین به مایه‌ی ئیمان
ئهوجا به راستی ئه‌هلی ئیمانین
دینمان قهت ناده‌ین به گه‌نجی قاروون
سهرفی عومره‌که‌ین له ریگه‌ی سه‌لام
له ژیر ئیتاعه‌ی ئه‌مری مسته‌فاین
هه‌رچی ئیسه‌لامه گشتی هه‌ر بران

یه‌کتر بابگرین ئیمه گه‌ر پیاوین
جه‌رگی شه‌ق کردووین دوژمن به خه‌نجه‌ر
ناومان له خو‌نا قه‌ومی موسلمان
ببین به یه‌ك سه‌ف ئیمه ئیسه‌لامین
شه‌رعی مسته‌فا بکه‌ین به قانوون
سه‌ربه‌ست و ئازا به دینی ئیسه‌لام
ئیمه که کوردین گه‌ر ئه‌هلی وه‌فاین
فه‌رقی پی ناکه‌ین به نه‌وعی زمان

* * *

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه‌ل مهشتی مخزوف)

گول نه جاتی بوو له زستان تاجی شاهی نایه سهر
خارو غونچه واه دهوری بولبولیش هاته خد بهر
بووکی رازاوهی به هاری دهم به خنده و پیکه نین
گولشهن و لاله و هه لاله هاتنه دهر و چین به چین
مورغی خوشخوانی ته بیعت هاته نه غمه و چه هچه هه
گول له دهشت و چیاوو سه حرا که وتنه له نجه و هه لپه رین^(۱)

* * *

(۱) عاصی نهم سی دیره شیعره‌ی له ناو پارچه په خشانیککی هونهری هیناوه که (به بۆنه‌ی هاتنی به هار) نووسیویه تی . دیری یه کهم مه سنه و بیه و عهرووز و زه ربی مه جزوفه . دوو دیره که‌ی تر له شیوه‌ی چوارینه دان و زه ربیان مه قسوره (فاعلان).

چوارين و تاكه دیر

چوارین

(۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزدجی مہشتی تہوار)

تہبئی هیوات رہزای حہق بی وەرہ (عاصی) بہ مہردانہ
لغار کہ نہ فسی سہرکیشت بہرازیکہ لہناو لانہ
لہ مہیدانی شہری تہودا چہکت ہەر زیگری باری بی
کہ چونکہ کوشتنی نہ فسی جیہادی تہہلی عیرفانہ

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رہمائی مہشتی محزروف)

خاتہمی دیواری روتبہی قائمہ بنچینہ کہی
پر لہ تہسراری خودایہ سینہیی گہنجینہ کہی
دلبہریکی دل رفینہ تہو بہدل گول چینہ کہی
من کہ تینووم بو شفاعت تہو کہ ساقی کہوسہرہ

* * *

(۳)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(ههزه جی ههشتی تهواو)

به هیوای عه فوو لیّ خوشبوون منی (عاصی) ئەوا هاتم
دەلوورم وەك سه گى برسى به چاو شوپری ئەوا هاتم
گەدایینکم گە لیّ موحتاج له قاپی (قاضی الحاجات)
به هیوای رهحمه تی مهولا به شوین لیّ بوردن ی هاتم

* * *

تاکه دیر

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رهمه ل مهشتى محزونف)

دل له سينهم وهك كه ده رچوو گه ييه قاپى دل بهرم
بولبوليكي ناوقه فهز بوو روييه گولزاري ئيرهم

* * *

(۲)

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

(مهمه ل مهشتى تارو-)

عه روزنه گه ل محزونفه)

(رؤښى ۵ / ۶ / ۹۷۲) چوومه ته كيه بو خزمهت مهلا محمه ده مين. له وى

نه بوو، منيش نه وهم نووسى)

به گورجى هاتم ئه لى گول بيمه خارت
ئه سهف قوربان كه مه حرووم بووم له ديدارت

* * *

وهرگیّرانی پرسیار و وهلامیک

شاه تهران طلب مجامعت از زنش کرد در حالت حیض بزنش بدین شعر عذر خواست
و گفت :

امشب از گلچیدم دستت بدار
می چکد از برگ گل آب هنار

جواب شاه :

ای صنم از بهر من عذری میار
شیر جنگی خون خورد وقت شکار

وهرگیّران

شایبانو :

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رقمائی مثنوی مقسور)

بوؤ ئومیدی گولّ چنیم بگره توؤ سه بر وقه رار
وا له گولّ ته تکیّ به دائیم تک به تک ئاوی هدنار

وهلامی شاه :

فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رقمائی شاعری مقسور)

خۆشه ویستم بۆم مه هیینه ئیعتیزار
شیری شه رکه ره خوین ده خوا وه ختی شکار

قسمت فارسی

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

ای رحیم مذبذبین روز محشر از خطا
وی جرم بخش گناه عاصیان بی نوا
نیست یک ذره ز دفتر غیر افعال قبیح
ای که عفوت نیست حاجت طاعت ابر ریا
ای که خلق از قدرت تو عالم و آدم همه
واحدت رامی شناسم خالق ارض و سما
روزی از زیر میاه بحر بی پایان دهی
از فلک تا ارض هفتم جمله باشد سجدگاه
نیست قدر ذره‌ای از روز محشر بی گمان
گر نباشد لطف و عفوت یارحیم الاولیا
پادشاهها از خجالت نیست طاقت در زبان
تا بگویم عذر تقصیر یا اله الانبیا
جز باوصاف قدیمت نیست امید از دم
رو بدرگاہت بیاور (عاصی) بهر التجا

* * *

(۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

ای شنشاه نبوت روی تو شمس الضحی
وصف رویت چون بگویم شاهدت نور الهدی
شد وجودت باعث ایجاد عالم را همه
معنی لولاك ببخشد عزتت در هر سرا
فخر کرد بر چرخ گردون چون قدمگاه توشد
افتخارش زان بود بانعلل پایت بوسه‌گاه
مهر ختمت چون رقم شد نقش بست بر هردلی
دعوی دیگر نباشد زان مقام عالی جا
دارم امیید وصال روضه رضوان تو
زانکه لطفت بی شمارست معجزت نورالهدی
گرچه غرق بحر جرمم از قدم تا سر ولی
چون شفیعیت را بدانم نیست بیمم از خطا
یا رسول الله چو باشد نام (عاصی) مصطفی
لطف فرما از شفاعت میل کن بر بی نوا

* * *

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

در وصف

جناب ملا محمد جلیزاد

صد هزار رحمت بر روح پاکش

ای سَمی شاه لولاك وارث نور الهدی
ای چراغ دین پاک و شمع جمع اولیا
زین زمانه دین طه عزتی از تو گرفت
وز شبستان جهالت بس وجودت شد ضیا
قوتی از تو گرفته اجتهاد شافی
عزتی از تو بمانده دین پاک مصطفی
باعث فخر زمینی بر بنای آسمان
نعل پایت بوسه گاهست زیر گردون بر ثری
در جبینت می درخشد نور ایمان آن دمی
چون نهادی فکر بکرت بر معانی والضحی

جملهء تفسیر قرآن حل شود از فهم تو
مسلمت را با بخاری هم چو آبست در مینا
نیست علمی خارج از گردون فکرت بی گمان
بر همه علمی محیط است علم عالی چون سما
دارم امیید اجابت از لطیف دادگر
مخلصانت در سعادت منکرانت روسیا
دردمندم (عاصی)م از دیری لطفت در بدر
عفو فرما زین حزینی بشق روح مصطفی

* * *

(۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

خیمه بر صحرای دل زد عشق فتنه انگیز را
برد متاع عقل وهوش و ذوق عزت خیز را
حبس چاه غبغبش شد سیرتی پر مایه ام
قید زنجیر دوزلفش صورت گل ریز را
طوق در گردن چو قمری کوکوم از دیر عشق
صید دام زلف یارست زاهدی شب خیز را
ناگهان باران عشقش آتش صبرم گداخت
جوی اشکم شد روان از دیدهء خون ریز را
دوش بر بازوی علقم قید زلفینش زنید
چون چشیدم از شرابش جرعهء لب ریز را
ملك هوشم بی سپاه خسرو عشقش گرفت
در زخندان چو چاهش آه حسرت خیز را
سرچو مجنون خاک کردم در ره لیلا مدام
دل چو پروانه حریق شمع شعله انگیز را

ملك ايران و عرب را شد اسير حسن او
بوسه‌ای از خاک پایش قیمت تبریز را
بلبل عمرم پرید و غنچه از گلشن دمید
خار فرقت شد پپای بلبل غم ریز را
بوی وصلش گرز گلزار جمالش دست دهد
فخر بر گردون شود از روز رستا خیز را
(عاصی) یا در گوش خود کن حلقه‌ای از زلف یار
ملزم درگاه او شو همچو سگ دهلیزار

* * *

(۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

ای شهید تیغ عشقت قامت رعناى ما
وی اسیر دام زلفت صورت زیبای ما
عاشقم بر حسن رویت همچو بلبل بر گلی
کز ز رنگ وبوی آن گل عزت سودای ما
ای ملك طلعت بیا با ما بساز از رمز عشق
بس رقیبان طعنه جویند از در مولای ما
همچو قمری طوق عبدی گردنم را نقش بست
کوکواست از دیر عشقت سینهء پر آى ما
فسحت میدان وصلت طاقت صبرم برید
گوش گردون در سماع است شورش غوغای ما
چهرهء بدر منیرش ظلمت از دل محو کرد
دل بشور عشق آورد یار بی همتای ما
فکر در اوصاف حسنش حدی تونه (عاصی) |
بلبل باغ جلال است یار بی پروای ما

* * *

(۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

مجلس عشق است ساقی می بکف از کام ما
زن بصدف مطرب بیا از بخت خوش فرجام ما
شور مستی در میان و روی معشوقه چراغ
بادهء پر می بدست و شیشهء هنگام ما
تن بعشوه لب بخنده گل بدست خارا زبر
لاله رنگ و مشک بو سرو گل اندام ما
ای صبا هر صبحگاهی چون بکویش میرسی
زن برسم بندگی کز نامه و پیغام ما
بوسه زن بر خاک پایش بر فرستد مرهمی
تا شفا یابد زنیش هجر آندم نام ما
دور میخانه چو گلشن نالهء بلبل میان
بانگ میدارد بهردم ای گل پرکام ما
خسروانه یار آید با ادب شو (عاصی) |
شاهدا شیرین بریزد قطرهء برگام ما

* * *

(۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

مست عشق روی یاراست آن دل پر زار ما
باغ حسنش تکیه گاه است آندل بیمار ما
غیر گلزار وصالش ما را هرگز فکر نیست
تا گل باغ جمالش بودهد بیمار ما
مسندی شاهی ببخشد یک نظر از لطف او
بوی رضوان می دهد کز آن گل بی خار ما
خاک کویش سرمه را از هر طرف کرد بی رواج
چشم را بینا کند خاک ره دلدار ما
نفس را لاف ریاست میزند هر دم ولی
دولتش یغما کند او آن سپه سالار ما
شاه را عزت نماند با وجود خادمش
دولت عقبانگین آن سلیمان وار ما
(عاصی) از روی غلامی حلقه در گوش توست
زیل عفوت راپوش بر حال کچ رفتار ما

* * *

(۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(ردل مشن مقصور)

مطرب سینه چه سازاست میزند ساز و رباب
در طرب آید همانکس بشنود راز خطاب
تیر مژگان دوچشم نرگس شهلای یار
زخم کرد بر جان ماو وز جگر را زد قلاب
آتش هجران کویش سبزهء صبرم بسوخت
نیش شمشیر فراقش چاک سینه کرد کباب
دل چو بلبل نغمه خوان است بر گل رویش مدام
شمع وصلش بردل پروانه آمد درشتاب
سرو در گلزار شاهی چون قدش هرگز نرست
باغ از بوی جمالش جوهرش را شد گلاب
بر در سلطان رویش صد چو فرهادش غلام
خسرو اندر زیر کویش روح شیرینش بواب
(عاصی) در خاکپایش چشم خود روشن بکن
تادل از دیدار یارت باد هر دم کامیاب

* * *

(۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

دل مغنی گشت امروز در سماع است و طرب
یار ما نامش محمد شد علاء الدین لقب
جانشین شاه عثمان بحر عرفان است ولی
منکر از روی حسادت جمله دورند از ادب
میل بر هر دل که باشد شمع رخشانس کند
عالمش پروانه باشد جان بخشد بی تعب
خود چراغ ظلمت است و آب حیوان بر درش
بسکه دلها شد سکندر فهم کن تو این عجب
از دعا غافل نباشی (عاصی) ا در روزو شب
تا ابد سلطان جانان باد مرشد زان نسب

* * *

(۱۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

ای شها از کوی وصلت دم بدم گشتم غریب
محو شد از دل فراغم می نماند در شکیب
کالبد خالی بمانده از خیال هجر تو
دیده از دیدار رویت خون می گوید عجیب
دین و دل از دست برفت و چون فراق شد دوام
بر امیدی اجر گرید دیده از روز حسیب
عمر ما بی کام رفت و دامن وصلت ندید
درد ما از هجر دید و در فرح می شد رقیب
هرزه گوی چند باشد (عاصی) ا بی هود است
تا نباشی خاکپای آن شهنشاهی حسیب

* * *

(۱۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

رخنه در مستی نباشد بر در میخانه ات
گر شود پیر مغانت ساقی پیمانه ات
گر هوای عشق داری بی میت دست رس نشد
یا فلک از تو ببیند نالهء مستانه ات
در نماز عشق باشد رو بمحراب امل
اقتدا بر میفروش است سجده از میخانه ات
صرف روح بااد کردی تامیت دست رس بشو
شمع مستیرا چو دیدی عالمی پروانه ات
روضهء رضوان کجاو لذت مستی کجا
می خر و میخانه کن تو (عاصی) اغم خانه ات

* * *

(۱۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مقسوم)

فاش باشد در زمانه شاه خوبان یار ماست
بی وصال روی خوبش دیگری اغیار ماست
دل چو گرید در فراق آفتاب روی یار
شب پره خصلت همیشه عالم از انکار ماست
موی مشک آمیزی زلفش پای دل زنجیر کرد
کوی طورش سرمه ریزی دیدهء بیمار ماست
جمع شد بر روی خوبش بدرو خورشید و هلال
شعلهء ایشان همیشه از رخ دلدار ماست
بر دم نقش غلامی همچو طره برنگین
روز اول تا قیامت بندگی رفتار ماست
سرو باغ دلربای قامت رعنائی او
کام هر دل چون بر آرد خواجهء احرار ماست
جان نهادن پیش دلبر شرط عشق است (عاصی)۱
بوی گلشن بی تماشا نسخهء عطار ماست

* * *

(۱۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنی مقصور)

روی صحرا سبز گشت و بلبل از گلزار مست
عشق آمد نقش شاهی بر دل بیمار بست
چون غلام عشق گفتم حلقهء درگوش کرد
تاقیامت رسم عیدی بر دل خونخوار بست
میزنم هر صبحگاهی دست بردامان عشق
تاگل مقصود دل را از جوار خار رست
شاهد بزم (الست)م گلشن عشق است و بس
بوی در کوی نسیمش کرد دل غمبار مست
(عاصی)ا از عبد عشقی لاف خودبینی مزین
و زهوای این فلان است (عاصی)ا بردار دست

* * *

(۱۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(مزج مثنیٰ مسبغ)

درین زندان هجرانت دلم از قید غم بند است
عذابت مایهء عزت جزایت پند بر پنداست
دلم چون خل میگردد دمی از کوه هجرانت
زهرجا نیست مأوایش چو خاک کوی تو قنداست
بسی درخاک می گشتم که تا اکنون ندانستم
خراج خاکپای تو که شیراز و سمرقند است
گناهم گرچه چون کوهست بیا از لطف خود بنگر
که بحر عفوی تو جانا چو قلزم را نه مانند است
خطایم گر جمع باشد همه عالم ببینندش
همان دم پست تر باشد که عفوت کوه الوند است
اگر از بحر لطف خود مرا یک دانه در بخشی
همه صراف گر آیند ندانند قیمتش چند است
گرفته دامن عفوت ندارد دست زور (عاصی)
اگر دستش بریده شد که دندانش ازو بنداست .

* * *

(۱۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

در وصف خانقاه بیارهء شریف

وادی بی خواب غفلت لطف مولا منظر است
گلشن پر بوی وحدت نور خضرا بر سراسر است
از درونش شد بنای بس بلند و خوش هوا
اهل معنی گریبند از فلکها برتر است
گنبد است پرنور ایمان جای اهل عزت است
خادم درگاه پاکش کمترینش کشور است
خاک سطحش مشک خاور منفعل از بسوی او
سنگ ریزش درو گوهر حوضهایش کوثر است
نیست حاجت برسؤالی بانگ میدارند مدام
کین مقام جلوه گاه نایب پیغمبر است
ماه خورشید زیر سقفش روز و شب ناید زوال
کس نبیند ظلمت شب چون ستونش گوهر است

کعبهء مقصود عالم بارگاہ ذکری حق
گنج پردی حقیقت زمزمش را بر در است
از درخت شرع بینی شد حقیقت گل زسر
بوی گل با مشک خاور نه مشابه عنبر است
این عجب بی تار ظلمت زندگی بخشد مدام
چشمه ایست از آب حیوان طالبش اسکندر است
فرق در بینش چو باشد با قصور جنتی
آن بنای قدرت است و این بنای عمر است
سینهء عاشق ببیند گر سمندر زان مقام
آشیان سازد درونش چون ببیند مجمر است
لحظه ای خالی نباشد از ملک آن جایگاه
رحمت آرند بر همانکس شور عشقش در سراسر است
یا الهی رحم کن بر حال (عاصی) ناتوان
تا بگویند این غلام و پاسبان آن دراست

* * *

(۱۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مشن مقصور)

آن شهنشاه طریقت آفتاب روشن است
وان هواخواه حقیقت عشق او درهر تن است
عالمی را تن ببینم روحشان آن یار ما
آنکه از درگاه لطفش صدگدایان بهمن است
در کمند عشق فیضش شیر را روباه کرد
بهر مقصود وصالش اولیا را درزن است
آن شهنشاهی که از باغات عثمان آرمید
تکیه گاه سلطنت را چون بیاره مسکن است
ریزه خواری خوان جودش اهل علمند آن شهی
خوش چیند اهل معنی بس که فیض خرمن است
در زمین هر کس که باشد درکی معنی در دلش
جمله از اوصاف ذاتش بی تماشای دم زن است
(عاصی) از دیری عشقش لاف عبدی میزنی
ای سفیه بی بصارت خاکپایش چون من است

* * *

(۱۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

موسم عیداست و جانا دین و دل قربان دوست
جای فخراست بی تماشا مردن از دربان دوست
خاکپایش توتیای چشم بیمار دل است
گنج کام از هر دو دارین دست بر دامان دوست
بوی گل با مشک خاور نسخه‌ای از کوی او
در گلستان منفعل شد غنچه از خندان دوست
لاله و نسرین و عنبر فخر از بویش کنند
نرگس شهلا خجل از زلف چون ریحان دوست
گرچو اسکندر خیالت وصل آب زندگی است
در پناه آفتاب است چشمه حیوان دوست
جمله فردوسم ببخشند با قصور و نعمتش
دل نخواهد جز مشام کوی چون رضوان دوست
کار دانایان نباشد (عاصی) ۱ بس التماس
شاخ بیداست التجا جز درگه احسان دوست

* * *

(۱۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

هرچه کردم پادشاهها عذر آرم چار نیست
وز دری پر عفوی شاهی جان و دل انکار نیست
وصل را در خواب دیدن مایهء دنیاست و دین
ای که از اوصاف خوبت طاقتم اقرار نیست
چشم بیمارم همیشه سرمهء وصلت امید
تا که از خوابت ببینم دیگرم افکار نیست
گر تو امشب باز آی بر سر باین ما
دولت عقبا نخواهم باجنا نم کار نیست
گر چه لایق نیست مارا دیدن زیبای تو
درد بی درمان نباشد پای گل بر خار نیست
بر در رضوان کویت این غلام بی نوا
انتظارخوان لطف است ریزه خواری عار نیست
رحم کن بر حال (عاصی) سر بباین چون کند
وصل تو دارد امید و دعویش اغیار نیست

* * *

(۱۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

مطربا ساقی بگوی تا قدح گیرد بدست
ساقیا مطرب بگوی تا زند بردف چومست
جرعهء گلگون بیاور رقص مطرب را ببین
مجلس عاشق میان است جمله اش بادا پرست
ساقی بر سر می نهاده کز کلاه خسروی
می بشیرینی ببخشد عاشقان را پابست
وز سماع و دنگ مطرب بلبل آید در خروش
عشق گل بر لوح دلها نقش بست روز (الست)
دامن ساقی بگیرو جرعهء از می بخواه
از در میخانه (عاصی) میشود ایمان بدست

* * *

(۲۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

ای گل فصل بهاری مدّت پیغام رفت
در وصالت ناله کردو بلبلت بی کام رفت
آه در سینه نباشد هرکسی عشقش نبود
عشق بود از روی شیرین خسروش باجام رفت
مهر شد مهر محبت از دل مهر و وفا
چون زلیخا عشق دید و یوسفش با کام رفت
شربت عشقت چشیدم زهر فرقت تلخ کرد
چون بسی از وصل کویت جان من هنگام رفت
دل نهادی (عاصی) در دام عشق گل رخی
خام گشتی زان میانه صید را با دام رفت

* * *

(۲۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(ردل مشمن مقصور)

بر در میخانه زاهد صورت زیبا گرفت
وزسری مستی که عابد دولت عقبا گرفت
شهرت عشق است و مجنون تا ابد نامش بماند
عزت مستی ندید و حسرت لیلا گرفت
مرغ خوش خوان در سحرها بانگ میدارند مدام
عاشقان را صبحگاهان خلعت مولا گرفت
چون نبود بوجهل جاهل شور مستی در سرش
با همان شوکت که بودش لعنت مولا گرفت
جان بده ساقی ببین رو مستی می شو(عاصی) |
تا دلت از عشق و مستی نعمت بی پا گرفت

* * *

(۲۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

موسم وصل است جانا غم حجاب از دیدنت
بلبلان را جمع گشتند بر سر گل چیدنت
پای در زنجیر فرقت پاسبانم غم بود
مانعم فتوای شرع است خاک کو بوسیدنت
گرچه دورم گنج کویت لیک دل در کوی تو
منتظر از لطف و جودت گوهر بخشیدنت
بر سر دعوای وصلت شاهدم گریان دل
چون حیات دل ببخشد روی گل بوسیدنت
ار هوای وصل داری ترک جان است (عاصی) |
فخردان از کوی یارت تو زخون غلطیدنت

* * *

(۲۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

دورم از گلزار کویت صد هزاران الغیاث
قیدم از زنجیر مویت صد هزاران الغیاث
خاک پایت مردمک را سرمهء طور است و من
چشم بیمارم چو دور است صد هزاران الغیاث
باد در صحرای هجرت خرمن شادی ببرد
دل چونی در گریه آمد صد هزاران الغیاث
جان و دل باشد فدای یک سر مویت مدام
در فراق کوی طور است صد هزاران الغیاث
(عاصی) از سینه آهی میکشی از دور یار
در قصورت هست شاهد صد هزاران اغیاث

* * *

(۲۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن

(رمل مثنی مضمون)

شمع بزم آرای عشق است روی خوبت چون سراج
شاهد و پروانه نالند در هوایت چون دراج
ساقی بر کف می نگارد صد قدح پر شور می
نقد روح است در بهایش ذره‌ای دارد رواج
تیر مژگانش زقوس ابروش آراسته
تا درون عاشقان را پاره‌سازد چون زجاج
حلقهء زنجیری زلفش صد چو مجنونش میان
در کمند عشق لیش صد هزاران چون نساج
(عاصی)۱ در کوی یاراست مرهم و درمان دل
وز نسیم خاکپایش درد دل یابد علاج

* * *

(۲۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

نالہء بلبل بیاید در گلستان هر صباح
طالب غنچه ببیند همچو مستان هر صباح
بر در میخانه زاهد مست از می هر دمی
بر سر کویش همیشه آه مستان هر صباح
سجدگاه عاشقان است کوی همرازان حق
نالہء شب خیزهایش همچو مستان هر صباح
بر امید جرعه‌ای کز دست ساقی گل قدح
تا بنوشد اهل عرفان همچو مستان هر صباح
شاهد غوغای عشق است سوز دل را (عاصی)۱
سر بنه بر کوی یارت همچو مستان هر صباح

* * *

(۲۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

در فراقت شهد عیشم بر دماغم شد تلخ
ذوق شادی در هوایت با فراغم شد تلخ
چون مگس شهد وصالت با شعورم داد بوی
انگبین از تلخ هجرت بر دماغم شد تلخ
دور از گونزار وصلت دل چو بلبل زار وار
بی دهان غنچه رویت بوی باغم شد تلخ
شمع رویت را چو دیدم اختیارم شد زدست
خوی پروانه ندارم شب چراغم شد تلخ
آندمی از کوی گلشن رفت (عاصی) در بدر
نالم از درد درونم عیش ساغم شد تلخ

* * *

(۲۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

ای سَمی شاه عطار منبع فیض عباد
شد جمال پر جلالت بهر دلها چون صیاد
دام درپای فهیمان همچو عنقا می زنی
وزدل اهل معانی حسن تو دام نهاد
صید دام عشق کردی عالمی از خال و خط
قید در زندان همت خسرو است و کیقباد
قامت رعنا ی سروت شدستون چرخ دل
زلف زنجیرت بدل را دام عشقت بر نهاد
(عاصی) در گردن چو دیدی حلقه‌ای از زلف یار
فخر کن بر چرخ گردون راحت را یاد باد

* * *

(۲۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مترج مثنیٰ سالم)

خروس عشق در بانگ است در میخانه والاشد
زفیض مستی این در سری شاهانه بالاشد
ختن میخانه است امروز پر از آهوی مشک آمیز
ببوی رمزی میخانه در جانانه لالاشد
از آن گل شد رواجی حسنی بی همتای یارم^(۱)
که برگ فقر مینوشان بری میخانه کالاشد
بیا ای مشتری بنگر قدح از میفروشان خواه
دل اهل معانی را از آن جانانه بالاشد
تو شرح سینه ار خواهی برو با پیر دستگیت
بین (عاصی) سری عزت دران آستانه اعلا شد

* * *

(۱) نهم لهته برگه‌یه کی در ریژی له کوتابی، له لهته کانی دی که متره، بویه دوا پیی نهم لهته له باتی (مفاعیلن) بووه به (فعولن).

(۲۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

سری از کوی تو دوراست بقربان سرت باشد
دلی زان کوی مهجوراست غلام کمترت باشد
دل بی شور عشق تو اگر باشد چنان بینم
لبش تشنه زهر چشمه خیالش بر درت باشد
نباشد سینه‌ای در او خیال عزت ساقی
سرش بینم قدمگاهت همیشه بردرت باشد
کسی بر چشم انکاری نظر بر حال تو باشد
بریده تیغ قدرت او ندیده جوهرت باشد
همه تنهای (عاصی) را اگر خالی شود از یاد
تنش پاره بشمشیرت هلاک خنجرت باشد

* * *

(۳۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

دوش در میخانه دیدم رمز مدهوشان رند
ساقیم می داد و می گفت کی حزین مستمند
جان بیاور در بهای قطره ای از می بنه
گرتو می خواهی هوای عاشقان سر بلند
نیش زخم تیغ ساقی بر دلت باید کشید
باد بنیاد وجودت تیر معشوقه بکند
خاکپای ساقیان را سرمه، چشمت کنید
زلف چون زنجیر ساقی گردن دل را ببند
سینه مجرباد کردی آتش عشقی میان
کام را بینی سمندر آشیان زانجا ببند
پاسبان کوی اوشو گر طمع داری تو فیض
از در میخانه عاشق میشود ایمان بند
(عاصی) ا از دست ساقی زهر را باید خورید
بی وصال یار باشد در دهانت زهر ، قند

* * *

(۳۱)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

بجز دانا نمی فهمد چه فکر از شهرتم آید
بجز بینا نمی بیند چه ذوق از غربتم آید
که تا تاج سر مورا است کلاه غوث گیلانی
همانا اشک گریانم بدور مقلتم آید
بنای شهر غزینت که تا باشد سر محمود
ایاز شادیم رفت و که رمز از حسرتم آید
سر مهدی که تا بینم بزیری پای مرغ عشق
خیال راحتم نبود چه فکر از شوکتیم آید
رقیبت چون هزار است و غلامش چل بود (عاصی)
خیالت گر بود شادی چه شوق از دولتم آید

* * *

(۳۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

ای که شهد وصل فیضت بر همه گامی لذیذ
وی که فکر فکرو خویت بر همه عامی لذیذ
قطره ای از بحر لطفت عالی را کرد محیط
ذره ای از موج جودت بر همه نامی لذیذ
نیست مانند رخت را در گلستانها گلی
بوی گلزار جمالت بر همه خامی لذیذ
از شراب عشق کردی عالی رامستی حق
جرعهء چشم خمارت بر همه جامی لذیذ
(عاصی) م باکی نباشد زخم تیری منکران
داروی خاک رخت را بر همه زامی لذیذ

* * *

(۳۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

برسر تخت خلافت آن شاهی والا تبار
حضرت صدیق اعظم نام او شد یار غار
خطبهء ترویج دینی بر سر منبر بخواند
چون زدنیا کرد رحلت فخری عالم بر مزار
پس همان فاروق آمد بر مقام معدلت
گشت از شمشیر عدلش دشمنانش بی قرار
باشجاعت فتح می کرد ملک شام و هم عراق
تا قیامت می بماند نام عدلش آشکار
جامع قرآن می شد شاه ذی النورین را
نیست از اولاد آدم همچو او بحر وقار
چون حیا دامن گرفتش مست از عشق خدا
خون بر قرآن بیامد زان شهید نامدار
فاتح درگاه خیبر صف دری اهل ضلال
شیر یزدان نام او شد هم علیّ شهنسوار

دشمن بدگوی دین است باب علم و کان جود
هل اتی از وصف جودش گفته است پروردگار
نام من شد (مصطفی) و بشق روح مصطفی
در پناه چار یاران از گناهم در گزار

* * *

(۳۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

بتن پوشیده‌ام جوشن به سرینهاده‌ام مغفر
به‌یکرانی نظم سوارم زبانم توسن از هر در
بمیدان فصاحت را منم شاطر بهر سوی
زدم بنگاه در صحرا زخم خایسک بر هر سر
نه‌ژاژ خایم زگفتارم ندارم از سخن تشنیع
که از مقصورهء هجرم مرقع جامه‌ام در بر
منم از وجه خجلت را بلوعه تکیه می‌کردم
که شنعت را چو غلطاقم همیشه پرده‌است برسر
زکوی خوان جودت را من (عاصی) بسی آزم
که زرقی نیست طاماتم چو عبدی احقرم بر در

* * *

(۳۵)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(هزج مثنیٰ سالم)

بمیخانه شبی رفتم نظر کردم بسی بر در
کم از مقصوره می دیدم جمال ساقی دلبر
که او را داشت بر دستش بخواستم سانگینی زو
بگفتا بط همی خواهی برو مستانه و بنگر
مرقع پوش زانجاو مدار از شنعیت باکی
غلام ساقیان بینی هزاران خسرو و قیصر
مناخ جان خود گردان در میخانه را عاشق
بشُنبه روی ساق بین همانا التهاب از سر
بغیر از دیگران زاندر ندارند عار از مستی
تجد گرباد میخانه برو (عاصی) بسین گوهر

* * *

(۳۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

ای که از عز نبوت بی مثال و بی نظیر
وی که در روز قیامت هم شفیع و هم بشیر
ماه تابان پاره کردی با اشارت در سما
گشت جاری در میان اصبعت ماء نمیر
در صف بدرت بدیدند جبرئیلت شد مدد
بس که در دعوی ختمت شد خدا را دستگیر
سرنگون از عزت تو لات عزا آندمی
نور دینت هر دلی را چون نگین است جایه گیر
عرش اعظم طور تو شد زان میان گشتی کلیم
بر همان خلقت تو داری بس خدایا شد قدیر
خلعت قرآن چو آمد طرهء نسخی ببست
بر جمیع دفتران را آیهء خلقت شهیر
روی دل آرد بسویت (عاصی) ای بی چار را
در سرای حشر شاید بساد لطفت دستگیر

* * *

(۳۷)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلان

(مزج مثنیٰ مسبح)

درین کلبه خریدارم بیا از خسرو بزاز
بشیرین طبعی سوداکن نداری گوش از غماز
قبای پرنیان خواهم تصابی باد پرویش
پشینزی جان آوردم دغل گشتم بیا نواز
من خاموش سرگشته طمع دارم ز ایثارت
توی از فارجه مؤبد بسی غواص و هم رماز
طمع دارند ادراری تهی دستان تصحیف جو
مرقع را نمی گنجد صف خوبان دل فتّاز
بیا بر دار دست (عاصی) از ان زرقی و سالوسی
ندارد سحر فرعون شکوهی باسر عکاز

* * *

(۳۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعل

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن فعل

(مترج معشر زلال)

به گنج دل یزک آمد بیا ای سروری زیبا عسس^(۱)
برین مقصورهء سینه بیا ای دلبر عیسا نفس
توی شاطر ز میدان ستیزی نفس با دلها
بباین هجوع است دل بیا ای رهبر مینا جرس
زکنج سینه بس جمعند هما سحار فرعونى
عصای يك نظر خواهد بیا با مغفری بیضا برس
بسالوسی چنان خواهد به سومنات خودش سازد
بفریادم خلیل آسا بیا ای مهتر سیما نمس
دل (عاصی) است ای جانا غلس از کید نفس خود
بروی التهاب خود بیا ای گوهری شهلا عفس

* * *

(۱) نهم شیعره، که کیشه‌کهای ههزه‌جی دهی زه‌له‌له، لقه کیشیکی زور کهم و ده‌گم‌نه. جگه له
دیروی یه‌که‌م، (سه‌دری هه‌موو دیره‌کانی تر چوار ته‌فعلیه‌یه، نه‌ک پی‌نج.

(۳۹)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزمج مثنوی سالم)

بخلق شاهد لولاك خدا چون کرد تقدیرش
به اکمال حسن رویش قلم می کرد تصویرش
بیان عز آن کشور نه در حد فهم باشد
زبان در وصف ذاتش را که نتوان کرد تقریرش
نظر بر شوکت اسری چو کردی جمله میدانی
دیگر بر والضحی بنگر هویدا کرد تغیرش
نجات آدم و نوح از بلندی عزت او شد
بیا خورشید تابان بین برویش گشت تنویرش
زمیدان فصاحت را زبانم لال و علقم رفت
یکی از صدهزار کمتر چو (عاصی) کرد تقریرش

* * *

(۴۰)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مزج مثنیٰ سالم)

امیدی علم عشقم شد بری خوبان استادش
بگفت رو بنگر از شادان نا شادش^(۱)
چنان گفتا اگر خواهی فنون عشق و تحصیلش
برو جان بر بمیخانه بین مستان آزادش
بیا انگه اگر داری سروسودای عشقت را
دلت حیران ساقی کن تنت قربان فریادش
پس آندم درس اول را حکایت بشنوای طالب
بصرای عدم میبرد چو شیرین جان فرهادش
بهای صرف زان علم است معین جان ای (عاصی)
خریداری بیا جان ده بعصمت خوان بنیادش

* * *

(۱) ندم له ته سی ته فعلیه .

(۴۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

ایکه از شمشیر عشقت نیست کسرا شد خلاص
عالم از انوار لطفت جمله مستند و رقااص
کام عاشق بر نیاری از وصال خال و خط
بر جگرها میگذارد تیر عشقت چون رقااص
گفتمش خوبان زیبا جمله دارند خوی تو
این قضیه گفت دارند ماه رویان خواص
گفتم ای دلبر نترسی خوی عاشق کوشتنت
گفت سفیه بی بصارت عاشقی دارد ققااص
بر قنویص دام زلفت گفتمش رحمی بکن
گفت حیات جاویدان است (عاصی) ا تیر قنااص

* * *

(۴۲)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشتم مقصور)

ای که عشقت بر همان کس هم چو آسمان است محیط
وی که علمت بر همان سرّ همچو کیوان است محیط
شهبسوار عرصهء روزی جزای بی خلاف
هم توی بحر شفاعت همچو عدنان است محیط
درسماوات و زمینها فخر عالم نام تو
روضهء تو از مدینه همچو رضوان است محیط
مهتدی هر انبیای رحمة للعالمین
دین پاکت در همان جا همچو بحران است محیط
روسپاه روی نیکان (عاصی) و شرمنده‌ام
هم توی لطف تو است بر بی نوایان است محیط

* * *

(۴۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

از سروسودای عیشقت دم بدم دلها عکظ
کوی تو از بیم دشمن حسحسی زیبا یقظ
گلشن دیوان حسنت بوی بخشد بلبلان
نام تو در هر سرای حضرت مولا نمظ
باری دیگر نیست راحت آن چه حیران توشد
بردل ایشان نهادی عشق بی پروا نهظ
بر امید وصل کویت بلبلی نالیدهام
شاید از گلزار لطف غنچهء نودم حظ
گرهوی عشق داری دیگر مقصود نیست
نام یارت (عاصمی) کن جوری دل را قرظ

* * *

(۴۴)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

ای شه لولاك خلوت شد مقام تو رفیع
چون حیب لایزال در قیامت را شفیع
چون بطور عرش رفتی ایزدت می خواند ترا
از ثری تا عرش اعظم طی بکردی بس سریع
فاتح باب هدایت هم توی خیر الوری
پیروانت جمله دورند از همه فعل شنیع
دین پاکت را محیط است مشرق و مغرب گرفت
عبد درگاه تو گشتند چهار یاران شجیع
برسرت بنهادی شاهها بس تو تاج خاتمی
پیش آدم نام تو شد احمد عبدالسمیع
آفتاب از نور تو گشت پرتوش را بر زمین
نور ایمانت همیشه بر سماوات است سطح
آدم از نام تو شد در اضطراب غم نجات
با من (عاصی) تو رحمی ای شهنشاه شفیع

* * *

(۴۵)

فعولن فعولن فعولن فعول

فعولن فعولن فعولن فعول

(مقارِبِ مِثْنِ مَقْصُورِ)

چو شمشیر مدحت کشم در غلاف
ببازوی نظم بگمیرم مـ صاف
بخایسکی لومه به به دشمن زم
به خاکش کنم غرق را تا بناف
بضرب سیاست سرش می زم
بچوگان محنت برم تا بقاف
محک زن با خلاص چون زرّ من
ندارم از اینها خلاف و گزاف
ستیز نکیران بقیامت برم
ز (عاصی) شنواین سخن بی خلاف

* * *

(۴۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

گفتم ای خورشید تابان نونهال دل حنیف
نیست در نوع بشر را همچو روی تو لطیف
بر همه عالم چراغی گر بدلها بنگری
از غبار کید دشمن میکنی دلها نظیف
چون بیدان عداوت آمدی یا نفس ما
بی توی زان عرصه جانا بی مثال و بی حریف
گر دل دیچور آید پیش تو ای خسروا
با همان شیرین و خوبی میکنی ظلمت عنیف
کس ندارم همچو (عاصی) ظلمت از دل ای شها
رو بدرگاه تو آورد با صف کویست لفیف

* * *

(۴۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان
(رمل مشمن مقصور)

بنگر از پروانه ای دل چون بود عشق مراق
می نخواهد یکدمی از آتشش بادا فراق
شور عشق چون بداند وصل با روحش خرید
این حیات خود شمارد نیست بیمش از تلاق
گرتو خواهی عشق بینی بنگرو حالش بین
قدر معشوقه چنان است نیست در عشقش نفاق
روز اول چون گرفته عهد آشنائی چنان
تا قیامت جان ببخشد بر همان عهد و مثنای
(عاصی) ار خواهی زعشقت گوی کام خود بری
دل فدای یار خود کن با هما ملک عراق

* * *

(۴۸)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

عمر ما بی کام می برد حسرتا باد فراق
تا بمحشر می بماند نیش شمشاد فراق
با همه زجر و سیاست راضیم از هر طرف
دل بهر محنت که شاداست جز باآزادی فراق
در کمین است تا بفرصت می رسد در هر زمان
از جهانش بر کند دل سنگ بنیاد فراق
بر ستیز عمر عالم در نهان است هر دمی
عاشقان را چون بیننی جمله ناشاد فراق
(عاصی) از شمشیر تیزش مردهء دوراست هنوز
رو که غوغای دلش بین آه و فریاد فراق

* * *

(۴۹)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

بشنو ای دل نکته‌ای تو تا بتو گوید فلک
در سروسودای عشقت جان دادن شد محک
زیر کوی دلبران را سرقدمگاهش کنی
جان نخواهی در فراقش بنگر از حال سمک
لذت ارخواهی ز عشقت این معانی فهم کن
یک بیک در حفظ آور گفته‌های بانمک
رنج دلبر می نخواهی گر طلبکار توشد
بر سراقلم جانانت باد خودگشتی بسزک
مصرع ثانی ببین و (عاصی) دوباره‌اش
در سروسودای عشقت جان بخشیدن محک

* * *

(۵۰)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

یارب آن خسرو بماند بر همان تخت و جلال
دولت شیرین طبعش دور باشد از زوال
در تراکم عزتش را تافلك دوران شود
صید دردام خیالش کام خود الا ملال
در خیال حسن خوبش تا قیامت دم زخم
وز ثنائش هرچه گویم جمله باشد وصف حال
این عجب کر نوع انسان چون خدایش آفرید
بر روش جم ماه پروین بدرو هورزیر^۱ هلال
شد لباسش در وجودش با وجودش دلبری
عالم حیران اوگشت گرچه او شد خرده سال
او حقیقت می شناسد انکه کوی او برفت
تشنه لب باتو بگویم زاندر است آب زلال
ای شه از دریای لطف قطره (عاصی) بده
ایستاده بر درت را بی قرارو لا مجال

* * *

^۱ نام است زنامهای اسمان. (عاصی)

(۵۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشمن مقصور)

پیش آدم چون بفرمود خلق تو شاه جلیل
سیرتت خوب آفرید و صورتت راهم جمیل
خلعت هر انبیاها جمله جمعند با صفات
معجزات روی تو کرد جلوه بخش بر خلیل
کافیه است بر منکرانت آیهء ((لایدخلون))
انتها از حرمت تو پیشگاه جبرئیل
عرش شد طور وصالت ای کلیم بس حبیب
هم لباس خاتمی گشت جامهء صنع الجمیل
زخم (عاصی) نیش دارد تیر عصیان بر جگر
بس تو دارد در قیامت هم طیب و هم دلیل

* * *

(۵۲)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(مترجم مثنوی سالم)

منال ای ادل ز درد خود طیب بی جفا دارم
بخواه از وی علاج خود حکیم پر شفا دارم
بهر دردی دوا دارد جراحی را نیاز دارم
که کام تو بجا آرد چو شاهی پر عطا دارم
دلا گر کوری از دیدن بیرحمت بشاه من
بلور عهد او مشکن چراغ خوش ضیا دارم
بنامش شد علاء الدین به اوصافش عماد الدین
ز گلزار ضیاء الدین من آن سروی وفا دارم
بصورت یوسف یعقوب ز گنج صبر چون ایوب
بلطف حق شده مجذوب ز فیض او صفادارم
بیا (عاصی) اگر خواهی مقام عزت شاهی
بشو دربان درگاهی از آنجا التجا دارم

* * *

(۵۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنیٰ محذوف)

شورشم در سرچنان است دفتری انشا کنم
راز دل عالم بگویم فکری خود افشا کنم
همچو بجنون کوه و صحرا طی کنم بر خیل عشق
دل فدای شوخ سروی شیوهء لیلا کنم
سرنهم در زیر کویش فخر برگردون کنم
بعد از آن در شکر نعمت سجده بر مولا کنم
دل چو صید از دام عشقش حبس چاه غبغبش
در فضای هجر خواهم جان و دل یغما کنم
کوه طور است کوی یارم در اجابت ریب نیست
ار مناجات وصال سرور موسی کنم
روضه اش را سجده گاهی جن و انس است از دوعا
قبلهء مقصود خود را سرور بطحا کنم
گرچه در حد میگذارد جرم و عصیانم ولی
رو بمحراب دوعای زمزم و مینا کنم

گر زاعجاز چو دریا قطره‌ای ریزد بخاک
مرده‌ها را بانگ آرند بوی از عیسا کنم
در جمالش نور وحدت ار ببخشد بر زمین
بدر گوید از خجالت خود شب یلدا کنم
گرچه از رنگ گناهم چون حبش شد چهره‌ام
بس که روی لوح دل را بر رسول الله کنم
دولت وصلش الهی از خزان لطف خود
بخش بر ما زین جهان و بوسهء زانجا کنم
سرمه خاک زیر پای پاسبان درگهش
می کشم بر نور دیده چشم و دل بیناکنم
(عاصی) وقت سحرها کن دعای وصل یار
تاچو سگ در خان جودش لقمه‌ای پیداکنم

* * *

(۵۴)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(فرج مثنیٰ سالم)

نه در حد زبان و من نه در افکار می بینم
همه اوصاف و اخلاقش نه در اقرار می بینم
چه گویم بیشتر زانکه چونامش شد علاء الدین
از آن روزی که سلطان ترا عطار می بینم
زیباغ نقشبندیها گل بی خار می بودی
که بوی گل روخت جانانه از گلزار می بینم
زآبی چشمهء رحمت تنت سیراب و پیر بر شد
بهر کس سایه افگندی دلش بیدار می بینم
چه باک از منکری بدگو اگر صدبار بد گوید
که من با فخر عالم چند کسی انکار می بینم
بدرگاهت کمر بستم تهی دست از همه چیزم
بیک رمزی چو اکسیرت گدا سردار می بینم
بکوی لطف ایستادم ترحم وقت امداد است
زدیری غربتم شاها خودم غمبار می بینم
درین سهوم بکن عقوم منم (عاصی) از این سودا
دل و دینم بشد یغما ترا من یار می بینم

(۵۵)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مشن مقصور)

چشم ای دل برگشا و رحمت مولا ببین
خلعت لولاک احمد وسعت بطحا ببین
رو بروضه باد کردی گرتو خواهی عزتی
خان و مان روضه بین و عزت آنها ببین
قبلهء مقصود عالم جلوه بخش انبیاء
بردر محبوب یزدان حرمت بی پا ببین
در سرای حشر بینی شهسوار مرسلان
بنگر از روی شفاعت شوکت طه ببین
فکر در معراج ذاتش کافیه است از قدر او
جملهء قرآن تماشا عزت اسری ببین
فخر بر گردون نماید نام (عاصی) امت است
ای دل ازبیم قیامت رأفت لولا ببین

* * *

(۵۶)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(رمل مثنیٰ مقصور)

آه گریبم هوای روضهء رضوان تو
من نخواهم در قیامت جز وصال صدر دین
دوست داری کی شود با ملک دنیا وصل او
گر کند لطف بسوی آن سفیه دل حزین
فاتح باب هدایت شهسوار انبیا
سرور اولاد آدم هم (شفیع المذنبین)
(عاصی) م ای انکه (عاصی) در پناه لطف تو
دارد امیدی نجاتش از عذاب عاصیین

* * *

(۵۷)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(رمل مثنی محذوف)

ای ضییای ظلمت دل همچو ع م ر
وی ولی عهد خلافت تاجدار ش ه
نونهال باغ عثمان در گلستان وفا
سروی رعنا منفعـل از ق ا م ت
کوی سلطان زمانه چون بدیدم زان میان
دل بسوزد در فـراقش همچو ف ن ر
گوهر است در بحر عرفان شب چراغ مرشدان
اوست از بحر حقیقت س ا ق ی
شمع بزم ارای دین است عالمش پروانه شد
در سموات حقیقت همچو ق م ر
پادشاهی چون تو شاها با جلال و سلطنت
در جهان هرگز نیارد م ا د ر
بردر سلطان لطفست همچو سائل چشم دار
ریز خواهی خوانی جودت (ع ا ص ی)

* * *

(۵۸)

مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
(مزج مثنیٰ سالم)

بچمدالله موحدشدم از فضل ربانی
دگر کاری نمیدانم بجز راه مسلمانی
سراپا راه دین حق بلوح دل نقش می بست
بدل تصدیق می کردم همه اوصاف رحمانی
زهر عضوی نظر کردم بر اقرار ره توحید
نمی بیند بهر فکری خداوندی دگر ثانی
همه خشنود برشاهی که نامش احمد مختار
گواهی خاتمی دادند پس از توحید ربانی
چنان دانند مقام او نه در حد کسی باشد
نبینند جایگاه او کسی از نوع انسانی
مقام انبیاهارا چنان باور نماید دل
همه پیغمبری دارند ز گنج لطف سبحانی
الهی بر همان دعوی رجا را می کنم مردن
ز وقت نزع می خواهم نجات از کید شیطانی

خدا از خوانی احسانت من بی زاد تقوی را
کرم کن لقمه‌ای یا رب بر این نادان حیرانی
نوشتن نام خود (عاصی) همان اقرار عصیان است
امید است عفو عصیانم من از معبود بی ثانی

ته‌واو بوو به‌شی فارسی له رۆژی ۲۲ جمادالاول ۱۳۹۰ به‌را‌به‌ر ۲۵ ی تموزی ۱۹۷۰ .
الکاتب ملا مصطفی عاصی، دانهری دیوانه‌که به فارسی و کوردی

* * *

القسم العربى

(۱)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلان

(الرمال الثماني المقصور)

صرت غرقاً في الخطايا ذاب قلبي بالذنوب
راجيا جئت ببابك انت ستار العيوب
روسياه روی نیکان در سرای محشرم
رینا تبت اليك انت غفار الذنوب
در گذار از جرم و عصیان نیست ملجأ غیر تو
فاعف عنی یا الهی انت فتاح القلوب
زاندمی گشتم مکلف در گناهم هردمی
رینا اذ انت تدری انت علام الغیوب
(عاصی) ا عاری ندارد باز آی بر دعا
راجيا جئت ببابك انت ستار العيوب

* * *

(٢)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(الرميل الثمانى المحذوف)

يا حيبى حيث وصلتك فى الفؤاد قد عرض
نور حبك فى البساط مثل شمس قد فيض
فى صدور العاشقين نار حبك ساطع
ها أنا كنت بذاك كل جسمى قد رمض
كنت فى بعد الوصال كالسقيم النافض
ارجو منك للدواء ان روحى قد مرض
صرت فى قلبى حيباً ثابتاً فى لوحها
لا يزول بالملام ليس شىء قد قرض
كنت (عاص) صار عمري فى الظلام^(١)
جاء مصباح الحبيب مثل فجر قد بيض

* * *

^١ ندم لهته سح تفعيله به.

(۳)

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(الرميل السداسى المحذوف)

يا حبيبى وصلك لى ان حصل
بيست باكم نيش شمشير اجل
بر جگر تيرم زنى ايستاده ام
فهو باب للنجاة ان وصل
زهر مى نوشم زدستت يا حبيب
ليس لى سم شفاء كالعسل
بر همان عهدى تو گفتى مانده ام
ان قلبى فى الوداد مانقل
(عاصى) ام عبد تووم اى جان من
فارحم العبد الضعيف فى الامل

* * *

فەرھەنگۈك

ئەو وشانەى لەم فەرھەنگۈكەدا ھاتوون، بە پيى چۈنيەتى ھاتنيان
لە ديوانەكەدا مانايان ئى دراوتەتەوہ. جگە لەوہى ھەندى دەستەواژە
و پرستەيشمان وەكو خۇى نووسيووتەوہ و مانامان ئى داوتەتەوہ.

((۶))

ئاخىر(آخىر): دواين، دوا شت يان دوا كەس.
ئاسار(آثار): كۆى (أثر): پاشماوہ، شوئىنەوار.
آستانە: دەرگا، بەردەرگا، كەوشكەن، دەريار، بارەگا.
ئاشوب: ئاژاوہ، فتنە، پشيوى، گىلەويژە.
ئاشفتە: تىكەل و پىكەل، شىواو، سەرگەردان.
ئافاق (آفاق): كۆى (افق): ناسۆ، سووگە، ئاسوگە.
ئامانچ: مەبەست، نيشانە.
ئاموشۆ(آمد و شد): ھات و چۆ، وەرە و برۆ.
ئاوہردە: ھاوردە، ھىتراو.
ئاور: ئاگر.
ئاورين: ئاگرين.
ئاھوو: ئاسك، مامز، روال، جەيران.
ئاينە: ئاوينە، نەينۆك، قودىلك، جامەك.
ئەب (أب): باو، باوك، باب.
ئەبەد(أبد): ھەميشە، دايم، تم و تم، كاتى بى كۆتايى، پۆژگار.

- نه بتهر (آبت): کلکپراو، ناتواو، و جاغ کوټر.
 نه برار (أبرار): کوی (بار)ه: چاکه کار، خیرخواز، خیره و مهند.
 نه بله (أبله): گیل، گه مژه، هیټ، کهودن، لیوه، دهبه ننگ، گهوج.
 نه بی وردی (أبی وردی): ناوی (محمد أبو المظفر)ه. له (کوفان)ی نزیك آبیورد له (خوراسان)
 له دایک بووه. شاعیر و رهچله کناسیکی سهرده می نوموی بوو. سالی (۱۸۶۰)
 هندی له شیعره کانی له دیوانیکدا له میسر بلاو کرایه وه. سالی (۱۱۳) له
 نه سفهان ژهر خوارد کرا.
 نه تباع (أتباع): کوی (تابع)ه: شوینه لگر، سر به یه کئ یان به ریپازئ، په پیره و کمر.
 نه توار (أطوار): کوی (طور)ه: جوټ، حالت، راده، نه اندازه، قوناغ.
 نه جدل (أجل): کوتایی ژیان، ماوه، ساتی مهرگ و مردن.
 نه جر (أجر): کرئ، دهستهق، مز.
 نه جزاخانه: دهر ماخانه.
 نه جنه بی (أجنبی): بیگانه، غهواره، لایده.
 نه حده (أحد): تاک و تهنیا.
 نه حباب (أحباب): کوی (حبیب)ه: خوښه ویست، تازیز، دږست، یار.
 نه خ (أخ): برا.
 نه ختهر: نه ستیره، بهخت، نالا، گیایه که گه لاکانی درټو گه وره، گولی وردی سوور یان
 زهر ددها وه کوو هیټشو به سهر چله کانه وهن. تا (۲ م) بلند ده بی.
 نه د (أداء): چی به چی کردن، نه نجام دان.
 نه دیر (أدر): بگیره، تی که.
 نه دنا (أدنی): هره نزیك، هره نزم.
 نه رباب (أرباب): کوی (رب)ه: خودا، خاوهن، ماخو به فارسی مانای ناغایه.
 نه رجومند: خاوهن قهر، پیزدار، پیاوی گوره، هیټا، به هادار.
 نه رز (أرض): عمرز، عهرد، زهوی، زه مین.
 نه رزه لونس (أرذل الناس): په ست و نزمترین کهس، که مترین کهس، چروو کترین کهس.
 نه رغه نوون: جوټه نامیریکي موسیقییه وه کوو بیانز وایه، گوايه نه فلاتون دایه پناوه.
 نه ز: من، (به فارسی یانی: له).
 نه زدل (أزل): همیشه، دیرین، نه وهی سهره تا و بنه تای نه بی، روژی به ری.

ئەژدەھا: ماری زۆر گەورە. لە ئەفسانەیی کۆن بەو ماره گەورەییە دەئێتین کە شاگری لەدەم دیتە
 دەروەو و زۆر جار سێ سەر یان حەفت سەریشە.
 ئەسراو (أسرار)، کۆی (سر)ە: نەپەنی، راز، نەپەنی، شاراو.
 ئەسیرین: فرمیسیک، سرشک، رۆندک، ئەشک.
 ئەسل (أصل): بنچینە، بنەچە کە، بنیاد.
 ئەسیر (أسیر): دیل، یەخسیر، گیراوی شەر.
 ئەشعار (أشعار)، کۆی (شعر)ە: هەلبەست، هۆنراو.
 ئەشک: فرمیسیک، سرشک، رۆندک، ئەشک.
 ئەژنۆ: چۆک، زرانی.
 ئەعرزەت (أعرضت = أعرض + ت): خۆی لێ لادا، خۆی لێ کەلی کرد.
 ئەغنام (أغنام)، کۆی (غنم)ە: مەر، پەز، می، مە.
 ئەغیار (أغيار)، کۆی (غیر)ە: ئەو هی تر، نەناسیاو، بیگانە.
 ئەقتار (أقطار)، کۆی (قطر)ە: ولات.
 ئەقربیا (أقرباء)، کۆی (قرب)ە: خزم، قەوم و قیلە، نزیک.
 ئەلئەمان (الامان)، دەخیلە، چەپالەم بەدن، بپاریژن.
 ئەلەم (ألم): ژان، ئیش، نازار، دەرد.
 ئەلبورز: کێویکی گەورەییە.
 ئەمارەت (أمارة): میرنشینی، میرایەتی.
 ئەمەل (أمل): هیوا، ئومید، ئاوات.
 ئەما (أما): بەلام، کەچی.
 ئەنبیا (أنبياء)، کۆی (نبی)ە: پینغەمبەر.
 ئەوج (أوج): تروپک، قۆتک، چلەپۆیە، تۆقەلە، تۆیکە، تەپک.
 ئەیاغ: کاسە، جام، بادە.
 ئەینەلەفەر (این المفر): بۆ کوئی هەلئێتین؟ راکەینە کوئی؟
 ئوتلوبوو (أطلبوا): داوا بکەن، بخوازن.
 ئوتومبیل (automobile): ترومبیل، ماشین، خۆشەزۆک.
 ئوفتادە: کەوتوو، کەترە، لەپێ کۆتوو، زەبوون، کەسیرە.
 ئولفەت (ألفة): هۆگری.

تولش: مردوو.

ئیبیه ززهت (ایبضت): سپی بوو.

ئیحاته (احاطة): دهوره دان، تۆق کردن، گرتنه خو.

ئیحسان (احسان): چاکه، خیر.

ئیحمه پردهت (احمرت): سوور بوو.

ئیحابه (اجابة): وه لام دانهوه، باوه گو.

ئیدراک (ادراك): دهرك کردن، تیگه یشتن.

ئیزکار (اذکار): ناو هینان، دوعا، ویرد.

ئیزمار (اضمار): شاردهوه.

ئییستیعفا (استعفاء): داوای بوردن، داوای خانه نشین کردن.

ئییستیقرار (استقرار): سه قام گرتن، جیگیر بوون، دامه زران.

ئییستیک: وه ستاینیکی که له نه نجامی سه رسامی، سه نگرانه وه.

ئییستیلا (استیلا): دهست به سه ردا گرتن.

ئییستیمداد (استمداد): هانا بردنه بهر، داوای یارمه تی کردن.

ئییستینتاق (استنطاق): به قسه هینان، ناخیان.

ئه سرا (أسری): شه ورۆ.

ئیسفه پردهت (اصفرت): زهرد بوو.

ئیسوه ددهت (اسودت): رهش بوو.

ئیشتیاق (اشتیاق): په رۆشی، غه ربیی کردن.

ئیشگوزار: سهرکار، نوینهر، ئیش په یداکه ر.

ئییعتیبار (اعتبار): متمانه، پروا.

ئیفلیج: شه پله، شه لهل.

ئیقبال (اقبال): بهخت، یه غبال.

ئییقتیدا (اقتداء): شوین که وتن، په پیره وکردن، له دوو رۆیشتن.

ئیکسیر: ماده دهیه که گوایه کرۆکی شت ده گوړی. بو نمونه جیوه ده کا به قه لایی و مس ده کا

به زیر. ئەم ماده دهیه تا ئیستا نه دۆزراوه ته وه. به شتی زۆر ده گمه ن و به سوود

ده گوړی. ئەو پیره ی سروشت و خووی که سی بگوړی.

ئیکلیل (اکلیل): تاج.

ئیلاهی (الهی): خودایه!
 ئیلتیجا (التجاء): په نا بردنه بهر، هانا وه بهر بردن، خو ده خیل کردن.
 ئیلحاح (الحاح): سوور بوون، جهخت کردن، پی له سهه داگرتن.
 ئیمشی (امش): برۆ، ههږه، بچۆ.
 ئینتیزار (انتظار): چاوه‌پوانی، له هیفی بوون.
 ئینتیزام (انتظام): ریک و پیک، هه‌ماهه‌نگی.
 بوزرگ: گه‌وره، مه‌زن.
 بوراق: ناوی ئەو ئەسپه‌یه که پینغه‌مبه‌ریتی چوه ئەسرا و میعراج.
 بورهان: به‌لگه.
 بیسمیل کردن: پاک کردنه‌وه‌ی شتی پيس له رووی ئایینییه‌وه و ناوی خوا هینان له کاتی پاک کردنه‌وه‌که‌دا.
 بیداری: هوشیاری، به‌ئاگایی.
 بیلعموموم (بالعموم): به‌تیک‌پایی، به‌گشتی، هه‌موو له هه‌موو.
 بیللا (بالله): به‌خوا، بخودی.

((پ))

پابه‌سته: پی به‌سراو.
 پابووس: پی ماچ کردن، درکه‌یه له چوونه خزمهت پیاوی گه‌وره.
 په‌رتوو: تیشک، نوور.
 په‌رگار: نام‌پیک، دووفلیقانه‌یه له‌سه‌ریکه‌وه هه‌ردوو لقی به‌جۆری به‌یه‌که‌وه به‌سراوه که بواری سوورانیان هه‌یه، بو کیشانی بازنه و ئەندازه گرتنی هیلای راست به‌کار دئ.
 په‌روین: چهند ئەستیره‌یه‌کی وردن وه‌کو تۆپ کۆبوونه‌ته‌وه سه‌ریه‌ک، پیروو.
 په‌شه‌نگ: شیشه ئاسنیکه زه‌وی یان دیواری پی کون ده‌که‌ن.
 په‌شم: خوری، په‌شمه: خراپه، هه‌یچه، بی‌نرخه.
 په‌لاس: به‌رگی خوری ئەستووور و در، ده‌رویش و بی‌نه‌وایان له‌به‌ری ده‌که‌ن.
 په‌یکان: تیر، سه‌ره‌ نیژه، پارچه ئاسنیکه تیژه به‌سه‌ری تیر و نیژه‌وه.
 پوستان: مه‌مک، مه‌م.

پیر: مرۆف و گیاندارى به سالدآ چوو، ئیختیار، رابه‌رى نایینی.

((ب))

بایزاغه: گه‌ره‌کینکه له شارى کۆیه.

به‌تھا(بطحاء): دۆلى مه‌ککەى پیرۆز، پیرۆهى گه‌وره‌ى ئاو، رووبار، خوړپیکى به‌ زیخ و چه‌و.
به‌ده‌خشان: ناوچه‌یه‌که له تورکستانی ئه‌فغان به‌ له‌عل به‌ناویانگه‌ له‌علی به‌ده‌خشان زۆر له
شیعری کلاسیکی کوردیدا هاتوه.

به‌دخواه: خراپه‌کار، به‌دنیاز، به‌دکار.

به‌ددر(بدر): مانگی پر، مانگی چوارده.

به‌دگۆ: ئه‌وه‌ى قسه‌ى خراپ و تیکده‌رانه ده‌کا.

به‌رات: کرپى وهرزى ره‌نجبه‌ر، جیره‌ى هه‌میشه‌یی. رزق و روزى به‌ش کردن، نیوه‌ى مانگی
شابان:

شهو‌ى جه‌ژنى به‌راتی

له‌خوا ده‌که‌م ته‌له‌بی

به‌شکو چاو جوانیم داتی

به‌رق(برق): برووسکه، چه‌خماخه، (به‌ فارسی واته: کاره‌با).

به‌رگه‌شته: سه‌ره‌نگون، به‌جیماو، هه‌لگه‌پاوه، به‌ره‌واژى، ئاوه‌ژوو.

به‌سیت(بسیط): ساده، ساکار.

به‌ست(بسط): کرده‌وه بنچینه‌یه‌کانى بێرکارى وه‌کوو کۆکردنه‌وه و ده‌رکردن و لێکدان و
دابه‌ش کردن.

به‌سیر(بصیر): بینا، به‌ پیاوی ناییناش ده‌گوتری.

به‌قا(بقاء): مانه‌وه، وه‌فا.

به‌لده‌ت: ناوچه‌یه‌کى چۆل و بێ‌بن و نادیاره له‌ گه‌ردوون به‌ چاوی ئاسایی ئه‌ستیره‌ى تیدا
نایینری.

به‌نده: کۆیله، عه‌بد.

به‌ریان: به‌ژاو، بۆدراو.

به‌زن: (ب + زه‌ن = ره‌گى(زدن)ى فارسی): لێده، بکوته.

بوختان: قسه پی ههلبهستن.

((ت))

تاجی: تاجی، تاژی، سهگی راو.
تاغات(طاعات)، کۆی(طاعة)یه: خواپهرستی، بهجی هینانی نه رکی نایینی.
ته به سسوم(تبسم): گرژین، گرژینهوه، زهرده خه نه هاتن، خینهوه.
ته بیب(طیب): دختۆر، پزیشک.
ته حدیس(تحدیث): باس کردن.
ته رجیح(ترجیح): په سه ند کردن.
ته حریر(تحریر): نووسین، تۆمار کردن، نازاد کردن.
ته حسین(تسین): نافهرین کردن، به چاک زانین.
ته ره ققی(ترقی): چونه پیش، بهرز بوونهوه.
ته رویج(ترویج): بهرو پیدان، ره واج پیدان.
ته زهروو: که له شیر ی لیپه وار.
ته سه للا: دلدانهوه، دلخۆش کردن.
ته سبیح(تسبیح): پاکانه بژییری بو خوا.
ته سخی(تسخیر): خستنه بهردهست، خستنه ژیریبار.
ته شه ببوس(تشبث): دهست پیوه گرتن، ده خیل بوون.
ته شه ککی(تشکی): گازانده کردن، سکالا کردن.
ته شریح(تشریح): توی توی کردن، پارچه پارچه کردن.
ته عام(طعام): خۆراک، خواردن، زاد.
ته عقیب(تعقیب): به دوا دا چوون، شوین هه لگرتن.
ته عمیر(تعمیر): ناوه دان کردنهوه، نووژن کردنهوه.
ته فه ککور(تفکر): بیر کردنهوه.
ته قوا(تقوی): خواپهرستی، خو دوور خستنهوه له گونا ه و شتی خراب.
ته که ببور(تکبر): لووتبه رزی، ده عیه، روحگه ورهیی، تپزلی.
ته که للوم(تکلم): قسه کردن، ناخاوتن، دوان.

ته کسیر (تکسیر): شکانندن.

ته لهف (تلف): چوانندن، له نیو بردن، نه هیشتن.

ته مه ننا (تمنی): نار ه زوو کردن، خۆزگه خواستن.

ته ناب (طناب): پەت، رسته که، گوریس.

ته وازوع (تواضع): بئ ده عیه یی، خاکه پرابی.

ته واف (طواف): سوورانه وه به ده وری شتدا.

ته وزیم: به خورتی، به کوته کی، به زۆری.

ته وه للا (تولی): روولی وەر گێران، لی دوور که وتنه وه.

ته نههر (تنهر): تیی راده خوری، لی ده خورپه ته وه، خۆی لی تووره ده کا.

ته هی (طی): پیتچانه وه، برینی ریگا.

ته هی ده ست: ده ست به تال.

ترخینه: جۆره خوار دنیکی میلی کۆنه له پرووشی درشت و شیلیم دروست ده کری. شیلمه که

به گه لاره نه غن نه غن ده کری و له پرووشه که ده کری و هه ندئ خویی پیوه ده کری و

بۆ ماوه ی حدفت تا ده رۆژ هه ل ده گری و ناو به ناو تیک وهر ده درئ. پاشان

ده رده هینرئ. ناوا به ته ری ده خوری یان ده کریته چیشته، یان به شیوه ی تۆیه ل تۆیه ل

وشک ده کریته وه بۆ کاتی پیویست.

تووبا (طوبی): پاکی، خیر و خوشی، ناوی دره ختیکه له به هه شته.

توتیا: سورمه، ئۆکسیدنیکی مسه له ناو کووره ی تواندنه وه ی مس و قه لابی پهیدا ده بی. نه و

دوو که له یه له کاتی تواندنه وه ی مس له سه ر کووره کۆ ده بیته وه.

توحفه: دیاری، شتی ده گمه ن و گرانبه ها.

توور (طور): چپایه که له (سینا). چه زره تی مووسا ده چووه سه ر نه و چیا و قسه ی له گه ل باری

ته عالا ده کرد.

تووره (طرة): مۆری شا و قراله کان بوو، به په رچه می ئافره تیش ده گوترئ. تووره دار: خاوه نی

توپره.

توول (طول): درییی.

تولوع (طلوع): هه لاتن، ده رکه وتن.

((ج))

جامی جهمشید: جهمشید: کوری تههمورس بوو. چوارهم شای پیشدادیهکان بوو. به
گویره‌ی شانامه هفت سالّ فرمانره‌وایی کردووه. گوايه نهو بووه جهژنی
نه‌وروزی داهیتاوه (جهمشاسپ)یشی پیّ ده‌لّین. (جام)یکی نه‌فسانه‌یی
هه‌بووه دونیای تیدا دده‌ی.

جاویدان: نه‌مر، هه‌میشه‌یی.

جه‌بهه: نیو چه‌وان، ته‌ویل، ته‌به‌ش، هه‌نیه.

جه‌حیم(جهیم): دۆزه، دۆزه‌خ.

جه‌ده‌ول(جدول): خشته، هیلی لینک تیپه‌ریوی ستوونی و ناسۆیی.

جه‌دی(جدی): نه‌ستیره‌یه‌کی گه‌شه له ولاتی ئیمه‌دا به‌رام‌به‌ر قبیله ده‌ه‌ستی.

جه‌زب(جذب): راکیشان، حال گرتن.

جه‌سوور(جسور): نازا، بویر، ره‌شید، عه‌گید، چاونه‌ترس.

جه‌فا: ده‌رده‌سه‌ری، ناخۆشی، نازارو نه‌شکه‌نجه.

جه‌فادیده: جه‌فادراو.

جه‌فر: زانستی ژماره(chiffre). جه‌فرناس وا تیّ ده‌گا ده‌توانی به‌م زانسته هه‌موو
رووداوینکی دونیا بزانی.

جه‌لال: شکۆمه‌ند.

جه‌مال: جوانی، سپه‌هی.

جه‌للاد: کوژه‌ک، پیاو کوژ، میرغه‌زه‌ب، نه‌وه‌ی جه‌لده له گونا‌ه‌کاران دده‌ا.

جه‌نیه: لایه‌ن.

جه‌ننه‌ت(جنة): به‌هه‌شت، باخچه‌و به‌راو.

جه‌ور: سته‌م، زۆرداری.

جه‌ولانگاه: جیتی گه‌ران و سووران.

جه‌یش: سوپا، له‌شکر.

جه‌یبال، کۆی(جبل)ه: چیا، کیتو، شاخ، که‌ژ.

جه‌ورعه(جرعة): قوم، فری.

جه‌ومله: گشتی.

جنبش: جووله، وەرار، بزاش.
جوهد (جهد): تهقه لالا، ههول.
جیسم: لهش، تهن.
جیفه: لاک، کهلاک، کهلهش، لاشهی ولاغی مردار.

((چ))

چاک: باش، دراو، هه لژپاو.
چاکەر: نۆکهەر، خزمهتکار.
چاه: چال، بیر، قۆرت.
چهتفه: تیلاک، پۆته لاک، چهفیهی زل.
چهپگهرد: نهوهی به پیچهوانهی مرادی مرۆ ده سوورپئ.
چهلیپا: سهلیب.
چههره: چاره، روخسار، دهم و چاو.
چراغ: چرا.
چهنگ: جوهره نامیرینکی موسیقی ژیداره، چهپۆک.

((ح))

حازیق (حاذق): وریاو شارهزا، لیزان.
حاشیه: پهراویز.
حهچی (حکی): قسه. (خۆش ههچی: قسهی چاکه)
ههزه (حذر): وریایی، ناگاداری.
ههسهس: نۆیه تداری شهو.
ههسهت: داخ، کهبیهر، کوخان.
ههقارهت: پهستی، نزمی، چرووکی، بی قیمهتی.
ههمامۆک: سهرچاوهیه که ده کهوتته بناری باواجی و باکووری رۆژناوای شاری کۆیه.

حەلقە لە گۆش: حەلقە لە گۆئ، بەندە، کۆيلە. کاتى خۆى بەندە(عەبد) حەلقەى لە گۆئ دەکرا بۆ ئەوئ پى بناسریتتەوئ.

حەلیم: نەرم و لەسەرە خۆ، پى وئ.

حەمەل: حەمبال، باربەر، کۆلھەلگەر.

حەوادیس(حوادث)، کۆى(حادثة)یە: رووداو، بووبەر، بەسەرھات.

حەواس(حواس):، کۆى(حاسة)یە: ھەست.

حەى(حى): زیندوو، خێلى مەجنوون.

حور: پەرى.

حوسن: جوانى، چاکى.

حیرقەت: سووتانەوئ.

حیرەت: واق و رمان، سەرسورمان، حەپەسان، مەندەھۆشى.

حیشمەت: شەرم، حەیا، گەورەبى.

((خ))

خائین: ناپاک.

خاترجەم: دلنیا، نارخەیان، بى خەم.

خاتیمە: کۆتایى، دوایى.

خار: درک، چقل، ستى.

خاکستەر: مشکى، خۆلەمیش، بوولئ.

خالخالان: چىایە کە لە رۆژھەلاتى شارۆچکەى تەق تەق، لەوبەرى رووبارە کە. گوندیکیش لە

بنارى چىاکە ھەبە ھەر بەر ناوئوئەبە.

خامە: قەلەم، پیتووس.

خەتا: تاوان، سووچ. شارى خەتا کە لەگەل خوتەن ھەمیشە بە یەکەوئ دین(خەتا و خوتەن)

کەوتۆتە تورکستانى ئەفغانستان.

خەتەر: مەترسى.

خەجالەت: شەرمەزارى، تەریقبوونەوئ.

خەدەنگ: تىر.

خەرابات: مەيخانە، ويرانە، كاول، شوينى ئافرەتى خراب، شوينى گرتنى شىلەى تريك، لاي
سۆفییەكان شوین و پلەى گوی نەدانە بە نەرىت و پەوشتى باوى كۆمەل.
خەرقە: يان غەرقە، غەرگە: سەربەرگىكى دەرويشانەيە، بى قۆلە، تا كەمەر دى، پىنە
پىنەيە.

خەرامان: لەنجەو لار. خەرىدار: كپيار.

خەستە: نەخۆش (خەستەخانە: نەخۆشخانە)، شەكەت و ماندوو.

خەلىل: ھاوپى، برادەر.

خەواس (خواصر): سەردەستە، تاقمى پايە بەرزو ديار.

خەيرولنەنام (خيراالنام): باشتىنى خەلك، مەبەست پىغەمبەرە.

خەيرولبەشەر (خيراالبشر): باشتىن مەرۆف، مەبەست پىغەمبەرە.

خەيلى: زۆر، گەلەك، زەحف.

خەيبات (خياط): بەرگدروو، دروومانكەر.

خومار: سستى و خاوى دواى رەها بوون لە كارىگەرى خواردنەوى شەراب. واتە حالەتى پاش

مەستىيە.

خوب: چاك، باش.

خودبىن: خۆپەرست.

خولد: بەهەشت.

خويش: خزم.

خىتاب (خطاب): گوتار.

خىلەت (خلعة): بەرگىكى درواو پياويكى گەورەى دىنى يان دىيايى وەكو رېز لىنان

دەيكاتە ديارى بۆ كەسى و لەبەرى دەكات، خەلات.

((د))

دارولحەزەن (دارالحزن): غەمخانە، خەفەتخانە، ناماژەيە بۆ ژوورەكەى حەزەرەتى يەعقوب.

دەر: دەرگا، دەرگە، دەرگە.

دەعبا: ئاژەلى درندە.

دەغەل: لەر و لاواز.

ده فعه: جار، چهل، تاو، ههل.
 ده ققولباب (دق الباب): له ده رگه دان، ده رگه قوتان.
 دره خشان: بریقه دار، ترووسکه دار، درهوشانه وه.
 دوخته ر: دختۆر، پزیشک، (به فارسی واته: کچ).
 دوو: مرواری درشت، دوو یه تیم: مرواریه کی گه وره یه به تهنیا له ناو یه ک قه پیلک دا ده بی.
 مرواری بی وینه.
 دوردانه: دانه مرواری.
 دورئه فشان: بلاو کردنه وهی مرواری، درکه یه له گریان که فرمی سکه که ی وه کوو مرواری روون و پاکه.
 دو عا گو: نه وهی دو عای خیرو چاکه بو خه لک ده کا.
 دلارا: مایه ی شادی و کرانه وهی دل، دلخواز، دل بهری جوان، خو شه ویست.
 دلقرین: دل بهر، دل کیش، جوان و نازدار.
 دلنه واز: دلخوشکه ر، دل په سند، دلگر.
 دۆشکه: چه کیکی شه ره به شینلکه ده هاویژری. گولله ی له گولله ی تفهنگ گه وره تره.
 دیرایه ت (درايه): تیگه یشتن.
 دیعایه: بانگه شه، پروپاگه نده.
 رایسته: هات و چۆ.
 رایجه (رائحة): بۆن.
 ره ئووف: میهره بان، به به زه بی.
 ره ب: خودان، خودا، ماخۆ.
 ره باب: نامیریکی موسیقی کۆنه، وه کوو تار وایه به لام کاسه که ی بچو وکتره، تهنیا دوو ژبی هه بووه (دوو تار).
 ره خشان: دره خشان، روناک، گهش و ترووسکه دار.
 ره زیل: چرووک، به خیل، رژد، چاوتهنگ، خنس.
 ره عنا: کچی خۆ به رست و خۆ ویست و نهزان، به مانای خۆش قه د و قامه تیش هاتووه.
 ره عیه ت: ره شه وهندی خه لک.
 ره غم: ره فتار کردن دژی مهیلی که سی.
 ره فره ف: بهرگ و رایه خنی نازک و جوان، فرهش، رایه خ. په یکی ره فره ف: نامه بهری خۆشپۆ.

ره قس (رقص): سه ما، هه لپه رکێ، داوه ت، سوور.
 ره قیب: چاودتیر، پاسه وان، دوو کس که عاشق و ئاره زوومه ندی یه کس یان یه کس شت بن،
 هه ریه که ره قیبی ئه وی دیکه یه، چونکه هه میسه چاودتیری ده کا بزانی چ ده کا و چ
 نا کا.

ره قیم: تووسراو.
 ره هل: قو زانستی که بۆ زانی شتی نه په نی به هۆی کیشانی هیللی جۆراو جۆرله سه ر قوم.
 روئی هت: دیتن.
 روچه ره ره: ئه وه ی گیان په ره ره ده ده کا و پیتی ده گه یه نی.
 روخ: روو.
 ریاسه ت: سه رو کایه تی.
 ریحه ت: کوچ، مشه خت.
 ریش: برین، زام.

((ز))

زال (ضال): گو مپرا، وێل، سه رگه ردان.
 زاهید: خوا په رست، ئه وه ی دونیا ته رک ده کا له پیناوی قیامه ت.
 زایرجه: (زایجه) شی پێ ده گوتری تابلۆیه کی چوارگۆشه یان بازنه ییه بۆ پێشان دانی شوینی
 نه ستیره کان له گه ردوون دروست ده کری و بۆ وه رگرتنی به ختی له دایکبوون (زایش) و
 شتی تر سه یری ده کهن. زایجه له زایشه وه هاتوه.
 زه بیال: زیلرێژ.
 زه بت (ضبط): به رزه فت کردن، ده سه لات به سه ردا گرتن.
 زه بوون: عاجز و مه لولول، کلۆل، که سپره، عه بایه کی ته نکه به سه رشانی داده دن.
 زه جر: شکاننده وه، به سه ردا رویشتن.
 زه خم: برین، زام.
 زه خیره: ئازوو قه، به ره م.
 زه ده: پینکراو، ئه نگیوراو.
 زه لامه ت (ظلامت): تاریکی، تاریی.

زهلله (ضلل): ریی گوم کرد، ویل بوو.
 زهمزه مه: دوعای خو شوشتن و نان خواردنی زهرده شتیانه.
 زهمیمهت (ضمیمه): پاشکۆ.
 زهنهخ: چه ناگه.
 زههرا (فاطمه الزهراء): کچی پیغه مبهه و خیزانی عملی و دایکی حهسه ن و حوسینه.
 زههراپ: ژههراو.
 زولجه ناحه بین (ذوالجناحین): دووبالی.
 زولفه قار (ذوالفقار): ناوی شمشییری تیمامی عهلییه، که سه ری دووفلیقانه بوو.
 زولقوربا (ذوالقربی): خزم.
 زومره: تاقم، گرۆ.
 زولال: سازگار، روون.
 زیبا (ضیاء): روناکی.
 زیبا: جوان، سپه هی.
 زیج: خشته یه که جوولانه وهی هه ساره کان پیشان ده دا.
 زیدد (ضد): دژ، پیچه وانه.
 زینده گانی: ژیان.

((س))

ساحیب: خودان، خاوه ن، ماخۆ، ختۆ.
 سادیره: (صادرة): ده رکرده.
 ساقی: مه یگیز.
 سامری: کابرایه کی خهلکی (سامره) بوو، جادووگر بوو، له سه رده می هه زه رته می مووسا بوو، که داوای کرد گویره که به رستن.
 سه با (سبأ): شاری (سه با) له یه مهن. له زه مانی هه زه رته می سلیمان به لقیس پاشایه تی ده کردن.
 چیرۆکی هه زه رته می سلیمان و په پو سلیمان هه به لقیس له قورئاندا هاتوو ه.
 سه با (صبا): کزه با، شنه با، شیب، بایه که له لای باکووری رۆژه لات هه وه دئ بایه کی خو ش و فیتنه که، یه کیتکه له (۲۴) به شی مؤسیقای شیرانی (۵) ناوازه.

- سه بات (ثبات): جینگری، خۆراگری، سه قامگیری.
 سه توهت (سطوة): بالادهستی، دهستدریژی.
 سه جده کونان (سه جده + کون + ان): به کرنۆش بردنه وه (ظرف حالت).
 سه ح (صح): راست، دروست.
 سه حه رخیز: نه وهی به یانی زوو له خه وه لدهستی.
 سه حرا (صحراء): بیابان.
 سه دارهت (صدارت): پیشه نگی.
 سه دهف (صدف): گیان له بهریکی بچووکه له ناودا دهژی، له شی ده چیتته وه ناو قه پیلک، پیی ده گوتری (صدف). چهند جۆریکی هه یه له هه مرویان به ناو بانگتر سه ده فی مروارییه که مادده یه ک له ناو خۆیه وه دروست ده کا ورده ورده وه کوو به ردی لی دئی و ده بیته مرواری.
 سه ره فگه نده: سه رشۆر، چاو به ره ژیر، شهرمه زار.
 سه عدو سه سعوود (سعد السعود): به ختی به ختان، دوو ته ستیره ن له یه ک پوونا کترن. به ره به ری به یانی هه لدین مژده ی هاتنی به هارو خۆش بوونی هه واو شین بوونی رووه کن.
 سه عی: هه ول و تیکۆشان.
 سه فا (صفاء): پاکی، روونی، ره نه ق، خۆشی و شادی، شوینیکه له مه که که له گه ل (مهروه) نه وه نده لیک دوور نین، سه فاو مهروه کردن یه کیکه له دابه کانی نه ج.
 سه فاخواه: خۆشی خواز.
 سه حفه (سه حیفه): لاپه ره.
 سه فشکین: نه وهی سه فی دوژمن ده شکین، نازاو چاونه ترس و نه گه راوه.
 سه ما: هه لپه رک، داوهت، گۆزه ند.
 سه ما (سماء): ئاسمان.
 سه میع: بیسا، بیسه ک، نه وهی زۆر و باش شت ده بیسی.
 سه میی (سمی): هاوناو، به رشی.
 سه ناخوان (شنا + خوان): پییا هه لده ر.
 سه نه عت: پیشه.
 سه واب (ثواب): پاداشت.
 سه واب (صواب): راست و دروست.

سەیل: لەھی، لیمشت، لافاو.

سەیلاب: سیلاو، لافاو.

سەییاد (سییاد): راوکه‌ر، راوچی، نیچیروان.

سەلیم: ساخ، زۆرجار لەگەڵ (ساغ) بەیەکه‌وه دین (ساخ و سەلیمه).

سەییاح (سییاح): گەریده، گەرال، گەرۆك.

ستەم: زولم و زۆر، بییادی، غەدر.

ستەمدیده: ئەوهی زۆرو ستەمی بەسەرھاتووه، زۆر لیّ کراو، زولم لیّ کراو، ستەم لیّ کراو.
سپەند (اسپند، اسفند): گیایەکی خۆرسکه دانەکهی وردو رەشه بۆ چاکردنەوهی برینی چاو
دەبەخەنە ناو ئاگر. بۆئێکی تاییهتی هەیه لای هەندێ کەس خۆش و پەسەندە.

ستران: گۆرانی.

سرشك: فرمیسك، رۆندك، ئەسرین.

سفره: خوان.

سكتەر: بییەنگی.

سككه: پارەى ئاسن، دراو.

سن: جۆره گیاندارێکی بچووكه لەكاتی پیگەیشتنی گەنم دا پەیدا دەبێ و سالی وا هەیه
زۆره و گەنم ناھێلێ.

سوبح (صبح): بەیانی، سپیڤە.

سوپەر: قەلغان، مەتال. سپیتر، چەپەر، سەنگەر.

سۆجەر (soldier): سەرباز.

سورەبیا (ثریا): پیروو، کۆمەلە ئەستێرەیه‌کن بە دەوری یەکه‌وه.

سوزان: لە سووتان.

سۆفار: پەری سەری تیر.

سولخ (صلح): ناشتی، تەبابی، پێك هاتنەوه.

سیاه: رەش.

سیهه چاره: چاره رەش، بەدبەخت، بێ ئیغبال.

سیرات (صراط): ریگا.

سیراج: چرا، مەشعەل، مەشخەل.

سیك: سەربازی هیندی.

سونبول: هیښووی گهنم و جو. گیایه که له شوینی تهر دهروی گهلای دریتژ و گولتی بچووک و بونخوښه، تا مه ترو نیوتیک بلند دهبی.

((ش))

شاتری: شاگردی.

شافی: چاره ساز.

شام: ښوواره، نانی ښوواره، ولاتی شام (سوریا).

شاه و فره زین: شاه سهرباز (مهلیک و جوندی) له یاری شتره بخدا.

شه ن: کاروبار، نرخ و پایه، بی شه ننی، بی نرخی.

شهباب: گهنج، لاو، تولاز، خورت.

شهرحی سیننه: توی توی کردنی سینگ، ناماژیه به ثایه تی (لم نشرح لك صدرک).

شهرع: ریپاز و رهوشتی ثایینی که خوا بو بنده کانی خوئی دیاری کردووه.

شہ فاعه تخوان: نهوهی بو خه لک ده پاریتته وه، دو عاکهر، دو عاگو.

شہ فعیع: شه فاعه تخوان، دو عاکهر، دو عاگو.

شهرمه سار: شهرمه زار، سهر شوپ.

شهرمه نده: شهرمه زار.

شهمس: روژ، خور.

شهوخیز: نهوهی شهو بو خوا په رستی هه لده ستی (قائم اللیل).

شه وکته: دهسه لات، شان و شکو.

شه هد: هه نگوین.

شه هسوار: شاسوار، شوپره سوار، سواری عه گید.

شتاب: په له، به له ز.

شترید (ای + شیء + ترید): چت دهوی؟

شتگول (ای + شیء + تقول): چ ده لینی؟ چ دبیتژی؟

شروح، کوئی (شرح) ه: راقه، لیکدانه وه، روون کردنه وه.

شرینقه: دهرزی دهرمان لیدان.

شکاره نداز: راوچی، راوکه ر.

شمقار: بالندهیه کی لهش باریکه له و بال دریزو کوورپه کیه، کلک و لاقی دریزه، دندووی زور
 نه ستور نییه. به نزمی ده فری و له کاتی فریندا بالی نهختی قیت ده کاته وه، نیرو میی
 په نگیان جودایه، به زوری نیره که له مییه که بچو کتره. هیلانه له سهر زهوی و له ناو
 قامیشه لان ده کا. جووری زوره وه کو:

شمقاری بۆر، شمقاری سپی، شمقاری زه لان، شمقاری گه مان.
 شو عیه: لق، تا، چل.
 شوهرت: ناویانگ.
 شیرک: هاویه ش پیدا کردن بۆ خودا.
 شیشه: شووشه، شیشه ی ناسن.
 شیعار: دروشم.
 شیقاق: دووبه ره کی، ناکوکی.

((٤))

عار: شوره یی، فهیتی، شهرمه زاریی.
 عاصیمه (عاصمه): پتتهخت.
 عهتتار (عطار): ورده واله فروش، له بنچینه دا به بۆن و بهرامه فروش هاتووه.
 عهتیق: دیرین، کۆن، کهونارا.
 عهجز: پهك کهوتن، له کار کهوتن.
 عه دوو: دوژمن، نه یار، ناحهز.
 عه رش: تهختی حوکمرانی.
 عهزم: ئیراده، ویست.
 عه قره ب: دوو پیشک.
 عه قیق: بهردیکی گرانبه هایه رهنگی جیا جیای هدییه. ههره باوو په سهنده که بیان رهنگی
 سورره. جوړیکی به عه قیقی یه مهنی یان یه مانی ناسراوه. عه قیق به زوری ده کری به
 نگینی نه نگوستیله.
 عه لامهت: نیشانه.
 عه لیل (علیل): نه ساخ، نه خووش، دهرده دار.

عەمامە: مەندیل.
عەمییق: قوول، کویر.
عیناد: لامل، کەللە رەق، کەللە شەق، رەقەستور، کانئیسەستور.
عەوام: رەشەوئەندی خەلک.
عەودال: هەلۆەدا.
عەون: یارمەتی، هاوکاری، باروویو.
عەیش: ژیان.
عەبیار: زۆر هات و چۆکەر، بەرەللا، تەردەست، زرنگ، مرۆقی چالاک و بەبەز، زۆرزان.
عوبوودیەت(عبودیة): بەندایەتی، کۆیلائیەتی.
عوجب: لووتبەرز، خۆپەرستی، دەعیە گەورەیی.
عوود: داری وشک، ئامیڕیکی مۆسیقی پینج ژنیە.
عورف: نەریت، رەوشت.
عوززا(عزّا): بتيکی قورەیشیان بوو پيش هاتنی ئیسلام.
عوسر(عسر): تەنگانە، ناخۆشی.
عوقبا: پایان و کۆتایی، ناخیرەت، رۆژی پەسلان.
عولیا: بەرز، بێند.
عومر: تەمەن، ژى.
عیشرەت: دۆستینی، برادەرانی، تیکەلی، هاوڕیتی، خوشگوزەرانی.
عیشوہ: نازوکریشمە.

((غ))

غارەت: پەلامار، هێرش، هەلکوتانە سەر.
غەرەقە: خەرەقە، غەرگە.
غەریق: خنکاو، لە ئاو نقووم بوو.
غەزەلخوان: غەزەلبيژ، غەزەلگۆ، غەزەلنووس. غەزەل: شیعریکە بە ئافرەت هەلەدەلی و
هەست و سۆزو خۆشەویستی شاعیر بەرامبەر گراویبەکەى دەردەبرئ.
غەمزە: نازو کریشمە، چاوو برۆ هەلئەکاندن.

غمزه ده: غه مگین، غه موون، غه مناک، خه فه تیار، پیئکراوی غه م.
 غه نی: ده وله مه ند، ساماندار، هه بووه.

غه وواس (غوآص): ته وهی ده چیه ژیر ناو.

به حری غه زه لم پر له دور و گه وه ره نه ما
 (غه وواسی) ده وی به عنی به ته عمیقی بزانه

(نالی)

غه وغا: ناژوه، گیره شیوینی، پشیوی.

غوسسه (غصه): غه م و خه فته، مهینه ت.

غوفران: لی بوردن، لی خوش بوون.

غیلمان، کوی (غلام) ه: روال، مندالی لووسکه.

((ف))

فائیده: سوود، مفا، قازانج، که لک.

فاروق: جیا که ره وهی هه ق و ناهه ق، نازناوی عومه ری کوری خه تتابه.

فه ته: کردنه وه، رزگار کردنی شاریک یان ولاتیک له نه یاران.

فه تل: بادن، لولدان.

فه خروئنه نام: جیی شانازی خه لک، مه به ست پیغه مبه ره.

فه ره: شادی، خوشی.

فه رقه دان (فرقدان_ تاکه که ی: فرقد): ناوی دوو ته ستیره ی نریک ته وه ری باکووره.

فه رش: رایه خ.

فه ریاد: هاوار.

فه زل (فضل): چاکه.

فه زه: ترس، بیم، هه راسانی، توکان.

فه ساد: گهنده لی.

فه سحه ت (فصحه): زمانپاراوی.

فه غان: هاوار، بانگ و فریاد، ناله.

فه نتازی: خه یالای، نه ندیشه یی.

فہوتی بکا: لہ ناوی بہری، بیفہ وتینئی.
 فتوا: حوکم و رای پسرپوری نایینی بہ پئی دہستوری ٹیسلام.
 فدئ: قوریانی.
 فروزان (دلفروزان): روشنکەرہوہ، درہ خشان، تیشکدەر.
 فرمیٹسک: سرشک، رۆندک، ٹہسرین.
 فریب: فریو، تہفرہ، خاپاندن، لہ خشتہ بردن، ہدلخہ لہ تاندن.
 فنیش (finish): لہ کاردہ رکردن.
 خہ جوول: شہرمن.
 فورسہت (فرصتہ): ہدل، دہرفہت.
 فیسق: دہرچوون لہ فہرمانی خودا، لادان لہ رئی حہق و چاکہ، کاری پیس و نارپہوا.
 فیلحہ قیقہ (في الحقیقہ): لہ راستیدا، راستییہ کھی، بہ راستی.
 فیلمہ سہل (في المثل): بہ نمونہ، میناک.

((ق))

قابہ قہوسہ بین (قاب قوسین): بہ قہدہر دووکہ وان.
 قابیز (قابض): چنگ لی گیرکەر، عزرائیل، پیمیرد.
 قاتیل: کوژہک، بکوژ، پیاوکوژ، خوینریر.
 قازی (قاضی): دادوہری نایینی. جی بہ جی کەر (قاضی الحاجات: ٹہوہی پیویستی خہ لک جی بہ جی دہکا، واتہ خوا).
 قاسیر (قاصر): بی توانا، کہم دہسہ لات، ٹہو مندالہی نہ گہیشبیٹہ تہ مہنی بالق بوون.
 قاقنہس بیان قہقنہس: تہیریکہ گویاہ کہ کاتی مردنی دئی ہہندی پووش و پہلاش
 کۆدہ کاتہوہ سہریہک و جۆش و خرۆشیک دہیگرئ و دہکہ ویتہ حال و لہ
 عیشقی خۆی ٹاگر لہ پووش و پہلاشہ کہ بہر دہدا و ہہر بہو ٹاگرہش دہسووتی
 و پاشان لہ ناو خۆلہ میٹشی ٹاگرہ کہ ٹیسک و پرووسکی سووتای دووبارہ
 زیندو دہبیٹہوہ و دہبی بہ قہقنہسیکی تازہ. ٹہمہ نوئی کردنہوہی دہورہی
 ژیانی ٹہم بالندہیہیہ کہ رہمزی نہسووتانہ بہ ٹاگر.
 قامک: پہنجہ، ٹہنگوست، تلک، تلی، تیل.

قاوه‌لئی: خواردنیکی سووکه پیش جهم، به تاییه‌تیش بهو شته ده‌گوتری که بهیانی له خورینی و پیش ناماده بوونی تیشته ده‌خوری.

قه‌تل: کوشتن.

قه‌پات کردن: داخستن، پیوه‌دان، گرتن.

قه‌دهح: په‌رداخ.

قه‌در: نرخ، توانا، فرمانی خوایی، چاره‌نووس. شهوی قه‌در که یه‌که‌م جار قورنانی تیدا هاتۆته خواری.

قه‌زا(قضاء): حوکم کردن، ته‌قدیری خودا ده‌رحه‌ق به‌نده‌کانی خوئی، مردن، وه‌کوو زاراوه‌یه‌کی نایینی نویژتیک یان روژوویه‌ک یا ههر واجیبییکی دیکه‌یه که له‌کاتی دیکه‌دا بکری.

قه‌زیبن(قه‌زوبین): نهو شمشیره بوو که له شاری قه‌زوبین دروست ده‌کرا.

قه‌سوهت: توندوتیژی.

قه‌لا(قلعة): که‌لا، که‌له، که‌لات.

قه‌لغان: نامیریک بوو وه‌کو سیل خرو ناوه‌ندی به‌گۆ بوو و ده‌سکی پیوه بوو، له پۆلا دروست ده‌کرا، شهرکه‌ر له مه‌یدانی شهرله‌شی خۆی پی له زه‌بری تیر و شمشیر و گورزی نه‌یاره‌که‌ی ده‌پاراست.

قه‌لغه‌ت: قولغه: نه‌لغه‌یه‌کی خره له‌په‌ت، مه‌ودای فراوان بوون و ته‌سک بوونه‌وه‌ی هه‌یه. قه‌لغه‌ت به مانای قه‌لافه‌تیش هاتووه، واته قه‌دو قامه‌ت.

قه‌ناعه‌ت: رازی بوون به به‌شی خۆ، رازی بوون به شتی که‌م، قنییات. قه‌وم و قیل: خزم و خویش.

قه‌یسه‌ر(قیصر): نازناوی پاشاکانی رۆم بوو، قرال.

قه‌یسه‌ران: ناوی ناوازیکی مؤسیقی کۆن بووه.

قوباد: پاشایه‌کی ئیرانی بوو.

قوبیه: گومه‌ز، گومبه‌ت.

قوباب: چه‌نگال.

قوتب: ته‌وره، پسته‌ی ناش، هه‌ردوو جه‌مسهری گۆی زه‌وی (باکوور و باشوور)، پیرو ریبه‌ری نایینی که په‌یره‌وه‌که‌ری خوئی هه‌بی.

قودره‌ت: توانا و ده‌سه‌لات، قه‌زاوقه‌ده‌ری خوا(ناگری قودره‌ت).

قوماندان (commander): سەرکرده، فرمانده.

قوون تلوور: قوون خړ که له هیچ شوینی تۆتکه نهگرئ.

قیتال: شهر، جنگ.

قیتمیر (قظمیر): پهردهیهکی ناسکه له بهینی خورما و ناوکهکهی، درکهیه له شتی کهم و بی نرخ، سهگی یاوه رانی نهشکهوت (اصحاب الکهف).

((ك))

کاتینات، کۆی (کائن) سه: بوونهوهر، نهوهی که ههیه.

کاسب: تیشکههر.

کافر: نهوهی نکولی خوا ده کا.

کهپتان (captain): سهردهسته.

که بک: کهو.

کهدهر: شلووی، شیلو، تاریکی، رهنگی تار، تاری و ناخۆشی ژیان.

کههریم: بهخشنده، دهست و دل کراوه.

کهرامات، کۆی (کرامه)یه: قسهو کردهوهی نااسایی که له توانای مروفی ناساییدا نهبی و

تهنیا به پیاوی دیندار بکری.

کهسکون: تیژ.

کهساد: بی رهواجی، بی بازاری.

کهسیره: زه بوون، زۆر کهشهنگ و ماندوو.

کهششاف: دۆزه رهوه، ناوی تفسیره به ناویانگه کهی (زخخشی)یه.

کهشکۆل: دهفریکه دهرویشی مالانگه به ملی وه ده کا، یان بهسهر باسکی داده دا و له

تفری میوهیه کی وه کوو (نارگیل) دروست ده کری که له هیندستان ههیه، له ناسن و

سواله تیش دروست ده کری. ئهو شتانهی له مالان وهری دهگری هه مووی به تیکه ل و

پیکه لئ لهو کهشکۆله ده کا.

که لله: کاپیل، جو جمومه.

کهمه ره بهسته: نهوهی دامینی له بهر که مهری را کرد بی و نامادهی کارو خزمهت بی. درکهیه

له نۆکهری نامادهی خزمهت.

که مه‌ند: پەتیکێ درێژه بۆ گرتنی کەسێ یان گیاندارێ بە کاردێ، بۆ بەسەر دیوارو خانوو
 هەلگەرانیشدا بە کاردێ. کاتی خۆی پالەوانەکان لەشەردا بە کاریان دەهینا بۆ گرتن و
 راکێشانی ناحەزە کەیان.

کەلیم: پڕپیژ، ئاودەنگ، هەمنشین، قسەکەر، درکەبە لە حەزەتی موسا کە هەموو پۆژێ
 دەچوو سەر کێوی توورو قسەمی لەگەڵ باری تەعەلا دەکرد.
 کەنناس: گەسکدەر.

کەو: ئامال شین، (کەو پۆژ) ئەو پۆژەبە کە هەورێکی تەنکی لەبەرە و دویا مەیلەو شین
 دەچیتەو، چێوێ بیژینگ و سەرەند و هینلەگ.
 کەوکەب: ئەستێرە.

کەید: فیل، حیلە، دەک و دەهۆ، مەکرو دۆلاب.
 کۆ: کۆمەلە ئەستێرەبەکی وردە وەکوو تۆپ خڕ بوونەتەرە سەر یەک.
 کوس: تەپل؛
 پوس کوس گوش نم کیشا کەم کەم
 ئەم سەر ئەو سەرەن دووربینە کەمی چەم
 (مەولەوی)

کلوور: سەدەزار.
 کوند: کونده بۆ، پەپوو.
 کیسەلە: گیاندارێکی بچوو کە لە کاتی پێ راگەیشتنی گەنم پەیدا دەبێ و لەسەر شیلەمی گەنم
 دەژی. (سن و کیسەلە) بەزۆری بەیە کەو دەین.
 کیشکە: چۆلە کە، پاساری، سواندوو کە، مەلووچک.
 کینەوەر: زگڕەش، خەشمانکیش، کانێسە ستوور.

((گ))

گەنج: لاو، خورت، تولاز، گەنجینە.
 گۆزەرگا: رێبەر.
 گوش: گۆی، گۆیچکە، گوھ.
 گوشاد: کراو، والّا.
 گوشوارە: گوارە.

گوئشهن: گولزار.

گولعوزار: رووگول.

گولاله: لاله، گولئکی چوار پهلکویه، رهنگی پهلکهکانی سووره و ناوه‌راستیان ره شه له مانگی نیشان ده‌روئ.

گومراه: گومرا، ویل و سرگرگردان، هه‌له‌ته.

گومگومه: ده‌فریگی ناسیننی مل درتزه ناوی تی‌ده‌کری، به مه‌تاله‌ش ده‌گوتری.

گوئزه‌بانه: ناهه‌نگی خوئی له دایکبوونی کوپ.

جیت (جئت): هاتم.

گیج: گیژو ویژ، وروکاس.

((ل))

لات: هه‌زار، نه‌بووه، زور ده‌ستکورت. ناوی بتیک بوو پیش نیسلام (لات و عزّا).

لاته‌قره‌بوو (لاتقربوا): تزیك مه‌بنه‌وه، تخوون مه‌که‌ون.

لاته‌قنوتوو (لاتقنطوا): ناومید مه‌بن، هه‌ناسه‌سارد مه‌بن.

لاف: خو هه‌لکیشان، خو به زلزانین، به خو‌دا هه‌لگوتن.

لایه‌زال (لایزال): نه‌وهی هه‌ر ده‌میننی و له ناو ناچی، مه‌به‌ست خواجه.

لایق: شیاو، شایه‌ن.

لامه‌کان (لامکان): به‌بی‌جی، مه‌به‌ست خواجه.

له‌ئیم: ناکه‌س به‌چه، نرم و په‌ست، قین له دل.

له‌باله‌ب: لیواو لیوا، لیواریژ.

له‌ززه‌ت: چیژ، تام و بو.

له‌عل: به‌ردیگی به‌هاداره رهنگی سووره وه‌کوو یاقووت وایه. له‌علی به‌ده‌خشان زور

به‌ناویانگه. له‌علی موزاب درکه‌یه له شه‌رابی سوور.

له‌عین: نه‌فره‌ت لی‌کراو، تووک لی‌باریو، توو کراو.

له‌ن ته‌رانی (له‌ن ترانی): قه‌ت نامبینی.

له‌ولاک (لولاک): نه‌گه‌ر تو نه‌بای. (لولاک لولاک لما خلقت الافلاک).

لیوا: به شیکی دابهش بوونی سه‌ریازی سه‌رده‌می عوسمانی بوو، ژماره‌ی سه‌ریازه‌کانی به (۱۰۰۰) کهس داندرابوو. پاریزگا.

((م))

ماچین: کورت و سوک کراوه‌ی (مه‌هاچین) ه‌واته چینی گه‌وره، چینی ره‌سه‌ن، چینی تاییه‌تی. له‌روژگاری کۆن چین به‌شاره‌کانی نزیك کاشگه‌رو خوته‌ن ده‌گوترا.

مادون: نزمتر، که‌متر.

ماسه‌له‌ف: نه‌وه‌ی رۆیشت، تیه‌ریو.

مانی: له‌سه‌رده‌می شاپووری یه‌که‌م بووه، داوای پیغه‌مبه‌رایه‌تی کردووه، کتیبه‌یکی هه‌یه به‌ناوی (نه‌رژه‌نگ)، نایینه‌که‌ی له‌زه‌رده‌شتی و جووله‌که‌یی و دیانی تیکه‌ل بوو.

ماه: مانگ، هه‌یف. ماهی که‌نعانی: درکه‌یه له‌یوسفی کوری یه‌عقوب که‌نمونه‌ی هه‌ره‌جوانی مرۆقه.

مه‌تلوف: باو.

مه‌نموول: به‌هیوا، نومیته‌وار.

مه‌نویس (مه‌نیوس): نانویمید، هیوا براو، ئەم پاش و پیتش کردنی (و، ی) به‌له‌کوردیدا له‌زۆر وشه‌ی دیکه‌دا ده‌رده‌که‌وی وه‌کوو:

ملیۆن -- < ملیۆن، رادیۆن -- < رادیۆن.

مه‌تن: ده‌ق.

مه‌جلیس: کۆری دانیشتن.

مه‌جز (محض): شتی خور و پاک و بی‌تیکه‌لی هه‌یج شتی دیکه، تاییه‌تی، به‌مه‌حزی: هه‌رله‌گه‌ل نه‌وه‌ی که...

مه‌حسه‌ل (محصل): ده‌ستکه‌وت.

مه‌حشه‌ر (محشر): رۆژی زیندوو کردنه‌وه و حساب کردن له‌گه‌ل خه‌لك.

مه‌حفوور: مافوور.

مه‌حوو: له‌ناو چوون، مه‌حف (مه‌حف بووه‌وه).

مه‌خدووم: خزمه‌تکراو، پیاوی گه‌وره‌ی خاوه‌ن نوکەر.

مه‌د: درێژکردنه‌وه، لێك کیشانه‌وه.

مه دداح (مداح): پئی هه لگۆ.

مه رته به: پایه.

مه رجان: گیانله بهریکی ده ریاییه وه کوو گیایا به زه وییوه ده نووسی. له زه مانای کۆن نه یانده زانی نه مه گیانله به ره، هه روایان ده زانی گیای ده ریاییه. جۆریکی هه به سووره وه کوو گول وایه له سه ر قاتۆر وه ستاوه. مه رجان له گه وه ره کاریدا به کاردی. خشل و شتی گرانبه های لی دروست ده کهن. هه ندی جار مه رجان به نه ندازه به کی زۆر له به ک شوین کۆ ده بنه وه و به جۆری به به که وه ده نووسین وه کوو دوورگه به کی گه وره ی ناو ئۆقیانووسیان لی دی و به مه ده لئین (دوورگه ی مه رجان). له عه ره بیدا، مه رجان به مانای مرواری وردیش هاتوه.

مه رکه ب: ولاغی سواری.

مه زات (مزد): له سه ری که زیاد کردن له کاتی کرینی شتی هه راجکراو.

مه زار: شوینی سه ردان، زیاره تگا، گۆر، قسن.

مه زه له: گووفه ک، سه ره نوئیک، زیلدان.

مه زه عه: شینایی، شوینی داچینراو به تایبه تی به شتی ناوییه.

مه ز لوم (مظلوم): زولم لی کراو.

مه ساتیل (مسائل)، کۆی (مسألة) به: پرس، نیش و کار.

مه سه روور: شاد و به که یف.

مه شه ووف (مه شه ووف): به مه راق.

مه عه ره که: شه ر.

مه عسییه ت (معصية): تاوان، گونا ه.

مه غشووش: شتی قه لپ و ساخته، شتی ناته واو.

مه غزووب (مغضوب): رق لی هه ستار.

مه فاد (مفاد): کرۆک و ناوه رۆک، سوود.

مه فتوون: شهیدا.

مه قناتیس (المغناطیس): جۆره ماده ده به که که دوو جه مه سه ری (+، -) ی هه به، توانای راکیشانی ناسنی هه به.

مه که کار (مکار): ئۆینباز، فیتباز، حیله باز.

مه لاله ت: بیزاری، دلته نگی، وه رسی، خه مۆکی، سه خله تی.

مه لجهء : دالده، په ناگه، حه شارگه.

مه لئق: ریایی، چاپلوسی.

مه مات: مردن، مهرگ.

مه نات(مناة): بتی بوو، هندی تایفه ی عه رب پیش نیسلام ده یان په رست. (ومناة الثالثة الكبرى).

مه ندهل: شاریکه له هیند، عودی زوره، عووده که به ناوی شاره که کراوه. عووده که خزی له سهر خاکی هیند ناروی، له دوورگه یه کی نه ولای هیللی ناوه راست دهروی و ناو ده یه پینې. نه گهر به تهری بیرنه وه پینی ده گوتری(قامرونی) و نه گهر به وشکی لیتی بکه نه وه پینی ده گوتری(مهنده لی).

مه ودا: راده، سنور، ده می تیغ و شیر.

مه وسوف(موصوف): وه سفکراو.

مه وسیم: وهرز.

مه ولا(مولی): خاوهن، سهروره، دوست، مه ولانا: خاوهن و گوره و سهروره نیمه. زورجار وه کو نازناو به کاردی: (مه ولانا خالد، مه ولانا جه لاله دینی رومی...).

مه وزین(مؤذن): بانگدهر.

موبته لا: گرفتار، توشه اتوو.

موبین: ناشکرا.

موتنه ففیس: هه ناسه ده ر، درکه یه له مروژ و گیانداری دی بهرام بهر یه خوا که موتنه ففیس نییه.

((نهم قه وسه به دهستی موتنه ففیس نه کشاوه)) (نالی).

موتنه ههر(مطهر): پاک.

موتریب: به جو شخه ر، سازنده و گوران ییژو سه ما که ر.

موتله ق: ره ها.

موجیب: پیویست.

موخلیس(مخلص): دل سوژ، دل شهوتی، دل پاک.

مورسه ل: نار دراو، ره وانه کراو، شانده.

مورشید: ریبه ر، پیشه وا.

موزنیب(مذنب): گونا هبار، که تن که ر، تاوانبار.

موژه: برژانگ، بژانگ، مژول، مژگان.
مژگان: موژه.

موسه خخهر (مسخّر): رام، تهسخير كراو((سبحان الذى سخّرنا هذا و ما كنا له مقرنين)).
موسه للا(مصلّى): جى نوپژ، نوپژگا.
موسه مهنه: بى نهوا، بپچاره، ليته و ماو.
موشتاقي: په رۆش.

موسه تتهر (معطر): بۆندار، بۆنخۆش.
موسه للا(معلّى): هه لكراو، بهرز كراوه، بلنذكراو.
موسه ته بهر: به متمانه، جى پروا.

موسه جيزه: په رچۆ، كاريكى ئاساسيه له دهستورى به رپوه چوونى گهردوون به ده ره. له
پيغه مبهرو نه وليايان روو ده دا تا خه لك پړوايان پى بكا.
موسه زه (magazine): دوكان، فرۆشگا.

موسه غه ق: داخراو، پيوه دراو، قه پات كراو.
موسه خه ر (مفتخر): شانازى به خۆ كهر.
موسه قى: فتوا ده ر، نه وهى حوكم له سه ر مه سه له يه كى ئايينى ده دا.
موسه ده ده ر (مقدّر): ته قدير كراو، چاره نووس.

موسه وه وه س (مقوّس): كه وانه يى، كه وه يى، كوور، چه ماوه.
موسه ووى (مقوّى): به هيژ كهر، وه جده ر، وزه به خش.
موسه ته به س (مقتبس): شتى وه رگيراو، رۆشنايى وه رگيراو.
موسه ته زا (مقتضى): پيويست.

موسه قيت (مقيت): جى ر ق لى بوونه وه.
موسه وه وه ر (منور): نووراني، روناك كراوه.

موسه نكير: كارى پيس و ناشيرين و ناشه رعى، ناپه سه ند، نارپه وا. ناوى يه كيكه له و دوو
فريشته ي دواى مردن و ناشتنى مرۆف له ناو گوڤر دپنه سه رى و پرسيارى بيرو باوه رى
ئايينى لى ده كه ن(نكير و منكر).

موسه بيا: ئاماده، ته يار.

موسه نه ت: مه ينه ت، تازار، ناخۆشى، ده ره ده سه رى.
موسه سال (مثال): غرونه، ميناك.

میشکات: ده لاقه‌ی چرا، هەر شتی که چرای له ناو یان له‌سەر دابنری.
میکروب (microbe): زینده‌یه‌کی زۆر زۆر ورده به چاو نابینری، له هه‌وادا ده‌ژی و نه‌گه‌ر
بچیتته ناو له‌شی مرۆف تووشی نه‌خۆشی ده‌کا. هه‌رجۆره میکروبیئیک مرۆف تووشی
جۆره نه‌خۆشییه‌ک ده‌کا.

مییه‌ته‌ر: مه‌یته‌ر، سه‌یس، نه‌وه‌ی له ناو ته‌ویله خزمه‌تی نه‌سپ ده‌کا.
میهنه: پیشه، کارو کاسبی.

((ن))

نارین: جوان، قشت، شه‌پال.
ناسیخ: پووکی‌نه‌روه، نه‌وه‌ی شتی پیش خۆی ده‌پووکی‌نیتته‌وه. نه‌و نایه‌ته‌یه له قورئان که
حوکمی نایه‌تیکی پیتشو هه‌لده‌وه‌شینیتته‌وه.
نه‌بات: گیا، جۆرو شیرینییه‌که وه‌کوو شووشه‌گه‌ل‌اله‌ ده‌کری، له‌شیله‌ی شه‌کر ده‌رده‌هینری.
نه‌بز (نبض): لیدانی دل، سووسه‌ی دل.
نه‌جابه‌ت: نه‌جیبی، ره‌سه‌ن و نه‌ژاد پاک، گه‌وره‌یی و پایه‌داری.
نه‌دامه‌ت: په‌شیمانی، پاشگه‌ز بوونه‌وه.
نه‌زاره‌ت (نظاره): چاودیری، چاو له‌پری بوون، روانین، زیره‌کی.
نه‌زه‌رگا: جینگای سه‌یرو ته‌ماشاش، دیمه‌ن.
نه‌زع: هه‌لکه‌ندن، گیاندان، گیانه‌لا.
نه‌زم (نظم): هۆنراو، ریک و پیک.
نه‌سه‌ه‌ت (نصرة): سه‌رکه‌وتن.
نه‌سس (نص): ده‌ق.
نه‌سیب (نصيب): به‌ش، به‌هر.
نه‌سل: نه‌وه، وه‌چه، تۆره‌مه، زاروزیچ.
نه‌سیم: کزه‌با، شنه‌با.
نه‌شئه: مه‌ستی، جوانی و ناسکی.
نه‌شته‌ر: چه‌قۆی نووک تیژی خوین به‌ردان، چه‌قۆی توپکاری پزیشک.

نه‌عله‌ین(نعلین): جووته پینلار، جوړه پینلاویکی بی پاژنه و سهرکورتبه به زوړی پیاوی نایینی له پینی ده‌کهن.

نه‌فام: نوزان، تینه‌گیشتوو.

نه‌ققاشی نه‌زل: نیگارکیشی روژی به‌ری، مبه‌ست خویبه.

نه‌کبه‌ت: کاره‌سات.

نه‌کیر: نکوولی، کاری سه‌خت و دژوار، (نکیر و منکر) دوو فریشتن دواي مردن و ناشتنی

مرژډ له‌ناو گوږ ده‌چنه سهری و پرسپاری بیروباوه‌ری نایینی لی ده‌کهن.

نه‌وده‌م: تازه‌ده‌م، تازه وه‌خت، تازه‌پین راگیشتوو.

نه‌وره‌سیده: نه‌وده‌م، تازه‌پین راگیشتوو.

نوشوور (نشور): بلاوکردنه‌وه، زیندوو کردنه‌وهی دواي مردن.

نوبووت (نبوت): پینغه‌مبه‌راتی.

نوټ (bank_note): پارهی کاغذ، به‌نقه‌نوټ.

نوتفه (نطفه): ناوی پاک و ساف. نه‌و ناوه که‌مهی له بنی ده‌ولک یان کونده ده‌مینیتیه‌وه،

ناوی پیاو یان ژن، نه‌و زینده هه‌ره وردیله‌ی له ناو تووی پیاودا هه‌یه و

ناوله‌مهی لی دروست ده‌بی.

نوتق (نطق): قسه.

نوح: له ته‌فسیر و میژووی نیسلامدا هاتوو: نوح کوپی (ملک) کوپی (متوشلخ) کوپی

(اخنوخ) کوپی (ادریس) کوپی (مارد) کوپی (مهلائیل) کوپی (قینان) کوپی

(انوش) کوپی (ثبت) کوپی ناده‌مه. له‌ته‌مه‌نی (۹۵۰) سالی‌دا و دواي ماوه‌یه‌کی زوړ

بانگ کردنی خه‌لک و خواپه‌رستی، (۸۰) که‌س زیاتر بر‌وای پین نه‌هینا، کافره‌کان

که‌له‌وه‌کیشیان له‌گه‌ل کرد، خودا تو‌فانی نارده سه‌ریان. حه‌زرتی نوح که‌شتییه‌کی

دروست کردو یاوه‌ره‌کانی خوئی و گیان له‌به‌ر و په‌له‌وه‌ری سوارکردن. که تو‌فان

نیشتوه که‌شتییه‌کی له‌سه‌ر چپای(جودی) له‌نگه‌ری گرت (واستوت علی الجودی).

نوح سین کوپی هه‌بوو، پاش تو‌فان دونیایان ناوه‌دان کرده‌وه:

حام: زه‌وی ره‌شی به‌رکه‌وت: زنج و حه‌به‌شهو به‌ر به‌ر.

سام: عیراق و خوراسان و حیجاز و یه‌مه‌ن و شام و ئیران.

یافت: ترک و سقلاب و یاجوج و ماجوج و هه‌تا چین.

نیسار(نثار): په‌خش، په‌رت، بلاو.

نیعمه (نعم): وای باشه!! بۆ پیاوه‌لدانه، پیچه‌وانه‌ی (بنس)ه‌یه. (نعم الولد: کوری باشه!).

نیفاق: دوورویی، دووفاتی.

نیقاب: رووبه‌ند، په‌چه، رووپۆش.

نیهایه‌ت: کۆتایی، دیماهی.

واعیز(واعظ): مۆچار، ئامۆژگاریکه‌ر. له شیعری کلاسیکی کوردیدا وه‌کوو پیاویکی

ناپه‌سه‌ند باسی کراوه چونکه ئامۆژگاری شاعیر ده‌کا ده‌ست له یاره‌که‌ی

هه‌لگرۆ.

وه‌ه: هۆ، سۆنگه، سه‌باره‌ت، نه‌گه‌ر.

وه‌حده‌ت: تاکیتی، یه‌کبوون.

وه‌حشه‌تکه‌ش: ئه‌وه‌ی ده‌ردی ته‌نیایی و ترس و دلته‌نگی ده‌کیشی.

وه‌ره‌ع: خواپه‌رستی.

وه‌ره‌م: نه‌خۆشی سیل، دیق، ئاسان.

وه‌رته: فهرشی گه‌وره و نه‌ستوور و چاک و به‌نرخ.

وه‌زیفه (وظیفه): پیشه، ته‌رك.

وه‌له‌د(ولد): کور.

وه‌له‌ك: به‌عه‌ره‌بی عامی به مانای(کوره) دئ.

ولکه: زه‌وی، نیشتمان، خاك، کیشوهر.

ویفق: له‌گۆز، به‌گوێره‌ی، به‌پیتی.

ویل: گومرا، سه‌رگه‌ردان.

((ه))

هه‌جه‌لیس: هه‌منشین.

هوما‌یی: خۆشبه‌ختی، نیسبه‌ته‌ بۆ (هوما) که بالنده‌یه‌که‌ سیبه‌ری بکه‌وێته‌ سه‌ر هه‌رکه‌سی

به‌خته‌وه‌ری ده‌کا.

هوه‌یدا: ئاشکرا، به‌رچاو.

هیجر: کۆچ، مشه‌خت.

((ی))

یاساغ: قه دهغه.
یهدی بهیزا (الید البیضاء): دهستی سپی. یه کی بووه له موعجیزه کانی حه زه تی موسا که
دهستی له گیرفانی دهنه و ده ری ده هینا سپی دهینواند. درکه یه له هیژو توانا.
یه سرب (یشرب): ناوی کۆنی شاری (مه دینه) بووه.
یه غما: تالان، چه پاو.
یه کدانه: دوری یه کدانه دوری کی گه وره یه به ته نیا له ناو یه ک قه پیک (صدف) دا پهیدا ده بی.
یه م: ده ریا.
یوسر (یسر): فه ره حنایی، خوشی.
یومن: خوشبه ختی، به ره که ت.
بیقه گیر: یاخه گر، به رۆک گیر.

پیرست

۷	پیشہ کی
۱۳	غہ زہل
۷۳	قہ سیدہ
۲۶۷	پینجینہ بہند
۳۱۹	پینج خشتہ کی
۳۶۳	مہ س نہوی
۳۷۳	چوارین و تاکہ دیر
۳۷۹	قسمت فارسی
۴۴۵	القسم العربی
۴۵۱	فہرہ نگوگ